

KALENDARSKE HUTBE

DR. MUSTAFE CERIĆA REISU-L-ULEME 1993-2012.

KALENDARSKE HUTBE

DR. MUSTAFE CERIĆA REISU-L-ULEME 1993-2012.

Centar za dijalog - Vesatijja, Sarajevo
www.cdv.ba

KALENDARSKE HUTBE

DR. MUSTAFE CERİĆA REISU-L-ULEME 1993–2012.

Izdavač: Centar za dijalog – Vesatijja
www.cdv.ba

Za izdavača: Senad Ćeman

Urednik: Ekrem Tucaković
Lektor: Huriya Imamović
Korektura
arapskog teksta: Mohamed-Suleyman Tadei
Dizajn korice: Tarik Jesenković

Štamparija: Amos Graf d.o.o. Sarajevo
Tiraž: 300 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-475.5(082)

CERİĆ, Mustafa

Kalendarske hutbe dr. Mustafe Cerića reisu-l-uleme : 1993. - 2012. / [Mustafa Cerić]. - Sarajevo : Centar za dijalog - Vesatijja, 2018. - 229 str. ; 24 cm

Bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-065-14-9
COBISS.BH-ID 26495238

KALENDARSKE HUTBE

DR. MUSTAFE CERIĆA REISU-L-ULEME 1993-2012.

Centar za dijalog - Vesatijja, Sarajevo
www.cdv.ba

Sarajevo, 1440. po H. / 2018. godine

Knjiga je zbornik tekstova hutbi objavljivanih na web portalu www.cdv.ba,
u periodu od 7. oktobra 2016. do 16. septembra 2017. godine.

SADRŽAJ

Predgovor	9
Kalendarske hutbe.....	11
Prva muharemska hutba	
Jevm-i ašura	17
Druga muharemska hutba	
Ljudski život je muharrem – svet, kao što je sveta Kaba	22
Treća muharemska hutba	
Muslimani su braća	26
Četvrta muharemska hutba	
Ne smije se bježati od problema, niti se smije napuštati mejdan dok borba traje	30
Prva saferska hutba	
Zamjena pravih i krivih vrijednosti u vjeri i moralu	34
Druga saferska hutba	
Ko ima povjerenja u Boga nema razloga da se boji bilo kakvog znaka ili predznaka	38
Treća saferska hutba	
Kako postići sreću?	41
Četvrta saferska hutba	
Ovaj svijet je surov, ali nije nesavladiv.....	45
Prva rebīulevska hutba	
Veliki ljudi kazali su veliku istinu o našem Pejgamberu.....	49
Druga rebīulevska hutba	
Muhammed, a.s., živio je ljudski život sa svim njegovim radostima i žalostima.....	60
Treća rebīulevska hutba	
Svjetlost sunca ne umanjuje se zato što je slijepci ne mogu vidjet.....	65

Četvrta rebīulevska hutba	
Znakovi dobroćudnosti.....	68
Prva rebīulahirska hutba	
Sve noći i svi dani samo su znakovi Allahove moći.....	72
Druga rebīulahirska hutba	
Mir je bolji!.....	76
Treća rebīulahirska hutba	
Dobri međuljudski odnosi teži su na vagi od pobožnosti koja ne oplemenjuje	81
Četvrta rebīulahirska hutba	
Mi se nikog osim Boga ne bojimo!	85
Peta rebīulahirska hutba	
Ko dira u svetinju sarajevskog komšiluka, dira u svetinju naših života	90
Prva džumadelulska hutba	
Kod Allaha je pribraniji onaj koji pažljivo sluša nego onaj koji govori.....	94
Druga džumadelulska hutba	
Osam savjeta za zdrav, koristan i uspješan život uz Allahov rizaluk	100
Treća džumadelulska hutba	
Dobri i korisni ljudi u svakom vremenu i u svakom mjestu	102
Četvrta džumadelulska hutba	
Vjera je prirodno stanje duše.....	106
Prva džumadelahirska hutba	
Među nama ima onih koji govore laž da bi ostvarili ovozemaljsku korist	110
Druga džumadelahirska hutba	
Muslimanima je potreban iskren i otvoren unutarnji dijalog.....	113
Treća džumadelahirska hutba	
Čini dobro ljudima iz ljubavi prema Allahu.....	117
Četvrta džumadelahirska hutba	
Ima li na ovome svijetu išta važnije od odgoja čovjeka?	121

Prva redžepska hutba

Mito i korupcija prijete da ugroze naš opstanak i napredak 125

Druga redžepska hutba

Muslimani na Balkanu moraju ostati
u zajedništvu vjere bez obzira na granice 130

Treća redžepska hutba

Odlučni i odvažni poslanici koji su promijenili ljudsku povijest 136

Četvrta redžepska hutba

Alejhissemov izbor je mlijeko umjesto vina 142

Prva ša'banska hutba

Naš dom i domovina najviše trebaju odgovornog domaćina 145

Druga ša'banska hutba

Post 7. maja kao sjećanje na tužan dan
i uvjerenje da ćemo obnoviti porušene džamije 149

Treća ša'banska hutba

Muslimani su jednostavnost islamske misli
učinili složenom i teškom 154

Četvrta ša'banska hutba

Mudrosti koje naša duša treba 158

Peta ša'banska hutba

U ramazanu se duša odmara od tijela 160

Prva ramazanska hutba

Šta je lakše: biti u pokornosti Bogu ili sustegnuti se od grijeha? 164

Druga ramazanska hutba

Tri stvari koje mogu spasiti i tri stvari koje mogu uništiti čovjeka 170

Treća ramazanska hutba

Najznačajniji trenutak u povijesti ljudskog roda 174

Četvrta ramazanska hutba

Jesmo li, kada je zekat u pitanju, zaslužili da nam se kaže:
Halal vam vjera? 179

Prva ševalska hutba

Naučili smo voljeti rodnu grudu i poštovati duhovne vrijednosti 184

Druga ševalska hutba	
Nagrada za genocid prvi znak qijāmeta	187
Treća ševalska hutba	
Danas trač postaje globalna zarazna bolest	193
Četvrta ševalska hutba	
Četiri su čovjeka šehidi	198
Prva zulkadetska hutba	
Dosta je bilo svetih ratova za Svetu zemlju	201
Druga zulkadetska hutba	
Ne smije nas niko dijeliti na prave i krive muslimane, na vehabije i sufije, na sunnije i šiije, na vjernike i nevjernike, na patriote i izdajnike.....	204
Treća zulkadetska hutba	
Za nas nisu opasna nevidljiva, već vidljiva bića koja nam ubijaju zdrav razum	208
Četvrta zulkadetska hutba	
Sloboda je prirodno pravo čovjeka	212
Prva zulhidžetska hutba	
Strpljenje u teškoći ima značenje žrtve u iskušenju	217
Druga zulhidžetska hutba	
Kurban je ljudski put čovjekovog približavanja Stvoritelju	220
Treća zulhidžetska hutba	
Ne može kazati da ima domovinu onaj koji ne može da se u domovini hrani, brani i oblači	222
Četvrta zulhidžetska hutba	
Hidžra je bila teški čin odluke: da li prihvatiti ropstvo radi mira ili podnijeti žrtvu radi slobode	227

PREDGOVOR

Knjiga *Kalendarske hutbe dr. Mustafe Cerića, reisu-l-uleme 1993–2012*. sa-
drži 50 hutbi pripremljenih tokom 1438. hidžretske godine, što odgova-
ra periodu od 7. oktobra 2016. do 16. septembra 2017. godine. Hutbe su
pripremljene u okviru projekta “Minber” Centra za dijalog – Vesatijja i u
navedenom periodu objavljene su na internet stranici Centra [www.vesa-
tijja.ba](http://www.vesa-
tijja.ba).

Većina hutbi napisana je za ovu priliku, a neke od njih održane su u
džamijama, u Bosni i Hercegovini. Određeni broj hutbi u ovom zborni-
ku predstavlja hutbe koje je reisu-l-ulema Cerić održao u periodu vršenja
dužnosti reisu-l-uleme. Ove hutbe nose veoma snažnu i aktuelnu poruku
bez obzira na protok vremena od njihovog nastanka ili povod održavanja.
Premda su ove hutbe objavljene u okviru Vesatijjinog projekta “Minber”,
u ovom izdanju u fusnoti je naznačen datum i mjesto prvog održavanja
hutbe. I za ostale hutbe, ukoliko je bilo razloga, u podnožnoj napomeni
naznačeno je gdje su nastale ili gdje su održane.

Ovo je treća knjiga u kojoj se objavljuju hutbe reisu-l-uleme Cerića. U
knjizi *Vjera, narod i domovina: hutbe, govori i intervjui*, u izdanju Udru-
ženja ilmijske Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2002,
objavljeno je ukupno 47 hutbi: 38 džumanskih, od kojih su četiri rama-
zanske i 9 bajramskih hutbi. U drugoj knjizi *Hutbe i govori*, u izdanju GIK
“Oko”, Sarajevo, 2004, objavljeno je ukupno 15 hutbi, među kojima su tri
ramazanske i dvije bajramske hutbe.

Za razliku od ranije štampanih izdanja hutbi reisu-l-uleme Cerića,
u ovom zborniku hutbe su sačuvalе svoju izvornu, ibadetsku formu.
Sve počinju zahvalom Allahu, dž.š., na arapskom jeziku i salavatom na
Muhammeda, a.s. Zahvala i salavat zadržani su i na bosanskom jeziku.
Dova, kao uobičajeni i tradicionalni završetak hutbe, sačuvana je u sva-
koj hutbi. Neke od hutbi imale su duže uvodne dijelove na arapskom je-
ziku, koji se ponavljaju u više hutbi. Ponavljani dijelovi skraćivani su.
Isti princip slijeđen je kod dova u završnici hutbi, s tim da je kod svih
hutbi zadržana početna zahvala i dova kao tradicionalna forma njenog

završetka, makar u osnovnom, skraćenom obliku. Također, svakoj hutbi dat je naslov i istaknuta je neka od ključnih poruka ili tema o kojoj se u hutbi govori.

Priredivač

KALENDARSKJE HUTBE

Uvod

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ.

O vjernici, kada se u petak na molitvu pozove, kupoprodaju ostavite i podite molitvu obaviti; to vam je bolje, neka znate! A kad se molitva obavi, onda se po zemlji razidite i Allahovu blagodat tražite i Allaha mnogo spominjite, da biste postigli što želite. Ali kad oni kakvu robu trgovačku ili veselje ugledaju, pohrle mu i tebe ostave sama da stojiš. Reci: "Ono što je u Allaha bolje je i od veselja i od trgovine." – A Allah najbolju opskrbu daje. (Kur'an, 62:9–11)

I

Za razliku od ostalih redovnih namaza¹ (pet dnevnih i dva bajram-namaza), koji se u Kur'anu Časnom spominju u općem značenju i nalogu, džuma-namaz petkom, kao redovni sedmični namaz, spominje se u ovom kur'anskom ajetu na poseban način, s naglaskom da se ostave svi dunjalučki poslovi i posveti sjećanju i podsjećanju na Allaha Svemogućeg.

¹ *Namāz* (نَمَاز) je bosanska riječ perzijskog porijekla. Riječ *salāt* (صَلَاةٌ) se ne izvodi iz korijena riječi (صَلَّى، يَصِلُ، يَصِلُ)، kao što bi se moglo zaključiti na prvi pogled, već je riječ *salāt* (صَلَاةٌ) izuzetak koji služi za označavanje ekskluzivnog pojma, a to je dova, molba ili molitva za Božiju milost i blagoslov. *Namāz* je u bosanskom jeziku posuđenica perzijskog porijekla koju nije moguće prevesti ni kao dova, ni kao molitva, zato što je *namāz* više i od dobrovoljne dove i od upućene molitve. *Namāz* je duhovni i kulturni identitet, koji je prepoznatljiv na čistom licu muslimana i muslimanke od *abdesta* i skrušenog pokreta, od *sedžde* i *rukū'a*, što je ukupni odraz *namaza*. Džuma-namaz je izraz kolektivnog islamskog identiteta kod muslimana širom svijeta.

Podsjetnik je hatib, a oni koji se podsjećaju jesu muslimani, koji su dužni slušati hutbu² petkom na džuma-namazu.

Žene nisu dužne klanjati džuma-namaz i slušati hutbu petkom. Neobavezivanje žena da klanjaju džuma-namaz ustanovljeno je jednoglasnim mišljenjem (konsenzusom) uleme, a ne izričitim tekstom Kur'ana i Hadisa. Kao dominantno muška skupina, ulema neobaveznost žena da prisustvuju džuma-namazu obrazlaže strahom od miješanja muškog i ženskog spola u džamiji. To što se muškarci i žene miješaju na ulici, na pijaci, u prodavnici i drugim javnim mjestima konzervativna ulema ne označava opasnim, ali miješanje muškaraca i žena u džamiji, gdje se pretpostavlja posebna pobožnost i moralnost, muška ulema proglašava opasnim i donosi fetvu konsenzusom da žene ne samo da nisu obavezne klanjati džuma-namaz i nisu dužne slušati džumansku hutbu, već im ultrakonzervativna ulema propisuje zabranu da dolaze na džuma-namaz i da slušaju hutbu. Ako bi žene i klanjale džuma-namaz, ultrakonzervativna ulema kaže da ih to ne oslobađa od obaveze da klanjaju redovni podne-namaz. No, umjerena ulema smatra da je žena oslobođena obaveze klanjanja podne-namaza ako klanja džuma-namaz u džamiji. Velika je šteta što je ultrakonzervativna ulema zauzela tako strog stav prema ženama u odnosu na džuma-namaz. Zar ne bi bilo korisno za zajednicu i društvo da i žene slušaju džumansku hutbu? Zar majka nije najutjecajnija u odgoju potomaka ummeta? Zar zbog toga nije važno da majka, žena zna šta je potrebno za zajednicu i društvo, da uvećava svoje znanje o vjeri i moralu, te da ravnopravno sudjeluje u svim važnim poslovima za zajednicu i društvo?

Drago mi je što su u posljednje vrijeme kod nas u Bosni u nekim džamijama i žene prisutne na džuma-namazu. Naša ulema treba omogućiti ženama da klanjaju džuma-namaz i slušaju džumansku hutbu, kao što treba i žene ohrabriti da to zahtijevaju od uleme, te da vjeru ne svode na mušku isključivost. Vjera je spas za sve, kao što je i moral vrlina svih – i muškarca i žene, kao što je i džamija pobožno i sveto mjesto za sve, gdje svi treba da čitaju i uče i znakove vremena.

² *Hutba* je bosanska riječ arapskog porijekla, koja znači govor u najširem smislu te riječi, međutim u smislu *hutbe* petkom na džumai-namazu, *hutba* znači "pobožni ili sveti govor", koji obavezuje i govornika, *hatiba*, i slušatelja, *murida*, na predanost i ozbiljnost.

II

Hutba petkom na džuma-namaz u moćni je način komunikacije s ljudima s predznakom vjere i morala. Tradicionalno, hutba je posvećena buđenju pobožnosti kod ljudi, ali i pružanju važnih vijesti za zajednicu vjernika. Stara ulema u Bosni njegovala je kalendarsku hutbu po rasporedu lunarnih ili hidžretskih mjeseci. To rade i neki današnji hatibi, ali ne baš striktno, kontinuirano i sadržajno. Neki hatibi na početku hutbe naglase ime tekućeg arapskog lunarnog mjeseca i podsjetu na datum tog mjeseca, ali sadržaj hutbe ne posvećuju povijesnim događajima ili moralnim podukama iz dotičnog mjeseca, podukama koje imaju značaj i značenje za današnjicu.

Polazeći od toga da je "identitet kontinuitet pamćenja", te da je vjera najbolji način da se kod ljudi čuva pobožno pamćenje, kao i da je hutba najprikladnija prilika da se pamćenje obnavlja po mjesečnom kalendaru, odlučio sam da ponudim preko minbera "Centar za dijalog – Vesatija" našim hatibima u domovini i dijaspori kalendarsku hutbu za 1438. godinu, kao dar za njihov trud i rad na širenju vjerske svijesti, moralne odgovornosti, govorne sposobnosti i komunikacijske dostupnosti. Ovu seriju kalendarskih hutbi posvećujem ne samo hatibima već i džematlijama u domovini i dijaspori, kao izraz moje želje i potrebe da s njima na ovaj način komuniciram. Na isti način kao što su govorili Allahovi vjerovjesnici Nuh, Hud, Salih, Lut i Šu'ajb svojim narodima, i ja svom narodu želim reći:

(وَمَا اسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ جَزَاءٍ نَبْغِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ)

Ne tražim od vas nikakvu nagradu, jer prava nagrada dolazi od Gospodara svjetova, (Kur'an, 26:109, Nuh; 26:127, Hud; 26:145, Salih; 126:64, Lut; 26:180, Šu'ajb).

Znam, neki će ovu moju dobru namjeru protumačiti zlonamjerno. Ali to me ni na koji način ne obeshrabruje, niti odvraća od moje namjere, jer znam da ima onih koji razumiju moju poruku. Činim ovo radi njih, tražeći zajedno s njima Allahovo zadovoljstvo. A onome s kim je Allah zadovoljan ne treba ništa više i niko mu ne može nauditi. Oni koji sumnjaju imaju pravo da sumnjaju, kao što i ja imam pravo da kažem da sam se uvijek najbolje osjećao na minberu i u mihrabu. Kako vrijeme prolazi, ta dva mjesta najviše mi nedostaju u životu. Ovo je način da nadoknadim kod sebe taj nedostatak, pa onaj ko u kalendarskim hutbama koje slijede za ovu, 1438.

hidžretsku godinu nađe trun duhovnog ispunjenja i intelektualnog zadovoljstva ispunio je moja očekivanja i sa mnom je u očekivanju Allahovog zadovoljstva.

III

Svoju *hutbu* za džuma-namaz hatib mora pripremiti. Hatib mora pripremiti svaku *hutbu*, bez izuzetka, jer je vrijeme svakog čovjeka dragocjeno i zato svaka hatibova riječ mora biti suvisla. Dakako, kao što se *hatib* mora pripremiti za *hutbu*, tako se isto i *murīd*,³ onaj koji želi da spozna uputu, mora pripremiti da sluša *hutbu*. Obojica su odgovorni za validnost džuma-namaza: *hatib* da ne "promaši" *hutbu*, a *murīd* da ne izgubi želju za *hedjom*, uputom na dobro i lijepo; i obojica imaju privilegiju: *hatib* da prenosi svetu poruku, a *murīd* da prima svetu pouku. No, odgovornost je veća na plećima hatiba, jer je dužan da s časnog minbera džamije prenosi istinitu Allahovu i Poslanikovu poruku. Hatib je dužan da svojom hutbom privuče i zadrži pažnju *murīda*, govorom koji potiče njegovo srce na ljubav, koji pobuđuje njegov um na razmišljanje, koji pokreće njegovu ruku na pravdu.

Niko nema ni toliku čast ni toliku privilegiju kao što to ima hatib na minberu petkom na džuma-namazu kad se čuje samo njegov glas i sluša samo njegova riječ, koja ima pozadinu Allahove milosti i mudrosti, koja nosi Alejhisselamovu pouku i poruku. Zbog toga je naš Imam-i Azam Ebu Hanifa uvjetovao validnost džuma-namaza i *hutbe idžazetnamom* (dozvolom) hatibu, koju mu daje halifa, vrhovna glava ummeta, koju u nas izdaje reisu-l-ulema, halifin *qāim-meqām*. Ako se kaže da ne može svako kroz selo pjevati, onda je jasnije zašto u džamiji ne može svako govoriti u ime Allaha i Njegovog Poslanika. Zato, onaj kojem se dadne dozvola (*izun*) da može govoriti u džamiji petkom s minbera mora biti svjestan odgovornosti za svaku svoju izgovorenu riječ, mora biti obziran za svaku potrošenu minutu džematlije, koji je u petak sve ostavio, i "trgovinu" i "kupoprodaju" i došao da sluša Allahovu i Poslanikovu poruku i pouku u tišini svetoga mjesta – džamije i svetoga vremena džuma-namaza.

³ Svjestan sam da riječ *murīd* asocira na *derviša* i *šejha*. Ovdje to nije ni jedno ni drugo, već je ovdje pojam *murīd* upotrijebljen da označi "željnog" da sluša hutbu na džuma-namazu, kao pobožni čin, koji obavezuje i *hatiba* i *murīda* na ozbiljnost mjesta i vremena. Volio bih da sam mogao naći drugi izraz kako ne bih neke ljude zbunjivao, ali nisam mogao, pa molim da se uvaži ovo moje objašnjenje. Pojam *murīd* ovdje je upotrijebljen u najširem smislu te riječi.

Naročito u posljednje vrijeme, džamije su petkom pune obrazovanih džematlija, koji lahko prepoznaju ozbiljnost i odgovornost hatiba i njegove hutbe. Zbog toga je danas mnogo teže biti hatib nego u neka ranija vremena. Hatibima je danas mnogo teže odgovoriti na očekivanja džematlija, koji na društvenim mrežama mogu naći sve što ih zanima. Ali to je i veliki podstrek za naše hatibe da hutbi posvete dužnu pažnju, odnosno da svoje hutbe pišu i čitaju, jasno i razgovijetno, s jasnim i razgovijetnim duhovnim i moralnim porukama. Hatib se kod nas ne smije popeti na minber bez ideje i poruke koja je snažna i pamtljiva. Zbog toga osjećam dug da pomognem našim hatibima u njihovom časnom poslu, koji ima veliki značaj i značenje za naš narod, za našu duhovnu i moralnu obnovu, koja nam danas treba više nego ikada.

Dr. Mustafa CERIĆ, reisu-l-ulema 1993–2012.

1 JEVM-I AŠURA

Prva muharemska hutba • 6. muharrem 1438/7. oktobar 2016. godine

Jevm-i ašura treba da bude dan pobožnosti, pouke i poruke da svakom zulumu dode kraj, da svaka tiranija ima svršetak, te da svaka nepravda završava u pobjednoj sramoti. Dakako, ne može se previdjeti činjenica da je *jevm-i ašura* podsjetnik na ubojstvo hazreti Husejna, Poslanikovog unuka, i njegovog potomstva na Kerbeli, u Iraku. To je, doista, bolna rana na duši ummeta. Ali, to ne smije biti razlog da se bolna rana na duši ummeta još više produbljuje tako što će jedni taj bolni događaj oplakivati, a drugi ga veličati ili ismijavati. Moramo se svi uozbiljiti na dan *jevm-i ašure*, u svetom mjesecu muharremu i primijeniti pravilo o svetosti života, a to znači da moraju prestati sva neprijateljstva, posebno krvava, i posebno na muslimanskom Istoku.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لِدِينِهِ الْقَوِيمِ وَشَرَعِهِ الْحَكِيمِ،
فَرَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا وَرَسُولًا وَإِمَامًا، فَلَهُ
الْحَمْدُ - سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى - عَلَى مَا لَا يُحْصَى مِنْ نِعَمِهِ الْجَزِيلَةِ، جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةٍ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٌ خَاتَمُ
النَّبِيِّينَ، وَالْمُرْسَلِينَ، وَإِمَامَ الْمُتَّقِينَ، وَقَائِدَ الْعَزَّاجِلِينَ، صَلَوَاتُ اللَّهِ الْمُبَارَكَاتُ وَسَلَامَاتُهُ
الزَّائِكَاتُ عَلَيْهِ، وَإِخْوَانِهِ، وَآلِهِ، وَصَحَابَتِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، وَالْأَنْصَارِ، وَالَّذِينَ آمَنُوا - سَبَقًا وَ
إِحْسَانًا - بِالنَّبِيِّ الْفَلَّاحِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

وَدَسَّلَهُ تَعَالَى الرَّحْمَةُ وَالرِّضْوَانُ لِمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ مِنْ إِخْوَانِنَا فِي الدِّينِ مِنْ خِلَالِ
الْقُرُونِ إِلَى هَذَا الْجَلِيلِ، الَّذِي إِحْتَسَبْنَا فِيهِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ قَضَاؤِ نَحْبِهِمْ فِي سَبِيلِهِ، وَنَدْعُوهُ
جَلَّ جَلَالُهُ أَنْ يَحْفَظَنَا وَمَنْ يَنْتَظِرُ مُسْتَقِيمِينَ عَلَى أَمْرِهِ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا، وَيَخْتِمَ لَنَا بِخَيْرٍ عَلَى
خُطَى الَّذِينَ نَعْمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ، ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ، فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِ أَنْفُسَكُمْ...

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَضَّلُ الصَّيَّامِ
بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ وَفَضَّلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلَاةُ اللَّيْلِ.

Hvala Allahu Milostivom, Koji nas je naputio na Pravi put, jer da nas On nije naputio, ne bismo bili upućeni u tajne prave vjere i ispravnog načina života! S toga smo zadovoljni što znamo i vjerujemo da nam je Allah Gospodar, što znamo i vjerujemo da nam je islam vjera, što znamo i vjerujemo da nam je Muhammed, alejhisselam, vjerovjesnik, poslanik i imam!

Neka je hvaljen i slavljen naš Gospodar, Koji nas obasipa blagodatima koje znamo i koje ne znamo, blagodatima koje nije moguće nabrojati! Hvala Gospodaru što nas je učinio da budemo od ummeta Muhammeda, alejhisselam, posljednjeg Allahovog vjerovjesnika, vođe pobožnika, koji teže uspjehu na ovome i očekuju spas na drugom svijetu! Neka je mir i blagoslov na njega i na sve Allahove vjerovjesnike prije njega, kao i na sve muhadžire i ensarije, prve muslimane, koji su imali povjerenja u Muhammeda poslanika, koji su mu pomagali da iznese i pronese Božiji emanet kao milost svjetovima!

Draga braćo i sestre!

Ovo je džamija – pobožno mjesto, ovo je petak – pobožni dan, ovo je mjesec muharrem – sveto vrijeme, u kojem se ne smije činiti ni mali ni veliki grijeh. Allah Svevišnji u Kur'anu Časnom ovako kaže: *Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, zapisanih u Allahovoj Knjizi, od dana kada je stvorio nebesa i Zemlju, a četiri su sveta, tj. pobožna, mjeseca. To je ispravno vjerovanje pa u tim mjesecima nemojte činiti grijeh, jer vam nanosi štetu...* (Kur'an, 9:36).

Osjećaj da smo na pobožnom mjestu, u pobožnom danu i svetom vremenu ispunjava nas vjerom i spoznajom da je Milostivi Allah zadovoljan nama. Zadovoljan je Milostivi nama zato što smo mi zadovoljni Njegovom uputom da budemo svjesni svetosti ovog mjesta, ovog dana i ovog mjeseca. A kad znamo da je Milostivi zadovoljan s nama, onda smo sretni zato što znamo da nismo sami u ovom nemirnom i opasnom svijetu. Jer, sveto, muharrem, jeste ono što nas najviše približava Bogu, a to je džamija, džuma-namaz u petak i četiri mjeseca u godini: zu-l-ka'de, zu-l-hidže, muharrem i redžeb.

Nakon hadža i Bajrama sada smo u svetom mjesecu, muharremu, prvom mjesecu u novoj 1438. hidžretskoj godini. Pored toga što označava

početak nove lunarne godine, mjesec muharrem ima veliki značaj i značenje u vjeri i povijesti. Poznat je Pejgamberov hadis u kojem se kaže: “Najbolji post nakon posta u mjesecu ramazanu jeste post u mjesecu muharremu, a najbolji namaz nakon redovnih namaza jeste namaz u tišini noći.”

Zašto i kako je mjesec muharrem odabrani, sveti mjesec u vjeri i povijesti pokušat ćemo odgovoriti kroz četiri naredne muharemske hutbe. Ovo je prva muharemska hutba, u kojoj osvjetljavamo značaj i značenje *jevm-i ašure*, dana *Ašūre*. Riječ *ašūra* izvedena je iz arapske riječi za broj deset (*ašere*), a to je datum, deseti muharrem, u kojem se poslanik Musa oslobodio faraonovog zuluma. U Kur'anu nam se to ovako kazuje:

قَالَ تَعَالَى: وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ.

Mi smo oslobodili sinove Israilove od ponižavajuće tiranije. (Kur'an, 44:30)

Bilo je to na dan desetog muharrema, koji je dobio ime *Ašūra*, kao sjećanje na taj dan slobode, kada se more rastavilo da Musa i njegov narod pređu na obalu spasa, dok su se faraon i njegova vojska, u pokušaju da stignu Musaa, a.s., i njegov narod, utopili u moru.

Hazreti Abdullah ibn Abbas prenosi da je po dolasku u Medinu Muhammed, a.s., primijetio da Jevreji poste na dan desetog muharrema, *Ašūre*, pa ih je pitao zašto to rade? Oni odgovoriše da to rade zato što je to veliki dan u kojem je Allah oslobodio Musaa, a.s., i njegov narod od faraona. Čuvši to, Poslanik reče: “Pa mi smo preči Musau, a.s., od vas.” Tako je Muhammed, alejhisselam, postio *jevm-i ašūru* i preporučio da i mi to činimo, zajedno s devetim muharremom, kao izraz zahvalnosti Allahu za slobodu i spas od bilo koje tiranije koja bi nas mogla zadesiti danas, ali i kao sjećanje na Musa, a.s., i njegov hrabri čin da se digne protiv zuluma.

Dakle, mjesec muharrem svet je zato što su sveta sjećanja na svete trenutke u povijesti čovječanstva. Uz muharemsku *jevm-i ašuru* mogu se čuti razne predaje o tome da su se na taj dan zbili mnogi drugi događaji, poput Ademovog pokajanja, Nuhove lađe spasa, Ibrahimovog spasa od vatre, Jusufovog povratka njegovome ocu, Allahovog oprosta Davudu, Sulejmanovog preuzimanja prijestolja, Junusovog izlaska iz ribe te Ejubovog ozdravljenja. Ova predanja nemaju osnova, kao što nema ni osnova da *jevm-i ašura* bude dan žalosti i suza, kao što nema opravdanja da to bude dan veselja i zabave.

Jevm-i ašura treba da bude dan pobožnosti, pouke i poruke da svakom zulumu dođe kraj, da svaka tiranija ima svršetak te da svaka nepravda završava u povijesnoj sramoti.

Dakako, ne može se previdjeti činjenica da je *jevm-i ašura* podsjetnik na ubojstvo hazreti Husejna, Poslanikovog unuka, i njegovog potomstva na Kerbeli, u Iraku. To je, doista, bolna rana na duši ummeta. Ali, to ne smije biti razlog da se bolna rana na duši ummeta još više produbljuje tako što će jedni taj bolni događaj oplakivati, a drugi ga veličati ili ismijavati. Moramo se svi uozbiljiti na dan *jevm-i ašure*, u svetom mjesecu muharremu i primijeniti pravilo o svetosti života, a to znači da moraju prestati sva neprijateljstva, posebno krvava, i posebno na muslimanskom Istoku.

Ko je danas faraon, a ko Musa?

U sljedeći ponedjeljak, devetog i u utorak, desetog muharrema, neka posti ko može, s dovom da Musa pobijedi faraona!

Neka se svi ljudi i narodi oslobode zuluma i tiranije u cijelome svijetu!

Neka se naš narod oslobodi straha!

Neka se naša država oslobodi od svega i svih koji joj prave štetu i ne daju joj da napreduje!

Neka se svi mi oslobodimo grijeha, koji prijete našem opstanku i ostanu ovdje i sada!

Allahu Svemoćni, osnaži nas u namjeri da samo Tebi služimo!

Allahu Sveznajući, pouči nas da prepoznamo opasnost od koje možemo izgubiti čast i slobodu!

Allahu Milostivi, smiluj nam se hurmetom naše pobožnosti na ovom pobožnom mjestu, u ovom pobožnom danu i u ovom svetom mjesecu; oprosti nam, Bože, grijeha, koje znamo i koje ne znamo! Amin!

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى فِي نَظْمِ الْكَلَامِ: وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَنُطِبُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ. تَحُودُ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ.

[جُلُوسُ]

{بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ
وَالْأَوَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ}

لِخُطْبَةِ الثَّانِيَةِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، تَعْظِيمًا
لِنَبِيِّهِ وَتَكْرِيمًا لِفَخَامَةِ شَيْءٍ شَرَفَ صَفِيَّهِ، فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ قَادِلٍ خَيْرًا وَأَمْرًا: إِنَّ اللَّهَ
وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ
حَمِيدٌ مُجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، فِي
الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

اللَّهُمَّ صَلِّحْ لِحَوَالِنَا، وَحَلِّسْ لِعَمَالِنَا، وَبَلِّغْنَا مِمَّا يَرْضِيكَ أَمَانَنَا، وَوَلِّ أُمُورَنَا خَيْرَانَا،
وَلَا تَوَلِّ أُمُورَنَا شَرَارَنَا، وَلَا تَوَاخِذْنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا، وَكُنْ لَنَا وَلَا تَكُنْ عَلَيْنَا. اللَّهُمَّ
أَجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا، مُؤْمِنًا، مُطْمَئِنًّا وَسَائِرَ الْبِلَادِ الْمُسْلِمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ.

إِنَّ اللَّهَ يَلْمُزُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيْتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ،
يَعْظُمُ لِعَلَّكُمْ تَذَكُّرُونَ.

2 LJUDSKI ŽIVOT JE MUHARREM – SVET, KAO ŠTO JE SVETA KABA

Druga muharemska hutba • 13. muharrem 1438/14. oktobar 2016. godine

Nisu u pravu oni koji kažu da o Husejnu, Poslanikovom unuku, ne treba pričati, ali nisu u pravu ni oni koji pričom o Husejnu produbljuju bol na duši ummeta. Priča o hazreti Husejnu ima smisla da shvatimo do koje mjere ljudsko srce može biti kamenito, do koje mjere ljudski um može biti zločudan i do koje mjere ljudska ruka može biti krvava. Ne možemo promijeniti to što se dogodilo s hazreti Husejnom, ali možemo iz toga naučiti da budemo budni i oprezni prema čovjeku koji nema milosti, ali i da brinemo o nevinu čovjeku. Očito, čovjek mora sve vidjeti i doživjeti, i dobro i zlo, i hazreti Husejna i Jezida.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدٌ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ، وَأُوْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ، وَأَعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَتَلْهَدِي لَآ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَتَلْهَدِي لَآ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ، وَالنُّورِ وَالْمَوْعِظَةِ وَالْحِكْمَةِ عَلَىٰ فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَقَلَةٍ مِنَ الْعِلْمِ، وَضَلَالَةٍ مِنَ النَّاسِ، وَأَنْقِطَاعٍ مِنَ الزَّمَانِ، وَدُنُوٍّ مِنَ السَّاعَةِ، وَقُرْبٍ مِنَ الْآجَلِ.

Hvala Allahu! Od Allaha mi jedino očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nema niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik, kojeg je Allah, dž.š., poslao s uputom i vjerom istine, vjerom svjetla, vjerom pouke i vjerom mudrosti nakon izvjesnog zastoja u slanju poslanika; nakon što je ostalo malo znanja o vjeri; nakon što su ljudi zalutali; nakon prekida u vremenu; nakon što se približio sat odgovornosti; nakon izvjesnosti edžela!

Draga braćo i sestre!

Savjetujem vam da uvijek budete i ostanete u zoni Allahove zaštite kako izvan toga ne biste posrnuli i pali. To je blagodat pobožnosti ili takvaluka. A Allah je o svemu obaviješten. Ovaj savjet od muslimana muslimanu najbolji je savjet, jer ga potiče da misli na svijet i život izvan ovoga

svijeta i nakon ovoga života, a to je ahiret; potiče ga na pobožnost zato što Svevišnji Allah kaže u Časnom Kur'anu da se vjernici čuvaju od padanja i posrnuća kroz Allahovu zaštitu.

Podsjećam vas na kur'anske riječi u kojima se od ljudi koji imaju razum traži da uzimaju pouku iz povijesti. O, vi koji se uzdate u Allaha, čuvajte se da ne posrnete i pokoravajte se Allahu, jer Allah je s onima koji se čuvaju da ne padnu i s onima koji su dobročinitelji.

Draga braćo i sestre!

Jedna od razlika između čovjeka i životinje jeste u tome što je čovjek stvoren da mora sve naučiti, dok je životinja stvorena s instinktom, tako da putem mirisa ili dodira zna koja je hrana za nju zdrava, a koja nije. Čovjek nema tog instinkta da bi mogao znati koja je gljiva u šumi otrovna, a koja nije. On mora sve sam probati, pa ostati živ ili mrtav poslije toga, ili može od nekoga naučiti, pa poduku i pouku primiti i tako izbjeći nezgodu. E, baš zato što mora da čita i uči da bi zdravo živio zemaljski život, prvi mu je Božanski imperativ bio da čita i uči u ime Gospodara, jer je to u interesu i za korist čovjeka. Čitaj i uči sve što treba da znaš o sebi, o svojoj naravi, svojoj vjeri, o svom narodu i narodima prije tebe, tj. o povijesti koja se itekako tiče tebe. Čitaj i uči lekcije iz povijesti kao pouku i poruku, koja će ti kazati šta je u povijesti zdravo, a šta otrovno za tvoj život na Zemlji.

Mjesec *muharrem* je i po imenu i po povijesnom značenju sveti mjesec. U njemu je, po slovu i duhu Kur'ana Časnog, zabranjeno prolijevanje ljudske krvi. Ljudska krv je sveta, kao što je sveta Kaba. To je bila i ostala poruka *muharrema*. Ali, čovjek nije čitao poruku, niti je primio pouku. *Muharrem* je kako nekada, tako i sada mjesec u kojem se, nažalost, prolijeva nevina ljudska krv. Oni koji krše svetost *muharrema* ne mogu reći da nisu čuli kur'ansku poruku, niti da ne znaju povijesnu pouku, kako nekada, tako i sada.

Nikada mi neće biti jasno kako se baš u mjesecu *muharremu* mogla desiti Kerbela, na kojoj je prolivena krv Poslanikovog unuka Husejna. "Fatima", govorio je Poslanik svojoj kćeri, "nemoj da Husejn plače, njegove suze me, zaista, žaloste." Ako su ga žalostile Husejnovе dječije suze, šta onda reći za njegovu prolivenu nevinu krv?

Nisu u pravu oni koji kažu da o Husejnu, Poslanikovom unuku, ne treba pričati, ali nisu u pravu ni oni koji pričom o Husejnu produbljuju bol na duši ummeta. Priča o hazreti Husejnu ima smisla da shvatimo do koje

mjere ljudsko srce može biti kameno, do koje mjere ljudski um može biti zloćudan i do koje mjere ljudska ruka može biti krvava. Ne možemo promijeniti to što se dogodilo s hazreti Husejnom, ali možemo iz toga naučiti da budemo budni i oprezni s čovjekom koji nema milosti, ali i da brinemo o nevinu čovjeku. Očito, čovjek mora sve vidjeti i doživjeti, i dobro i zlo, i hazreti Husejna i Jezida.

Musa, a.s., i njegov narod spašeni su od faraona; hazreti Husejn i njegova obitelj nisu spašeni od Jezida ibn Muavije. Ko zna pravu tajnu ova dva događaja u povijesti čovječanstva? Bog zna, a mi ne znamo šta se krije iza Musaovog spasa i Husejnovog pogibije na isti dan, desetog *muharrema*. No, jedno je svima jasno, a to je da povijest, koja se očito ponavlja, moramo čitati i učiti otvorenog uma. Sve je isto kao i prije, osim što mi mislimo da je sve drugačije, pa ne obraćamo pažnju na ono što nas se itekako tiče, što je bilo i prošlo, ali iznova nas snašlo nepripremljene za zaštitu i odbranu.

Zato je važno, draga braćo i sestre, da vas u ovom svetom mjesecu *muharremu* podsjetim na dva kur'anska ajeta i jedan hadisi-kudsi:

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَمَا لَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ.

Sve što vas zadesi, znajte da vas je to od vaših ruku zadesilo. Ali, mnogo je toga od čega vas Allah ipak spasi! (Kur'an, 42:30)

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ لَكُمْ مَحْسَنٌ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ.

Allah je stvorio smrt i život da bi vas iskušao ko je od vas najboljeg djela. Allah je moćan i oprašta! (Kur'an, 67:2)

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عِبَادِي. أَوَلَمْ تُولَکُمْ وَأَخْرَکُمْ وَأَنْسَکُمْ وَجَنَکُمْ کَانُوا عَلَى قَلْبٍ رَجُلٍ مِنْکُمْ لَمْ یَزِدْ ذَکَ فِی مُلْکِی شَيْئًا. يَا عِبَادِي. أَوَلَمْ تُولَکُمْ وَأَخْرَکُمْ وَأَنْسَکُمْ وَجَنَکُمْ کَانُوا فِی صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَلَوْنِی فَمَظَّیْتُ کُلَّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ مَا سَلَ لَمْ یَنْقُصْ ذَکَ مِنْ مُلْکِی شَيْئًا إِلَّا کَمَا یَنْقُصُ الْبَحْرُ لََّا یُعْمَسُ الْخَیْطُ فِیهِ غَمْسَةً وَاحِدَةً؛ يَا عِبَادِي. إِنَّمَا هِیَ عَمَالُکُمْ لَحَفْظُهَا عَلَیْکُمْ، فَن وَجَدَ خَیْرًا فَلِیَحْمَدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ وَجَدَ غَیْرَ ذَکَ فَلَا یُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ . (لَحْرَجَهُ مُسْلِمٌ وَالتِّرْمِذِیُّ عَنْ یَزِیْرِ الْغَفَارِی).

Allahov Poslanik je rekao: “O ljudi, upamtite, kada bi svi vi, prvi i posljednji, ljudi i džini, kad bi, dakle, svi vi bili pobožni kao što je najpobožnije srce jednog čovjeka, ne biste uvećali Moju vlast i moć. O ljudi, kada bi svi vi, prvi i posljednji, ljudi i džini, kad bi, dakle, svi bili na jednoj mjestu da Me molite i Ja udovoljim svakom od vas to što je molio, ne bi se umanjila Moja vlast i moć, kao što se ne umanjuje more od jednog uboda igle, ali Ja čuvam vaša djela, pa onaj koji u tome nađe dobro, neka bude zahvalan, a onaj koji u njima ne nađe ništa dobrog, neka ne krivi nikoga osim samoga sebe.”

To nam je današnja muharemska poruka: nemoj čekati da drugi uradi tvoju domaću zadaću. Uradi sam svoju zadaću, tačno i na vrijeme!

Pouzdam se u Boga i u samoga sebe! Budi budan i oprezan! Čuvaj se okrutnog i bezobzirnog čovjeka! U svakom danu i svakom mjesecu, posebno u mjesecu *muharremu*, budi svjestan svetosti ljudskog života! Nemoj zaboraviti da se sjetiš hazreti Husejna!

Allahu Svevišnji, spasi nas od zla zlih ljudi! Allahu Sveznajući, pouči nas da znamo šta je otrovno i pogubno za nas da se toga klonimo! Allahu Milostivi, oprosti nam grijehe koje znamo i koje ne znamo! Amin!

3 MUSLIMANI SU BRAĆA

Treća muharemska hutba • 20. muharrem 1438/21. oktobar 2016. godine

Prije nego ti kažem: Sveži se, moram ti reći: Ne odvezuj se, brate! Jednom zbratimljeni u Medini, muslimani su morali trajno ostati čvrsto uvezani u Allahovo uže. Oni to danas nisu. Muslimani su se odvezali i zato su postali lahak plijen svakoj zvijeri žednoj njihove krvi. Nažalost, muslimani se još uvijek odvezuju. Proklinju jedni druge? Odriču se jedni drugih? To odvezivanje muslimana od Allahovog užeta mora se zaustaviti. Tek kad se zaustavi odvezivanje, može početi uvezivanje ummeta, koje mora biti jače od svake svađe!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنَّ هَدَانَا اللَّهُ لِدِينِهِ الْقَوِيمِ وَشَرَعَهُ الْحَكِيمِ،
فَرَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا وَرَسُولًا وَإِمَامًا، فَلَهُ
الْحَمْدُ - سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى - عَلَى مَا لَا يُحْصِي مِنْ نِعَمِهِ الْجَزِيلَةِ، جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةٍ سَيِّدَنَا
مُحَمَّدَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَالْمُرْسَلِينَ، وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ، وَقَائِدِ الْعِزِّ الْمُحْجَلِينَ، صَلَوَاتُ اللَّهِ الْمُبَارَكَاتُ
وَتَسْلِيمَاتُهُ الزَّائِكَاتُ عَلَيْهِ، وَإِخْوَانِهِ، وَآلِهِ، وَصَحَابَتِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، وَالْأَنْصَارِ، وَالَّذِينَ آمَنُوا
- سَبَقًا وَإِحْسَانًا - بِالنَّبِيِّ الْإِلَهِيِّ وَوَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

Hvala Allahu Milostivom, Koji nas je naputio na Pravi put, jer da nas On nije naputio ne bismo bili upućeni u tajne prave vjere i ispravnog načina života! Stoga smo zadovoljni što znamo i vjerujemo da nam je Allah Gospodar, što znamo i vjerujemo da nam je islam vjera, što znamo i vjerujemo da nam je Muhammed, alejhisselam, vjerovjesnik, poslanik i imam!

Neka je hvaljen i slavljen naš Gospodar, Koji nas obasipa blagodatima koje znamo i ne znamo, blagodatima koje nije moguće nabrojati! Hvala Gospodaru što nas je učinio da budemo od ummeta Muhammeda, alejhisselam, posljednjeg Allahovog vjerovjesnika, vođe pobožnika, koji teže uspjehu na ovome i očekuju spas na drugome svijetu! Neka je mir i blagoslov na njega i na sve Allahove vjerovjesnike prije njega, kao i na sve

muhadžire i ensarije, prve muslimane, koji su vjerovali u poslanika Muhammeda, koji su mu pomagali da iznese i proneše Božiji emanet kao milost svjetovima!

Draga braćo i sestre!

Ovo je treća muharemska hutba u 1438. hidžretskoj godini.⁴ U prošloj hutbi naglasili smo da je ovo vrijeme pobožnosti i svetosti ljudskog života otkad je Svevišnji Allah zapisao u Knjizi da u jednoj godini ima dvanaest mjeseci, od kojih su četiri sveta: zu-l-ka'de, zu-l-hidždže, muharrem i redžeb. A vrijeme je trajanje koje se mjeri gibanjem. Otuda nam može biti jasno zašto se Svevišnji Allah kune vremenom, jer vrijeme je gibanje, a gibanje je život. Sve što živi giba se, kreće se. Cijeli kosmos pliva, kaže Kur'an. Pobožno vrijeme, kao što je vrijeme muharrema, jeste vrijeme kada se duša giba i traži odgovor na pitanje šta može učiniti da bude u Allahovom rizāluku.

Duša cijelog muslimanskog ummeta danas se pita šta se to dešava s muslimanima. Zašto se u mjesecu muharremu prolijeva krv muslimanskog ummeta u Iraku, Siriji i Jemenu? Šta to muslimanima fali?

Reci, brate, istinu, pa makar bila gorka: muslimanima danas fali istinsko bratstvo, koje ljubi, a ne mrzi; koje spaja, a ne razdvaja, koje širi nadu, a ne očaj; koje ima dušu i srce Pejgambera, koji je zbratimio muhadžire i ensarije u Medini i pružio ruku mira svim ljudima dobre volje. Danas nema većeg ni *farz-i ajna* (pojedinačnog) ni *farz-i kifajeta* (kolektivnog), od farza bratimljena muslimana po nalogu Pejgambera u Medini.

Današnje ensarije moraju pomoći današnjim muhadžirima, kojih je sve više. Nema jasnije poruke od poruke da su ljudi braća:

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَصَلِّحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.

Oni koji su pouzdani u Boga su samo braća i zato treba da se međusobno paze, treba da jedni druge mire, ako se zavade i treba da se zajedno čuvaju da ne padnu tako što će biti svjesni Boga! (Kur'an, 49:10)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا. (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ)

⁴ Hutba je pisana u Kairu, glavnom gradu Egipta.

“Vjernik vjerniku je kao cigla cigli u čvrstoj zgradi”, kaže Pejgamber.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَنُفُسُكُمْ مُسْلِمُونَ.
وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ عَدَاءً فَلَفَّ بَيْنَ
قُلُوبِكُمْ فَطَبَّحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ.

O, vi koji se uzdate u Allaha, istinski se čuvajte da ne posrnete tako što ćete imati svijest o Božijem prisustvu, i nemojte umrijeti drugačije nego kao muslimani. (A da biste to ostvarili), morate se svi zajedno uhvatiti za Allahovo uže i ne prekidati ga. Sjetite se Allahove blagodati! Sjetite se kad ste bili dušmani jedni drugima pa je Allah spojio vaša srca i tako ste postali, Njegovom milošću, braća. A bili ste na rubu da padnete u vatru, pa vas je Allah spasio od toga. Tako Allah objašnjava svoje znakove kako biste se opametili i pravim putem krenuli. (Kur'an, 3:102–103)

Nažalost, muslimani se nisu opametili. Ponašaju se kao da ne znaju; gledaju, a kao da ne vide; slušaju, a kao da ne čuju ove kur'anske poruke, koje odzvanjaju kosmosom. Ima muslimana koji rizikuju da umru drugačije nego kao muslimani, zato što su se odvezali od spasonosnog užeta ili ih je neko odvezao pa lutaju u zabludi.

Nemojte reći, draga braćo i sestre, da nas se to ne tiče ovdje u Bosni. Tiče nas se itekako. Svaki plač nevinog djeteta, svaki krik nevinog čovjeka, svaka kap krvi nevinog ummeta, svaki uzdah usamljenog brata, svaka suza žalosne sestre pogađa nas u srce i dušu. A kako i ne bi kada znamo kako je biti sam i ostavljen.

Draga braćo i sestre, danas je prvi farz biti brat svom bratu, ali posebno bratu u nevolji. To dvoje uvjetuje jedno drugo: ja sam tebi brat da mi budeš brat u nevolji; ja sam tebi ruka da mi budeš ruka u potrebi; ja sam tebi riječ da mi budeš riječ u istini; ja sam tebi emanet da mi budeš emanet u sreći; ja sam tebi uže da mi budeš uže u životu do smrti; ja sam tebi cigla da mi budeš cigla u čvrstoj zgradi; ja sam tebi nada da mi budeš nada za uspjeh na ovome i spas na drugome svijetu.

Ako je svetost života kao svetost Kabe, onda je svetost Allahovog užeta, što spaja srca vjernika, kao svetost života okrenutog prema Kabi.

Uspjeh našeg ummeta na ovome i spas na drugome svijetu jeste u jednom užetu, oko kojeg ima mjesta za sve koji izgovaraju *Lā ilahe illallah Muhammedun resūlullah!* Danas muslimanima fali to uže.

Prije nego ti kažem: Sveži se, moram ti reći: Ne odvezuj se, brate! Jednom zbratimljeni u Medini, muslimani su morali trajno ostati čvrsto uvezani u Allahovo uže. Oni to danas nisu. Muslimani su se odvezali i zato su postali lahak plijen svakoj zvijeri žednoj njihove krvi. Nažalost, muslimani se još uvijek odvezuju. Proklinju jedni druge? Odriču se jedni drugih? To odvezivanje muslimana od Allahovog užeta mora se zaustaviti. Tek kad se zaustavi odvezivanje, može početi uvezivanje ummeta, koje mora biti jače od svake svađe!

Allahu Svevišnji, osnaži nam volju da budemo prvi u pravljenju užeta koje spaja srca muslimana na putu umetske slobode, pravde, mira i pomirenja! Allahu Sveznajući, pouči nas da govorimo riječi koje spajaju poki-dane veze među muslimanima! Allahu Milostivi, molimo Te hurmetom svetosti muharrema da spasiš naš ummet od krvi i suza, od bola i patnje, od stida i sramote, od svega što nije u Tvom itā'atu i rizāluku! Amin!

4 NE SMIJE SE BJEŽATI OD PROBLEMA, NITI SE SMIJE NAPUŠTATI MEJDAN DOK BORBA TRAJE

Četvrti muharemska hutba • 27. muharrem 1438/28. oktobar 2016. godine

Slučaj Musaa, a.s., i njegovog naroda muharemska je priča koja nas potiče da ne odustajemo od borbe za slobodu, dok nas muharemska priča o hazreti Husejnu i njegovoj porodici podsjeća na zloćudne ljude, kojima ništa nije sveto. Deseti muharrem, *jevm-i ašura*, nije samo povijesni dan, već podsjetnik da cjelokupni ljudski život protiče između borbe za slobodu i zaštite od zla zlih ljudi.

U muharremu koji mi živimo i ispraćamo niko ne pravi lađu spasa u Iraku, Siriji i Jemenu. Tamo se najgrublje krši "sveti zavjet" o svetosti ljudskog života. Onaj koji to ne vidi – slijep je; onaj koji to vidi, a ništa ne poduzima da to spriječi – grješan je; onaj koji nije zabrinut zbog toga – bezosjećajan je; onaj kojem je svejedno što se tamo događa – ne zna se kojoj vrsti bića pripada.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ كُلِّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَسَلَّمَ لِقُدْرَتِهِ كُلِّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي ذَلَّ لِعِزَّتِهِ كُلِّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَضَعَ لِمُلْكِهِ كُلِّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رُسِلَ
رَسُولُهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا، وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم
عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّابِهِ جَمْعِينَ وَمَنْ سَارَ عَلَى نَهْجِهِ وَتَمَسَكَ بِسُنَّتِهِ،
وَاهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu, pred čijom je veličinom svako biće skrušeno! Hvala Allahu, pred čijom je svemoći svako biće pokorno! Hvala Allahu, pred čijom je silom svako biće ponizno! Hvala Allahu, pred čijom je vlašću svako biće predano!

Hvala Allahu, Koji je poslao svog Poslanika s uputom i istinom o vjeri, da bude dostupna svima i iznad svih vjera po svojoj jasnoći i uvjerljivosti! Dovoljno je Allahovo svjedočanstvo da je to tako! Neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, na njegove ashabe, na njegove sljedbenike koji su slijedili i koji slijede njegov Sunnet sve do Sudnjega dana!

Draga braćo i sestre!

Ovo je četvrta i posljednja muharemska hutba u 1438. godini.⁵ Mi ne ispraćamo muharrem samo kao jedan od lunarnih mjeseci, već ostavljamo iza sebe iskorišteno ili propušteno sveto vrijeme, u kojem se poštivanje svetog zavjeta o svetosti ljudskog života nagrađuje, a kršenje zavjeta kažnjava.

Nije moguće izračunati koliko je bilo muharemskih mjeseci otkad je Allah stvorio nebesa i Zemlju i označio muharrem jednim od četiri sveta mjeseca. Nije moguće izbrojati koliko je svetih zavjeta ispunjeno u muharremu, a koliko ih je prekršeno. Slučaj Musaa, a.s., i njegovog naroda muharemska je priča koja nas potiče da ne odustajemo od borbe za slobodu, dok nas muharemska priča o hazreti Husejnu i njegovoj porodici podsjeća na zloćudne ljude, kojima nije ništa sveto. Deseti muharrem, *jevm-i ašura*, nije samo povijesni dan, već podsjetnik da cjelokupni ljudski život protiče između borbe za slobodu i zaštite od zla zlih ljudi.

Ustvari, pitanje svih pitanja u vjeri jeste zavjet koji položimo, pa ga ispunimo ili ne ispunimo; obećanje koje dajemo, pa ga ispunjavamo ili iznevjeravamo; vjernost na koju se zaklinjemo, pa je poštujemo ili pogazimo; emanet koji preuzmemo, pa ga ispunjavamo ili iznevjeravamo; riječ koju izgovorimo, pa je istinita ili lažna; i na kraju, duša koju imamo, pa je držimo čistom ili prljavom.

U tome je tajna "svetog zavjeta" na koji nas Uzvišeni Allah podsjeća u mjesecu muharremu, da bismo se preispitali i prepoznali gdje smo. Taj su test svi morali proći prije nas. I svi će ga morati proći poslije nas. Ali mi nismo odgovorni ni za one koji su bili prije nas, ni za one koji će doći poslije nas. Mi smo odgovorni za sebe, ovdje i sada.

Milostivi Allah hoće samo da nam olakša, pa nas zato poučava na koji su način oni prije nas uspješno položili taj ispit vjere, zavjeta, vjernosti i emaneta. Posebno je važno da znamo šta treba raditi kad ne položimo test, kao što ga nije položio Adem, koji je zbog toga bio jako zabrinut pa je, stoga, pitao svog Gospodara:

وَقَالَ بُو جَعْفَرُ الرَّازِي، عَنْ الرَّبِّيعِ بْنِ لَسٍّ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: فَتَلَقَى
آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ قَالَ: إِنَّ آدَمَ لَمَّا لَصَّابَ الْخَطِيئَةَ قَالَ: يَا رَبِّ، أَرَيْكَ إِنْ تَبْتُ
وَطَلَحْتُ؟ قَالَ اللَّهُ: إِذْ نَزَّجُوكَ إِلَى الْجَنَّةِ فِيهِ مِنَ الْكَلِمَاتِ).

⁵ Hutba je pisana u Ammanu, glavnom gradu Jordana.

“Gospodaru moj, ako se pokajem i popravim, mogu li se vratiti u Džennet?” “Da, Ademe, ako se pokaješ i popraviš, dozvolit ću ti da se vratiš u Džennet, zato što sam ti to obećao ovim riječima prije nego si stvoren: *Adem je dobio riječi oprosta od svog Gospodara*”, reče Gospodar (Kur’an: 2:37).

Ova Ademova priča ljudska je priča. Kao što su i ostale priče o Allahovim poslanicima, vjerovjesnicima i drugim kur’anskim likovima ljudske priče, koje nam se kazuju da ih razumijemo kako bismo razumjeli naš život i naše stanje na dunjaluku, kako bismo bili predvidivi, ali i kako bismo mogli predvidjeti ponašanja drugih ljudi.

Ovo nisu bajke za zabavu, već pouke i poruke za uređivanje ljudskog života na Zemlji. Priča o Nuhovoj lađi spasa nije nam nikad bila bliža kao danas, zato što smo postali svjesni opasnosti od nuklearnog rata, koji prijeti da uništi planetu Zemlju. To je sto puta opasnije od poplave zbog koje je Nuh dobio zapovijed od Boga da pravi lađu.

Ima li danas Nuha na Zemlji, koji ima vezu s Bogom da primi zapovijed da pravi lađu spasa od poplave nuklearnog rata?

Jesu li pokidane sve veze s nebom otkad je neko rekao da je čovjek dovoljan sam sebi i da mu ne treba nikakva veza s Bogom?

U staroj literaturi spominje se da je Nuh, a.s., u mjesecu muharremu dovršio svoju lađu spasa i tako spasio čovječanstvo. U muharremu koji mi živimo i ispraćamo niko ne pravi lađu spasa u Iraku, Siriji i Jemenu. Tamo se najgrublje krši “sveti zavjet” o svetosti ljudskog života. Onaj koji to ne vidi – slijep je; onaj koji to vidi a ništa ne poduzima da to spriječi – grješan je; onaj koji nije zabrinut zbog toga – bezosjećajan je; onaj kojem je svejedno što se tamo događa – ne zna se kojoj vrsti bića pripada.

Isto tako, Junusova priča nije slučajno ispričana u Kur’anu Časnom. Junus se bijaše razočarao u svoj narod jer ga nije slušao. Iz protesta je ostavio svoj narod da se guši u svom neznanju i pokvarenosti. Ali Allah Svevišnji ne voli malodušne kukavice. Kaznio je Junusa tako što ga je progutala velika riba ili ajkula i držala ga toliko dugo u svom stomaku da Junus shvati da treba da se vrati svom narodu i radi s njim radi njegovog oporavka.

Ima li jasnije i snažnije pouke i poruke svima onima u našem narodu koji su skloni da krive narod što ih ne sluša. Savjetujem im da se upitaju da stvar, možda, nije obratna. Možda oni ne slušaju narod, pa narod zato ne sluša njih. Bez obzira kako je i šta je, svaki odgovoran i savjestan Bošnjak

mora biti sa svojim narodom. U protivnom može mu se dogoditi ono što se dogodilo Junusu, alejhisselam.

Dakle, ni Junusova priča nije bajka, već pouka i poruka za pametne da shvate da se ne smije bježati od problema, niti se smije napuštati mejdan dok traje borba za čast i slobodu naroda i države.

Prenosi se, također, da je i Junus shvatio da se mora vratiti svom narodu u mjesecu muharremu, u kojem se čovjek testira u vjeri i vjernosti svojih zavjeta Bogu i čovjeku.

Allahu Svemoćni, osnaži nas da ispunjavamo svete zavjete prema Tebi i naša moralna obećanja prema čovjeku! Allahu Sveznajući, pouči nas da shvatimo Tvoja kazivanja o Tvojim vjerovjesnicima kao poruku i pouku nama za život dostojan čovjeka u Tvome rizaluku! Allahu Milostivi, smiluj se i nama kao što si se smilovao Ademu, pa nam oprosti grijehе koje znamo i koje ne znamo! Amin!

5 ZAMJENA PRAVIH I KRIVIH VRIJEDNOSTI U VJERI I MORALU

Prva saferska hutba • 4. safer 1438/4. novembar 2016. godine

Nije li, zbog toga, opravdano posumnjati u iskrenost vjere vjernika ako on svjesno svoju nečistu savjest pere zahtjevom za Božiju milost, koja je neograničena, ali nije pogodbeni u smislu da je dopušteno da čovjek neograničeno griješi? Logika da čovjek ne može više griješiti nego što mu Milostivi Bog može oprostiti protivna je zdravoj vjerskoj pameti, koja pretpostavlja da je vjerska svijest razlog da čovjek živi ispravnim moralnim životom. No, ako vjera postane paravan iza kojeg se krije nemoral, onda nastupa kraj i vjere i morala; to je kraj ljudske časti i dostojanstva; to je kraj svijeta.

الْحَمْدُ لِلَّهِ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ. الْحَمْدُ لِلَّهِ قِيمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ.
الْحَمْدُ لِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَقُّ، وَوَعْدُهُ حَقٌّ، وَقَوْلُهُ حَقٌّ
وَلِقَاؤُهُ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ حَقٌّ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ، وَإِلَيْكَ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ، عَلَانِيَتُهُ وَسِرُّهُ. خَفِيَ نَعْتُكَ لَا
تُعْبَدُ، وَحَقُّ نَعْتِكَ لَا تُحْمَدُ، وَنَعْتُكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا، وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ
نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَطَحَابِهِ بِجَمْعَيْنِ وَمَنْ سَارَ عَلَى نَهْجِهِ وَتَمَسَّكَ بِسُنَّتِهِ، وَاهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى
يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu, Koji je svjetlo nebesa i Zemlje i svega što je u njima! Hvala Allahu, Koji bdije nad nebesima i nad Zemljom i nad svim što je u njima! Hvala Allahu, Koji vlada nebesima i Zemljom i svim što je u njima!

Hvala Allahu, jer je On Istina, jer je Njegovo obećanje istina, jer je Njegov govor istina, jer je susret s Njim istina, jer je Džennet istina, jer je Džehennem istina, jer je Sudnji dan istina, jer su vjerovjesnici istina, jer je Muhammed, alejhisselam, istina!

Milostivi Allahu, Tebi je sva hvala! Od Tebe dolaze i Tebi se vraćaju sve javne i tajne stvari! Ti jedino zaslužuješ da Ti budem pokoran i da Te obožavam! Ti si jedino vrijedan moje hvale, jer Ti si Svemoćan!

Hvala Allahu, Koji je poslao svog Poslanika s uputom i istinom o vjeri da bude dostupna svima i iznad svih vjera po svojoj jasnoći i uvjerljivosti! Dovoljno je Allahovo svjedočanstvo da je to tako! Neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, na njegove ashabe, na njegove sljedbenike, koji su slijedili i koji slijede njegov Sunnet sve do Sudnjega dana!

Draga braćo i sestre!

Na početku smo drugog lunarnog mjeseca u 1438. hidžretskoj godini, kojeg su Arapi nazvali *safer* (صَفَرٌ), što znači “žutica”. Ali, riječ *safer* znači i “razum”, “srce” i “duša”. Riječ *safer* znači i “strah” i “crv (zmija) u utrobi”, ali riječ *safer* znači i “savez” i “ugovor”. Nekada su Arapi govorili *al-saferān* (اَلصَّفَرَانِ) dva *safera*, misleći na dva mjeseca – muharrem i safer – kao jedan mjesec, odnosno zamjenjujući ta dva mjeseca jedan za drugi.

Dolaskom islama *muharrem* je odvojen od *safera* zato što su mekanski idolopoklonici “zaboravljali” koji je od ova dva mjeseca sveti mjesec, tj. u kojem je od ova dva mjeseca zabranjeno ratovati i prolijevati ljudsku krv. Bio im je predug period od tri uzastopna sveta mjeseca (zu-l-qa’ade, zu-l-hidždže i muharrem) da međusobno ne ratuju, pa bi se pretvarali da su zaboravili da je i *muharrem* sveti mjesec. Zato su mjesec *muharrem* proglašavali običnim mjesecom, tako da bi im u njemu bilo sve dozvoljeno, uključujući i ratovanje. No, u sljedećem mjesecu, *saferu*, sjetili bi se da su, navodno, zaboravili da je mjesec *muharrem* bio sveti mjesec pa su kao nadoknadu mjesec *safer* proglašavali svetim mjesecom umjesto *muharrema*. Ova praksa mušrika zabilježena je u Kur’anu i osuđena ovim Allahovim riječima:

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُؤْطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ لَهُمْ سُوءَ عَمَلِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ.

Zaborav uvećava bezbožništvo. Time se oni koji sakrivaju istinu okreću na krivi put. Oni jedne godine proglašavaju određeni mjesec običnim, a druge godine drže ga svetim – da bi ispunili broj onih mjeseci koje je Allah učinio

svetim. Oni griješe zato što obični mjesec (safer) proglašavaju svetim, a sveti mjesec (muharrem) proglašavaju običnim. Njihovi ružni postupci samo su im se učinili lijepim. Ali, Allah ne upućuje one koji sakrivaju istinu. (Kur'an, 9:37)

Kao što vidimo, prvom hutbom u mjesecu *saferu* otvaramo jedno od najsloženijih pitanja u vjeri, a to je pitanje dosljednosti u poštivanju moralnih pravila koje vjera propisuje. Osim Iblisa, i ljudi koji ga slijede, nikad nijedan razuman insan nije teorijski zanijekao da su moralna načela vjere uvjet svih uvjeta za zdrav mentalni život pojedinca i zdrav kolektivni život društva.

Međutim, u praksi vjernici često nisu dosljedni moralnim načelima svoje vjere. Neki su zabrinuti zbog toga, a neki nisu, jer računaju na Božiju milost koja ih oslobađa od grijeha. Nije li, zbog toga, opravdano posumnjati u iskrenost vjere vjernika ako on svjesno svoju nečistu savjest pere zahtjevom za Božiju milost, koja je neograničena, ali nije pogodbeni u smislu da je dopušteno da čovjek neograničeno griješi? Logika da čovjek ne može više griješiti nego što mu Milostivi Bog može oprostiti protivna je zdravoj vjerskoj pameti, koja pretpostavlja da je vjerska svijest razlog da čovjek živi ispravnim moralnim životom. No, ako vjera postane paravan iza kojeg se krije nemoral, onda nastupa kraj i vjere i morala; to je kraj ljudske časti i dostojanstva; to je kraj svijeta.

Pored nepoštivanja svetosti *muharrema* i proglašavanja mjeseca *safera* svetim u zamjenu za *muharrem*, Kur'an Časni skreće nam pažnju na čovjekovu mentalnu bolest koja se manifestuje kao potreba da se kriva stvar podmeće kao prava vrijednost, odnosno da se prava vrijednost predstavlja na krivi način. Zbog toga je mjesec *safer* poznat kao mjesec "žutice", koja se širi u vidu sujevjerja ili praznovjerja, gdje se krivo vjerovanje veliča kao pravo, a prava se vjera baca u zaborav. Dolazi do zamjene pravih i krivih vrijednosti u vjeri i moralu. Prave vrijednosti vjere i morala potiskuju se u zaborav, a za pamćenje se nameću krive vrijednosti sujevjerja i praznovjerja. O tome u Kur'anu Časnom Allah Svevišnji kaže:

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ. وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا لَمَانِي وَإِنَّهُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ. فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِدِيْلِهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَتْ بِهَا بِهِنَّ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبُوا بِدِيْلِهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ.

Zar oni ne shvataju da Allah zna sve, i ono što skrivaju i ono što otkrivaju. Neki od njih su nepismeni ili neuki. Oni ne znaju ni čitati ni učiti. Oni samo gataju i sebi umišljaju stvari. Teško onima koji pišu Knjigu, a potom kažu: "Ovo je od Allaha." Oni to radi zato da bi korist sebi priuštili. Teško njima zbog toga što ruke njihove pišu i teško njima što na takav način zarađuju (Kur'an, 2:77–79).

Pitanju pravih i krivih vrijednosti vjere i morala, o kojima se ovih dana kod nas i u svijetu naveliko govori, posvetit ćemo i preostale tri saferske hutbe. Zasigurno, pitanje sujevjerja ili praznovjerja, koje se u posljednje vrijeme širi kod nas i u svijetu, nije nova pojava, ali jest drugačija i opasnija nego ikada do sada zato što su sredstva za širenje te pojave mnogobrojna i dostupna širom svijeta. Ovom ćemo pitanju, ako Bog da, posvetiti pažnju u narednim hutbama, jer nas i Allahov Poslanik na to upozorava kad kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ.

“(Nemoj da vas obezglavi) ni prelazna bolest, ni loš predznak, ni kukac, ni žutica, ni zmija... (neka vam je uvijek Allah Svevišnji na umu i u srcu)...”

Allahu Svemoćni, osnaži nas u vjeri i moralu! Allahu Sveznajući, pouči nas da ne zaboravimo ono što moramo pamtit! Allahu Milostivi, budi nam milostiv na Dužnom danu! Amin!

6 KO IMA POVJERENJA U BOGA NEMA RAZLOGA DA SE BOJI BILO KAKVOG ZNAKA ILI PREDZNAKA

Druga saferska hutba • 11. safer 1438/11. novembar 2016. godine

Zašto ljudi brže povjeruju u laž nego u istinu? Zašto je laž slatka, a istina gorka? Ovo je pitanje svih pitanja, na koje nema lakonskog odgovora. To nas prati dok smo živi. Spašen je onaj koji uspješno razlikuje prave od krive vjere, punu od prazne vjere, te čistu od prljave duše.

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا يَمْلَأُ الْمِيزَانَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَطَّهُ الْقَلَمُ وَحَصَاهُ الْكِتَابُ وَوَسَّعَتْهُ الرَّحْمَةُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَعْطَى وَمَا مَنَعَ، وَمَا قَبَضَ وَمَا بَسَطَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ تُنْعَمُ بِهَا عَلَيْنَا فِي قَدِيمٍ أَوْ حَدِيثٍ، أَوْ خَاصَّةٍ أَوْ عَامَّةٍ أَوْ سِرٍّ أَوْ عَلَانِيَةٍ أَوْ حَيٍّ أَوْ مَيِّتٍ أَوْ شَاهِدٍ أَوْ غَائِبٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي النَّعْمَاءِ وَاللَّأْوَاءِ، وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الشَّدَّةِ وَالرَّخَاءِ، وَلَهُ الْحَمْدُ عَلَى حَلِكِكَ بَعْدَ عِلْبِكَ، وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى عَفْوِكَ بَعْدَ قُدْرَتِكَ، وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَخِيبُ مَنْ دَعَاهُ، وَلَا يَقْطَعُ رَجَاءً مَنْ رَجَاهُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا، وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَطَحَاهُ بِجَمْعَيْنِ وَمَنْ سَارَ عَلَى نَهْجِهِ وَتَمَسَّكَ بِسُنَّتِهِ، وَاهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ أَلُو عَدِ الْمَلَكِينَ.

Hvala Allahu hvalom kojom se puni mizan na Sudnjem danu! Hvala Allahu hvalom broja što ga je kalem napisao, što ga je knjiga zapisala, što ga je milost obuhvatila! Hvala Allahu na svemu što daje i što uzima, na svemu što pruža i što oduzima! Hvala Allahu na svim blagodatima, starim i novim, individualnim i kolektivnim, tajnim i javnim, živim i mrtvim, prisutnim i odsutnim!

Hvala Allahu u radosti i u žalosti!

Hvala Allahu, Koji je poslao Svog Poslanika s uputom i istinom o vjeri da bude dostupna svima i iznad svih vjera po svojoj jasnoći i uvjerljivosti! Dovoljno je Allahovo svjedočanstvo da je to tako!

Neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, na njegove ashabe, na njegove sljedbenike, koji su slijedili i koji slijede njegov Sunnet sve do Sudnjega dana!

Draga braćo i sestre!

Kao što smo najavili u prošloj, prvoj saferskoj hutbi, *safer* je mjesec koji nam daje priliku da objasnimo razliku između vjerovanja i sujevjerja, između punovjerja i praznovjerja. Prošlu hutbu završili smo hadisom u kojem Alejhisselam kaže:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَلَا هَامَةً وَلَا صَفَرَ.

“(Nemoj da vas obezglavi) ni prelazna bolest, ni loš predznak, ni kukac, ni žutica, ni zmija... (neka vam je uvijek Allah Svevišnji na umu i u srcu)...”

Umjesto toga, neka vam je uvijek u srcu i na umu prisustvo Stvoritelja, koji sve stvara, uzdržava i rastvara. To upravo znači prva riječ u hadisu (لَا عَدْوَى), “nema uzroka” iza kojeg nema uzroka svih uzroka, a to je uzrok Allahove moći i milosti. Prema tome, nemojte proklinjati prirodne pojave bez obzira na to kakve su, jer one nisu uzrok same po sebi. Priroda i pojave u njoj skup su uzroka i posljedica koje Allah stvara prema milosti Svoje moći. Mi ljudi imamo moć spoznaje da izbjegnemo opasnosti od prelaznih bolesti.

Druga riječ u hadisu (لَا طَيْرَةَ) znači “nema lošeg predznaka”, koji može da vas uplaši ako ste pouzdani u Boga. Ovdje nam se otkriva kazivanje u Kur'anu Časnom o vjerovjesnicima koje su ljudi optuživali da im njihova priča donosi nesreću:

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ لَّيْمٌ. قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ إِنَّ دُكْرَكُمْ بِ لَنَنْتُمُ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ.

Oni rekoše: “Mi slutimo da nam nesreću donosite. Ako se ne okanite, kamenovat ćemo vas i stići će vas, zaista, bolna kazna od nas.” “Uzrok vaše nesreće je u vama i s vama” – rekoše oni. Zar zato što ste opomenuti? Vi ste, zaista, narod koji prelazi sve granice. (Kur'an, 36:18)

U ovom ajetu objašnjava nam se da onaj koji ima povjerenja u Boga nema razloga da se boji bilo kakvog znaka ili predznaka. Samo onaj koji se neuzda u Boga zato što je sujevjeran, tj. praznovjeran, ima strah od znakova i predznaka zato što je prazan u duši. Budući da nema čovjeka bez uvjerenja ili vjere, jasno je da onaj koji ne zna što je prava vjera rizikuje da bude žrtva krive vjere kao sujevjerja ili praznovjerja. Nismo mi izuzetak u ovom iskušenju. Svi narodi prije nas bili su, također, izloženi izazovu sujevjerja ili praznovjerja. Na pitanje zašto mu se ljudi obraćaju za pomoć iako znaju da je to što im govori prazna priča, lažni vidovnjak odgovara: "Ljudi lahke pameti takvi su da što im više lažeš, sve ti više vjeruju."

Vrijedi razmisliti o ovom zapažanju lažnog vidovnjaka. Isto tako, vrijedi se zapitati otkud toliko lažnih vidovnjaka oko nas? Zašto se ljudi brže povjeruju u laž nego u istinu? Zašto je laž slatka, a istina gorka? Ovo je pitanje svih pitanja, na koje nema lakonskog odgovora. To nas prati dok smo živi. Spašen je onaj koji uspješno razlikuje prave od krive vjere, punu od prazne vjere te čistu od prljave duše.

Treća riječ u hadisu (لَا سَوْءَ) znači "nema sove", koja kljuca na vrata ili na prozor, najavljujući smrt domaćina. Sova je samo ptica kao i sve ptice u prirodi i nema veze s ljudskom sudbinom. Kao što je i *safer* samo jedan od lunarnih mjeseci, koji nema veze s ljudskom srećom ili nesrećom. Ali ne samo *safer*, već nijedan lunarni mjesec ne donosi niti odnosi ljudima sreću i zato niko nema razloga za tu vrstu praznovjerja. Onaj koji se uzda u Boga ima razloga da bude optimista. U trećoj saferskoj hutbi govorit ćemo, ako Bog da, o razlici između pesimiste i optimiste.

Allahu Svemogućići, osnaži nas u vjeri i udalji nas od sujevjerja! Allahu Sveznajućići, pouči nas da spoznamo opasnost i izbjegnemo prelaznu bolest! Allahu Milostivi, omili nam puninu prave vjere! Amin!

7 KAKO POSTIĆI SREĆU?

Treća saferska hutba • 18. safer 1438/18. novembar 2016. godine

Dakako, zahvalni su oni koji u svakom problemu vide moguće rješenje, a nezahvalni su oni koji u svakom rješenju vide mogući problem. To je razlika između optimiste i pesimiste: pesimista razmišlja o problemu, dok optimista razmišlja o rješenju!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَفَرَّدَ بِجَلَالِ مَلَكُوتِهِ، وَتَوَحَّدَ بِجَمَالِ جَبَرُوتِهِ، وَتَعَزَّزَ بِعُلُوِّ لَحْدِيَّتِهِ، وَتَقَدَّسَ بِسُمُوِّ صَمَدِيَّتِهِ، وَتَكَبَّرَ فِي ذَاتِهِ عَنْ مُضَارَعَةِ كُلِّ نَظِيرٍ، وَتَنَزَّهَ فِي صِفَاتِهِ عَنْ كُلِّ تَنَاهٍ وَتَصَوِيرٍ. نَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى مَا يُؤْتِي وَيَصْنَعُ، وَلِنُشْكِرَهُ عَلَى مَا يَزِي وَيُدْفَعُ، وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَقْنَعُ، وَنَرْضَى بِمَا يُعْطِي وَيَمْنَعُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَطَى وَمَلَنَ، وَخَفَضَ وَرَفَعَ، وَفَرَّقَ وَجَمَعَ، وَوَصَلَ وَقَطَعَ، وَبَحَثَ رِيحَ الْأُمَّةِ الرَّابِحَةِ وَخَسِرَتِ الْأُمَّةِ الْخَاسِرَةِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي طَحَّكَ وَبَلَّغَى، وَلَمَّاتَ وَلَحَّى، وَغَنَى وَقَلَّى، وَلَوَّجَدَ وَقَلَّى. وَلَنَشْهَدُ لَكَ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، شَهَادَةً مُوقِنَةً بِتَوْحِيدِهِ، مُسْتَجِيرِينَ بِحُسْنِ تَبَيُّنِهِ. وَلَنَشْهَدُ لَكَ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ الْمُصْطَفَى، وَمَلِيْنَهُ الْمُجْتَبَى، وَرَسُولَهُ الْمَبْعُوثَ إِلَى كَافَّةِ الْوَرَى، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ مَصَابِيحِ الدُّجَى، وَطُحَابِ الْهَدَى، وَسَلَامٍ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.

Hvala Allahu, Koji je jedinstven u Svojoj moći, Koji je Jedan u Svojoj sve-moći, Koji je uzvišen u Svojoj jednoći, Koji je svet u Svojoj svetosti, Koji je iznad svega u Svojoj biti, Koji je čist od prolaznosti, od lika i od ličnosti!

Allahu smo zahvalni na svemu što imamo, na svemu što nas spaja, na Allaha se oslanjamo za sve što nam treba, za sve što život znači!

Hvala Allahu, Koji život daje, Koji bdije da sunce izađe u pravo vrijeme i na pravom mjestu!

Svjedočimo da Nema boga osim Allaha, svjedočanstvom uvjerenog u Njegovu jednoću i ovisnog o Njegovom znanju i svemoći!

Svjedočimo da je Muhammed Njegov odani izabranik, Njegov vjerni miljenik, Njegov cijelom svijetu vjesnik i poslanik, neka je selam i spas na njega, njegovu porodicu, njegove ashabe i sve koji su ga slijedili i koji će ga slijediti!

Draga braćo i sestre!

Od postanka čovjek je imao jedno pitanje na umu: Kako postići sreću? Raspitivao se gdje je izvor sreće: u njemu ili izvan njega? Želio je znati gdje su uzroci sreće: u vjerovanju ili u djelovanju? Na ovim pitanjima kušali su se veliki ljudski umovi. Napisane su brojne knjige, ali pitanja su ostala otvorena. Ustvari, na ta pitanja nema tuđeg odgovora. Svako mora imati svoj vlastiti odgovor u sebi, ali i izvan sebe. Pošto je vjera vrijednost koja je istodobno u nama i izvan nas, onda je i odgovor u vjeri. Uistinu, sreća je Allahova milost koja se očituje kroz Allahov *hidājet*. A *hidājet* je jedan od najvećih Allahovih darova, nimeta, koji se nude čovjeku za njegovu sreću. Stoga, kad se spoji Allahova milost *hidājeta* i ljudski *irādet*, volja za srećom, dobije se ono što se želi: dobije se sreća, koju prati uspjeh na ovome i spas na drugome svijetu. Svevišnji Allah nudi *hidājet*, svjetlo na putu onome koji hoće da to primi, a onaj koji to neće, njemu se nudi *dalālet*, mrak na putu.

Poslušajmo ove kur'anske ajete:

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ...
 مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يُضِلِلْهُ وَمَنْ يَشَاءُ يُجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ... مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ
 يُضِلِلْ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ... وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
 مِنْ بَيْنِنَا لَئِيسَ اللَّهُ بِظَلَمٍ بِالشَّاكِرِينَ.

To je Allahov *hidājet*, svjetlo na putu, kojim Allah osvjetljava put kome hoće zato što On to hoće, a onaj koji izabere mračni put, on neće imati nikoga da mu put osvjetli. (Kur'an, 39:23)

Allah će ostaviti u mraku onog koji hoće da ostane u mraku, a onaj koji hoće da iz mraka izađe na Pravi put, na put svjetla, Allah će mu to omogućiti. (Kur'an, 6:39)

Onaj kojeg Allah okrene putem svjetla, zato što On to hoće, on je prosvjetljen, a onaj kojeg Allah okrene putem mraka, zato što On to hoće, on je gubitnik. (Kur'an, 7:178)

Allah ljude kuša jedne drugima tako da neki govore: "Allah je nas usrećio umjesto vas." No, Allah najbolje zna koji su ljudi zahvalni. (Kur'an, 6:53)

Dakako, zahvalni su oni koji u svakom problemu vide moguće rješenje, a nezahvalni su oni koji u svakom rješenju vide mogući problem. To je razlika između optimiste i pesimiste: pesimista razmišlja o problemu, dok optimista razmišlja o rješenju!

Pesimisti nikada ne nedostaje opravdanja, optimisti nikad ne nedostaje ideja!

Pesimista se opterećuje tuđim mahanama i greškama, optimista zapaža sve dobre strane kod drugoga!

Optimista pamti lijepe uspomene u društvu s drugima, pesimista pamti samo ružne uspomene!

Optimista pruža priliku za izvinjenje i tolerantan je, pesimista ne prihvata nikakvo izvinjenje jer misli da mu se namjerno čini nepravda!

Optimista žuri da se ispriča za svoju grešku, pesimista oklijeva jer misli da ga svako izvinjenje ponižava!

Optimista je uvijek nasmijan, jer zna da je osmijeh sadaka, pesimista je uvijek namrgođen, jer misli da je to njegova nadmoć!

Pesimista očekuje da ga uvijek maze i pomažu, optimista je uvijek spreman pomoći drugome!

Pesimista vidi problem u svakom rješenju, optimista vidi rješenje za svaki problem!

Pesimista misli da je svako rješenje moguće, ali je teško, optimista misli da je svako rješenje teško, ali je moguće!

Pesimista govori: "Varaj ljude prije nego tebe ljudi prevare", optimista govori: "Odnosi se prema ljudima kao što bi volio da se oni odnose prema tebi!"

Pesimista u svakom poslu vidi patnju, optimista u svakom poslu vidi nadu!

Pesimista gleda u prošlost i razmišlja o onom što je nemoguće, optimista gleda u budućnost i razmišlja o onom što je moguće!

Pesimista kaže ono što hoće, optimista hoće ono što kaže!

Pesimista raspravlja bučno i nasilno, optimista raspravlja tiho i miroljubivo!

Pesimista se bavi sitnim stvarima na račun velikih vrijednosti, optimista se drži velikih vrijednosti zanemarujući sitnice!

Optimista oblikuje događaje, pesimistu oblikuju događaji!

Optimista gleda svijet kroz bijele naočare, pesimista svijet gleda kroz crne naočare!

Allahu Svemogući, podari nam hidājet, put svjetlosti, koji nas vodi uspjehu na ovome i spasu na drugome svijetu! Allahu Sveznajući, pouči nas da volimo ono što Ti voliš i da mrzimo ono što Ti mržiš! Allahu Milostivi, podari nam milost koja će nam uvijek ulijevati nadu umjesto straha, radost umjesto tuge, optimizam umjesto pesimizma. Amin!

8 OVAJ SVIJET JE SUROV, ALI NIJE NESAVLADIV

Četvrta saferska hutba • 25. safer 1438/25. novembar 2016. godine

Veliki *ālim* Ibn Hazm ustanovio je da su svi ljudi jednaki po tome što svi imaju neku brigu ili sekiraciju koju žele da otklone. To je ta moderna bolest koju nazivaju "stres". Neki su pod stresom zbog straha da mogu izgubiti bogatstvo, dok su drugi pod stresom zbog siromaštva; neki su zabrinuti što ne znaju, dok su drugi zabrinuti što znaju kakvo je stanje u svijetu; jedni se sekiraju što su predebeli, dok se drugi sekiraju što su mršavi; jedni se plaše smrti od masnoće i debljine, dok se drugi plaše smrti zbog neimaštine i gladi. Ljudi su, kaže Ibn Hazm, uvijek u nekoj sekiraciji, osim onih koji osjećaju slast uma, koji ih odvaja od ostalih: učenici uživaju u slasti svoje učenosti; mudar uživa u slasti svoje mudrosti; borac za istinu i pravdu uživa u svojoj borbi. Sve su to veće i slađe slasti od slasti jela, pića i imetka.

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَحْمَدُهُ وَتَسْتَعِينُهُ وَتَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرَنْقَسْنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ
وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَهْدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَكَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ
يَعْصِهِ فَقَدْ غَوَى، نَسْتُلُ اللَّهَ رَبَّنَا أَنْ يَجْعَلَنا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعُ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعِ رِضْوَانَهُ وَيَجْتَنِبِ
سَخَطَهُ فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas!

Mi znamo da onoga koga Allah okrene Pravim putem niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga koji naumi da ide krivim putem niko ga, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Koji je Jedan i Kojem nema ravnog! I mi svjedočimo da je Muhammed Njegov pokornik i Njegov poslanik, kojeg je On poslao s istinom kao nositelja i pronositelja radosne vijesti i vijesti koja opominje da je trenutak odgovornosti pred Allahom tu pred nama, pa onaj koji je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku na Pravom je putu, a onaj koji nije pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku na krivom je putu!

Mi molimo Allaha da budemo od onih koji su pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku, koji teže Njegovom zadovoljstvu i izbjegavaju Njegovo nezadovoljstvo! Mi smo svjesni da smo od Njega i Njegovi, On nas je stvorio i Njemu se svi vraćamo!

Draga braćo i sestre!

Ovo je četvrta i posljednja saferska hutba. Podsjećam vas da smo u mjesecu *saferu*, koji ispraćamo, imali dvije jasne poruke. Prva je poruka bila da niko nema pravo nametati haram mimo Božijeg harama, kao što niko nema pravo proglašavati halal mimo Božijeg halala. Ovo pitanje danas je najveće iskušenje kroz koje prolazi naš ummet. Nažalost, ima onih koji harame sve što je izvan njihovog ćeifa, kao što ima i onih koji halale sve što odgovara njihovom svjetonazoru. Najgore je to što se svi pozivaju na Božije ime, zaboravljajući da je Bog, dž.š., rekao:

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَمَنْ ظَلَمَ مِنْ أَقْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ...

Nema većeg zločinca od onog koji se lažno poziva na Boga i govori: "Ovo je meni od Boga objavljeno", a zna da mu nije ništa objavljeno... (Kur'an, 6:93).

Na današnje stanje muslimanskog svijeta podsjeća nas ovaj hadis Allahovog Poslanika:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَدْرِي الْقَاتِلُ فِيمَ قَتَلَ، وَلَا الْمَقْتُولُ فِيمَ قُتِلَ.

"Doći će vrijeme", – kaže Alejhisselam, "kad ubica neće znati zašto ubija, niti će ubijeni znati zašto je ubijen!"

Nažalost, to se upravo danas događa u Siriji, Iraku, Jemenu. Uplakana i krvava sirijska djeca ne znaju zašto ih ubijaju pred očima cijeloga svijeta, niti ubice znaju zašto ubijaju sirijsku djecu. Ili znaju, ali ne progovaraju, već se lažno predstavljaju i na Boga pozivaju.

Druga saferska poruka bila je da vrijeme samo po sebi nije znak ni sreće ni nesreće, već je duševni mir, koji donosi iskreno pouzdanje u Boga, znak za uspjeh na ovome i spas na drugome svijetu. Ovako nas Svevišnji Allah poučava:

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَتَلُمُّ الْكَافِرُونَ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ...

Nemojte ni očajavati ni tužni biti. Vi ćete nadjačati, ako se budete u Boga pouzdali! (Kur'an, 3:139)

Jer, ako se u Boga pouzdate, vi imate samopouzdanja; ako imate samopouzdanja, vi nemate razloga da se ikoga bojite, niti da tugujete. Veliki *ālim* Ibn Hazm ustanovio je da su svi ljudi jednaki po tome što svi imaju neku brigu ili sekiraciju koju žele da otklone. To je ta moderna bolest koju nazivaju "stres". Neki su pod stresom zbog straha da mogu izgubiti bogatstvo, dok su drugi pod stresom zbog siromaštva; neki su zabrinuti što ne znaju, dok su drugi zabrinuti što znaju kakvo je stanje u svijetu; jedni se sekiraju što su predebeli, dok se drugi sekiraju što su mršavi; jedni se plaše smrti od masnoće i debljine, dok se drugi plaše smrti zbog neimaštine i gladi.

Ljudi su, kaže Ibn Hazm, uvijek u nekoj sekiraciji, osim onih koji osjećaju slast uma, koji ih odvaja od ostalih: učenici uživaju u slasti svoje učenosti; mudar uživa u slasti svoje mudrosti; borac za istinu i pravdu uživa u svojoj borbi. Sve su to veće i slađe slasti od slasti jela, pića i imetka. To znaju oni koji su okusili spoznaju, dotakli mudrost i osjetili istinu i pravdu u sebi i oko sebe. No, najsretniji su oni ljudi koji su svjesni svojih mahana više nego što ih drugi znaju.

Ovaj je svijet surov, ali nije nesavladiv. Za ovladavanje surovim svijetom potrebno je imati sabur. Tri su vrste sabura koje treba da imamo: (1) sabur u odnosu na ono što ima moć nad nama, dok mi nemamo moć nad tim; (2) sabur u odnosu na ono nad čim imamo moć, dok to nema moć nad nama i (3) sabur u odnosu na ono nad čim mi nemamo moć, niti to ima moć nad nama.

Prva vrsta sabura jeste poniženje i poraz. Ovaj sabur nije vrlina zato što uvećava strah kod čovjeka od onog pred čim nije u stanju da osaburi.

Druga vrsta sabura jeste vrlina i dobroćudnost onoga koji je u stanju da se nosi sa surovosti ovoga svijeta. Onaj koji posjeduje ovaj sabur zaslužuje ime hrabrog i moralnog.

Treća vrsta sabura dijeli se na dvoje: sabur nakon greške, iza koje slijedi kajanje; i sabur koji dolazi nakon greške, ali bez kajanja i popravljjanja. Ovaj je sabur poniženje i poraz.

Draga braćo i sestre!

Naše vrijeme nije ništa ni teže ni lakše od vremena prije nas. Sve je isto od postanja svijeta. Nema promjene u Allahovom stvaranju. Samo se mi ljudi mijenjamo u našu korist ili na našu štetu. Neko više, a neko manje, ali svi smo odgovorni za naše dobro ili loše stanje. Svevišnji Allah podsjeća nas preko svojih vjesnika i poslanika da moramo znati granicu halala i harama koju On propisuje. Mi ljudi sebični smo i kratkovidni i zato ne znamo šta je za nas najbolje i najkorisnije. Zbog toga je potrebno da slušamo glas mudrosti, koji nam govori da nemamo razloga za sekiraciju ako nam je duša ispunjena vjerom, u kojoj je pouzdanje u Boga i samopouzdanje.

Allahu Svemoćni, osnaži nas u saburu u kojem je naša čast, sloboda i pobjeda! Allahu Sveznajući, pouči nas da znademo razlikovati halal od harama, kao i haram od halala onako kako si Ti propisao! Allahu Milostivi, spusti Svoju milost na nas i oslobodi nas brige, sekiracije i stresa! Amin!

9 VELIKI LJUDI KAZALI SU VELIKU ISTINU O NAŠEM PEJGAMBERU

Prva rebiulevska hutba • 2. rebiu-l-evvel 1438/2. decembar 2016. godine

Muhammed, a.s., bio je bez premca najznačajnija ličnost koja je ikad živjela na Zemlji. On je obnovio vjeru u Jednoga Boga, ustanovio je ljudsku zajednicu na načelima međusobne ljubavi i poštovanja, postavio je univerzalna moralna načela za čovjeka, te inicirao najznačajnije društvene i vjerske reforme, kao što je sloboda vjere (nema prisile u vjeri), kao što je sloboda od nasljednog grijeha (svi ljudi rađaju se bezgriješni), kao što je ukidanje posredništva između Boga i čovjeka (nema svetih i posvećenih ljudi), kao što je jednakost ljudi (nema prednosti Arap nad nearapom, niti bijelac nad crncem, niti crnac nad bijelcem).

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَحْمَدُهُ وَتُسْتَعِينُهُ وَتَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرِنَقَسِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَشَهِدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَكَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ. مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَسَدَ، وَمَنْ يَعْصِهِ فَقَدْ غَوَى، نَسْتُلِ اللَّهَ رَبَّنَا أَنْ يَجْعَلَنا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعِ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعِ رِضْوَانَهُ وَيَحْتَنِبُ سَخَطَهُ. فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ.

وَشَهِدُكَ أَنْ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، وَقُدْوَةً لِّلْعَامِلِينَ، وَحُجَّةً لِّلسَّالِكِينَ، وَحُجَّةً عَلَى الْعَبَادِ جَمْعِينَ، بَعَثَهُ لِلْإِيمَانِ مُنَادِيًا، وَإِلَى دَارِ السَّلَامِ دَاعِيًا، وَلِلْخَلِيقَةِ هَادِيًا، وَلِكِتَابِهِ مُبِينًا وَتَالِيًا، وَفِي مَرْضَاتِهِ سَاعِيًا، وَبِالْمَعْرُوفِ أَمِيرًا وَعَنِ الْمُنْكَرِ نَاهِيًا. أَرْسَلَهُ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ فَهَدَى بِهِ إِلَى تَوْضِيحِ السَّبِيلِ، وَاقْتِرَاضِ طَاعَتِهِ وَحُبَّتِهِ، وَسَدِّ إِلَى الْجَنَّةِ كُلِّ طَرِيقٍ إِلَّا طَرِيقَتَهُ، وَهِيَ مُوصَدَةٌ إِلَّا عَلَى مَنْ كَانُوا لَهُ تَابِعِينَ. دَعَا إِلَى اللَّهِ سِرًّا وَجَهَارًا وَذَنَّ بِذَلِكَ بَيْنَ ظَهْرِ الْأُمَّةِ لَيْلًا وَنَهَارًا إِلَّا مَنْ تَلَوَّرَتْ شَمْسُ الْإِيمَانِ وَعَلَتْ كَلِمَةُ الرَّحْمَنِ، وَبَطَلَتْ دَعْوَةُ الشَّيْطَانِ وَاهْتَدَى كُلُّ حَيْرَانٍ. فَصَلَّوَاتِ اللَّهِ وَتَسْلِيمَاتِهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَابِ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ، وَمَنْ اهْتَدَى.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas! Mi znamo da onoga koga Allah okrene Pravim putem niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga koji naumi da ide krivim putem, niko, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Koji je Jedan i Kojem nema ravnog! I mi svjedočimo da je Muhammed Njegov pokornik i Njegov poslanik, kojeg je On poslao s istinom kao nositelja i pronositelja radosne vijesti i vijesti koja opominje da je trenutak odgovornosti pred Allahom tu pred nama, pa onaj koji je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na Pravom je putu, a onaj koji nije pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na krivom je putu!

Mi molimo Allaha da budemo od onih koji su pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku, koji teže Njegovom zadovoljstvu i izbjegavaju Njegovo nezadovoljstvo! Mi smo svjesni da smo od Njega i Njegovi, On nas je stvorio i Njemu se svi vraćamo!

Svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i poslanik! Svevišnji Allah poslao ga je kao milost svjetovima, kao uzor djelatnicima, kao vodič duhovnim putnicima, kao dokaz svim pobožnim ljudima! Poslao ga je da poziva u vjeru, da zove u kuću mira, da upućuje ljude na Pravi put, da čita i objašnjava Knjigu, da potiče na Božije zadovoljstvo, da zapovijeda dobro i suzbija zlo! Poslao ga je nakon izvjesnog vremena od prijašnjih vjesnika i poslanika kako bi njegov put bio najjasniji put, kako bi mu Allah propisao da se njemu pokorava i njemu ljubav poklanja, kako bi, nakon zatvaranja puteva koji vode u Džennet, njegov put bio otvoren za one koji ga slijede. Pozivao je u vjeru i tajno i javno, i dopustio je da drugi u njegovo ime pozivaju u vjeru danju i noću sve dok sunce vjere ne obasja sve ljude, i dok se Riječ Milostivog ne uzdigne na najviše visine, i dok se ne porazi šejtanov poziv, i dok se ne uputi svaki skeptik. Neka je, zato, salavat i selam na njega, na njegovu porodicu i sve njegove ashabe koji su zajedno s njim bili i ostali na Pravom putu, kao i na sve one koji su upućeni i koji upućuju na Pravi put do Sudnjega dana.

Draga braćo i sestre!

Na početku smo lunarnog mjeseca rebīu-l-evvela, u kojem je rođen posljednji Allahov vjesnik i poslanik Muhammed, sin Abdullaha i Amine. Rođen je 12. rebīu-l-evvela ili 20. aprila 570. godine po Miladu. Dakle, prije 1446 solarnih godina rodio se Allahov Miljenik, koji je promijenio ovaj

svijet i opisao putokaz koji čovjeka vodi do uspjeha na ovome i spasa na drugome svijetu. Zbog toga, nikad kao danas i ovdje nije bilo toliko važno da čujemo ove Allahove riječi, koje su upućene vjesniku i poslaniku Muhammedu, a.s., a koje su nama namijenjene:

O, Vjesniče, Allah te poslao da budeš svjedok povijesti, da ljudima donosiš radosne vijesti, ali i da ih upozoriš na opasnosti koje im prijete. Allah ti je, o, Vjesniče, dozvolio da pozivaš ljude u vjeru i da im budeš svjetionik. Zato obraduj one koji vjeruju da će Allah na njih veliku milost prosuti! Nemoj slušati one koji skrivaju istinu, a to su oni koji nemaju vjeru; i nemoj slušati dvočične munafike, to su oni koji imaju dva ili više lica, koja im služe da se dodvore svakome i svima radi svoje lične koristi. Ne obraćaj pažnju na njihove uvrede, već se pouzdaj u Allaha i svoj rad. To ti je dovoljna odbrana i zaštita (Kur'an, 33:44–48).

Dakle, Muhammed, a.s., je svjedok ko je čovjek i kakve su njegove mogućnosti da čini dobro, ali i kakve su njegove slabosti da čini zlo na Zemlji, i niko ga neće moći osporiti. Život Muhammeda, a.s., vječni je zapis o čovjeku, o čovjekovom smislu i besmislu, o čovjekovoj pobjedi i porazu, o čovjekovom usponu i padu, o čovjekovoj želji za vječnosti i njegovom razočarenju u prolaznost, koju on ne umije da pretvori u vjeru, kao neprolaznu vrijednost, koja ga može učiniti sretnim i zadovoljnim.

No, Muhammed, a.s., bit će svjedok na Drugome svijetu zato što je na ovome svijetu imao samo jednu želju, a to je da bude šefadžija – iscjelitelj ljudskih grijeha, jer on zna sve ljudske slabosti, ali i sve ljudske darovitosti koje mu pomažu da bude spašen od džehenemske vatre.

Zato je Muhammed, a.s., zadužen da ljude obraduje, da im donese radosnu vijest o njihovom uspjehu na Ovome i spasu na Drugome svijetu.

No, Muhammed, a.s., je od Allaha poslan i da nas upozori na opasnosti koje nam prijete, na zamke koje nas iza ćoška vrebaju, na jame koje nam se iza leđa kopaju. Ako budemo išli putem koji nam je Muhammed, a.s., zacrtao, onda ćemo savladati opasnosti, izbjeći ćemo zamke i spasit ćemo se od jama koje nam se kopaju, a to je put zajedništva u vjeri i zajedništva u sudbini da se čvrsto držimo Allahovog užeta i jedni drugima pomažemo u dobru. Nema drugog puta za našu sreću i naš spas ovdje, na ovom parčetu zemaljske kugle.

Zato, dok se sjećamo rođenja, mevluda, Allahovog Miljenika, upamtimo ovu jasnu poruku:

- Nemojte se plašiti bezbožnika ako imate čvrstu vjeru; nemojte se bojati munafika – licemjera – ako imate vjeru u svog iskrenog brata; i nemojte gubiti nadu u Allahovu milost, zato što imamo našeg Pejgambera, o kojem su veliki ljudi kazali veliku istinu:

Ja sam uvijek visoko cijenio Muhammedovu vjeru zbog njezine izuzetne vitalnosti. To je jedina vjera koja pokazuje da posjeduje sposobnost prilagođavanja postupnim promjenama egzistencije, koja može biti privlačna za svako doba. Ja sam ga proučavao – izvanrednog čovjeka, koji je, prema mome mišljenju, daleko od toga da se smatra antikristom. On se mora zvati spasiteljem čovječanstva. Džordž Bernard Šo (George Bernard Show)

Moj izbor Muhammeda da bude na čelu liste najutjecajnijih svjetskih ličnosti može iznenaditi neke čitatelje i može za neke biti upitan, ali on je bio jedini čovjek koji je bio uspješan na razini vjerskog i svjetovnog. Majkl Hart (Michael Hart)

Ličnost Muhammeda – najteže je prodrijeti u cijelu istinu o tome. Ja mogu dotaći samo djelić od toga. Kakav dramatičan slijed slikovitih predodžbi – Muhammed, Božiji poslanik; Muhammed borac; Muhammed privrednik; Muhammed državnik; Muhammed govornik; Muhammed zaštitnik robova; Muhammed emancipator žena; Muhammed sudija; Muhammed sveti čovjek. U svim tim ulogama, u svim tim oblastima ljudskih aktivnosti on je jednako junak. Profesor Ramakrišna Rao (Ramakrishna Rao)

To je prva religija koja propovijeda i upražnjava demokraciju; jer kad se oglasi poziv na namaz i okupe se klanjači u džamiji, demokracija islama utjelovljena je pet puta dnevno, gdje prosjak i kralj jedan pored drugog padnu na koljena i uzviknu: "Allah jedini je velik..." Impresionira me svaki put nanovo ta nesalomljiva jedinstvenost islama, koja čovjeka instinktivno čini bratom. Poznata indijska pjesnikinja Sarojini Naidu

Kako je mogao za samo dvije decenije jedan goloruk čovjek ujediniti zaraćena plemena i pustinjske beduine u jednu od najmoćnijih i najciviliziranijih nacija. Laži (zapadnjačke objede) koje su se isplele oko dobronamjernog zanosa samo su naša vlastita sramota. Tomas Karalajl (Thomas Carlyle)

Ako su uzvišenost smisla, neznatnost sredstava i zapanjujući učinci tri kriterija za ljudsku genijalnost, ko onda smije uporediti bilo kojeg velikog

čovjeka u modernoj povijesti s Muhammedom. Alfons de Lamartin (Alphonse de Lamartine)

Njegova izdržljivost do pobjede, njegova upornost koja je bila posvećena samo jednoj ideji i ni na koji način nije bila borba za imperiju, njegova beskrajna molitva, Božija objava koju je primao, njegova smrt i njegova pobjeda nakon smrti, sve to potvrđuje da on nije bio lažni, već istinski obnovitelj istinske vjere. Ta istinska vjera ima dvojaku vrijednost: Božiju jednoću i Božiju nematerijalnost. Prva govori o tome šta Bog jeste, a druga govori o tome šta Bog nije. Alfons de Lamartin (Alphonse de Lamartine)

Danas, nakon četrnaest stoljeća, životna priča o Muhammedu, a.s., njegovom moralnom učenju, kao okosnici njegove poslaničke misije, sačuvana je do u detalje bez ikakvih promjena – dodavanja ili oduzimanja. Praktični život Allahovog poslanika Muhammeda, a.s., najbolji je uzor i putokaz, koji nam pokazuje kako doći do lijeka za mnoge bolesti današnjeg čovječanstva.

Muhammed, a.s., bio je bez premca najznačajnija ličnost koja je ikad živjela na Zemlji. On je obnovio vjeru u Jednoga Boga, ustanovio je ljudsku zajednicu na načelima međusobne ljubavi i poštovanja, postavio je univerzalna moralna načela za čovjeka, te inicirao najznačajnije društvene i vjerske reforme, kao što je sloboda vjere (nema prisile u vjeri), kao što je sloboda od nasljednog grijeha (svi ljudi rađaju se bezgriješni), kao što je ukidanje posredništva između Boga i čovjeka (nema svetih i posvećenih ljudi), kao što je jednakost ljudi (nema prednosti Arap nad nearapom, niti bijelac nad crncem, niti crnac nad bijelcem).

Dakle, Muhammed, alejhisselam, milost je svjetovima i lijep primjer (*usvah hasana*) svima koji hoće da čuju čisti glas s neba i žive pošten život na Zemlji.

Allahu Svemoćni, osnaži nas da ustrajemo na pravom putu Muhammeda, neka je mir i spas na njega i na sve Tvoje vjesnike i poslanike prije njega! Allahu Sveznajući, pouči nas da budemo dostojni Poslanikove duhovne i moralne nauke, da budemo sposobni nositi njegov emanet! Allahu Milostivi, omili nam Poslanikove riječi i olakšaj nam da slijedimo njegova djela! Amin!

MOJA ISPOVIJEST

Dodatak uz prvu rebiulevlsku hutbu 1438/2016. godine⁶

Allahov Poslaniče! Znam da si volio svoj rodni grad – svoju Mekku. Govorio si da je ljubiti svoj rodni dom, svoju domovinu, isto što i ljubiti svoju vjeru.

Znam da si žalio što nisi upamtio svoju majku. Volio si da ti pričaju o majčinoj ljepoti, njezinoj dobroti, njezinoj radosti kad si se rodio, i njezinoj materinskoj ljubavi kad si prvi put zaplakao. Uvijek bi ti suze navirale kad bi ti pričali s kakvom nježnošću ti je majka tepala dok te je ninala. Bila je samo jedna žena u gradu koja je imala glas sličan onom tvoje majke i zato si se, kao dječak, prikrađao ženskim sijelima da čuješ njen glas, da te želja mine za majkom.

Znam, Allahov Vjerovjesniče, da si Halimu, svoju majku po mlijeku, volio kao i svoju pravu majku Aminu. Halima joj je bila najsljednija. Ona te voljela kao svoga sina. Bila je najsretnija žena na svijetu zato što joj je tvoj djed povjerio tebe na čuvanje i odgajanje kako bi upamtio ko si i šta si, da odrasteš u čistoj i časnoj beduinskoj obitelji u kojoj se cijenilo viteštvo, junaštvo i čast beduinska. Ti si sve to savladao uspješno. Bio si pravi beduinski dječak, bistrog uma, britkog jezika i velikih snova. Halima je bila ponosna na tebe.

Znam, Allahov Vjesniče, da si bio jako tužan zbog rane smrti tvoga oca Abdullaha, ali si bio sretan što si imao djeda Abdulmuttaliba i amidžu Ebu Taliba, koji su se brinuli o tebi. Bio si jetim, ali nisi bio miskin. Bio si sretan kad ti je amidža ponudio da ideš s njima u Siriju na poslovni put. Tvoj put skratio je vidoviti pobožnjak Behira, koji je prepoznao znak na tvojim leđima. Taj (ne)vidljivi znak, koji je otkrio čovjek koji je znao tajne nebeske, postat će najvidljiviji znak za sva vremena, za sva mjesta, za sve ljude i za sve narode svijeta. Taj čudesni znak promijenit će svijet, ali će i zasmetati tvom amidži Ebu Lehebu, kao i drugim mekanskim mušricima, koji nisu htjeli da vide taj Božanski znak, koji si ti nosio, niti su htjeli da čuju taj Božanski glas, koji si ti prenosio.

Zbog njihova zuluma morao si napustiti svoj rodni grad i preseliti se ovdje u Medinu. Znam da nikad nisi prežalio svoj rodni kraj, svoju rodnu

⁶ Napisano u Medini, 12. džumade-l-ula 1436. godine po Hidžri, odnosno 3. marta 2015. godine.

kuću, svoje uspomene iz djetinjstva, mezar svoje majke, svoga oca, svog djeda i svog amidže, ali misija zbog koje si se rodio bila je za tebe svetija. Ljubav tvojih istinskih sljedbenika, ensarija u Medini, bila je važnija od svega. Ti si im uzvratio svojom ljubavlju. Ostao si zauvijek s njima i zbog njih ovdje u Medini, kao dokaz da je ljubav braće i prijatelja jača od svake druge ljubavi. Jača je i od ljubavi za rodnim krajem.

Ovaj ummet bez tebe, Muhammede, bio bi niko i ništa!

Ostao si, Poslaniče, zauvijek ovdje u Medini i zbog nas koji smo došli danas da te zijaretimo; koji stojimo pred tvojim kaburom; koji te selamimo i salavat ti učimo za tvoj mir i spas.

Ali ne zbog tebe, Poslaniče, već zbog sebe mi ti donosimo selam i salavat. Zbog grijeha naših, od kojih nam nema spasa bez tvog *šefā'ata* tamo gdje nema nikog našeg osim tebe, koji nas može prepoznati po glasu selama i salavata naših, koje ti evo šaljem od srca našeg i od duše naše – tebi, Pejgambere, vjero naša od milosti Allahove poslana da nas čuva od ponora, da nam ne dâ da stanemo, da odustanemo, da se predamo.

Ta vjera ne dâ nam da te se odrekemo, da zaboravimo tvoje ime. Jer oni znaju da bez tebe i tvog imena, bez tvoje misije i tvoga djela ne bi se znalo za nas. Mi se ne bismo znali iznova dizati iz pepela bez tvoga imena.

Ovaj ummet bez tebe, Muhammede, bio bi niko i ništa, bio bi zaboravljen, niko ga ne bi gledao, niko ga ne bi ništa pitao, niko ga ne bi ispitivao, niko ga ne bi prozivao, niko ga ne bi provocirao, niko ga ne bi progonio, kao što ni tebe ne bi progonili da im nisi govorio istinu. Jer njima smeta tvoja istina, koju oni bijahu bacili da bi je zaboravili.

Kako nekada, tako i sada smeta im tvoja istina zato što hoće da žive kao da Boga nema.

Smeta im Šerijat zato što je ukinuo čedomorstvo ženske djece, zato što je ukinuo rasnu diskriminaciju, zato što je ukinuo inkviziciju, jer “nema prisile u vjeri”, zato što je ukinuo iskonski grijeh, jer se svi ljudi rađaju slobodni, zato što je ukinuo posrednike između Boga i čovjeka.

Smeta im Šerijat zato što ih podsjeća na vječne Božije zapovijedi: ne ubij, ne ukradi, ne laži, ne čini zulum na Zemlji; smeta im tvoje ime, smeta im tvoja misija zato što tvog ummeta ima sve više i više svugdje po svijetu, a najviše ga ima ovdje kod tebe da ti iznova položi zavjet kako neće odustati od tvoga puta, jer drugi put ne postoji za njega. Jer za tvoj ummet nema drugog spasa osim spasa u tvom *šefā'atu*, koji je tvoj ummet zaslužio dok

je sijao zdrave plodove sedam stoljeća za potrebe sedam gladnih i mršavih stoljeća, koje pojedoše generacije koje nisu bile dorasle izazovima vremena.

Tako je, Allahov Poslaniče – tvoj ummet i poslije tebe bijaše najbolji od svih. Bijaše tvoj ummet najbolji u vjeri i u nauci, u moralu i u politici. Bijaše tvoj ummet najbolji u miru i u ratu, na kopnu i na moru. Ali to nije više tako. Tvoj ummet danas nije najbolji. Nije ni najgori, ali jeste u defanzivi jer ne zna kako da uhvati korak s vremenom. Nije sposoban da se natječe ni u nauci, ni u umjetnosti, ni u tehnologiji, ni u sportu s drugim narodima.

Ovi što odsijecaju glave nevinim ljudima u tvoje ime, osudili bi te na smrt!

Tvoj ummet, Poslaniče, danas pati od džahiluka, pati tvoj ummet od sebičnosti, učmalosti, zatvorenosti, neslobode, nesigurnosti, besciljnosti, podijeljenosti, nedosljednosti. Allahov Poslaniče, danas tvoj Ummet pati od licemjerstva. Tvoj Ummet je u suzama ovdje. Čuju se bolni jauci tvog ummeta ovdje, kod tebe, kod tvog kabura. Ovdje se čuju pozivi da se vrae tiš, da siđeš, da se pomoliš, da dođeš, da nas spasiš od dušmana u nama i oko nas. Ali ne vraćaj se, Allahov Poslaniče, ne silazi, ne pomalaj se, ne dolazi, jer ovi što odsijecaju glave nevinim ljudima u tvoje ime, ne bi te prepoznali, oni bi te osudili na smrt ako im se ne pridružiš u njihovoj borbi protiv svega onoga za što si se ti zalagao i čemu si posvetio svoj poslanički život, a to je mir i blagost na Zemlji.

Ti nisi došao sa sabljom da odsijecaš ljudima glave, kao što oni tvrde, već si došao s Allahovom riječi da rastaviš laž od istine i krivdu od pravde. Tebe je Allah poslao da usavršiš moral kod ljudi, a ne da u ljude ugoniš strah i trepet od tvoje riječi i tvoje pojave.

Allahov Poslaniče!

Tvoj ummet danas je u rasulu, u bratoubilačkom ratu, gorem od džahilijetskih ratova između Evsa i Hazredža u Medini. Od strašnih eksplozija, silnih topova i ubilačkih pušaka niko nikoga ne čuje, niti tvoje božanske poruke dopiru do ušiju onih koji su se zainatili da ubiju sve što nije njima u ita'atu.

Svi žive od tvoje milosti svjetovima, i ovi koji te napadaju i ovi što te brane!

Dušmani tvog ummeta optužuju tebe za nasilje, za terorizam, a sve zbog onih koji su izgubili zdrav razum. Oni tvrde da tebe brane od njih.

Oni lažu, kao što lažu i ovi što tvrde da brane slobodu izražavanja, crtajući tvoj lik u karikaturama, kao slobodu njihove mržnje prema tebi i tvojoj božanskoj misiji. To su moderni Džeheli i Lehebi, koji od pakosti pale vatru mržnje i hoće da nama stanu na put poput Lehebove žene, koja je palila vatru na tvom putu; i Džehela, koji te gazio nogom dok si obavljao sedždu u haremu Kabe. Drva Lehebove žene nikada se nisu upalila, a Džehelova ruka zauvijek se sasušila, dok se tvoje ime, Poslaniče, usadilo u srce tvoga ummeta i niko ga iz tog srca ne može izbrisati. Niko tvoje ime, ni tvoj najljepši lik, ni tvoje najveće djelo ne može omrznuti tvom ummetu.

Ti si, Poslaniče, u našim srcima. Mi nemamo potrebu da imamo tvoju sliku na papiru niti da tvoju sliku držimo na zidu, jer bi nam je ukrali dušmani. Niti imamo potrebu da mašemo zastavama s tvojim likom na ulicama, jer tvoje ime nije za ulice. Tvoje ime je za naša srca i naše duše. Tvoje ime, tvoj lik i tvoje djelo niko ne može ukrasti iz naših srca. Naša su srca tvoje srce, i tvoja duša, i tvoj lik, i tvoje djelo, i ove naše suze ovdje, što ih ne možemo sakriti, i ovi naši uzdasi ovdje, što ih ne možemo zaustaviti, i ovi naši selami i salavati ovdje, što ih ne možemo izbrojati, sve je to tebi od nas, Poslaniče, a opet sve je to nama od tebe, Allahov Miljeniče; jer mi smo jedna duša, jedan ummet, jedan put, jedna sudbina ovdje, na Ovome, i tamo, na Drugome svijetu. Bez tebe, Poslaniče, mi ne možemo nigdje. S tobom mi smo svugdje, na ovoj Zemlji, gore na nebu i tamo u Džennetu, uz tvoj šefa'at s Allahovim izunom.

Lažu oni koji crtaju tvoj lik u karikaturama da to rade radi slobode izražavanja svog mišljenja. Ne, to je izraz njihove mržnje prema ljepoti tvog božanskog izraza u riječi koju oni ne mogu da dokuče. Ne, to je njihov ružni izraz kako bi pokazali da nemaju ponuditi ništa osim mržnje, da ne znaju raditi ništa kreativno osim poigravanja s tvojim likom kako bi privukli pažnju na sebe, kako bi prodali svoju novinu, kako bi živjeli od tvoga imena, jer ništa drugo osim tvog imena nema tu vrijednost koja bi privukla pažnju svijeta.

Allahov Poslaniče!

Nikad češće nisu spominjali tvoje ime tvoji protivnici i tvoji sljedbenici. Prvi iz patološke mržnje prema tvom najuspješnijem djelu u povijesti čovječanstva, a drugi iz velike ljubavi, ali i prevelike sebičnosti da u tvom šefa'atu nađu spas za sebe. I tako svi žive od tvoje milosti svjetovima. I ovi koji te napadaju, kao i ovi što te brane. Ti si, Poslaniče, čist i pred jednima i pred drugima.

Prvi ti ne mogu nauditi ni na koji način. Naprotiv, njihova mržnja razjeda njih same. Što te više mrze, sve više štode sami sebi. A ovi drugi, što te brane, nimalo ti ne pomažu, jer njihova odbrana tvoga imena i časti ne treba tebi, već njima. Oni brane tebe da bi zaštitili sebe. Oni se sakrivaju iza tvoga imena da bi pokrili svoje slabosti. Oni brane tebe da bi opravdali svoje postupke koji se ne mogu opravdati. Tebi ne treba ničija odbrana, najmanje od onih koji ne razumiju tvoju poslaničku misiju. Oni su svoje ime stavili ispred tvoga imena. Oni su umislili sebi da znaju više od tebe, jer ti pripisuju mnogo toga što ti nisi rekao, kao da te isprave, kao da te dopune svojom umišljenom mudrošću. Oni su oholi poput šejtana koji se posvađao i sa samim Bogom.

Ni oni koji te napadaju, ni neki od onih koji te brane nisu sposobni da shvate da tvoja misija nije bila za tebe, već za njih, da tvoja uloga na Zemlji nije bila da sudiš, već da odgajaš, da tvoja vjera nije bila od tebe, već od Onoga Koji sve stvara, uzdržava i rastvara. Tvoja poslanička misija bila je da obraduje ljude, a ne da ih žalosti, da ljudima olakša, a ne da im oteža.

Allahov Miljeniče!

Zbog svega što znam i što ne znam da ti čine dušmani i neki od tvojih maloumnih sljedbenika, osjećam se postuđenim pred tobom i zamišljam kako bi se ti tužno osjećao da vidiš kako tvoj ummet pati zbog nesavjesnih vođa, zbog onih koji tvoje ime kaljaju, koji tvoju riječ iskrivljuju, koji tvoju poslaničku misiju obesmišljavaju, koji prodaju tvoj din za dinar, kojima ništa nije sveto osim njihove pohlepe za vlasti.

Allahov Miljeniče!

Stidim se pred tobom zbog nemoći ummeta da oslobodi Mesdžidu-l-aqsa od okupacije, da utješi uplakanu palestinsku djecu, da oslobodi zatvorenike, da vrati prognanike, da uspostavi mir u Svetoj zemlji za sve potomke Ibrahimove, da u Palestini umjesto svetog rata zavlada sveti mir.

Allahov Miljeniče!

Stidim se pred tobom zbog djece Sirije, Iraka, Sudana, Jemena, Libije, Egipta, Somaliije, Nigerije, Mijanmara, Filipina, Pakistana, Afganistana što nemaju mira, što imaju noćne more zbog ratova bez kraja.

Allahov Miljeniče!

Sramim se pred tobom zbog samoubilačkih eksplozija u šiitskim i sunijskim džamijama i ne znam kako ćemo sutra izaći pred tebe kad nas budeš pitao ko vam je nadio ova sektaška imena koja vas dijele i zbog kojih

međusobno ratujete radi tuđih interesa, umjesto da vas ime musliman ujedini kao jedan i jedinstven ummet, čija je misija širenje dobra.

Allahov Miljeniče!

Moja je posljednja želja da ti prenesem selame od mog naroda iz Bosne, koji nije izdao tvoje ime, niti je iskrivio tvoju božansku poruku, niti je žalio svog života u odbrani tvoga dina; zato upućujem svoj selam našim bosanskim šehidima, koji su čast i ponos tvoga ummeta.

Moja dova, Allahov Miljeniče, jeste da se moj narod ujedini u vjeri i ljubavi, da vrati svoju izgubljenu čast, da njegovi čelnici ne izdaju šehidsku krv, da nam se omili zajedništvo u domu i domovini, da jedni drugima budemo od pomoći u dobru i u zlu, da sačuvamo din i iman u našoj Bosni, u kojoj je ezan isti kao što je i ovdje, u ovoj tvojoj džamiji.

Allahov Miljeniče!

Neka je moja posljednja dova zahvala Allahu Uzvišenom i neka je selam i salavat na tebe, Njegovog posljednjeg poslanika! Amin!

10 MUHAMMED, A.S., ŽIVIO JE LJUDSKI ŽIVOT SA SVIM NJEGOVIM RADOSTIMA I ŽALOSTIMA

Druga rebiulevska hutba • 9. rebīu-l-evvel 1438/9. decembar 2016. godine

Nije teško razumjeti zašto je Muhammed, a.s., dobio privilegiju šefā'ata za svoj ummet. On je shvatio pouku iz Ademovih grijeha, pa nije prelazio zabranjenu granicu. On nije proklinjao, već je blagosiljao svoj narod; nije širio očaj kod ljudi, već im je pružao nadu u spas. On nikada i ni pred kim nije lagao, već je istinu govorio svakome, i kome se ona dopada i kome se ne dopada. Njega ništa nije moglo isprovocirati da bi ubio čovjeka na *bi-gajri hakk*, pa makar se radilo i o njegovom ljutom neprijatelju.

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرَنْقَسْنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَشَهِدْنَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رُسُلُهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ. مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ يَعْصِهَا فَقَدْ غَوَى، نَسْتُلُ اللَّهَ رَبَّنَا أَنْ يَجْعَلَنا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعِ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعِ رِضْوَانَهُ وَيَجْتَنِبِ سَخَطَهُ. فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ. وَشَهِدْنَا أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ رُسُلُهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ، وَقُدُوةً لِلْعَامِلِينَ، وَمَحَجَّةً لِلسَّالِكِينَ، وَحُجَّةً عَلَى الْعِبَادِ جَمْعِينَ، بَعَثَهُ لِلْإِيمَانِ مُنَادِيًا، وَإِلَى دَارِ السَّلَامِ دَاعِيًا، وَلِلْخَلِيقَةِ هَادِيًا، وَلِكِتَابِهِ مُبِينًا وَتَالِيًا، وَفِي مَرْضَاتِهِ سَاعِيًا، وَبِالْمَعْرُوفِ آمِرًا وَعَنِ الْمُنْكَرِ نَاهِيًا. رُسُلُهُ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ فَهَدَى بِهِ إِلَى لَوْضِحِ السَّبِيلِ، وَأَفْتَرَضَ طَاعَتَهُ وَمَحَبَّتَهُ، وَسَدَّ إِلَى الْجَنَّةِ كُلِّ طَرِيقٍ إِلَّا طَرِيقَتَهُ، وَهِيَ مُوصَدَّةٌ إِلَّا عَلَى مَنْ كَانُوا لَهُ تَابِعِينَ.

دَعَا إِلَى اللَّهِ سِرًّا وَجِهَارًا وَذَنَّ بِذَلِكَ بَيْنَ ظَهْرِ الْأَمَّةِ لَيْلًا وَنَهَارًا إِلَّا مَا لَمْ تَلْقَ شَمْسُ الْإِيمَانِ وَعَلَتْ كَلِمَةُ الرَّحْمَنِ، وَبَطَلَتْ دَعْوَةُ الشَّيْطَانِ وَاهْتَدَى كُلُّ حَيْرَانَ. فَصَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامَاتُهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّابِ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ، وَمَنْ اهْتَدَى.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas!

Mi znamo da onoga koga je Allah okrene ka Pravom putu niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga koji naumi da ide krivim putem niko, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Koji je Jedan i Kojem nema ravnog! I mi svjedočimo da je Muhammed Njegov pokornik i Njegov poslanik, kojeg je On poslao s istinom kao nositelja i pronositelja radosne vijesti i vijesti koja opominje da je trenutak odgovornosti pred Allahom tu pred nama, pa onaj koji je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na Pravom je putu, a onaj koji nije pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na krivom je putu!

Mi molimo Allaha da budemo od onih koji su pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku, koji teže Njegovom zadovoljstvu i izbjegavaju Njegovo nezadovoljstvo!

Mi smo svjesni da smo od Njega i Njegovi, On nas je stvorio i Njemu se svi vraćamo!

Svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i poslanik! Svevišnji Allah poslao ga je kao milost svjetovima, kao uzor djelatnicima, kao vodič putnicima, kao dokaz svim pobožnim ljudima! Poslao ga je da poziva u vjeru, da zove u kuću mira, da upućuje ljude na Pravi put, da čita i objašnjava Knjigu, da potiče na Božije zadovoljstvo, da zapovijeda dobro i suzbija zlo! Poslao ga je nakon što je proteklo izvjesno vrijeme od prijašnjih vjesnika i poslanika kako bi njegov put bio najjasniji put, kako bi mu Allah propisao da se Njemu, tj. Allahu, pokorava i ljubav poklanja, kako bi, pored puta koji vodi u Džehennem, njegov put bio otvoren, put koji vodi u Džennet one koji ga slijede! Pozivao je u vjeru i tajno i javno, i dopustio je da drugi u njegovo ime pozivaju u vjeru danju i noću sve dok sunce vjere sve ljude ne obasja, i dok se Riječ Milostivog ne uzdigne na najviše visine, i dok se ne porazi šejtanov poziv, i dok se ne uputi na Pravi put svaki skeptik! Neka je, zato, salavat i selam na njega, na njegovu porodicu i sve njegove ashabe koji su zajedno s njim bili i ostali na Pravom putu, kao i na sve one koji su upućeni i koji upućuju na pravi put do Sudnjega dana!

Draga braćo i sestre!

Ovo je druga rebiulevska hutba. Ovaj je mjesec mevludski mjesec, tj. mjesec u kojem se rodio posljednji Allahovom vjesnik, poslanik i

miljenik Muhammed, a.s., prije 1446. godina. Najbolji način da razumijemo koliko je njegova vjesnička i poslanička misija bila važna jeste da ga uporedimo s drugim Božijim vjesnicima i poslanicima. To je za nas uradio veliki andaluzijski alim Muhammed el-Kurtubi, umro 671/1272., u svojoj knjizi *مُذَكَّرٌ بِالْأُورِ الْآخِرَةِ* (*Sjećanje na Drugi svijet*), u kojoj navodi predaju koja govori o jednoj vrlo zanimljivom dijalogu koji će se dogoditi na Sudnjem danu.

Naime, grupa grješnika doći će pred vrata Dženneta, ali joj neće biti dopušteno da uđe u Džennet osim s blagoslovom šefâ'ata. Tada će navedena grupa zamoliti Adema, a.s., da im pokloni svoj šefâ'at kod Allaha, dž.š., kako bi im se otvorila dženetska vrata, ali će im Adem odgovoriti: *Ja vam ne mogu pomoći, jer je Allah, dž.š., danas ljut na mene kao nikada do sada zbog mog grijeha koji sam počinio u Džennetu. Savjetujem vam da se obratite Nuhu, a.s. Možda će vam on pomoći.*

Kad dođu kod Nuha, a.s., s istom molbom, on će im reći: *Nažalost, ja vam ne mogu pomoći zato što sam zazivao prokletstvo na svoj narod i tako im ubio nadu u Allahovu milost. Preporučujem vam da odete kod Ibrahima, a.s. Možda kod njega nađete to što tražite.*

Kad svoj problem iznesu Ibrahimu, a.s., on će im reći: *I meni je oduzeto pravo šefâ'ata zato što sam javno izrekao laž. Podite kod Musaa, a.s. Možda on ima tu privilegiju kod Allaha.*

Kada zamole Musaa, a.s., za njegov šefâ'at, on će im reći: *Allah je i na mene ljut danas kao nikada do sada zato što sam ubio čovjeka na bi-gajri hakk, tj., bespravno. Idite kod Isaa, a.s. Nadam se da će vam on pomoći.*

Kada se obrate Isau, a.s., on će ih pogledati sa žaljenjem i reći: *Ja sam, vjerovatno, nehotice dao povoda da me neki ljudi uzimaju kao božanstvo zato je Allah na mene danas ljut kao nikada dosada.*

Na kraju im je ostalo da se obrate posljednjem Allahovom poslaniku Muhammedu, a.s., koji je za razliku od svih imao samo jednu želju kod Allaha, a to je da ima pravo i privilegiju šefâ'ata za svoj ummet, koja mu je, na našu radost i sreću, uslišana. Zauzvrat, mi njemu dugujemo salavat i selam u svako vrijeme i na svakom mjestu, i zato neka je salavat i selam na njega i na sve one koji ga slijede.

Nije teško razumjeti zašto je Muhammed, a.s., dobio privilegiju šefâ'ata za svoj ummet. On je shvatio pouku iz Ademovih grijeha, pa nije prelazio zabranjenu granicu.

On nije proklinjao, već je blagosiljao svoj narod; nije širio očaj kod ljudi, već im je pružao nadu u spas.

On nije nikada i ni pred kim lagao, već je istinu govorio svakome, i kome se ona dopada i kome se ne dopada.

Njega ništa nije moglo isprovocirati da bi ubio čovjeka na *bi-gajri hakk*, pa makar se radilo i o njegovom ljutom neprijatelju.

Muhammed, a.s., nikad nikome nije pokazao nijednim svojim postupkom nešto što bi ljudima dalo povoda da ga smatraju nečim višim i nečim drugačijim od njegove ljudske naravi i njegove ljudske sudbine na ovome i drugome svijetu.

On nije dopustio da se njegov lik kleše u kamenu, niti da se njegovom slikom maše po ulicama.

Muhammed, a.s., je bio čovjek i Allahov vjesnik i poslanik, koji je živio ljudski život sa svim njegovim radostima i žalostima, nadama i tugama, pobjedama i porazima, pohvalama i pogrđama, u ratu i u miru, te s pjesmama ljubavi ensarija u Medini i s kamenicama mržnje Sekifljana u Taifu.

U svim životnim stanjima Muhammed, a.s., bio je isti: čvrst, ponosan, uspravan i dostojanstven, jer je s istinom u duši imao dobro mentalno zdravlje i s pravdom u ruci donio je mir i sigurnost višeslojnoj zajednici u Medini. Za razliku od drugih Božijih vjesnika i poslanika, Muhammed, a.s., je svoj ummet stavljao ispred sebe. Jer saznajemo, dok će drugi poslanici govoriti *نَحْمَدُكَ يَا نَبِيَّ*, tj. neka se počne s mojom nagradom prije mog Ummeta, jer *moj tâ'ât* je prethodio mom Ummetu, Muhammed, a. s., će govoriti *أَمَّتِي أَمَّتِي*, tj. neka se počne s mojim Ummetom prije mene, jer moja radost je da vidim ispred sebe moj Ummet kako je sretan, zadovoljan i nagrađen.

On se radovao lijepom dočeku ensarija i tugovao zbog ružnog dočeka Sekifljana. Svoju radost u Medini Muhammed, a.s., podijelio je sa svim stanovnicima – jevrejima i kršćanima, i pozvao ih da zajednički, na principima istine, pravde i mira, uspostave zajednicu sretnih i zadovoljnih ljudi bez obzira na vjeru jer im je rekao: *لَا دِيْنَ وَ لَا كِنَان* – *Neka je vama vaša, a meni moja vjera.*

No, svoju tugu iz Taifa nije mogao ni s kim podijeliti, osim s Onim koji ga je, uistinu, poslao i s istinom osposobio da bude hrabar i da ne gubi nadu. Znajući da je njegova snaga baš u tome, on Mu se i obratio riječima:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ تَكُو ضِعْفُ قُوَّتِيْ، وَقَلَّةَ حِيَلَتِيْ، وَهَوَانِيْ عَلَي النَّاسِ، يَا اَرْحَمَ الرَّحِمِيْنَ،
 نَكَتَ رَبُّ الْمُسْتَضْعَفِيْنَ، وَنَكَتَ رَبِّيْ، اِلَى مَنْ تَكَلَّنِيْ؟

اِلَى بَعِيْدٍ يَتَجَهَّمُنِيْ؟ لَمْ اِلَى عَدُوِّ مَلَكْتَهُ اَمْرِيْ؟ اِنْ لَمْ يَكُنْ بِكَ عَلَيَّ غَضَبٌ فَلَا بَالِيْ،
 وَلَكِنْ عَافِيَتُكَ هِيَ اَوْسَعُ لِيْ، اَتُؤَذُّ بِنُورِ وَجْهِكَ اَا اَذِيْ تُثْرِقَتْ لَهُ الظُّلُمَاتُ، وَصَلَحَ عَلَيْهِ
 اَمْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ لَّا تَنْزِلُ بِيْ غَضَبُكَ، اَوْ يَحِلُّ عَلَيَّ سَخَطُكَ، لَكَ الْعُتْبَى حَتَّى تَرْضَى،
 وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ.

Moj Allahu, tugu svoju s Tobom dijelim zbog slabosti moje snage, zbog manjkavosti moje moći i zbog poniženja pred ljudima, o Najmilostiviji. Ti si Gospodar potlačenih. Ti si moj Gospodar. Kome me prepuštaš? Onome koji me dočekuje namrštenog lica? Ili neprijatelju kojem si dao da vlada mojom sudbinom? No, ako nisam zaradio Tvoju srdžbu, ja ne brinem, jer Tvoja milost je za mene najvažnija. Utječem se svjetlu Tvojega Lica što razgoni tamu, svjetlu kojim je obasjan i Ovaj i Onaj svijet, kako me ne bi zadesila Tvoja srdžba ili pogodio Tvoj gnjev. Moj Allahu, ja kod Tebe tražim utočište radi Tvog zadovoljstva, jer nema ni sile ni moći nad Tvojom silom i Tvojom moći.

Zar ima snažnije, važnije i jasnije poruke za nas danas i ovdje, u našoj Bosni od ove Alejhisselamove poruke?!

Svemogući Allahu, osnaži nas da dostojno i časno slijedimo put Božijeg Vjesnika i Poslanika, kojeg si Ti poslao iz Tvoje milosti prema svim svjetovima!

Sveznajući Allahu, pouči nas da znamo razlikovati istinu od neistine i pravdu od krivde! Milostivi Allahu, omili nam Tvoj Miljenika tako da nam na Sudnjem danu bude šefadžija, jer mi imamo puno grijeha koje nismo u stanju očistiti bez njegovog šefâ'ata! Amin!

11 SVJETLOST SUNCA NE UMANJUJE SE ZATO ŠTO JE SLIJEPCI NE MOGU VIDJET

Treća rebīulevska hutba • 16. rebīu-l-evvel 1438/16. decembar 2016. godine

Život posljednjeg Allahovog poslanika najbolji je podsjetnik na prošlost i budućnost. On nas podsjeća da na ovome svijetu ništa nije vječno da bi nas moglo očarati ili razočarati i da ništa nije toliko vrijedno da bi nas udaljilo od najviše vrijednosti u Vječnosti. Ni radost ni žalost na ovome svijetu nisu vječni, ni uspjeh ni poraz, ni zdravlje ni bolest, ni mladost ni starost, sve je, dakle, prolazno na ovome svijetu osim naše svijesti da smo već sada u vječnoj radosti ili žalosti, uspjehu ili porazu, zdravlju ili bolesti, mladosti ili starosti, ovisno o tome koliko imamo vjere u zakletvu jutra i noći.

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرِنَقْسِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ
وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهُدُ لَكَ إِلَّا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ
يَعْصِهَا فَقَدْ غَوَى، نَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ رَبِّ الْكَافَّةِ لِيَجْعَلَ لَنَا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعُ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعُ رِضْوَانَهُ وَيَجْتَنِبُ
سَخَطَهُ فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas! Mi znamo da onoga koga Allah okrene ka Pravome putu niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga koji naumi ići krivim putem, niko, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Koji je Jedan i Kojem nema ravnog! I mi svjedočimo da je Muhammed Njegov pokornik i Njegov poslanik, kojeg je On poslao s istinom kao nositelja i pronositelja radosne vijesti i vijesti koja opominje da je trenutak odgovornosti pred Allahom tu pred nama, pa onaj koji je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na Pravom je putu, a onaj koji nije pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na krivom je putu!

Draga braćo i sestre!

U duši osjećamo da je nastupio mubarek mjesec rebiu-l-evvel, mjesec u kojem se rodio Muhammed, sin Abdullaha i Amine. Za obitelj Hašimovića iz plemena Kurejševića ništa nije bilo neobično, osim brige kako će novorođenče preživjeti bez oca. Nedugo nakon toga Muhammed je ostao i bez majke, što je njegovog amidžu Ebu Taliba obavezalo da preuzme svu brigu oko bratića, u kojem je on, ipak, prepoznao nešto neobično.

Obitelj Hašimovića, pleme Kurejševića, grad Mekka i poluotok Arabija polahko su pripremani da izađu iz svijeta džahilijeta i uđu u svijet znanja i mudrosti koju je u svojoj duši nosio Muhammed, sin Abdullaha i Amine.

I baš kao što svjetlost sunca nije ograničena na jednu obitelj, na jedno pleme, na jedan grad i jednu regiju, tako ni milost Muhammedovog rođenja nije bila ograničena samo na Hašimoviće, Kurejševiće, Mekku i Arabiju. To nisu htjeli ili nisu mogli vidjeti svi Arabljani, ali svjetlost sunca ne umanjuje se zato što je slijepci ne mogu vidjeti. Milost koja je došla s Muhammedovim rođenjem obasjala je cijeli svijet – sve obitelji, svako pleme, svaki grad i svaki kutak na zemaljskoj kugli.

Zato, sjećanje na rodendan (mevlud) posljednjeg Allahovog poslanika u nama budi radost rađanja sunca, koje nam donosi zoru, novi dan i novu nadu za život. Bez svjetlosti sunca svijet bi bio u mraku; bez milosti poslanstva Muhammedovog svijet bi bio u zabludi; bez modela o ljudskom životu na Zemlji čovjek bi bio izgubljen u svijetu. On ne bi znao šta je prava odanost, blagost i hrabrost. A Muhammed, a.s., bio je upravo to: odan svom Stvoritelju i dosljedan svom ljudskom položaju; blag prema ljudima i ustrajan na svom putu; hrabar u svom poslu i pažljiv u svom ponašanju. Njegov je život model, obrazac, uzorak ljudskog života koji je moguće slijediti upravo zato što je po mjeri čovjeka i što najbolje pokazuje ravnotežu između prolaznog i vječnog, poznatog i nepoznatog, vidljivog i nevidljivog.

Život posljednjeg Allahovog poslanika najbolji je podsjetnik na prošlost i budućnost. On nas podsjeća da na ovome svijetu ništa nije vječno da bi nas moglo očarati ili razočarati i da ništa nije toliko vrijedno da bi nas udaljilo od najviše vrijednosti u Vječnosti. Ni radost ni žalost na ovome svijetu nisu vječni, ni uspjeh ni poraz, ni zdravlje ni bolest, ni mladost ni starost, sve je, dakle, prolazno na ovome svijetu osim naše svijesti da smo već sada u vječnoj radosti ili žalosti, uspjehu ili porazu, zdravlju ili bolesti, mladosti ili starosti, ovisno o tome koliko imamo vjere u zakletvu jutra i noći kada se utiša:

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَالضُّحَى، وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَى، مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى، وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى، لَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى، وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى، وَوَجَدَكَ عَابِلًا فَأَغْنَى، فَلَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ، وَلَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ، وَلَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ.

Tvoj Gospodar nije te napustio ni omrznuo. Budućnost je, doista, bolja za tebe nego prošlost. Budi siguran, tebe će tvoj Gospodar darivati, pa ćeš zadovoljan biti. Zar nisi bio siročić, pa ti je On utočište pružio; bio si zbunjen, pa ti je On jasan pravac pokazao; i siromah si bio, pa te je On učinio imućnim. Zato siročić ne ucvili, na prosjaka ne podvikni, te o blagodatima Gospodara svoga javno pričaj. (Kur'an, 93:1–11)

Braćo i sestre, u ovoj kur'anskoj suri kazana je istinita priča o životu jednog čovjeka, Allahovog Miljenika, koji je prošao put od jetimstva do skrbništva, od zamračenosti do jasnovidnosti, od siromaštva do imućnosti. Nije li baš ova istinita priča o jednom čovjeku istinita sudbina ummeta od Halepa pa sve dolje do Jemena, od pješćanog Hidžaza pa sve do brdovitog Balkana, koji je već dugo u svom jetimstvu, čekajući skrbnika, koji luta u zamračenosti, tražeći jasnovidnost svog puta, koji je u siromaštvu, očekujući povrat svoje imućnosti? Nije li taj ummet, također, u iskušenju da pomisli da ga je i Gospodar njegov napustio. Ne, Gospodar se kune jutrom i noći kada se utiša da nije napustio ni omrznuo narod koji neće ucviliti, već obradovati siročić; koji neće na prosjaka podviknuti, već mu pružiti ruku pomoći; i koji neće blagodat Gospodara svoga skrivati, već će o njima javno pričati kako bi cijeli svijet znao da ovdje, u našoj Bosni ima ensarija koji suosjećaju s braćom u Halepu, braćom koju ovih dana gleda cijeli svijet kako se bore da prežive od onih koji ih napadaju, kao i od onih koji ih brane. Čini se da nikada u povijesti čovječanstva nije bila sramnija slika čovječanstva kao što je ova koju gledamo u Siriji.

Allahu Svemoćni, osnaži narod Sirije da preživi i svjedoči o nečovječnosti čovječanstva! Allahu Sveznajući, pouči nas da budemo insani! Allahu Milostivi, omili nam istinu i pravdu! Amin!

12 ZNAKOVI DOBROČUDNOSTI

Četvrta rebīulevska hutba • 23. rebīu-l-evvel 1438/23. decembar 2016. godine

Čitajući i učeći salavate iz zbirke *Delā'īl al-hayrāt* (Znakovi dobroćudnosti) ovih dana, i sâm sam napajao dušu i osjetio Pejgamberovu blizinu dok sam ponavljao njegova lijepa imena. To blaženstvo niti je opisivo niti je izbrisivo. Ali, nažalost, nije ni održivo. Prekida ga bombaška buka, ljudska bruka, dječija muka, zločinačka ruka. Nije presušio bunar, već je presušilo srce. Nije nestalo vode, već je nestalo vođe. Nije potrošen zrak, već je izgubljen znak. Nije zemlja tijesna, već je ljudska pamet bijesna.

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرَنْفَسْنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلَّهْدُ لَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَكَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ يَعْصِهَا فَقَدْ غَوَى، نَسْتُلُ اللَّهَ رَبَّنَا أَنْ يَجْعَلَنا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعِ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعِ رِضْوَانَهُ وَيَجْتَنِبُ سَخَطَهُ فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ.

وَتَلَّهْدُ لَكَ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، وَقُدُوءَةً لِّلْعَامِلِينَ، وَحُجَّةً لِّلسَّالِكِينَ، وَحُجَّةً عَلَى الْعِبَادِ جَمْعِينَ، بَعَثَهُ لِلْإِيمَانِ مُنَادِيًا، وَإِلَى دَارِ السَّلَامِ دَاعِيًا، وَلِالْخَلِيقَةِ هَادِيًا، وَلِكَلِّبِهِ مُبِينًا وَتَالِيًا، وَفِي مَرْضَاتِهِ سَاعِيًا، وَبِالْمَعْرُوفِ أَمْرًا وَعَنِ الْمُنْكَرِ نَاهِيًا. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَطِيعُوهُ، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas!

Mi znamo da onoga koga Allah okrene Pravim putem niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga ko naumi ići krivim putem, niko, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Koji je Jedan i Kojem nema ravnog! I mi svjedočimo da je Muhammed Njegov pokornik i Njegov

Poslanik, koga je On poslao s istinom kao nositelja i pronositelja radosne vijesti i vijesti koja opominje da je trenutak odgovornosti pred Allahom tu pred nama, pa onaj ko je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na Pravom je putu, a onaj koji nije pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku – na krivom je putu!

Draga braćo i sestre!

Ovo je četvrta rebīulevska hutba u 1438. hidžretskoj godini. Muslimani širom svijeta dostojanstveno su obilježili mevlud, rođenje, posljednjeg Allahovog vjesnika i poslanika Muhammeda, alejhisselam. I mi smo u našoj Bosni obilježili mevlud u kućama, džamijama, tekijama i drugim prigodnim mjestima s predavanjima i salavatima na Pejgambera. I kod nas se uče salavati na Pejgambera iz zbirke *Delā'il al-hayrāt* (*Znakovi dobroćudnosti*), koju je sastavio marokanski šejh Muhammed al-Džazūli al-Šazili (umro 870 god. po H./1465. god.). Kažu da je *sebeb* (ar. razlog, povod) da napiše ovu zbirku salavata na Pejgambera bila jedna djevojčica koja je primijetila da šejh al-Džazūli traži vodu za abdest u jednom bunaru koji bijaše presušio. Djevojčica je pljunula u bunar i voda je potekla. "Odakle ti ta duhovna moć, djevojčice" – upita je šejh al-Džazūli. "Ja neprestano učim salavat na najboljeg od svih stvorenja koliko imam daha i otkucaja srca", odgovori djevojčica. Šejh al-Džazūli shvatio je poruku – napisao je jednu od najboljih zbirki salavata na Pejgambera, koja se čita i uči širom svijeta.

Draga braćo i sestre!

Čitajući i učeći salavate iz zbirke *Delā'il al-hayrāt* (*Znakovi dobroćudnosti*) ovih dana i sâm sam napajao dušu i osjetio Pejgamberovu blizinu dok sam ponavljao njegova lijepa imena. To blaženstvo niti je opisivo niti je izbrisivo. Ali, nažalost, nije ni održivo. Prekida ga bombaška buka, ljudska bruka, dječija muka, zločinačka ruka. Nije presušio bunar, već je presušilo srce. Nije nestalo vode, već je nestalo vođe. Nije potrošen zrak, već je izgubljen znak. Nije zemlja tijesna, već je ljudska pamet bijesna.

Muhammed, a.s., nije samo lijepo ime; Muhammed, a.s., je dobro djelo; njegovo poslanstvo je načelo dobra, jer "dobro je uvijek bolje makar se dugo čekalo" (لَمْ يَكُنْ رَجُلًا إِلَّا وَهُوَ يَطْلُبُ الْخَيْرَ). Na načelu dobra, tj. boljeg, počiva mir i sigurnost ovoga svijeta. Zbog toga, dok čitamo i učimo *Delā'il al-hayrāt* (*Znakove dobroćudnosti*) šejha al-Džazūlija, potrebno je da čitamo i učimo *Qawā'id al-hayrāt* (*Načela dobroćudnosti*), koja nam je *el-Emīn* ostavio u emanet, a to su načela "boljeg". O tim načelima moramo govoriti i pamtiti ih kao što se pamte *Delā'il al-hayrāt*. Zato podimo redom:

الْقَاعِدَةُ الْأُولَى: النَّصِيحَةُ خَيْرٌ.

Prvo načelo: Iskrena odanost je bolja! Ovo načelo uzeto je iz Poslani-kovog hadisa:

الَّذِينَ النَّصِيحَةُ، قُلْنَا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِلَّهِ وَلِكَلِّبِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِإِئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ.

“Vjera je iskrena odanost!” “Kome Božiji Poslaniče”, pitali su ashabi. “Allahu, Njegovoj knjizi, Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i mu-slimanima.”

الْقَاعِدَةُ الثَّانِيَّةُ: الصُّلْحُ خَيْرٌ.

Drugo načelo: Pomirenje je bolje! Ovo načelo izvodi se iz kur'anskog ajeta:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَصَلِّحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ...

Muslimani su braća. Zato mirite vašu braću... (Kur'an, 49:10)

الْقَاعِدَةُ الثَّلَاثَةُ: السَّوَأُ خَيْرٌ.

Treće načelo: Dogovor je bolji! Ovo načelo je kur'anski ajet:

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ...

Dogovaraj se s njima, a kad odlučiš osloni se na Allaha... (Kur'an, 3:159)

الْقَاعِدَةُ الرَّابِعَةُ: الْحَوَارُ خَيْرٌ.

Četvrto načelo: Dijalog je bolji! Ovo je, također, kur'ansko načelo:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ...

Reci: “O, vi koji se pozivate na Božiju knjigu dodite da se okupimo oko zajedničke riječi između nas i vas...” (Kur'an, 3:64)

الْقَاعِدَةُ الْخَامِسَةُ: الْحِكْمَةُ خَيْرٌ.

Peto načelo: Mudrost je bolja! Ovo je jedno od najbitnijih kur'anskih načela:

أُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ...

Kad govoriš i pozivaš na put tvoga Gospodara, govori i pozivaj mudro i lijepim savjetom... (Kur'an, 16:125)

الْقَاعِدَةُ السَّادِسَةُ: الْجَوَارُ خَيْرٌ.

Šesto načelo: Komšiluk je bolji! Ovo kur'ansko načelo je bît islamskog učenja o komšiluku:

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاجْرَهُ...

Ako neko od mušrika poželi da bude tvoj komšija, primi ga za komšiju... (Kur'an, 9:6)

O svakom od ovih šest načela moglo bi se naširoko govoriti. No, hutba zahtijeva kratke i jasne poruke. Stoga, braćo i sestre, pokušajte upamtiti danas ovih šest načela. U prvoj rebīulāhirskoj hutbi, ako Bog da, nastaviti ćemo s ostalim načelima dobroćudnosti, načelima koja su muslimanima danas potrebna više nego ikada.

Allahu Svemoćni, osnaži nas u vjeri i moralu! Allahu Sveznajući, pouči nas da slijedimo načela dobroćudnosti! Allahu Milostivi, smiluj nam se na Obećanom danu! Amin!

13 SVE NOĆI I SVI DANI SAMO SU ZNAKOVI ALLAHOVE MOĆI

Prva rebīulahirska hutba • 1. rebīu-l-ahir 1438/30. decembar 2016. godine

Vrhunac ludila, koje nema ama baš nikakve veze niti s Isaom, a.s., niti s bilo kojom vjerom, događa se u “najludoj noći” u godini. Ali, ko smije kazati da ne postoje “lude noći”? Ko se usuđuje podsjetiti da su sve noći i svi dani samo znakovi Allahove moći? Ko smije primijetiti da postoje samo ljudi ljudi koji u normalnim noćima luduju, ali kojima niko ne smije reći da su ljudi? Samo oni mogu sami sebe zvati ludim. I noći u kojima luduju samo oni mogu zvati “ludim noćima”, odnosno samo oni mogu nazvati tu noć u kojoj se završava stara i nastaje nova solarna godina imenom “najluda noć”.

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرِنَفْسِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ
وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهُدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَنْ يُخْلِدَ عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ
يَعْصِمْ فَقَدْ غَوَى، نَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ رَبِّهِ أَنْ يَجْعَلَنَا مِنْ يَطِيعِهِ وَيُطِيعُ رَسُولَهُ، وَيَتَّبِعِ رِضْوَانَهُ وَيَحْتَنِبُ
سَخَطَهُ فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَلَهُ.

Hvala Allahu! Mi Allaha hvalimo, i pomoć od Njega očekujemo, i oprost od Njega molimo, i Njemu se obraćamo da nas sačuva od zla u nama i oko nas!

Mi znamo da onoga koga Allah okrene Pravim putem niko ne može odvratiti od tog puta, a onoga ko naumi ići krivim putem, niko, osim Allaha, ne može vratiti na Pravi put!

Draga braćo i sestre!

Ovo je prva hutba u mjesecu rebīu-l-ahiru 1438. godine po Hidžri i posljednja u ovoj milādskoj 2016. godini. Prema tome, kraj milādske godine nameće nam temu današnje hutbe. Ako Bog da, u sljedećoj hutbi nastavljamo s temom *Qawā'id al-hayrāt* (*Načela dobroćudnosti*).

Iako nije tačno utvrđeno, *ehli-kitabije*, kršćani, napose katolici, 25. decembra obilježili su rođendan Isaa, sina Merjeminog, dok hrišćani Istočne

crkve, tj. pravoslavci, ovaj dan obilježavaju 7. januara po Julijanskom kalendaru. No, i jedni i drugi ovaj dan, odnosno blagdan, nazivaju “božić”, što je na bosanskom jeziku zapravo deminutiv riječi “bog”, a što po kršćanskom vjerovanju znači, neuzubillahi, “mali bog”. Oko pitanja biti Isaa, a.s., kršćani su se razili na Prvom nicejskom koncilu 325. godine, na one koji vjeruju da je Isa, a.s., istovjetan s Božijom biti i one koji vjeruju da nije. Većina kršćana i hrišćana vjeruje da jeste. Arius ili Arije, svećenik porijeklom iz Libije, u Niceji je zastupao mišljenje da Isa, a.s., nije isto što je Bog, ali je bio nadglasan i proglašen heretikom, tj. otpadnikom. Arijanizam nije potpuno ugašen, ali je sveden na neznčajnu kršćansku sektu. Postoje indicije da su Dobri Bošnjani znali za arijevsu doktrinu te da im je bila bliska. Islam je pitanje naravi Isaa, a.s., razriješio na način jasne definicije Božije biti: *Bog je Jedan. Utočište svakome. Nije rodio, niti je rođen. Njemu nije ništa i niko ravan. Zasigurno, tajna uspjeha islama leži u ovoj jednostavnoj i jedinstvenoj doktrinarnoj formuli o Božijoj biti i Božijem biću. Ova islamska formula o Bogu, Allahu, dž.š., u kur'anskoj suri *al-Ihlās* (*Iskrenost*), nije samo iskrena i jednostavna, već je i racionalna i duboko emotivna, jer osvaja srce i dušu svakog čovjeka koji hoće i može da zdravo misli i osjeća.*

Danas, ni kršćani ni hrišćani ne osuđuju niti odbacuju one koji misle i vjeruju ovako ili onako, ili ne misle i ne vjeruju ni ovako ni onako o Isaovoj, a.s., božanskoj i sinovskoj ili nebožanskoj i nesinovskoj naravi kao što su osudili i odbacili na Prvom nicejskom koncilu one koji nisu prihvatili pobjedničku teološku opciju trojstva. Ali, svi su kršćani u svijetu ovih dana jedinstveni oko proslave *Khristos-Masa*, što na staroegipatskom znači “Kristovo rođenje”, za razliku od značenja na bosanskom jeziku “božić”. Malo ili gotovo nimalo onih koji se pitaju otkad i zašto se slavi Isaov, a.s., rođendan. Za takva pitanja nema prostora od jakih i zavodljivih ukrasa na svim javnim mjestima, ukrasa koji malo ili ništa ne govore o Isau, a.s., ni kao o čovjeku, ni kao o Božijem poslaniku, ni kao o moralnom učitelju. Sve je ukrašeno s ciljem da se privuče pažnja putnika na aerodromu, kupca u trgovini, prolaznika na ulici i gledatelja na televiziji na kršćanski blagdan rođenja Isaa, a.s., blagdan koji ima i nema veze s onim zbog kojeg se sve to ukrašava, ali predstavlja se kao da ima veze sa svim ljudima, nacijama, vjerama i kulturama. Oni koji, doista, žive i doživljavaju rođenje Isaa, sina Merjeminog, kao duhovnu inspiraciju i pročišćenje zaslužuju naše poštovanje. Međutim, sekularizirana slava rođendana Isaa, a.s., ne odiše istinskom duhovnom i vjerovjesničkom

porukom Isaa, a.s., koja jeste zajednička svima nama koji vjerujemo u misiju vjerovjesnika, koji nisu bili komercijalisti, već duhovni i moralni učitelji. To valja kazati zato što umjesto duhovnih i moralnih poruka, mi ovih dana slušamo i gledamo napadne komercijalne slogane koji ubijaju mozak i razbijaju glavu. Vrhunac ludila, koje nema ama baš nikakve veze niti s Isaom, a.s., niti s bilo kojom vjerom, događa se u “najludoj noći” u godini. Ali, ko smije kazati da ne postoje “lude noći”? Ko se usuđuje podsjetiti da su sve noći i svi dani samo znakovi Allahove moći? Ko smije primijetiti da postoje samo ljudi ljudi koji u normalnim noćima luduju, ali kojima niko ne smije reći da su ludi? Samo oni mogu sami sebe zvati ludim. I noći u kojima luduju samo oni mogu zvati “ludim noćima”, odnosno samo oni mogu nazvati tu noć u kojoj se završava stara i nastaje nova solarna godina imenom “najluđa noć”. Oni bi se našli veoma uvrijeđenim ako bismo ih mi nazvali ludima. Ako bismo im mi koji u njihovoj “najludoj noći” nismo ludi rekli da su ludi, oni bi nas nazvali isključivima, ekstremnim, zaostalim, rekli bi da im se miješamo u život, da hoćemo da mijenjamo njihov način života, da nismo normalni zato što odbijamo biti s “normalnim” ljudima koji luduju u najludoj noći. Zato ih mi nećemo ni nazivati ni prozivati nikakvim imenima. Ostavljamo njima da oni sami sebe nazovu i prozovu u njihovoj “najludoj noći” u godini kako im je drago. A mi koji nismo kao oni u toj noći imamo pravo da osjećamo duhovnu poruku i da spoznamo moralnu pouku Isaa, a.s., koji nije nimalo kriv što ga ne razumiju oni koji se na njega pozivaju.

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ نَكَتَ لِلنَّاسِ اتِّخَذُونِي وَأُمِّيَ
إِلْهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ، قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ، إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ
فَقَدْ عَلِمْتَهُ، تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا عَلَّمْتُ مَا فِي نَفْسِكَ، إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ.

I kada Allah rekne: O Āsa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: “Privatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha!” – on će reći: “Hvaljen neka si Ti! Meni nije prilično da govorim ono na što nemam pravo. Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš. Ti znaš što ja znam, a ja ne znam što Ti znaš. Samo Ti jedini sve što je skriveno znaš”. (Kur’an, 5:116)

وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
كُفُوًا أَحَدٌ.

Reci: Bog je Jedan! Bog je oslonac! Nije rodio, niti je rođen! Njemu nije ništa i niko ravan! (Kur'an, 112:1–4)

Allahu Svemoćni, osnaži nas u tewhīdu i učvrsti našu vjeru koja priliči Tebi! Allahu Sveznajući, pouči nas Tvojim lijepim imenima i pokaži nam što je istina o Tebi!

Allahu Milostivi, omili Tvoj dīn koji si upotpunio Tvom posljednjem Vjerovjesniku i Poslaniku! Amin!

14 MIR JE BOLJI!

Druga rebiulahirska hutba • 8. rebīu-l-ahir 1438/6. januar 2017. godine

Naša je vjera beskrajno bogata duhovnim i moralnim načelima, koja usrećuju svakoga ko ima dušu da ih osjeti, srce da ih prihvati, sluha da ih čuje i razum da ih shvati.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . الْحَمْدُ وَسَلْتَعَيْنَهُ، وَسَلْتَعَفَرُهُ وَسَلْتَهْدِيهِ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَسَلْتَهُ لَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَسَلْتَهُ لَنْ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ، لَسَلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ، وَالنُّورِ وَالْمَوْعِظَةِ وَالْحِكْمَةِ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَقِلَّةٍ مِنَ الْعِلْمِ، وَضَلَالَةٍ مِنَ النَّاسِ، وَأَنْقِطَاعٍ مِنَ الزَّمَانِ، وَدُنُوٍّ مِنَ السَّاعَةِ، وَقُرْبٍ مِنَ الْأَجَلِ.

مَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ يَعَصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ غَوَى وَفَرَطَ وَضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا. أَصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَإِنَّهُ خَيْرٌ مِمَّا أَوْصَى بِهِ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ لَكَ يَحْضُهُ عَلَى الْآخِرَةِ، وَلَكَ يَلْمُرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: وَاتَّقُوا اللَّهَ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

Hvala Allahu! Jedino Od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan! Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik, kojeg je Allah, dž.š., poslao s uputom i vjerom istine, vjerom svjetla, vjerom pouke i vjerom mudrosti nakon izvjesnog zastoja u slanju poslanika, nakon što je ostalo malo znanja o vjeri, nakon što su ljudi zalutali, nakon prekida u vremenu, nakon što se približio sat odgovornosti, nakon izvjesnosti edžela!

Na Pravom putu je onaj koji pristaje na pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, a onaj koji odbija pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku na krivom je putu, on je zastranio i daleko se udaljio u svojoj stranputici!

Draga braćo i sestre!

Ako nam je prvi *rebū-l-evvel* donio radost *mevlūda*, drugi *rebū-l-āhir* donosi nam radost *īmāna*, radost koja se očituje u našoj namjeri da se natječemo u dobru. Kur'an Časni dva puta naglašava potrebu da se natječemo u dobru. Prvi put kada govori o onima koji znaju istinu kao što znaju svoje sinove, ali je poriču zato što svako od njih ima svoj pogled, svoj svjetonazor, ali, vi koji vjerujete u istinu koju vam Kur'an otkriva – vi, dakle, ne obraćajte pažnju na njihov svjetonazor, već se s njima “natječite u dobru” (فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ) (Kur'an, 2:148).

Drugi put Kur'an naglašava potrebu da se natječemo u dobru u kontekstu istine o tome da je Allah Svemogući svim ljudima i narodima ponaosob ukazao na put i pravac, jer da je Allah htio, svi bi ljudi i narodi bili jedna nacija, ali Allah hoće da ispita koliko smo kao ljudi zahvalni na onome što nam je Allah darovao, pa nam, stoga, savjetuje i zapovijeda da se “natječemo u dobru” (فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ) s onima koji se razlikuju od nas po nečemu. No, svi smo jednaki po sudbini, koja nas navodi da se natječemo u ljubavi i dobročinstvu jedni prema drugima. Otuda je tema *Qawā'id al-hayrāt* (Načela dobroćudnosti), koju smo najavili u četvrtoj *rebūlelevelskej* hutbi od izuzetne važnosti da bismo usvojili načela dobroćudnosti kao znak našeg natjecanja u dobru. Spomenuli smo šest načela: (1) iskrenu odanost u vjeri; (2) mir i pomirenje među braćom; (3) razgovor i dogovor među braćom; (4) dijalog s drugim i drugačijim; (5) mudrost je bolja nego glupost i (6) bolje je biti dobar komšija nego loš susjed. Nastavimo dalje:

القَاعِدَةُ السَّابِعَةُ: التَّقْوَى خَيْرٌ.

Sedmo načelo: Odjeća pobožnosti/čestitosti je bolja!

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: يَا بَنِي آدَمَ قَدْ نَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ.

O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša, a i raskošna odijela, ali odjeća čestitosti, to je ono najbolje. (Kur'an, 7:1-4)

القَاعِدَةُ الثَّامِنَةُ: اللِّينُ خَيْرٌ.

Osmo načelo: Ljubaznost je bolja!

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَنفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ.

Allahovom milošću ti si bio ljubazan prema njima; a da si bio osoran i grub, oni bi razbježali od tebe. Zato im praštaj, uči im dovu i dogovaraj se s njima. A kada doneseš odluku, pouzdaj se u Allaha, jer Allah voli one koji se u Njega uzdaju! (Kur'an, 3:159)

الْقَاعِدَةُ التَّاسِعَةُ: الْحُبُّ خَيْرٌ.

Deveto načelo: Ljubav je bolja!

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِحُبِّهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.

Allahov Poslanik je rekao: "Niko od vas istinski ne vjeruje sve dok ne bude želio svom bratu ono što želi samome sebi!"

الْقَاعِدَةُ الْعَاشِرَةُ: الْعِلْمُ خَيْرٌ.

Deseto načelo: Znanje/nauka/učenost je bolja!

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ. وَقَالَ تَعَالَى: يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.

Pitaj ih: - Jesu li isti oni koji znaju i oni koji ne znaju? (Kur'an, 39:9) - Allah više cijeni za nekoliko stepeni one koji vjeruju i one koji znaju. Allah je o svemu dobro obaviješten! (Kur'an, 58:11)

الْقَاعِدَةُ الْحَادِيَةُ عَشْرَةَ: السَّلَامُ خَيْرٌ.

Jedanaesto načelo: Mir je bolji!

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ. وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ، إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

O vi koji vjerujete, svi se okrenite miru! Nemojte slijediti nagovore šejtana! On vam je najočitiji dušman! (Kur'an, 2:208) - I upamti, ako se oni okrenu miru, okreni se i ti miru. Pouzdaj se u Allaha, jer Allah sve čuje i sve zna! (Kur'an, 8:61)

القَاعِدَةُ الثَّانِيَّةُ عَشْرَةَ: الْعَفْوُ خَيْرٌ.

Dvanaesto načelo: Oprost je bolji!

إِنَّ اللَّهَ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ.

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ لَّكَ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ. وَلَا تَعْفُ وَأَقْرَبُ لِلتَّقْوَى. فَمَنْ عَفَا وَطَلَحَ فَجَرُّهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ.

"Allah oprašta i zato voli one koji praštaju!" (Hadis)

Zato neka ljudi praštaju jedni drugima i neka se ne zamjeraju! Zar i sami ne volite da vam Allah oprost! Allah, zaista, prašta i milostiv je! (Kur'an, 24:22)

Jer, ako oprostite, to vam je najbliže pobožnosti/čestitosti! (Kur'an, 2:237)

Pa, onaj koji prašta i koji ne zamjera, ima kod Allah nagradu. Allah ne voli nasilnike! (Kur'an, 42:40)

القَاعِدَةُ الثَّالِثَةُ عَشْرَةَ: الْعَدْلُ خَيْرٌ.

Trinaesto načelo: Pravda je bolja!

قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ لَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ لَّكَ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ لَّكَ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ.

I kada nešto kažete, kažite pravo pa makar se radilo o vašem rođaku! Poštujete zavjet kojeg ste Bogu dali. To vam je Božija zapovijed da bi ste je upamtili! (Kur'an, 6:152)

I neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite, zato što su vam spriječili pristup Časnom hramu, nikako ne navede da ih napadnete! Surađujte u dobru! Nemojte surađivati u zlu! Nemojte podržavati jedni druge u grijehu! I nemojte izazivati međusobno neprijateljstvo! Bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava neposlušne! (Kur'an, 5:2)

القَاعِدَةُ الرَّابِعَةُ عَشْرَةَ: التَّبَسُّمُ خَيْرٌ

Četrnaesto načelo: Osmijeh je bolji!

يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ لِحِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ.

“Tvoj osmijeh u lice tvoga brata je sadaka!” (Hadis)

Draga braćo i sestre!

Svako od navedenih *Qawā'id al-hayrāt* (Načela dobroćudnosti), kao i ona koja ćemo navesti u narednim hutbama, zaslužuju posebnu pažnju i obradu. Naša je vjera beskrajno bogata duhovnim i moralnim načelima, koja usrećuju svakoga ko ima dušu da ih osjeti, srce da ih prihvati, sluha da ih čuje i razum da ih razumije.

Allahu Svemoćni, osnaži nas u našoj namjeri da se držimo načela vjere, koja nas vode uspjehu na Ovome i spasu na Drugome svijetu! Allahu Sveznajući, pouči nas kako da se približimo dobru, a udaljimo od zla!

Allahu Milostivi, omili nam oprost kao što je Tebi omiljen, da praštamo i da se mirimo sa svojom braćom! Amin!

15 DOBRI MEĐULJUDSKI ODNOSI TEŽI SU NA VAGI OD POBOŽNOSTI KOJA NE OPLEMENJUJE

Treća rebiulāhirska hutba • 15. rebīu-l-āhir 1438/13. januar 2017. godine

Naš ummet danas je u velikoj moralnoj krizi. Mi ovdje i sada dio smo tog ummeta. Naš ummet je kao jedno tijelo, pa ako jedan dio tijela oboli, cijelo tijelo dobije upalu i groznicu. Zato svaki pojedinac u ummetu treba da pođe od sebe, treba da svoju narav ispravlja i svoj ahlak popravlja, jer su kod čovjek predodređene četiri stvari: lik, narav, nafaka i edžel, od kojih je jedino moguće mijenjati ljudsku narav, odnosno ljudski moral, zbog čega je Svevišnji Allah poslao svog posljednjeg vjesnika poslanika Muhammeda, alejhisselam!

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدٌ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ، وَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ، وَأُوْمِنُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَنُشْهُدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ.

مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ يَعُصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ غَوَى وَفَرَطَ وَضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا. أَصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَإِنَّهُ خَيْرٌ مَّا أُوصِي بِهِ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ لَا يَحْضُهُ عَلَى الْآخِرَةِ، وَلَا يُلْمَرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

وَنُشْهُدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ، وَالنُّورِ وَالْمَوْعِظَةِ وَالْحِكْمَةِ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَقَلَّةٍ مِنَ الْعِلْمِ، وَضَلَالَةٍ مِنَ النَّاسِ، وَانْقِطَاعٍ مِنَ الزَّمَانِ، وَدُنُوٍّ مِنَ السَّاعَةِ، وَقُرْبٍ مِنَ الْآجَلِ.

صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَوَلَدِهِ وَرَأْوَاهِ وَطَحَّاهِ وَتَبَلَّاعِهِ. وَخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُرْشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ. وَوُزَرَائِ الْكَامِلِينَ فِي عَهْدِهِ. خُصُوصًا مِنْهُمْ عَلَى سَادَاتِنَا إِبْنِي بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ. وَعَلَى بَقِيَّةِ الصَّحَابَةِ وَالْقَرَابَةِ وَالتَّابِعِينَ، وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. رِضْوَانُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ وَعَلَيْنَا أَجْمَعِينَ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost!

Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik, kojeg je Allah, dž.š., poslao s uputom i vjerom istine, vjerom svjetla, vjerom pouke i vjerom mudrosti nakon izvjesnog zastoja u slanju poslanika, nakon što je ostalo malo znanja o vjeri, nakon što su ljudi zalutali, nakon prekida u vremenu, nakon što se približio sat odgovornosti, nakon izvjesnosti edžela!

Na Pravom putu je onaj koji pristaje na pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, a onaj koji odbija pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku na krivom je putu, on je zastranio i daleko se udaljio u svojoj stranputici!

Draga braćo i sestre!

Ovo je treća hutba u mjesecu *rebī-l-āhīru*.⁷ Mnogo je pitanja o kojima bismo na ovoj hutbi mogli govoriti, ali pitanje etike i morala u našem ummetu, posebno kod nas ovdje i sada, od prevelike je važnosti zato što je misija Posljednjeg Allahovog Vjesnika i Poslanika bila i ostala misija moralne obnove čovjeka. “Ja sam poslan da upotpunim ahlak, tj. moral kod ljudi (إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَرِمَ الْأَخْلَاقِ)”, kazao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi we sellem. Ako pogledamo danas u naš Ummet u svijetu, možemo primijetiti da moral nije na zavidnoj visini. U mnogim dijelovima muslimanskog svijeta međubratski odnosi narušeni su do te mjere da se danas vode međumuslimanski ratovi u mnogim mjestima, gdje brat ubija brata a da ne zna ni ubica zašto ubija, niti ubijeni zašto je ubijen. Zato je važno da čujemo ovaj hadis Allahovog Poslanika, koji je rekao:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَلْتَمِسَ عَلَى النَّاسِ يَوْمٌ، لَا يَدْرِي الْقَاتِلُ فِيمَ قَتَلَ، وَلَا الْمَقْتُولُ فِيمَ قُتِلَ فَقِيلَ: كَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ قَالَ: الْهَرَجُ الْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ.

“Tako mi onog u čijoj moći je moj život, ovaj svijet neće nestati sve do onog dana kad onaj što ubija neće znati zašto ubija, kao što ni onaj koji je ubijen neće znati zašto je ubijen. To je fitna, zavjera, zbog koje će obojica,

⁷ Hutba je održana u džamiji “Kralj Fahd” u Sarajevu.

i ubica i ubijeni, ići u *nār*, pakao.” Ashabi su upitali: “Zašto je to tako, Poslaniče?” “To je zato što su obojica imali namjeru da ubiju jedan drugog” – odgovori Poslanik, sallallahu alejhi we sellem.

Draga braćo i sestre, sami zaključite da li je došao taj dan? Upitajmo se svi zašto nam se to događa? Šta je potrebno da kod sebe popravljamo? Šta nam to nedostaje? U čemu smo siromašni? Na ovo zadnje pitanje imamo jasan odgovor u ovom hadisu Allahovog Poslanika:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَنْ الْمُفْلِسُ؟ قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا، يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ. قَالَ: إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَلْتَمِزُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَصِيَامَ وَصَلَاةٍ وَزَكَاةٍ وَيَلْتَمِزُ قَدْ شَتَمَ عِرْضَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا، وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، فَيَقْتَصُّ هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَ مَا عَلَيْهِ مِنْ الْخَطَايَا أَخَذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطَرَحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ. صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (رَوَاهُ مُسْلِمٌ).

Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik rekao: “Znate li ko je gubitnik, tj. insolventan, onaj koji nije u stanju da vraća dugove?” “Gubitnik je onaj koji nema ni novca ni robe”, rekoše ashabi. Ne, gubitnik u mom ummetu je onaj koji će doći na Sudnji dan s namazom, i postom, i zekatom, ali i s djelima koja će svjedočiti da je vrijeđao ovoga, da je psovao onoga, da je krivo optužio ovoga, da je jeo imetak onoga, da je prolio krv ovome, da je udario onoga, pa će onda iz njegovih bisaga dobrih djela biti izvađeno i prebačeno ovome i onome, pa ako u bisagama nestane njegovih dobrih djela, onda će se iz bisaga loših djela onoga kojeg je klevetao izvaditi i prebaciti na vagu njegovih loših djela, što će ga odvesti pravo u *nār* – pakao.

Tako nas, draga braćo i sestre, uči naša vjera. Uči nas da su dobri međuljudski odnosi teži na vagi nego pobožnost koja ne oplemenjuje ljudsku narav. Naša nas vjera uči da je važnije poštenje prema svome bratu nego namaz, i post, i zekat ako oni ne čine da čovjek bude dobar prema svome bratu. Uči nas da znamo da zlo nije isto što i dobro. Uči nas da prepoznamo zlo kako bismo cijenili dobro. Jer, iza svakog dobra krije se zlo, koje nasrće na dobro.

Zbog tog su muslimanski učenjaci, poput Ebu Bekra el-Šamirija (240–327. godine po Hidžri) upozoravali na zle pojave kod muslimana kako

bi im nakon toga bila jasna dobra svojstva muslimana. Jer, da ne postoji ružno, ne bismo znali šta je lijepo; da ne postoji mrak, ne bismo cijenili svjetlo. Tako isto, da ne znamo šta je belaj, ne bismo znali šta je rahatluk; da nema šejtana, da nema strasti hirovitosti, da nema zle duše, ne bismo osjetili slast sabura, ne bismo uživali u pobjedi protiv šejtana, ne bismo osjetili ljubav vjere u Allaha i Njegovu ljubav zbog toga. Dakako, da nema laži, dvoličnosti, nevjerstva, izdaje, škrtosti, oholosti, zavidnosti, mržnje, nepravde i drugih loših i ružnih poroka, ne bismo znali cijeniti prave vrijednosti moralnih vrlina kao što su istinitost, vjernost, povjerenje, nesebičnost, plemenitost, čednost, suzdržanost, skromnost, odanost, pravednost i druge vrline koje krase dobrog čovjeka.

Draga braćo i sestre, izvagajmo koliko smo moralno teški, koliko ima u našim bisagama dobrih osobina koje će nas uvesti u Džennet, a koliko kod nas ima loših navika koje će nas odvesti u Džehennem. Izvagajmo se prije nego dođemo na vagu koja je apsolutno tačna, koja nikoga neće zakinuti ni za trun. Svako će vidjeti svoje dobro koliko je trun, kao što će svako vidjeti svoje zlo koliko je trun.

Naš ummet danas je u velikoj moralnoj krizi. Mi ovdje i sada dio smo tog ummeta. Naš ummet je kao jedno tijelo, pa ako jedan dio tijela oboli, cijelo tijelo dobije upalu i groznicu. Zato svaki pojedinac u ummetu treba da pođe od sebe, treba da svoju narav ispravlja i svoj ahlak popravljja, jer četiri su stvari predodređene kod čovjeka: lik, narav, nafaka i edžel (عَدَجَلُ), (اللَّهُ مِنْ أَلْنَلَقِي وَالْخَلِي وَالْزَقِي وَالْأَجَلِي), od kojih je jedino moguće mijenjati ljudsku narav, odnosno ljudski moral, zbog čega je Svevišnji Allah poslao svog posljednjeg vjesnika poslanika Muhammeda, alejhisselam!

Svemogući Allahu, osnaži nas da se oslobodimo loših navika i usvojimo dobra svojstva s kojima si Ti zadovoljan!

Allahu Sveznajući, pouči nas da znamo razlikovati dobro od zla! Allahu Milostivi, omili nam dobra djela i sačuvaj nas od zle duše i od zla zlih ljudi! Amin!

16 MI SE NIKOG OSIM BOGA NE BOJIMO!

Četvrta rebiulahirska hutba • 22. rebiu-l-ahir 1438/20. januar 2017. godine

Poruka iz Hadžića našem narodu: Probudi se, moj narode, i nemoj čekati da jednog po jednog odvede pa kad nas sve odvedu da tek onda shvatimo da je trebalo da sami branimo slobodu i pravo svoga brata kako bismo sačuvali svoju vlastitu slobodu i pravo.

Naša poruka iz Hadžića najodgovornijima na vlasti glasi: Nas ne brinu toliko njihove laži, koliko nas brine vaša nesposobnost da kažete istinu o nama i da štitite naše pravo na život i slobodu. Izdaja radi položaja najveći je grijeh, koji narod dobro pamti, a meleki pišu u svoje knjige. Oni koji misle da im je sve dozvoljeno da bi ostvarili ličnu korist i koji smatraju da je prodaja narodne časti i slobode vrlina i umijeće snalažljivog, treba da znaju da narod nije malouman. Ovaj narod živio je i u gorim vremenima, ali nikad nije prodao svoj obraz. Stoga, ako vam se ne da da nam pomognete, mi vas molimo da nam ne odmažete. Kao i do sada, mi znamo, hoćemo i možemo sami se braniti i sami se organizirati u zaštiti naših prava, jer naša je snaga u našoj istini i našoj pravdi za svakog čovjeka dobre volje.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرِنْفَسِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهَدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَنْ يُحْمَدَ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ لَهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ لَنْ غَيْرِ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ لَكُمْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ (٧:٨) لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (٨:٨) يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَتُمْ تَعْلَمُونَ (٧١:٣) وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا (٨١:١٧) مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِإِبْرَاهِيمَ كِبَرٌ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ فَوَاهِيهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا (٥:١٨) بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (٢٨:٦) قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ (١٣٧:٣) هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ

(۱۳۸:۳) وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَلَنْتُمْ الْكَلْبُونَ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۱۳۹:۳) إِنَّ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (۱۴۰:۳)

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost!

Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nema niko ni sličan ni ravan!

Allah Uzvišeni u Kur'anu Časnom kaže:

Allah vam je obećao da ćete imati jednu od dvije skupine – a vi ste više voljeli da bude ona koja nije bila naoružana. Allah je htio da riječima Svojim ustanovi istinu i onemogući one koji istinu gaze. Htio je da oživi istinu, a usmrti laž, makar to ne bilo zločincima po volji. (Kur'an, 8:7–8)

O sljedbenici Knjige, zašto istinu neistinom zamračujete i svjesno istinu krijete. (Kur'an, 3:71)

Reci im: "Istina je došla i zato laž mora otići, jer laž je poražena." (Kur'an, 17:81)

O tome oni ništa ne znaju, a ni preci njihovi. Kako krupne riječi izlaze iz usta njihovih! Oni ne govore drugo do neistinu. (Kur'an, 18:5)

Ne, ne, njima će jasno postati ono što su prije krili; a kada bi im se ponovo pružila prilika, opet bi nastavili da rade ono što je bilo zabranjeno, jer oni su zaista lažljivci. (Kur'an, 6:28)

Prije vas mnogi su narodi bili i nestali, zato putujte po svijetu i pogledajte kako su završili oni koji su u laži ustrajavali. To je vijest za svakog čovjeka, to je putokaz i pouka onima koji se samo Allaha boje. I ne gubite hrabrost i ne žalostite se! Vi ćete pobijediti ako budete iskreni vjernici. Ako vas rane bole, i drugi imaju svoje rane. Povijest je puna iznenađenja – Allah daje pobjedu sad jednima, a sad drugima, da bi se jasno znalo ko je iskreno predan Allahu i ko je vjeru svojim životom svjedočio. Allah ne voli one koji poriču istinu i šire laž. (Kur'an, 3:137–140)

Draga braćo i sestre!

Ovdje sam danas s vama u Hadžićima da se suočim s našom sudbinom, koja nije stvar slučajnosti, već je stvar našeg izbora; to nije nešto što

treba čekati, već nešto što treba prihvatiti.⁸ Jer, kao što neko reče, sudbina vodi one koji hoće, a vuče one koji neće.

Dakako, veličina jednog naroda jeste u njegovoj sposobnosti da se hrabro suoči sa svojom sudbinom. Stoga, svaki put kada se narod bori za ideal, ili se trudi da poboljša sudbinu svojih sunarodnjaka, ili se bori protiv nepravde, on daje zračak nade da će istina pobijediti laž, te da će pravda nadvladati krivdu.

Politički nalog ne može biti isprika za neistinu i nepravdu zato što je ljudska savjest iznad svih lažnih predrasuda i krivih optužbi. Laganje ne može biti vrlina. Laganje je nemoralna osobina. Čovjek zdravog razuma ne može prihvatiti da laže da bi varao samoga sebe, niti da bi tješio samoga sebe, niti da bi mu se oprostilo, niti da bi se borio protiv straha.

Samo čovjek bolesnog uma može hrabriti druge da lažu i sakrivati svoj i nečiji drugi jad i nemoral. Laž nije nikakav oblik patriotizma, niti je laž mjera nečije visoke inteligencije. Laž je zlo koje se provlači krvnim žilama poput otrova, pa se i ne primjećuje kako djeluje. Zločinac počinje time što njegova laž nalikuje istini, a završava time što istina slična laži. Otuda se čuje razmišljanje: Šta može hladna i gola istina protiv blistavih čari laži?

Naravno da može, jer laž je kao gruda snijega: što se više valja, to je veća, ali što je sunce jače, to se brže istopi. Dakako, istina je to sunce, od kojeg se tope i najviše grude laži.

Prema tome, istina je najsigurnija zaštita od neprijatelja; istina je uzvišeno stanje uma; istina je najviše blagostanje duše; istina je najskuplji dragulj u individualnom i kolektivnom pamćenju jednog naroda. Eh, baš zato oni hoće da nam taj dragulj ukradu svojim lažima i galamom "hvatajte lopova", dok oni završe svoj prljavi posao. Zato im je potrebna ta neviđena gebelsovska propaganda, jer istini nije potrebno mnogo riječi, a laž ih nikad nema dovoljno.

Da bi nam oteli taj dragulj istine, oni nas ne puštaju na miru ni jedan dan, ni jedan sat, želeći da nas umore i tako potčine pod svoju laž. Dakako, oni koji su imali plan da unište djelimično ili u cijelosti jedan narod, prvo su morali ubiti istinu a onda proizvesti laž kao naviku za svoju utjehu, ali i za našu uspavanku. Otuda smo danas suočeni s nasiljem nad našom dušom, nad našom pameti, nad našom časti, nad našom slobodom i nad

⁸ Hutba je održana u Hadžićima 18. rebiu-l-evvela 1433. godine po Hidžri, odnosno 10. februara 2012. godine.

našim pravom na mir nakon tolikih progona, ubijanja, silovanja i na kraju genocida. Evropa treba znati, ako ima morala i stida, da onaj koji ne kažnjava zlo, taj zapovijeda da se zlo čini. Zlotvori ne znaju za ljubav i zato ne znaju ni za stid.

Međutim, u jedno svi moraju biti sigurni, i oni koji nam laži kroje, ali i oni koji bi da nas lahko prodaju za te njihove laži: mi im nećemo dopustiti da nam ukradu istinu, jer istina je naše jedino oružje, naša jedina odbrana, naš jedini spas na Ovome i na Budućem svijetu.

Svakako, mi vjerujemo da postoji Apsolutna Istina, jer kada ne bi postojala Apsolutna Istina, svijet bi bio u haosu. Ne bi postojali zakoni fizike, ništa ne bi imalo nikakva značenja, ne bi postojala ni istina ni laž. Kakav li bi onda samo nered nastao, ali, hvala Bogu, da apsolutna istina postoji, kao što postoji i Božiji apsolutni zakon i Božiji apsolutni sud, posebno za one koji uspiju pobjeći od ljudskih relativnih zakona i sudova, koji su opterećeni ljudskim predrasudama i uskim ljudskim interesima.

To je naša poruka danas iz Hadžića: prije svih onima koji su uhapšeni zbog "Silosa", da priznaju i prihvate istinu ma kakva bila, ali i da znaju da ćemo se zajedno s njima boriti protiv svih laži i potvora. Stoga, mi s ovoga časnog mjesta, u ovome časnom danu i pred ovim časnim ljudima, koji su danas u džamiji, tražimo da se uhapšenim Hadžićanima odmah i bezuvjetno omogući odbrana sa slobode, jer oni nisu zaslužili da zbog odbrane vlastitog doma i domovine budu ponižavani. Onima koji se ne boje istine mora se omogućiti da se sa slobode istinom brane.

Naša je poruka porodicama uhapšenih da nisu sami. Mi smo s njima kao sa svojom braćom. Budite hrabri i strpljivi, jer laž ne može istinu nadživjeti.

Naša poruka Hadžićima naše je veliko hvala za veliku hrabrost i gostoprимstvo koje su samo Hadžićani znali pružati u danima naše odbrane od agresije na naš narod i našu državu. Hadžići su bili i ostali oaza slobode i časti našeg naroda.

Poruka iz Hadžića našem narodu: Probudi se, moj narode, i nemoj čekati da jednog po jednog odvede pa kad nas sve odvedu da tek onda shvatimo da je trebalo da branimo slobodu i pravo svoga brata kako bismo sačuvali svoju vlastitu slobodu i pravo.

Naša poruka iz Hadžića najodgovornijima na vlasti glasi: Nas ne brinu toliko njihove laži, koliko nas brine vaša nesposobnost da kažete istinu o

nama i da štitite naše pravo na život i slobodu. Izdaja radi položaja najveći je grijeh, koji narod dobro pamti, a meleki pišu u svoje knjige. Oni koji misle da im je sve dozvoljeno da bi ostvarili ličnu korist i koji smatraju da je prodaja narodne časti i slobode vrlina i umijeće snalažljivog treba da znaju da narod nije malouman. Ovaj narod živio je i u gorim vremenima, ali nikad nije prodao svoj obraz. Stoga, ako vam se ne dâ da nam pomognete, mi vas molimo da nam ne odmažete. Kao i do sada, mi znamo, hoćemo i možemo sami se braniti i sami se organizirati u zaštiti naših prava, jer naša snaga je u našoj istini i našoj pravdi za svakog čovjeka dobre volje.

Mi se nikog osim Boga ne bojimo!

Allahu Svemogućí, osnaži nas u našoj borbi za istinu i pravdu!

Allahu Sveznajućí, pouči nas kako da govorimo istinu i da drugima preporučujemo da govore istinu bez straha i bez stida!

Allahu Milostivi, omili nam bratstvo u vjeri i domovini i uputi nas putem na kojem je naša zajednička sreća i radost! Amin!

17 KO DIRA U SVETINJU SARAJEVSKOG KOMŠILUKA, DIRA U SVETINJU NAŠIH ŽIVOTA

Peta rebīulahirska hutba • 29. rebīu-l-ahir 1438/27. januar 2017. godine

Nije se jednom u povijesti pokazalo da nema morala bez vjere u Boga, kao što nema ni vjere u Boga bez morala. Ideja o tome da je moguće imati moral bez Boga ili kao da Boga nema, nije usrećila čovječanstvo. Naravno, čovjek nije nikad dokazao da nema Boga, jer je to nemoguće dokazati. On, međutim, pokušava pokazati da može živjeti kao da Boga nema. Ustvari, čovjek hoće da zamijeni Boga tako što sebi pripisuje svojstva stvoritelja, svemogućeg i sveznajućeg. On hoće da bude mjera svih stvari, pa i onih koje su izvan dometa njegovog znanja i moći. Čovjek hoće da njega Bog sluša, a ne da on Boga sluša. Čovjek hoće da se Bog pokorava njegovim zahtjevima, a ne da se on pokorava Božijim zapovijedima.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ ، وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ . وَتُكْفِرُ مَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ ، وَمَنْ يَعُصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ غَوَى وَفَرَطَ وَضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا .

Draga braćo i sestre!

Allahov posljednji poslanik Muhammed, a.s., najbolje je definirao svoju poslaničku misiju: “Moje poslanje – kaže Alejhisselam – ima temeljni cilj, a to je da ljudi u potpunosti spoznaju i prihvate moralne vrijednosti.” Dakle, osnovni smisao vjere jeste moral koji podrazumijeva odnos prema Bogu, odnos prema čovjeku i odnos prema samome sebi.⁹

Iako naš odnos prema Bogu, našem Stvoritelju, Izvoru našeg života, treba biti jasan i nedvosmislen u smislu da je “On Allah – Jedan! Utočište svakom! Nije rodio i rođen nije, i niko mu ravan nije!”, ipak neki ljudi to zaboravljaju i zato je bilo nužno da ih Allahov Vjerovjesnik podsjeti na tu prvu i najvažniju vrijednost, bez koje se ne mogu zamisliti ni druge moralne

⁹ Hutba je održana u Hadžićima, 29. rebīu-l-ahira 1427. godine po Hidžri, odnosno 26. maja 2006. godine.

vrijednosti. Jer, ko nema jasan i nedvosmislen odnos prema Stvoritelju, kako će ga imati prema stvorenju!? Jer, ko nema osjećaj prema Bogu, Koji mu život daje i održava, kako će imati osjećaj prema čovjeku s kojim treba da život dijeli!? Jer, ko nema strahopoštovanja (*takvaluka*) prema Bogu, od Kojeg je došao i Kojem će se vratiti, kako će imati poštovanja prema čovjeku s kojim se suočava na Dunjaluku!?

Nije se jednom u povijesti pokazalo da nema morala bez vjere u Boga, kao što nema ni vjere u Boga bez morala. Ideja o tome da je moguće imati moral bez Boga ili kao da Boga nema nije usrećila čovječanstvo. Naravno, čovjek nije nikad dokazao da nema Boga, jer je to nemoguće dokazati. On, međutim, pokušava pokazati da može živjeti kao da Boga nema. Ustvari, čovjek hoće da zamijeni Boga tako što sebi pripisuje svojstva stvoritelja, svemogućeg i sveznajućeg. On hoće da bude mjera svih svari, pa i onih koji su izvan dometa njegovog znanja i moći. Čovjek hoće da njega Bog sluša, a ne da on Boga sluša. Čovjek hoće da se Bog pokorava njegovim zahtjevima, a ne da se on pokorava Božijim zapovijedima. To je stanje svijeta u kojem danas živimo – čovjek je zaboravio Stvoritelja, jer je sebi umislio ulogu Boga, čovjek ubija čovjeka, jer je izgubio odnos prema Bogu, čovjek uništava sebe, jer je zanemario drugog pored sebe.

Međutim, sve se više dolazi do spoznaje da nema ništa vrednije na ovome svijetu od dobrih odnosa među ljudima i narodima. Sve više postaje svima jasno da bez dobrog komšiluka nema sreće ni za koga. I sve se više postaje svjesno da ni atomska, ni nuklearna sila neće svijetu osigurati ni mir, ni sigurnost. Samo snaga vjere i morala može nam svima donijeti sreću. Samo svetost komšiluka može nas odvesti u bolju budućnost. Stoga je važno da danas poslušamo ove Allahove moralne zapovijedi:

قَالَ تَعَالَى: وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْغَنِيِّ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ
يَمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا خَفُورًا.

*Budite ponizni pred Bogom. Nemojte Bogu pripisivati ono što Mu ne pri-
liči, niti sebi umišljati ono što vam ne pripada. Budite dobri prema svojim
roditeljima. I prema svojim rođacima. I prema siročadima budite dobri. I
prema siromasima. I prema komšijama, kao vašim bližim rođacima i kao
vašim daljnjim rođacima, ali i prema onim komšijama koji vam nisu u rodu
budite dobri. I prema putnicima budite dobri, kao i prema onima nad kojima*

vi imate moć i utjecaj. Jer, Allah, doista, ne voli one koji se ohole i hvališu.
(Kur'an, 4:36)

Ovdje je sve jasno. Onaj koji prihvati da bude ponizan i pokoran pred Uzvišenim Allahom, Koji sve čuje i sve vidi, neće Mu pripisivati druga i neće sebi umišljati svemoć i sveznanje, bit će čovjek od srca i duše, koji zna da poštuje sveta pravila o komšiluku koja nam Muaz ibn Džebel nabraja u sljedećem Alejhisselamovom hadisu:

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ الْجَوَارِ؟ قَالَ: إِنْ أَسْتَقْرَضَكَ قَرْضَتَهُ، وَإِنْ أَسْتَعَانَكَ لَحْنَتَهُ، وَإِنْ أَحْتَاجَ عَطِيَّتَهُ، وَإِنْ مَرَضَ عُدَّتَهُ، وَإِنْ مَاتَ تَبِعَتْ جَنَازَتَهُ، وَإِنْ لَصَابَهُ خَيْرٌ سَرَّكَ، وَهَدْمُهُ، وَإِنْ لَصَابُهُ مُصِيبَةٌ سَاءَتْكَ وَعَرَّتِيَّتُهُ، لَا تُؤْذِهِ بِقِتَارٍ قَدَرٍ لَكَ، إِلَّا لَا تَغْرِفْ لَهُمْ مِنْهَا، وَلَا تَسْطِلْ عَلَيْهِ بِالنِّبَاءِ لِتُشْرِفَ عَلَيْهِ، وَتَسَدَّ عَلَيْهِ الرِّيحَ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَإِنْ اشْتَرَيْتَ فَاكِهَةً فَاهْدِ لَهُ مِنْهَا، وَإِلَّا فَدَحْلُهُ سِرًّا، لَا يَخْرُجُ وَلَدُكَ بِشَيْءٍ مِنْهُ يَغِيظُونَ بِهِ وَلَدَهُ، وَقَالَ: كُذِّرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ؟ لَنْ يُؤَدِّيَ حَقَّ الْجَارِ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْ رَّحِمِ اللَّهِ.

Muaz ibn Džebel prenosi, pa kaže: "Jednom smo upitali Allahovog Poslanika: 'Šta je pravo komšije?'" Alejhisselam je odgovorio: 'Ako ti zatraži pozajmicu, uzajmi mu; ako te pozove u pomoć, pomози mu; ako je muhtač, podupri ga; ako se razboli, obidi ga; ako umre, budi mu na dženazi; ako mu se dogodi kakvo dobro, neka te to obraduje i čestitaj mu; ako ga zadesi kakvo zlo, neka te to rastuži i izrazi mu suosjećanje; nemoj da ga miris kuhanja iz tvog lonca uznemirava, već podijeli s njim, makar i jedan gutljaj; nemoj svojom kućom natkriti njegovu tako da ga možeš motriti šta radi i nemoj ništa raditi oko njegove kuće bez njegove dozvole; ako na pijaci kupiš voća, pokloni mu nešto od toga ili to sakrij da ne vidi i neka tvoja djeca ne izlaze s tim kako bi prkosila njegovoj djeci. Da li razumijete šta vam govorim: Malo ljudi može udovoljiti pravu komšije. To su oni kojima Allah Uzvišeni podari dobru dušu i plemenito srce.'

Braćo i sestre, ono čime se naša zemlja, posebno grad Sarajevo, oduvijek ponosila bila su sveta komšijska prava ili pravila koja smo mi muslimani naučili od naših predaka, koji su to usvojili od našeg Pejgambera, od kojeg nam hazreti Aiša prenosi da joj je rekao prilikom raspodjele kurba-na: "Prvo počni s našim komšijom Jevrejom."

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَائِشَةَ عِنْدَ تَفْرِيقِ لَحْمِ الْخَنَازِ: إِبْدِي لِحَارِنَا الْيَهُودِيَّ
(تَفْسِيرُ الْقُرْطُبِيِّ، ج: ٥؛ ص: ٧٧١).

Također, prenosi se da je kod Abdullaha bin Amra zaklan kurban, pa kad je došao kući, pitao je: "Jeste li podijelili našem komšiji Jevreju? Jer, tri sam puta čuo da Alejhisselam kaže: "Džibril mi je toliko puta preporučio da budem dobar prema komšiji da sam pomislio da komšija ima prava na miraz (naslijede)." –

وَرُويَ لَّ شَاةَ ذَبَحَتْ فِي هَلِّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَلَمَّا جَاءَ قَالَ: لَهْدَيْتُمْ لِحَارِنَا الْيَهُودِيَّ؟
– ثَلَاثَةَ مَرَّاتٍ – سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي
بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ لَهُ سَيُورُنِي.

Hvala Bogu, mi nismo zaboravili svetost bosanskog komšiluka unatoč pokušaju da se baš ta svetinja pogazi, da se u gradu Sarajevu ubije sveti komšijski duh. Naravno, mi nećemo zaboraviti da i dalje čuvamo tu svetost unatoč onima koji još nastoje da je pogaze. Ne, to ne može i ne smije biti – Sarajevo je otvoren grad za svakog čovjeka koji poštuje njegovu svetost komšiluka, koji vjeruje da je komšija gotovo kao miraščija. Onaj koji dira u svetinju sarajevskog komšiluka, dira u svetinju naših života i zato mi dižemo svoj glas u odbranu Sarajeva, koje se ovih dana napada zato što je sačuvalo čast i ponos bosanskog komšiluka.

Sarajevo je ogledalo na kojem mnogi vide svoja prljava lica. I umjesto da čiste lica, oni hoće da razbiju ogledalo. Činili su to mnogi i ranije, ali bez uspjeha. Ni ovi sada neće uspjeti, jer Sarajevo je preživjelo i nadživjelo sve napade, sve grafite, i sve granate, pa će, ako Bog da, preživjeti i ove sada. Bog čuva Sarajevo zahvaljujući i hadžičkim šehidima, kojima ćemo danas klanjati dženazu i zamoliti Allaha Uzvišenog da nas ojača u našoj namjeri da čuvamo i očuvamo prava komšije kao našeg najbližeg saputnika na ovom prolaznom dunjalučkom životu.

Allahu Svemoćni, daj nam snage da izdržimo sva iskušenja koja nas očekuju! Allahu Sveznajući, nauči nas da se međusobno volimo i poštujemo u vjeri i domovini!

Allahu Milostivi, oprosti nam grijehe koje znamo i koje ne znamo! Allahu Plemeniti, uputi nas i vodi nas Pravim putem do uspjeha na ovome svijetu i spasa na drugome svijetu! Amin!

18 KOD ALLAHA JE PRIBRANIJI ONAJ KOJI PAŽLJIVO SLUŠA NEGO ONAJ KOJI GOVORI¹⁰

Prva džumadelulska hutba • 6. džumade-l-ula 1438/3. februar 2017. godine

Dužnost i odgovornost nisu samo na pojedincu. Zajednica, odnosno svaka generacija dužna je i odgovorna da časno obavi svoju dužnost, te da bude svjesna svoje odgovornosti za buduću generaciju. To je kur'anski moralni princip, kojeg moramo biti svjesni. To je jasno upozorenje da ne smijemo ostavljati dugove našim potomcima, dugove koje će oni morati plaćati svojom krvlju. Umjesto krvi, kao zalag za naš i njihov opstanak ovdje i sada, moramo založiti svu našu pamet.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَسْمَعُ دُعَاءَ الْخَلَائِقِ وَيَجِيبُ. يُؤْتِي الْوَحِيدَ، وَيَهْدِي الشَّرِيدَ،
وَيُذْهِبُ الْوَحْشَةَ عَنِ الْغَرِيبِ. يَغْفِرُ لِمَنْ أَسْتَغْفَرَهُ، وَيَرْحَمُ مَنْ أَسْرَحَهُ، وَيُصْلِحُ الْمُعِيبَ.
يَسْتُرُ الْعَصَاةَ، وَيَهْمِلُ الْبَغَاةَ، وَمَنْ تَابَ مِنْهُمْ قَبْلَ وَأَثِيبَ. يَكْلِفُ بِالْقَلِيلِ، وَيَجْزِي بِالْكَثِيرِ،
وَيَعْفُو عَنِ الَّذِي بِالْعَجْزِ أُصِيبَ. مَنْ لَطَاعَهُ تَوَلَّاهُ، وَمَنْ غَفَلَ عَنْهُ لَا يَنْسَاهُ، وَلَهُ مِنَ الرِّزْقِ
نَصِيبٌ. يَرْزُقُ بِلَا سَلْبَابٍ، وَيُدْخِلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَلَا فَضْحَ وَلَا تَنْقِيبَ. نَحْمَدُهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى وَدَسَّلَهُ التَّنْظِيمَ لِحَوَالِنَا وَالتَّرْتِيبَ. وَنَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِهِ الْكَرِيمِ مِنَ الْفَسَادِ وَالْإِفْسَادِ
وَالْتَخَرِيبِ. وَنَرْجُوهُ الْإِيمَانَ وَالرِّضَا وَالرِّضْوَانَ فِي يَوْمٍ يَسْقُطُ الْجَنِينَ فِيهِ وَالصَّغِيرَ
فِيهِ يَشِيبُ.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova! On sluša dovu stvorenja i uslišava je! On se druži s usamljenim, vraća na Pravi put otuđenog i otklanja samoću strancu! On oprašta onome koji oprost traži, dariuje milost onome koji milost moli, popravlja onoga koji je grješan! On trpi neposlušne i odgađa kaznu nedostojnim, a od pokajnika prima pokajanje i nagrađuje njihovu poslušnost! On malo zadužuje, a mnogo nagrađuje i ne uzima za grijeh ono što se čini iz nemoći! Onoga koji Mu se pokorava – štiti, a onoga koji je

¹⁰ Hutba je održana u Malezijskoj džamiji, Nova Breka, Sarajevo.

nemaran – ne ostavlja – i on kod Njega ima svoju nafaku! On opskrbu daje bezuvjetno, uvodi u Džennet bez ucjene, bez prigovora i bez protuusluge! Hvala Allahu! Učimo dovu da uredi naše stanje i da nas pouči kako da naše stanje, uređeno po Njegovoj volji, održimo u Njegovom ita'atu i rizaluku! Tražimo utočište u svjetlu Njegove milosti i moći od pokvarenosti, odvratnosti i nasilja! Molimo Ga da nam podari mir i sigurnost, smirenost i zadovoljstvo u danu u kojem može doći do pobačaja djeteta, u kojem kosa mladića može brzo obijeliti!

Svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jednog i Jedinog, Koji nema partnera ni druga, niti ima ikoga koji je iznad Njega! Onome koji slijedi Allahov zakon – Allah je zaštitnik; onaj koji se Allahu približava, ima Allahovu blizinu; onaj koji želi da mu dom bude pod Allahovom zaštitom, njegov dom će biti pod Allahovom zaštitom; onaj koji se stidi pred Allahom, neće dobiti ukor od Njega; onome koji se uzda u Allaha, dovoljan je Allah; onaj koji se drži Allahove upute, slobodan je; onaj koji se drži za Allahovo uže, sigurno će pobijediti; onaj koji iskreno žudi za Allahom, neće se izgubiti u beznađu; onaj koji Allaha skrušeno spominje, bit će Allahov miljenik; onaj koji se iskreno pokaje, Allahu se sigurno vraća; onaj koji je Allahu zahvalan, Allah ga podiže i unapređuje; onaj koji je skroman i skrušen, spašen je od kazne!

I svjedočimo da je Muhammed Allahov pokornik, poslanik, izabranik i miljenik! Njegovo je stvaranje dar Božiji; njegovo poslanstvo je milost Božija; sunce njegovog Sunneta nikad ne zalazi; njegov je pogled širok; njegov je govor istinit; u njegovoj riječi nema sumnje; njegovo svjetlo osvaja svaki pogled; njegova je džamija znak i mezar; njegov dah je miris miska; onome koji ga poselami – on uzvraća selam; onaj koji priziva Allahov blagoslov na njega blizu je Dženneta; onaj koji ga vidi u snu, vidio ga je; onaj koji njemu položi bej'at, položio je bej'at Allahu; onome koji je proučio dovu kod njegovog kabura, dova je uslišana; onaj koji postigne njegov šefa'at, zaobići će sve muke; onaj koji se napije s njegovog vrela Havd – pobjednik je; za njega nema ni ukora ni prijekora! On, Muhammed, Allahov poslanik i Miljenik, kruna je svih Allahovih vjesnika i poslanika, ulu-l-'azma! On je uzor svakom postaču i svakom klanjaču! Slijedeći njega, čovjek osjeća slast i miris života. Allahu Milostivi, smiluj mu se, primi selame koje mu mi odavdje šaljemo i blagoslovi ga koliko ima brojeva u računu! Blagoslovi njegovu časnu porodicu, njegove ashabe, posebno hazreti Ebu Bekra, Omera, Osmana i hazreti Aliju, kao i sve njihove časne vezire i sve druge koji su ga vjerno slijedili i koji će ga slijediti do Sudnjeg dana!

O Allahovi pokornici, budite svjesni Allahovog prisustva, budite Allahu pokorni! Allah voli one koji su svjesni i savjesni i koji su dobroćudni i dobročinitelji!

Draga braćo!

Džumanski vakat je blagoslovljeni vakat u hefti, vakat u kojem ima jee dan trenutak velike Allahove milosti. Petak je jedini dan koji se u Kur'anu spominje imenom radi džuma-namaza:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ.

O, vi koji se uzdate u Allaha, kad čujete poziv na namaz petkom na podne, požurite u džamiju radi sjećanja na Allaha! Ostavite sve poslove, to vam je, neka znate, mnogo bolje. (Kur'an, 62:9)

Šta znači sjećanje na Allaha (*zikrullah*) petkom za vrijeme džuma-namaza? To znači rasterećenje od dunjalučkih briga i nalaženje mira u duši makar za jedan trenutak, onaj u kojem Allah Milostivi spušta svoju veliku milost. Za to rasterećenje od svakodnevnih briga predviđena je hutba, časni govor, koji kod muslimana, slušatelja, treba da pokrene emociju vjere i ljubavi, koju, zbog posla i briga, ne može da osjeti na drugom mjestu. Zahvaljujući dobroj volji imama i hatiba ove džamije Elvedina ef. Klisure, ja danas imam privilegiju da vam govorim s ovog časnog mjesta, iz ove časne džamije.

Odmah da kažem, kod Allaha je pribraniji onaj koji pažljivo sluša nego onaj koji govori. Uostalom, sigurno ste primijetili da se na kraju mnogih kur'anskih ajeta uvijek kaže da *Allah sve sluša i sve zna* (إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ كُلَّ شَيْءٍ); *Allah sve sluša i sve vidi* (إِنَّ اللَّهَ يَرَىٰ كُلَّ شَيْءٍ).

Allah, dakle, sve sluša i o svemu je obaviješten. Dva su uha, a jedna su usta. Zar to nije išaret da je slušati preče nego govoriti. Osim toga, čulo sluha najbolje je sredstvo do čula spoznaje, kao što je čulo sluha jače od čula vida. Pogledom oka iz daleka majka može zamijeniti izgled svoga sina za nekoga drugog, ali majka nikad neće svojim sluhom zamijeniti glas svoga sina ni sa čijim, makar ga slušala i iz daleka. Otuda je slušanje ibadet, pobožnost, koji se naročito očituje petkom na džuma-namazu. I hutba je ibadet, ali onaj koji sluša ima veću važnost od onoga koji govori, zato što je želja za slušanjem razlog za hutbu, koja treba da bude

podsjetnik na *zikrullah*, sjećanje na Allaha, a to znači hatib treba da izabere ono što će kod slušatelja osnažiti dobru volju, uvećati spoznaju i osnažiti vjeru i moral.

Draga braćo!

Za današnju hutbu izabrao sam jedan detalj, koji je, čini mi se, veoma važan da bismo shvatili smisao naše vjere i morala. Name, islam je vjera, pravo i moral. Vjera (*al-'aqidah*) je *šehādet* ili izgovor jezika i osjećaj srca svakog pojedinca; pravo (*al-šari'ah*) je zakonik za uređenje odnosa u zajednici; moral (*al-ahlak*) je dužnost i odgovornost pojedinca i zajednice. Te dvije moralne vrijednosti proizlaze iz vjere i prava da bi postale moralna navika ili način života, pojedinca i zajednice. Pitanje glasi: Da li su dužnost i odgovornost samo individualne vrijednosti? Ima li pojedinac kolektivnu dužnost i odgovornost?

Kur'an Časni snažno naglašava čovjekovu individualnu dužnost i odgovornost. Drugim riječima, svaka osoba dužna je i odgovorna za sebe, odnosno nijedna osoba ne nosi tuđi grijeh, već samo svoj:

لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ...

Niko nije zadužen osim tebe samoga... (Kur'an, 4:84)

وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا، وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى

Sve što neko zaradi, to je samo njegovo. Niko neće ponijeti tuđi teret grijeha... (Kur'an, 6:164)

لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

Svakome pripada ono što je zaradio za sebe, kao i ono što je zaslužio protiv sebe... (Kur'an, 2:286)

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَافِعُونَ

Nama naša djela, vama vaša djela... (Kur'an, 28:55)

نَلْمُ الَّذِينَ يَرِثُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ وَلَئِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَمْرَهُ

Vi ste nevini u odnosu na ono što ja radim, a ja sam nevin u odnosu na ono što vi radite... (Kur'an, 10:41)

لَا تُسْأَلُونَ عَمَّ أَجْرُنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Vi nećete odgovarati za naš zločin, niti ćemo mi odgovarati za ono što vi radite... (Kur'an, 43:25)

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ

Nećeš ti njima suditi, niti će oni tebi suditi... (Kur'an, 6:52)

فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ

Njegova je odgovornost za ono što je zadužen, a vaša je odgovornost za ono za što ste vi zaduženi... (Kur'an, 24:54)

Ovi su ajeti jasni, ali bit će nam još jasniji ako su nam na umu drugi ajeti koji daju odgovor na gornje pitanje, a to je da individualna dužnost i odgovornost nisu potpuno odvojeni od dužnosti i odgovornosti za zajednicu. Šta to znači? To znači da čovjekovo individualno djelovanje ili nedjelovanje ima pozitivne ili negativne posljedice na zajednicu. O tome Kur'an jasno govori u sljedeća dva ajeta:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ
خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ، إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَهُمْ لَا يَسْلُونَهُ، وَلَيَسْئَلَنَّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتُرُونَ.

Oni koji nemaju vjere govore onima koji imaju vjeru: "Slijedite naš put, pa ćemo mi vaše grijeha ponijeti!" Neće oni ponijeti ničiji grijeh. Oni samo lažu. Ali, oni će, sigurno, morati ponijeti teret svoje i zablude onih koje su zavodili, kao što će ponijeti svoju laž, koju su bestidno iznosili. Oni će, doista, na Sudnjem danu, odgovarati. (Kur'an, 29:12–13)

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Svi oni (tj. svaki narod ponaosob) ponijet će svoj vlastiti ukupni teret na Sudnji dan, kao i teret onih koje su na krivi put navodili bez pameti i znanja. (Kur'an, 16:25)

Dakle, ovdje je jasna i vjerska, i pravna, i moralna poruka i pouka, a to je da je svako odgovoran za svoj posao, za svoje djelo, za svoj grijeh, ali neki su odgovorni i za posao drugih, za djela drugih i za grijeh drugih. To

su oni koji su dužni i odgovorni da vode ili predvode put do časnog cilja. Oni su dužni onima koji ih slijede i odgovorni su za njihova djela.

Ali, dužnost i odgovornost nisu samo na pojedincu. Zajednica, odnosno svaka generacija dužna je i odgovorna da časno obavi svoju dužnost, te da bude svjesna svoje odgovornosti za buduću generaciju. To je kur'anski moralni princip, kojeg moramo biti svjesni. To je jasno upozorenje da ne smijemo ostavljati dugove našim potomcima, dugove koje će oni morati plaćati svojom krvlju. Umjesto krvi, kao zalog za naš i njihov opstanak ovdje i sada, moramo založiti svu našu pamet. Zasigurno, Svevišnji Allah na poseban nas je način obdario skupocjenom pameću, koju moramo skupiti, koju moramo koristiti, koju ne smijemo u bescjenje prodavati.

Molim Allaha Svemogućeg da nam osnaži volju da koristimo našu pamet za naš uspjeh na Ovome i spas na Drugome svijetu! Molim Allaha Sveznajućeg da nas pouči kako da skupimo najbolju pamet koju nam je On darovao za našu slobodu, naš mir i sigurnost u domu i domovini!

Molim Allaha Milostivog da nam omili slogu i ljubav za dobrobit svih ljudi dobre volje! Amin!

19 OSAM SAVJETA ZA ZDRAV, KORISTAN I USPJEŠAN ŽIVOT UZ ALLAHOV RIZALUK

Druga džumadelulska hutba • 13. džumade-l-ula 1438/10. februar 2017. godine

Voljeni ste kad se rodite! I bit ćete voljeni kad umrete! Između toga dvoga snadite se sami! Ako hoćete da idete brzo, idite sami! Ali, ako hoćete da idete daleko, idite s nekim ko će da vas prati!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَسَلَّمَ لِقُدْرَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي ذَلَّ لِعِزَّتِهِ كُلُّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَضَعَ لِلْمُحْكَمَةِ كُلُّ شَيْءٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
رُسِّلَ رَسُولُهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا، وَصَلَّى اللَّهُ
وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَطَحَابِهِ جَمْعِينَ وَمَنْ سَارَ عَلَى نَهْجِهِ وَتَمَسَّكَ
بِسُنَّتِهِ، وَاهْتَمَّى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu, pred Čijom je veličinom svako biće skrušeno! Hvala Allahu, pred Čijom je svemoći svako biće pokorno! Hvala Allahu, pred Čijom je silom svako biće ponizno! Hvala Allahu, pred Čijom je vlašću svako biće predano!

Hvala Allahu, Koji je poslao Svog Poslanika s uputom i istinom o vjeri da bude dostupna svima i iznad svih vjera po svojoj jasnoći i uvjerljivosti! Dovoljno je Allahovo svjedočanstvo da je to tako!

Neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, na njegove ashabe, na njegove sljedbenike koji su slijedili i koji slijede njegov Sunnet sve do Sudnjega dana!

Hvala Allahu, Koji nas je uputio na Pravi put, jer da nas nije On naputio na Pravi put, mi ne bismo znali za Pravi put!

Draga braćo i sestre!

Ovu hutbu napisao sam u Srinagaru, glavnom gradu Kašmira, Indija, gdje sam osjetio potrebu da vam iz ovog dalekog svijeta ponudim osam

savjeta za vaš zdrav, koristan i uspješan život uz Allahov rizaluk i Njegov blagoslov.

Prvo, nemojte odgajati djecu da budu imućna! Odgajajte djecu da budu sretna! Jer, kad odrastu, treba da znaju razliku između stvari koje imaju vrijednost i stvari koje imaju cijenu.

Drugo, jedite hranu kao lijek, a ne biste morali jesti lijekove kao hranu!

Treće, onaj koji vas voli nikad vas neće iznevjeriti! Možda ima sto razloga da vas ostavi, ali će uvijek naći jedan razlog da bude zauvijek s vama!

Četvrto, postoji razlika između toga da je neko "ljudsko biće", i toga da se neko "ljudski ponaša", ali malo ih je koji to razumiju!

Peto, voljeni ste kad se rodite! I bit ćete voljeni kad umrete! Između toga dvoga snađite se sami!

Šesto, ako hoćete da idete brzo, idite sami! Ali, ako hoćete da idete daleko, idite s nekim ko će da vas prati!

Sedmo, upamtite, osam je najboljih lijekova u životu:

- dova,
- svjetlost sunca,
- odmor,
- tjelesna vježba,
- dijeta (zdrav životni stil u ishrani),
- samopouzdanje i
- prijatelji.

Držite ove lijekove uvijek uza se da biste bili zdravi i sretni!

Osmo, kad vidite Mjesec, vi gledate ljepotu Boga! Kad vidite Sunce, vi gledate Božiju svemoć! Kad se pogledate u ogledalu, vi vidite najljepše Božije biće! Zato vjerujte u sebe!

Svi smo mi samo putnici/turisti, a Bog Svevišnji naš je vodič! On nam je sve definirao: rutu, rezervaciju i destinaciju!

Naše je da u Boga vjerujemo i uživamo na PUTU koji se zove ŽIVOT!

Allahu Svemogućići, osnaži nas da živimo život dostojan Tvoje milosti i rizaluka! Allahu Sveznajućići, pouči nas kako da živimo zdrav i koristan život! Allahu Milostivčići, omili nam život kojim si ti zadovoljan! Amin!

20 DOBRI I KORISNI LJUDI U SVAKOM VREMENU I U SVAKOM MJESTU¹¹

Treća džumadelulska hutba • 20. džumade-l-ula 1438/17. februar 2017. godine

Tek ono što se ima, može se i drugome dati, pa tako i vjera, ako je čovjek ima u sebi, može je pokloniti Bogu, pa tako i ljubav, ako je čovjek ima u sebi, može je podijeliti s drugim. I tako dolazimo do trećeg kruga uzlova, a to je uzao ugovora ili dogovora u zajednici koja ne može opstati bez domovine.

الْحَمْدُ لِلَّهِ. أَحْمَدُهُ وَكَلَّمْتُهُ، وَكَلَّمْتُهُ وَكَلَّمْتُهُ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَكَلَّمْتُ لَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

U našem narodu postoji jedna izreka: Goveda se vežu za rogove, a ljudi se vežu za jezik. Ta narodna poslovice o vezanju ljudi za jezik ima uporište u prvom ajetu sure *el-Ma'ide*, u kojem Svevišnji Allah, dž.š., kaže: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْأُكُودِ... – *O vi koji vjerujete, držite se onoga što je uvezano kao zavjet ili ugovor...* (Kur'an, 5:1). Dakle, arapska riječ أُكُودٌ ('*aqdun*, pl. أُكُودٌ 'uqūdun) znači ono što je uvezano kao uzao, kao čvor, kao zavjet ili ugovor čiji konac je govor koji se provlači kroz jezik kao kroz iglene uši.

Riječ je, dakle, kao zeleni, crveni, bijeli ili crni konac, a jezik je kao igla kroz koju se provlače konci – riječi kojima se ušiva zavjet, obaveza ili obećanje.

¹¹ Hutba je održana u Kuršumlji džamiji u Maglaju 30. rebiu-l-ahira 1425. godine po Hidžri, odnosno 18. juna 2004. godine.

Tumačeći kur'anske riječi: **أَوْفُوا بَالَهُمْ** – *Držite se onoga što je uvezano kao zavjet ili ugovor*, mufessiri kažu da se ovdje misli na pet vrsta 'aqdova, ili uzlova, ili zavjeta, ili ugovora s kojima se svaki čovjek, na ovaj ili onaj način, suočava, a to su:

- **عَهْدُ الْمَلَأَيْنِ** (zavjet vjere),
- **عَهْدُ الْمَنْكَحِ** (zavjet braka),
- **عَهْدُ الْمَعْدِ** (zavjet ugovora ili dogovora),
- **عَهْدُ الْمَاعِيَةِ** (zavjet poslovnosti) i
- **عَهْدُ الْحَلْفِ** (zavjet savezništva).

Dakako, najvažnije je ono što čovjek zaveže u srcu kao svoju vjeru. Od toga ovisi i kako će se čovjek odnositi prema drugim zavjetima, ugovorima i obećanjima. Jer, vjera je u biti u riječi, vjera je u kičmi Ademovih sinova, iz kojih je Gospodar izveo čovječanstvo i upitao:

“Nisam li Ja vaš Gospodar?” – a oni hitro odgovoriše: “Jesi, mi svjedočimo” – i to zato da na Sudnjem danu ne reknete: “Mi o ovome nismo ništa znali.”
(Kur'an, 7:172)

قَالَ تَعَالَى: وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَشَهِدَهُمْ عَلَى نَفْسِهِمْ
كُنْتُمْ بَرَبِكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ.

Dakle, vjera u Boga srž je duše; a čovjek nema dušu, onda nema riječi kao 'uqde, kao zavjeta između Boga i čovjeka, na kojem počiva ovaj svijet i ovaj život.

Jer, ako nema vjere u Boga, Koji vjeru daje, onda nema ni života za onoga koji vjeru ne voli.

Jer, ako nema vjere u Boga, Koji riječ šalje, onda nema ni uspjeha za onoga koji riječ ne želi da čuje.

Jer, ako nema vjere u Boga, Koji vječnost daje, onda nema ni sreće za onoga koji vječnost odbacuje.

Ako nema vjere, onda nema ni vjeridbe, onda nema ni ženidbe, onda nema ni rodbine, koja nam treba da osjetimo radost trajanja, ali i da preživimo tegobu prelaženja iz jednog u drugo stanje života. Zato je uvezani uzao braka (**عَهْدُ الْمَنْكَحِ**) temelj koji se podiže iz vjere i održava na vjeri onih koji imaju zajedničko pouzdanje u Boga, Koji daruje ljubav kao dar nebeski da bi na Zemlji živio čovjek kao Allahov izaslanik koji razumije

riječ koja mu dolazi i koji čita, uči, piše i govori riječ koja ga obavezuje da u braku bude vjeran, da u porodici bude nježan, da u rodbini bude koristan, da u zajednici bude revnosta radi općeg dobra.

Jer, tek ono što se ima, može se i drugome dati, pa tako i vjera; ako je čovjek ima u sebi, može je pokloniti Bogu, pa tako i ljubav, ako je čovjek ima u sebi, može je podijeliti s drugim. I tako dolazimo do trećeg kruga uzlova, a to je uzao ugovora ili dogovora (عَهْدُ الْمَاهِدِ) u zajednici, koja ne može opstati bez domovine.

I kao što riječ (سَهْمٌ) očituje vjeru u Boga i kao što riječ (وَدٌّ) iskazuje ljubav u braku, tako isto riječ (عَهْدٌ) potvrđuje odanost ugovoru ili dogovoru, bez čega je teško očitovati vjeru i sačuvati ljubav. Prema tome, potreba da se ima domovina važna je kao i potreba da se ima vjera, da se ima porodica. Zato ne treba da nas čudi što je Alejhisselam rekao da je ljubav prema domovini dio vjere (حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ), tj. odanost domovini u smislu odbrane njezine slobode, mira i napretka dio je naše vjere. Zapravo, to je naše pravo i obaveza da branimo principe istine i pravde kao uslova za mir i pomirenje među svim domoljubima. A to znači da muslimani imaju pravo i obavezu da se zalažu za jedan opći društveni zavjet, dogovor ili ugovor (عَهْدُ الْمَاهِدِ) koji će svim ljudima i narodima u domovini osigurati pravo na život, vjeru, slobodu, imetak i čast.

Muslimani, dakle, imaju pravo i obavezu da se zalažu da domovina ima ustav, kao zavjet ili kao ugovor u kojem je uvezana riječ svakog domoljuba na vjernost domovini ili državi kao Božijoj blagodati.

Taj zavjet – odanosti domovini (عَهْدُ الْمَاهِدِ) – ostvariv je, međutim, ako se ispune i dva preostala od spomenutih pet zavjeta, a to su zavjet poslovnosti (عَهْدُ الْمَاعِيَةِ) i zavjet savezništva (عَهْدُ الْحَلْفِ).

Ako pogledamo oko sebe, vidjet ćemo da je jedna od najvećih blagodati ovoga života u tome što ljudi imaju različite poslovne sklonosti: jedni vole ovaj, drugi onaj zanat, jedni vole ovu, drugi onu školu i tako je to uvijek bilo; za sve što ljudima treba, nađu se ljudi koji znaju, mogu i hoće napraviti. To su poslovni ljudi ili ljudi od posla koji su se zavjetovali da rade više i bolje kako bi od njihovog rada svako imao korist: i narod i država.

To su oni koji ne sjede i ne čekaju da ih neko pozove na posao, već ustaju i traže posla za sebe i za drugoga.

To su dobri i korisni ljudi u svakom vremenu i u svakom mjestu. Takve ljude treba da cijenimo i treba da im pomognemo da ne odustanu u

traženju boljih poslovnih prilika za sve nas, jer besposlen čovjek rizikuje da mu šejtan nađe posao, koji ne može biti ništa drugo već šejtanski posao.

Zato je važan ovaj zavjet poslovnosti među poslovnim ljudima, koji treba da ih vodi i do zavjeta savezništva u dobru, kao što se kaže u Kur'anu Časnome:

...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى، وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ...

Budite saveznici u dobro, a nemojte biti saveznici u zlu... (Kur'an, 5:2)

Kaže se da je ovo kratko pravilo života iz drugog ajeta sure *el-Ma'ide* objavljeno povodom rasprave među ashabima, a nakon osvajanja Mekke, o tome da li se treba ili ne treba osvetiti onima koji su prije godinu na Hudejbiji onemogućili Alejhisselama i muslimane da obave hadž? Bilo je mnogo onih koji su željeli osvetu, naročito za izvjesnog Suhejla i njegovu grupu. Međutim, navedeni ajet zaustavio je raspravu i ustanovio pravilo za muslimane svih vremena i svih generacija: nema oponašanja u zlu. Oponašanje može biti samo u dobru.

To, dakako, važi i za nas ovdje: nema savezništva u zlu, ali ima savezništva u dobru za našu vjeru, porodicu, zajednicu i domovinu.

I to, dakako, važi i za nas: da svojim dobrom osnažimo naše prijatelje, a oslabimo naše neprijatelje. A to ćemo postići ako shvatimo i prihvatimo važnost svih navedenih zavjeta, a to su zavjet vjere, zavjet porodice, zavjet domovine, zavjet truda i rada i zavjet saveza u dobročinstvu.

Draga braćo i sestre, razmišljajmo o našim obavezama i pravima; razmišljajmo o našoj djeci i porodici; razmišljajmo o našem miru i sreći; razmišljajmo o našem domu i domovini i učimo ovu dovu:

Allahu Svemoćni, osnaži nam volju da se držimo onog što je uvezano u riječi kao naš zavjet da Tebi odani budemo, da porodicu čuvamo, da domovinu volimo, da trud i rad cijenimo i da prijateljstva gajimo!

Allahu Sveznajući, pouči nas kako da čuvamo riječ Tvoju vječnu, jer tako ćemo sačuvati našu riječ tečnu!

Allahu Milostivi, Ti si nam kazao u Tvojjoj Riječi kojim se putem ide do pravednosti, ali pokaži nam, Milostivi, kojim se putem ide do Tvoje milosti! Jer samo Tvoja milost, a ne naša pravednost, nada je naša u spasenost! Amin!

21 VJERA JE PRIRODNO STANJE DUŠE

Četvrta džumadelulska hutba • 27. džumade-l-ula 1438/24. februar 2017. godine

Nema čovjeka bez vjere. Ali, postoje ljudi s više ili manje vjere u Boga. Zato je potrebno da danas progovorimo o tome da se vjera, *imān*, povećava ili smanjuje. Vjera ne miruje, već se kreće naprijed ili nazad. Napredujući čovjek osjeća pozitivnu energiju vjere, koja ga pokreće da bude bolji čovjek. Tako se vjera uvećava.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ . ظَهَرَ الْحَقُّ بِالْحَقِّ وَلُحِزَ الْأَحْزَابُ . وَتَمَّ نُورُهُ . وَجَعَلَ كَيْدَ الْكَافِرِينَ فِي تَبَابٍ . أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ بُشْرَى بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَجَرَى بِفَضْلِهِ السَّحَابُ . وَنَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً . فَنُتِجَ شَجَرٌ . وَمِنْهُ شَرَابٌ . جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً فَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ . نَحْمَدُهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى الْمُسَبِّبَاتِ وَالْأَكْبَابِ . وَنَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِهِ الْكَرِيمِ مِنَ الْمَوَاحِظَةِ وَالْعِتَابِ . وَنُسَلِّهُ السَّلَامَةَ مِنَ الْعَذَابِ وَسُوءِ الْحِسَابِ ...

وَنَشْهَدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْوَهَّابُ . الْمَلِكُ فَوْقَ كُلِّ الْمُلُوكِ وَرَبُّ الْأَرْبَابِ . الْحَكَمُ الْعَدْلُ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَتُوضَعُ الْأَنْسَابُ . غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ . خَلَقَ النَّاسَ مِنْ آدَمَ وَخَلَقَ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ ... خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَنَا وَإِلَيْهِ الْمَآبُ . فَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ . وَمَنْ لَسَاءَ فَعَلِيهَا وَمَا مَتَاعُ الدُّنْيَا إِلَّا سَرَابٌ .

وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الْمُسْتَغْفِرُ الثَّوَابِ . الْمُعْصُومُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْأَشْيَاءِ وَالشَّبَابِ . خُلِقَ الْكِتَابُ وَرِيَهُ الصَّوَابُ وَقَوْلُهُ فَضْلُ الْخُطَابِ . قُدُوةُ الْأُمَمِ وَفِيهِ الْأَهَمُّ وَدُرَّةُ الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَحْبَابِ . عُرِضَتْ عَلَيْهِ الدُّنْيَا بِكُنُوزِهَا فَكَانَ بَلَاغُهُ مِنْهَا كَرَادِ الرِّكَابِ . رَكِبَ الْبَعِيرَ وَنَامَ عَلَى الْحَصِيرِ وَخَصَفَ نَعْلَهُ وَرَتَّقَ الثِّيَابَ . لُحِثَ الدُّنْيَا بِسُنَّتِهِ وَنُظِّدَ الْأُمَّةَ بِشِفَاعَتِهِ وَمَلَأَ لِلْمُؤْمِنِينَ بِرَاحَتِهِ مِنْ حَاضِرِهِ الْأَكْوَابِ ... اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ

وَبَارِكْ عَلَيْهِ. وَعَلَى آلِهِ وَوَلَدِهِ وَزَوَّاجِهِ وَطَحَّابِهِ وَتَبَاعِهِ. وَخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُرْشِدِينَ
 الْمُهَدِّينَ مِنْ بَعْدِهِ.. وَوُزَرَءِ الْكَامِلِينَ فِي عَهْدِهِ. خُصُوصًا مِنْهُمْ عَلَى سَادَاتِنَا بِي بَكْرٍ وَعُمَرُ
 وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ. وَعَلَى بَقِيَّةِ الصَّحَابَةِ وَالْقَرَابَةِ وَالتَّابِعِينَ، وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ
 الدِّينِ.. رِضْوَانُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ وَعَلَيْهِمُ الْجَمْعِينَ.

لَمَّا بَعْدُ، فَيَا عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ وَطِيعُوهُ، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.

Hvala Allahu, Koji je spustio Svome slugi Knjigu, Koji je predstavio istinu istinom i porazio one koji su za podjelu, Koji je usavršio Svoje svjetlo, Koji je razbio urotu onih koji skrivaju istinu, Koji šalje vjetar kao radosnu vijest Svoje milosti i reda oblake kao znak Svoje dobrote, Koji s neba spušta kišu, od koje rastu stabla i izvire pitka voda, Koji uređuje smjenu dana i noći kako bi se sjećali oni koji pamet imaju da je On Allah Najveći i Najmudriji! Zato Mu zahvaljujemo na svim uzrocima koje On stvara i na svim posljedicama koje usljed toga nastaju! Mi tražimo zaštitu u svjetlu Njegove moći od Njegovog prijekora i Njegovog korenja! Učimo dovu za spas i mir od kazne i neuspješnog polaganja računa!

Svjedočimo da nema boga osim Allaha Svemoćnog i Svedarivajućeg! Vladara iznad svih vladara i Gospodara iznad svih gospodara! On je Pravedni Sudija na dan kada će sve biti otkriveno i kada će se sve staviti na svoje pravo mjesto! On prašta grijeha, ali i žestoko kažnjava! Stvorio je sve ljude od Adema, a Adema je stvorio od zemlje! Stvorio je smrt i život da bi nas iskušao! Pa onaj koji uradi dobro djelo, uradio je to u svoju korist i kod Allaha ga čeka nagrada, a onaj koji uradi loše djelo, uradio je to na svoju štetu! Dunjaluk je samo privid kratkog užitka!

Mi svjedočimo da je naš učitelj Muhammed Allahov sluga i Allahov poslanik! On traži oprost za nas i očekuje naše pokajanje! On je oslobođen svih grijeha, neka je blagoslov i mir na njega, kad je bio dječak i kad je bio mlad! Njegov je moral knjiga Kur'an, njegovo je mišljenje ispravno, njegov je govor jasna i konačna riječ! On je uzor svim narodima svijeta! On je vrhunac brige za čovječanstvo! On je dragulj koji plijeni sve one koji žele da mu se približe i da budu njegovi miljenici, putovao je pješice i na magarcu, spavao je na hasuri, krpio je obuću, ušivao odjeću, osvijetlio je Dunjaluk svojim Sunnetom, spasio je ummet svojim šefa'atom, mu'minima je iz svoje čaše nalijevao da se žedni napiju! Allahu Milostivi, smiluj mu se, primi

selame koje mu mi odavde šaljemo i blagoslovi ga koliko ima brojeva u računu, blagoslovi njegovu časnu porodicu, njegove ashabe, posebno hazreti Ebu Bekra, Omera, Osmana i hazreti Aliju, sve njihove časne vezire i sve druge koji su ga vjerno slijedili i koji će ga slijediti do Sudnjeg dana!

O Allahovi pokornici, budite svjesni prisustva Allaha Uzvišenog, budite Allahu pokorni! Allah voli one koji su svjesni i savjesni i koji su dobroćudni i dobročinitelji!

Draga braćo i sestre!

Vjera je prirodno stanje duše. Čovjek se s vjerom rađa i s vjerom umire. Nema čovjeka bez vjere. Ali, postoje ljudi s više ili manje vjere u Boga. Zato je potrebno da danas progovorimo o tome da se vjera, *īmān*, povećava ili smanjuje. Vjera ne miruje, već se kreće naprijed ili nazad. Napredujući čovjek osjeća pozitivnu energiju vjere, koja ga pokreće da bude bolji čovjek. Tako se vjera uvećava.

قَالَ تَعَالَى: هُوَ الَّذِي نَزَّلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ، وَ اللَّهُ جُنُودَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا.

Allah ulijeva sigurnost (energiju) u srca vjernika da bi uvećali svoju vjeru, īmān. Allahu pripadaju sve vojske i one koje su na nebesima i one koje su na Zemlji. Allah sve zna i mudar je. (Kur'an, 48:4)

Povećanje vjere čovjek može osjetiti na razne načine, ali slušanje Allahovih ajeta iz Kur'ana najbolji je način da uvećamo naš *īmān*:

قَالَ تَعَالَى: إِذَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ.

Pravi vjernici su oni čija srca zadrhte kad se spomene Allahovo ime, a kad im se uče Allahovi ajeti iz Kur'ana, to im uvećava īmān. Oni se uzdaju u Allaha. (Kur'an, 8:2)

Ovim ajetom svaki čovjek može izmjeriti svoj *īmān*, kao što mjeri temperaturu na svom tijelu i može saznati koliki je stepen njegovog *īmāna*. Svaka upala štetna je po zdravlje čovjeka. Zato u svemu treba biti umjeren i čuvati se nedotjeranosti i pretjeranosti podjednako. Nedotjeranost je da se čovjekova vjera kreće unazad, da gubi onu pozitivnu energiju, koja ga pokreće da bude bolji čovjek. A to se događa, kao što nas Kur'an na to

upozorava, kad čovjek svoje dobročinstvo učinjeno nekome pokvari prigovorom ili uvredom:

قَالَ تَعَالَى: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى.

O vjernici, ne kvarite svoje dobročinstvo prigovaranjem i uvredama...
(Kur'an, 2:264)

Da bismo se sačuvali od umanjivanja *īmāna*, neka nam ovi hadisi, koje prenosi Ibn Mesud od Allahovog Poslanika, uvijek budu na umu:

مَنْ لَمْ يَصَلِّ فَلَا دِينَ لَهُ.

“Onaj koji ne klanja, nema vjere!”

أَوَّلُ مَا تَفْقَدُونَ مِنْ دِينِكُمُ الْأَمَانَةُ، وَآخِرُ مَا تَفْقَدُونَ مِنْهُ الصَّلَاةُ، وَسَيَصِلُ قَوْمٌ وَلَا دِينَ لَهُمْ.

“Prvo što ćete izgubiti”, prenosi Ibn Mesud od Pejgambera, “jeste povjerenje, emānet, a posljednje što ćete izgubiti jeste namaz, pa će se dogoditi da ljudi klanjaju, ali vjere nemaju!”

لَا يَنْفَعُ قَوْلٌ إِلَّا بِعَمَلٍ، وَلَا يَنْفَعُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ إِلَّا بِنِيَّةٍ، وَلَا يَنْفَعُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ وَنِيَّةٌ إِلَّا بِمَا وَافَقَ السُّنَّةَ.

“Riječ ne koristi ako nema djela, niti koristi riječ i djelo ako nema nijeta, dobre namjere, niti koristi riječ i djelo i nijet ako sve to nije u skladu sa Sunnetom”, jasna je poruka Ibn Mesuda od Pejgambera!

Allahu Svemogućí, osnaži nas u našoj vjeri i uvećaj nam *īmān*! Allahu Sveznajućí, pouči nas da budemo od onih koji će uvijek ići naprijed u vjeri i moralu, nikad nazad!

Allahu Milostivi, omili nam da govorimo lijepe riječi, da činimo dobra djela, da sve radimo s dobrim nijjetom i da sve bude u skladu s Pejgambervim Sunnetom! Amin!

22 MEĐU NAMA IMA ONIH KOJI GOVORE LAŽ DA BI OSTVARILI OVOZEMALJSKU KORIST¹²

Prva džumadelahirska hutba • 4. džumade-l-ahir 1438/3. mart 2017. godine

Vremena se mijenjaju, pa tako i uvjeti našeg opstanka i napretka. Mijenja se i karakter našeg junaštva. Danas je junak onaj koji umije zbližiti braću do zajedničkog cilja, koji zna širiti povjerenje među braćom tako da smo svi jači na putu istine i pravde. Nije danas junak onaj koji razdvaja braću, koji širi nepovjerenje među nama.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَنُثَبِّدُ لَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَنُثَبِّدُ لَكَ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ، رُسُلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ، وَالنُّورِ وَالْمَوْعِظَةِ وَالْحِكْمَةِ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَقِلَّةٍ مِنَ الْعِلْمِ، وَضَلَالَةٍ مِنَ النَّاسِ، وَأَنْقِطَاعٍ مِنَ الزَّمَانِ، وَدُنُوٍّ مِنَ السَّاعَةِ، وَقُرْبٍ مِنَ الْأَجَلِ.

مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ يَعُصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ غَوَى وَفَرَطَ وَضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا. أَصِيحُّكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَإِنَّهُ خَيْرٌ مِمَّا أَوْصَى بِهِ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ لَا يَحْصُهُ عَلَى الْآخِرَةِ، وَلَا يُلْمَرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost!

Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik, kojeg je Allah, dž.š., poslao s uputom i vjerom istine, vjerom svjetla, vjerom pouke i vjerom mudrosti nakon izvjesnog zastoja u slanju poslanika, nakon što je ostalo malo znanja o vjeri, nakon što su ljudi zalutali, nakon prekida u vremenu, nakon što se približio sat odgovornosti, nakon izvjesnosti edžela!

¹² Hutba je održana u Gornjem Vakufu, 11. rebiu-l-ahira 1429. godine po Hidžri, odnosno 18. aprila 2008. godine.

Na Pravom putu je onaj koji pristaje na pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, a onaj koji odbija pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku na krivom je putu, on je zastranio i daleko se udaljio u svojoj stranputici!

Svevišnji Allah u Kur'anu Časnom kaže:

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَيْرُ وَالطَّيِّبُ وَلَا وَجِبَتْكَ كَثْرَةُ الْخَيْرِ، فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

Reci im: Nije isto zlo i dobro, makar što te iznenađuje mnoštvo zla. Zato, vi koji imate razum, tražite zaštitu kod Allaha da biste bili uspješni i spašeni. (Kur'an, 5:100)

Draga braćo i sestre!

Nisu isto laž i istina, makar što te zbunjuje mnoštvo laži. Zato, vi koji imate dušu, govorite istinu da biste bili zdravi. "Držite se istine, jer istina upućuje na dobročinstvo, a dobročinstvo vodi čovjeka u Džennet" – kaže Muhammed, alejhisselam.

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ.

Dakle, govoriti istinu i biti iskren prema svom bratu spada u najviše vrijednosti vjere islama koje treba da krase vjernika muslimana. Prema tome, najgora je osobina govoriti laž i biti neiskren prema svom bratu. Upitan da li musliman može biti škrt i kukavica, Alejhisselam je odgovorio: "Da, musliman može ponekad biti škrt i kukavica." Ali na pitanje: "Može li musliman biti lažov" Alejhisselam je odlučno odgovorio: "Musliman ne može biti lažov." Dakle, po tome se mjeri koliko je neko musliman – po istini njegova govora i po iskrenosti njegova odnosa prema svom bratu. Zato treba upamtiti ovaj Alejhisselamov hadis, u kojem se kaže: "Kada musliman sretne svoga brata i stisne mu ruku, obojica se oslobađaju grijeha kao što se drvo oslobađa suhog lišća."

إِذَا التَقَى الْمُسْلِمَانِ فَتَصَاحَا نَزَلَتْ عَلَيْهِمَا مِائَةُ رَحْمَةٍ.

Isto tako, kaže Alejhisselam: "Kada se dva muslimana sretnu i rukuju, stotine se blagosti spušta na njih."

إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا لَقِيَ أَخَاهُ فَلَاخَذَ بِيَدِهِ تَحَاثَّتْ عَنْهُمَا ذُنُوبُهُمَا كَمَا يَتَحَاثُّ الْوَرَقُ الْيَابِثُ مِنَ الشَّجَرَةِ.

Jasno je, dva su uvjeta da se spasimo od mnoštva zla koje nas “iznenađuje” i mnoštva laži koje nas “zbunjuje” – istina govora sa samim sobom i iskrenost odnosa s drugim – sa svojim bratom. Jer, laž je najveće zlo Ovoga svijeta zato što nanosi boli ljudskoj duši, boli koje se teško liječe. Jer, neiskren ili dvoličan odnos prema bratu ostavlja mrlju na ljudskom srcu, koju je teško oprati.

Zato je važno da danas i ovdje kažemo istinu, a to je da među nama ima onih koji govore laž da bi ostvarili ovozemaljsku korist; i ima među nama onih koji nisu iskreni prema svom bratu u poslovima od općeg dobra za vjeru, narod i domovinu.

No, istina je i to da ima među nama onih koji govore istinu, pa makar to bilo i na vlastitu štetu; i ima među nama onih koji su iskreni prema svom bratu u poslovima od općeg dobra za vjeru, narod i domovinu.

Naša je obaveza da prepoznamo razliku između istine i laži te da podržimo istinu. Također, naša je dužnost da na svaki način širimo povjerenje među sobom i snažimo iskren međusobni odnos, jer jedino tako možemo svi zajedno uspjeti na ovome svijetu i nadati se spasu na drugome svijetu.

Naše stanje mnogo više ovisi o našem unutarnjem povjerenju, koje treba da se temelji na istini i međusobnoj iskrenosti, nego o vanjskom pritisku.

Vremena se mijenjaju, pa tako i uvjeti našeg opstanka i napretka. Mijenja se i karakter našeg junaštva. Danas je junak onaj koji umije zbližiti braću do zajedničkog cilja, koji zna širiti povjerenje među braćom tako da smo svi jači na putu istine i pravde. Nije danas junak onaj koji razdvaja braću, koji širi nepovjerenje među nama.

Niko ne zna koliko će naša borba za slobodu i dostojanstvo trajati, ali svi treba da znamo da onoliko koliko bude istine u nama i iskrenosti među nama, toliko će biti i slobode i dostojanstva u našem narodu i našoj domovini.

Allahu Svemoćni, osnaži nas istinom i osposobi nas iskrenošću u međusobnom odnosu! Allahu Sveznajući, pouči nas da znamo razlikovati istinu od laži!

Allahu Milostivi, obaspi nas bratskim povjerenjem kojim se postiže uspjeh na ovome svijetu i spas na drugome svijetu! Amin!

23 MUSLIMANIMA JE POTREBAN ISKREN I OTVOREN UNUTARNJI DIJALOG

Druga džumadelahirska hutba • 11. džumade-l-ahir 1438/10. mart 2017. godine

I to je misija čovjeka – da um svoj ne umara onim što ga se ne tiče i da um svoj ne uspavljuje besposlicom, jer čovjek ima uzvišeni zadatak, a to je da bude uz svog brata, da mu pruži pomoć i da od njega pomoć primi. Dakle, čovjek nije zadužen da brine o Suncu i Mjesecu, nije zadužen da brine o smjeni dana i noći, jer to je izvan njegove moći. O tome brine Svemoćni, Koji sve stvara i rastvara. Čovjek treba da brine o sebi i svom bratu; čovjek treba da brine o međuljudskim odnosima. Po tome se mjeri čistota njegove duše i bistrina njegovog uma.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا. مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَشَهِدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَشَهِدُكَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَطِيعُوهُ، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.

Neka je hvala i slava Stvoritelju nebesa i Zemlje, Koji nije rodio, Koji rođen nije, i Kojemu niko i ništa nije ravno! Neka je hvala i slava Gospodaru dana i noći, Koji se ne umara od sna i napora da Sunce izađe u pravo vrijeme i na pravom mjestu!

Neka je hvala i slava Svemoćnom, i Sveznajućem, i Svemilosnom Allahu, Koji nije zaboravio čovjeka, i Koji nije dopustio da se čovjek udalji od Njega, i Koji je čovjeku poslao Knjigu, u kojoj je jasan putokaz za one koji traže uspjeh na ovome i spas na drugome svijetu!

Neka je salavat i selam na sve Allahove vjerovjesnike, koji su donosili i pronosili radosnu vijest ljudima koji su htjeli da je čuju!

Draga braćo i sestre!

Kad je odmorna i budna, ljudska duša osjeća moć i milost Gospodara svjetova, Koji se ne umara određujući da sve što postoji zna svoje mjesto

i vrijeme svog rađanja i umiranja, uvijek iznova, a opet sve na isti način onako kako je On, Sveznajući, odredio. Zar ne vidite Sunce i svjetlo njegovo, i mjesec koji ga prati!? Zar ne vidite smjenu dana i noći!?

Dakako, kad je odmoran i budan, i ako je čist od otrova, ljudski um zna razliku između puta dobra i puta zla. No, kad je umoran i pospan, i ako je otrovan, ljudski um ne zna razliku između pravog i krivog puta.

A to je misija čovjeka – da dušu ne umara i ne uspava zato što duša treba da bude sposobna da osjeća Allahovu moć i milost, jer jedino tako duša zna da živi, jer jedino tako duša je sretna – u osjećaju da je sve u svakom trenutku u Allahovoj milosti, Koji ne zaboravlja, i Koji čovjeka ne ostavlja na milost i nemilost šejtanu.

I to je misija čovjeka – da um svoj ne umara onim što ga se ne tiče i da um svoj ne uspavljuje besposlicom, jer čovjek ima uzvišeni zadatak, a to je da bude uz svog brata, da mu pruži pomoć i da od njega pomoć primi. Dakle, čovjek nije zadužen da brine o Suncu i Mjesecu, nije zadužen da brine o smjeni dana i noći, jer to je izvan njegove moći. O tome brine Svemoćni, Koji sve stvara i rastvara.

Čovjek treba da brine o sebi i svom bratu; čovjek treba da brine o međuljudskim odnosima. Po tome se mjeri čistota njegove duše i bistrina njegovog uma. Ali, iznad svega, po tome se mjeri njegov odnos prema Uzvišenom Bogu, a to je njegov odnos prema čovjeku.

Zato ne treba da nas čudi što glavna kur'anska poruka, koja se najjasnije očituje u praksi Allahovog poslanika Muhammeda, a.s., sadrži govor o međuljudskim odnosima ili, kako se to danas voli kazati, o međukulturnom i međuvjerskom dijalogu. I, doista, samo ova kur'anska poruka, u kojoj se jasno i nedvosmisleno kaže: *O, ljudi, Allah vas je stvorio od jednog muškarca i jedne žene, pa je dao da postanete plemena i narodi kako biste se međusobno upoznawali, ali najplemenitiji među vama je onaj koji je najmoralniji* (Kur'an, 49:13) – dovoljna je da nam objasni smisao ljudskog života, a to je da se upozna čovjek; da se upozna njegova vjera i kultura; da se upozna njegova volja i namjera.

Zanimljiv je povod za objavljivanje navedenog kur'anskog ajeta. Naime, po povratku u Mekku Alejhisselam je dao da Bilal Habešija prouči ezan na krovu Kabe. Arapskim plemićima, čak i onim koji su primili islam, nije se svidjelo da dojučerašnji rob Bilal dobije tako visoku čast pored njih. Osim Ebu Sufjana, koji je rekao: "Neću ništa reći o tome jer

se bojim da to čuje Gospodar neba”, drugi su glasno komentarisali: “Zar Muhammed nije mogao naći nekog drugog za mujezina osim ovog crnog gavrana.”

مَا وَجَدَ مُحَمَّدٌ غَيْرَ هَذَا الْغُرَابِ الْأَسْوَدِ مُلَٰئِنًا.

Čuvši to, Alejhisselam ih je pozvao i saopćio im spomenuti ajet, u kojem se potcrtava Božanski princip o dijalogu, suživotu i toleranciji među ljudima i narodima, a to je da su svi ljudi jednaki po svom ljudskom porijeklu te da su razlike među njima samo dodatni razlog da se međusobno upoznaju i pomažu na putu dobra.

Jer, pojašnjava nam Alejhisselam: “Sve ljude čine samo dva čovjeka: jed dan koji je plemenit i dobar zato što je svjestan svoje ovisnosti o Stvoritelju, i drugi koji nije plemenit i nije dobar zato što nije svjestan svoje ovisnosti o Stvoritelju.”

الْأَنَاسُ رَجُلَانِ: رَجُلٌ يَّرْتَقِي كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيْنَ عَلَى اللَّهِ.

To je ono što smo navikli da nam bude Mekka – putokaz u svako vrijeme i na svakom mjestu. Zato je nedavna konferencija u Mekki pod osobnom brigom kralja Abdullaha bin Abdulaziza al-Sauda, sluge dvaju harema, Mekke i Medine, o dijalogu, prvo među samim muslimanima, pa onda među svim ljudima i narodima u svijetu, došla u pravo vrijeme, na pravom mjestu i od pravog čovjeka.

Danas za čovječanstvo nema većeg izazova od izazova suživota i tolerancije među ljudima, narodima i vjerama. Muslimani polažu povijesni ispit pred Uzvišenim Bogom i pred ummetom za suživot i toleranciju na principu međusobnog povjerenja i uvažavanja. Nije dovoljno samo ponavljati da su muslimani braća. To treba pokazati u praksi u Palestini, Afganistanu, Iraku, Libanu, Libiji, Jemenu, Egiptu, Somaliji, Sudanu – da su muslimani jedni drugima braća i da su sigurni u svom domu i domovini. Dakle, muslimanima je potreban iskren i otvoren unutarnji dijalog kako bi bili sposobni voditi otvoren i koristan dijalog s drugima. Nije dostojno ugleda uzvišene vjere islama stalno optuživati druge za unutarmuslimanske nesporazume, od kojih neki imaju krvave posljedice. Ugled i čast islama zahtijeva od muslimana da budu savjesni i odgovorni za sve što kažu i za sve što rade. Zato je međumuslimanski dijalog, koji će muslimane voditi prema međusobnom povjerenju u svemu što govore i rade zadatak

ovoga vremena i pitanje svih pitanja kojim se određuje položaja muslimana u svijetu.

Allahu Svemoćni, osnaži nas da budemo nosioci suživota i tolerancije među ljudima i narodima! Allahu Sveznajući, pouči nas da govorimo i radimo tako da ljudi imaju povjerenje u nas i mir s nama!

Allahu Milostivi, obaspi nas Svojom milošću znanja i mudrosti da budemo uvijek i na svakom mjestu plemeniti i dobri ljudi, koji su svjesni svoje ovisnosti o Tebi! Amin!

24 ČINI DOBRO LJUDIMA IZ LJUBAVI PREMA ALLAHU¹³

Treća džumelahirska hutba • 18. džumade-l-ahir 1438/17. mart 2017. godine

Čovjek nije ni svjestan da otkriva svoje mahane dok priča o mahana drugih ljudi. Kad pričaš o nepoštenju svog brata, ti zapravo pričaš o svom nepoštenju. Zato nemoj otkrivati mahane svoga brata, u kojem je i tvoja mahana, već nastoj da se oslobodiš svojih mahana, pa ćeš pošteno živjeti.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرِّ رَنْغَسِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَالِنَا. مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَتَلْهِدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَتَلْهِدُكَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu hvalom koja se nikom ne upućuje osim Njemu, jer se uistinu Njemu sve vraća, hvalom koja priliči Njegovim blagodatima, koje On stalno uvećava, i s kojom se postiže Njegovo zadovoljstvo!

Molimo Allaha Uzvišenog da blagoslovi onoga s kojim je zapečaćeno poslanstvo, Muhammeda, alejhisselam, kao i njegovu braću, Allahove poslanike Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, alejhim salavat i selam, i sve druge koje je Allah nadahnjivao znanjem i mudrošću kako bi donosili radosnu vijest svjetovima. I Neka je blagoslov na sve njihove sljedbenike!

Učimo dovu Allahu Uzvišenom da nas sačuva od posrtaja! Žurimo prema Allahu kako bi naša riječ i djelo bili radost i sreća ljudima!

Draga braćo i sestre!

Enes ibn Malik prenosi da je neki čovjek došao u džamiju i nakon što se poselamio, Allahov Poslanik ga je upitao: "Odakle dolaziš, dobri čovječe?" "Dolazim iz daleka u potrazi za odgovorima na neka važna pitanja",

¹³ Hutba je održana u džematu Kamičani, Medžlis IZ Kozarac, 6. redžeba 1428. godine po Hidžri, odnosno 20. jula 2007. godine.

reče čovjek. Na to mu Alejhisselam dade znak i on počeo postavljati pitanja, na koja je Alejhisselam odgovarao:

“Želim biti pametan, šta da radim?”

“Boj se Boga!”

Jer, strah pred Bogom čovjeka čini odgovornim i savjesnim. Ako čovjek nema tog straha, uhvatit će ga neki drugi strah. Zato je takvaluk – bogobojaznost najviši stupanj moralnosti. No, najvažnije od svega jeste da strah pred Bogom čovjeka čini umnim i mudrim dok govori i dok radi.

“Kako se postiže vjernost i dosljednost u primjeni Božijih zapovijedi?”

“Čitaj i uči Kur'an!”

Jer, čitanje i učenje Kur'ana kod čovjeka budi volju da bude u Allahovom *itā'atu*. Nema ništa snažnije ni važnije od Allahove riječi dok čovjek razmišlja o životu i smrti, o halal i haramu, o dobru i zlu. Zato treba čitati i naučiti kur'anske poruke, u kojima su jasne Božije zapovijedi, koje čovjeka vode do uspjeha na ovome svijetu i spasu na drugome svijetu.

“Želim biti moralan i miran u srcu, šta da radim?”

“Sjećaj se smrti!”

Samo tanka i nevidljiva nit dijeli nas od smrti, iza koje slijedi novi život, u koji vjerujemo. Između prolaznog i neprolaznog života razuman čovjek bira neprolazni. Da bi to, međutim, ostvario, čovjek mora znati razliku između trajnih i prolaznih vrijednosti. Čovjek se mora držati moralnih vrijednosti koje mu osiguravaju osjećaj vječnosti, u kojoj je smrt samo prijelaz iz ovozemaljske prolaznosti u onozemaljsku neprolaznost. Zato sjećanje na smrt u čovjeku budi osjećaj mira, jer smrt nije kraj, već početak vječnog života.

“Kako se čovjek oslobađa straha od neprijatelja?”

“Pouzdam se u Allaha!”

Vjera je najbolji dar i najsigurnija zaštita od svih prijetnji s kojima se čovjek suočava na ovome svijetu. Nema sile koja čovjeka može osloboditi straha ako u srcu nema vjere u Boga i nema sile koja čovjeka može uplašiti ako je srce ispunjeno pouzdanjem u Allaha. Mi ovdje o tome možemo najbolje svjedočiti zato što znademo da nam bez vjere u Boga nema opstanka i zato što smo uvjereni da nam bez pouzdanja u Allahovu milost nema povratka domovima našim. Zato je važno da svi zajedno učimo dovu da nam Allah Uzvišeni uveća vjeru i osnaži volju za opstankom i ostankom

ovdje, na svojoj zemlji, gdje nas sunce bolje grije i gdje nam se mjesec veselije smije.

“Želim slijediti Pravi put?”

“Čini dobro ljudima iz ljubavi prema Allahu!”

To je bît poruke islama – Allah će pomoći onoga koji pomaže čovjeku. Dakle, smisao našeg života jeste u tome da ga podijelimo sa svojim bratom, da budemo s njim kad mu je najteže i kad mu je najljepše, jer ljubav prema čovjeku jeste ljubav prema Bogu. To je Pravi put – biti uvijek vjeran i pouzdan prijatelj svome bratu.

“Šta ću činiti da izbjegnem Božiju srdžbu?”

“Savladaj tjelesne strasti!”

Ljudska strast je bezočna i vodi čovjeka u grijeh prema Bogu i čovjeku. Zato čovjek treba da vodi računa o svojim strastima, da ih ne pušta da se razviju tako da ga nadvladaju i odvedu u propast.

“Kako da živim dugo?”

“Stalno se sjećaj Boga i stalno budi Bogu zahvalan!”

Stalno sjećanje na Boga, dž.š., osigurava čovjeku da stalno bude u zoni Allahove milosti, iz koje crpi snagu da živi i radi. Biti zahvalan Bogu znači biti u stalnoj potrazi za boljim životom.

“Želim napredovati?”

“Budi uvijek pod abdestom!”

A to znači budi uvijek čist od nemorala i radi vrijedno pa ćeš biti prvi u svom poslu.

“Kako da se sačuvam od Džehennema – pakla?”

“Čuvaj oči od ružna pogleda; čuvaj jezik od ružna govora; čuvaj ruke od ružna posla; i čuvaj se od zinaluka!”

“Kako da se oslobodim grijeha?”

“Neka ti suze poteku od kajanja i zavjetuj se da nećeš ponoviti grijeh koji si počinio!”

Onaj koji se kaje zbog počinjenog grijeha stiče pravo na Allahovu milost, a onaj koji umišlja da je bezgriješan priziva na sebe Allahovu srdžbu:

النَّادِمُ يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ وَالْعَجْبُ يَنْتَظِرُ الْمَقْتِ.

“Želim da me svijet poštuje?”

“Nemoj ni od koga ništa tražiti!”

A to znači nemoj sebe dovoditi u situaciju da ti treba pomoć tamo gdje možeš sam sebi pomoći. Jer, onaj koji ne zna sebi pomoći nema pravo na pomoć od drugoga. Zato nemoj biti lijen. Radi svoj posao vrijedno i predano, pa će te ljudi poštovati.

“Želim pošteno živjeti?”

“Ne pričaj o mahanama drugih ljudi!”

Čovjek nije ni svjestan da otkriva svoje mahane dok priča o mahana-ma drugih ljudi. Kad pričaš o nepoštenju svog brata, ti zapravo pričaš o svom nepoštenju. Zato nemoj otkrivati mahane svoga brata, u kojem je i tvoja mahana, već nastoj da se oslobodiš svojih mahana, pa ćeš pošteno živjeti.

“Kako da savladam strah od Sudnjeg dana?”

“Sjećaj se Boga prije jela i prije spavanja!”

Ima li većeg nimeta na ovome svijetu od lijepog jela i mirnog sna!? Zato se treba sjećati Boga Uzvišenog, Koji nas hrani, Koji nam daje da mirno spavamo i Koji nam daje nadu u milost i spas na Sudnjem danu.

“Šta da radim da bih osjetio Allahovu prisutnost dok klanjam?”

“Propisno uzimaj abdest i nastoj da uvijek budeš čist i uredan!”

Svemogući Allahu, osnaži nas takvalukom tako da se nikoga osim Tebe ne bojimo! Sveznajući Allahu, pouči nas da se međusobno volimo i poštujemo tako da se nikom osim Tebi ne klanjamo! Allahu Milostivi, obaspi nas Svojom milošću tako da se nikom osim Tebi ne molimo! Amin!

25 IMA LI NA OVOME SVIJETU IŠTA VAŽNIJE OD ODGOJA ČOVJEKA?¹⁴

Četvrta džumadelahirskaa hutba • 25. džumade-l-ahir 1438/24. mart 2017. godine

U tome je, dakle, veličina islama – svima donosi ponešto, i onima koji ga napadaju, jer žive od toga, i onima koji ga brane, jer ih to čini važnim. Islam je svima blagodat kao blagodat sunca, koje grije svakoga – i onog koji to vidi i onog koji to ne vidi.

Ova buka i galama oko nas ne treba da nas zbunjuju, već treba da izoštre sva naša čula kako bismo bolje vidjeli ono što treba da vidimo, kako bismo bolje čuli ono što treba da čujemo i kako bismo bolje osjetili ono što treba da osjetimo za dobro naše vjere i domovine.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا. مَنْ
يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَتَلْهِدُنَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ، وَتَلْهِدُنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ.

Hvala Allahu hvalom koja se nikom ne upućuje osim Njemu, jer se uistinu Njemu sve vraća, hvalom koja priliči Njegovim blagodatima, koje On stalno uvećava, i s kojom se postiže Njegovo zadovoljstvo!

Molimo Allaha Uzvišenog da blagoslovi onoga s kojim je zapečaćeno poslanstvo, Muhammeda, alejhisselam, kao i njegovu braću, Allahove poslanike Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, alejhim salavat i selam, i sve druge koje je Allah nadahnjivao znanjem i mudrošću kako bi donosili radosnu vijest svjetovima. I Neka je blagoslov na sve njihove sljedbenike!

Učimo dovu Allahu Uzvišenom da nas sačuva od posrtaja! Žurimo prema Allahu kako bi naša riječ i djelo bili radost i sreća ljudima!

Draga braćo i sestre!

Stvoritelj najbolje zna tajne stvorenja. Uzvišeni Allah je Stvoritelj, a čovjek je stvorenje. Stoga nam je razumljiva ova kur'anska istina:

¹⁴ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 29. safera 1429. godine po Hidžri, odnosno 7. maja 2008. godine.

Čovjek je stvoren kao malodušan (nema samopouzdanja i istrajnosti, preza i sustaje pred poteškoćama).

Ako ga pogodi nevolja, nemiran je, a ako mu se dogodi kakvo dobro, sebičan je.

Osim onih kojima je namaz životna navika; kao i onih koji su svjesni da u njihovom dobru ima hak (pravo) onoga koji nema;

kao i onih koji pouzdano znaju i vjeruju da će doći dan odgovornosti, pa se boje da ne pogriješe;

kao i onih koji znaju razliku između javnog i privatnog stida, pa stoga ne pokazuju javno ono što je privatno i intimno, kao i onih koji čuvaju povjerenje i drže se dogovora;

kao i onih koji su uspravni kad svjedoče istinu – to su oni koji će biti počašćeni mjestom blaženog života. (Kur'an, 70:19–35)

Ovdje nam se nude dvije istine – negativna, koja čovjeka može odvesti u beznade i pozitivna, koja čovjeka može dovesti do uzvišenog cilja.

Izbor je naš – ostati u primitivnom stanju malodušnog čovjeka, koji kada mu je loše, očajava, a kada mu je dobro, uzoholi se.

Ili postati čovjek koji se u tišini namaza (molitve) štiti od prevelike buke i galame;

koji u svom dobru vidi svoju obavezu da bude od pomoći ljudima;

koji zna da svi putevi vode tamo odakle je sve počelo, Onome Kojem se sve vraća i Kojem se sve obraća za spas;

koji zna da nježnu dušu vrijeđa gruba strast tijela na javnom mjestu;

koji je naučio da je obećana vjernost najviša vrijednost u međuljudskom odnosu, da je dana riječ uzvišena vrlina plemenitog čovjeka –

to je čovjek koji uvijek i na svakom mjestu svjedoči istinu.

Dakle, vjera odgaja i obrađuje čovjeka kao što se uzgaja i obrađuje biljka. Kalem joj je Kur'an, koji primitivnog čovjeka oplemenjuje, kao što se oplemenjuje biljka, da bi davao željene plodove – skrušenost, dobročinstvo, odgovornost, poštenje, vjernost i iskrenost.

Ima li danas veće potražnje na moralnom tržištu od tih dobara?

Ima li na ovome svijetu išta važnije od odgoja čovjeka?

Ima li na ovoj planeti išta preče od spašavanja ljudskog života?

Ima li za nas svetije poruke od svetosti poruke Kur'ana?

Ima li nama išta bliže od Allahovog Poslanika?

Očito da oni koji ovih dana iznova prave karikature o Allahovom Poslaniku i najavljuju ružan film o Kur'anu ne znaju da za nas nema svetije poruke od poruke Kur'ana i da nema ništa bliže u našem srcu od ljubavi i poštovanja prema posljednjem Allahovom poslaniku, Muhammedu, a.s.

Zato njihov pokušaj da udalje Poslanika iz našeg srca, ustvari, uvećava našu ljubav prema našem Pejgamberu.

Njihova je zavist velika, jer nema čovjeka, osim Muhammeda, a.s., kojeg ljudi toliko vole na ovome svijetu a nisu ga vidjeli;

kojeg toliko poštuju a ne klešu njegovu sliku na zidovima;

kojeg toliko osjećaju a ne crtaju njegovo lice na papiru;

kojeg toliko slijede a ne mašu njegovim likom po ulicama. To im ne treba, jer oni Muhammeda, a.s., nose u svojim srcima, oni ga osjećaju u svojim dušama i oni ga slijede u svojim životima.

Oni koji hoće da svojom mržnjom prema Kur'anu i Poslaniku vrijeđaju muslimane zaboravljaju da svjetlost islama tjera od muslimana mrak;

da ih dar vjernosti čuva od zle namjere; da ih lijepa riječ oslobađa od ružnog osjećanja;

da ih ime Muhammeda, a.s., snaži na putu moralnog ozdravljenja.

Također, oni zaboravljaju da muslimani znaju da nema razlike između starog i novog Ebu Džehla, onog koji brani čovjeku da molitvu obavi, koji misli da je na pravom putu, koji poriče i glavu okreće – zar on ne zna da Allah sve vidi.

Dakako, Allah sve vidi, i zato kad čuješ da je novi Ebu Džehl u Holandiji objavio film u kojem ima namjeru omalovažiti našu vjeru, ti slijedi ovu kur'ansku uputu: *Iskreno predani Milostivom Allahu jesu oni koji po Zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju "Neka je mir vama"* (Kur'an, 25:62–63).

Dakle, biti ljubazan prema onome koji je grub prema tebi nije znak slabosti, već je to znak moralne i duhovne premoći. Jer, onaj koji vrijeđa osjećanja drugoga pokazuje svoju nemoć pred veličinom duha onog kojeg želi uvrijediti. U tome je veličina islama – svima donosi ponešto i onima koji ga napadaju, jer žive od toga, i onima koji ga brane, jer ih to čini važnim. Islam je svima blagodat kao blagodat sunca, koje grije svakoga – i onog koji to vidi i onog koji to ne vidi.

Ova buka i galama oko nas ne treba da nas zbunjuju, već treba da izoštre sva naša čula kako bismo bolje vidjeli ono što treba da vidimo, kako bismo bolje čuli ono što treba da čujemo i kako bismo bolje osjetili ono što treba da osjetimo za dobro naše vjere i domovine.

Nemojmo zaboraviti da je oštrina našeg čula sluha danas veoma važna, jer treba da sluša Božansku poruku, u kojoj je naš spas, ali i ljudsku potrebu, u kojoj je naš uspjeh na ovome svijetu.

U mevludskom mjesecu rebiu-l-evvelu mi smo evocirali sjećanja na najboljeg od svih dobrih ljudi i najčasnijeg od svih časnih vjerovjesnika Muhammeda, a.s. On je naš uzor u svemu što jesmo i u svemu što nismo.

Zato ponavljamo da smo vjerni Allahu i Allahovom Poslaniku;
da smo dobročinitelji svojim roditeljima i pažljivi prema svojoj djeci;
da smo braća u vjeri i saputnici u životu
te da smo predani miru i suživotu.

Mi nismo mržnjom i zlobom opijeni;
nismo osvetom i nasiljem opčinjeni
i nismo tuđim hakom obučeni.

Allahu Svemogućí, osnaži nas u našoj namjeri da budemo Tebi predani i Tvom Poslaniku poslušni!

Allahu Sveznajući, pouči nas da jasno razlikujemo dobro od zla i uputi nas kako da na zlo uzvratimo lijepim!

Allahu Milostivi, blagoslovi nas bratskom slogom i ljubavlju i ujedini nas na putu do zajedničkog nam cilja – mira i suživota u našoj domovini!
Amin!

26 MITO I KORUPCIJA PRIJETE DA UGROZE NAŠ OPSTANAK I NAPREDAK¹⁵

Prva redžepska hutba • 3. redžeb 1438/31. mart 2017. godine

To je pitanje svih pitanja današnjice – moral i etika, koji moraju živjeti u duši svakog čovjeka, inače će u prirodi i u društvu nastati haos. Zato je važno da znamo da je *musliman* čovjek u čijoj je duši red i mir, da je *mu'min* čovjek u čijoj je duši sigurnost, te da je *muhsin* čovjek u čijoj je duši dobročinstvo. Iz toga proizlazi da onaj koji u svojoj duši nema red i mir nije pravi *musliman*, onaj koji u svojoj duši nema sigurnosti nije pravi *mu'min* niti je onaj koji u svojoj duši nema dobročinstva pravi *muhsin*.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا. مَنْ
يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَشَهِدْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ، وَشَهِدْ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Milostivi Allahu, učimo Ti dovu da nam vjeru omiliš, da nam čuvanje i prenošenje emaneta olakšaš, da nam volju osnažiš, znanje uvećaš i osiguraš snagu da nosimo i pronosimo emānet do uzvišenih visina Tvoga riza-luka i velike časti i slobode našeg naroda!

Neka si hvaljen i slavljen, Ti Koji nisi rođen, koji nisi rodio, Ti kojem nije niko i ništa ravno, Ti Koji sve stvaraš i rastvaraš, Ti Koji daješ da sunce izlazi svakim danom na pravom mjestu i u pravo vrijeme, Ti Koji daješ dovoljno zraka da slobodno dišemo, Ti Koji daješ dovoljno vode da ne ožednimo, Ti Koji daješ dovoljno hrane da ne ogladnimo!

Neka Ti je hvala, Bože Dragi, što si nam omilio ljubav i zajedništvo u vjeri, koja nas uči da ovaj dunjaluk počiva na stubu učenosti mudroga; na stubu pravde snažnoga; na stubu dove pravednoga, na stubu odlučnosti hrabroga i na stubu vjernosti povjerenoga!

¹⁵ Hutba je održana u Džamiji Princeze Dževhere u Bugojnu 18. redžeba 1433. godine po Hidžri, odnosno 8. juna 2012. godine.

Draga braćo i sestre!

Šta je korupcija? Korupcija, od latinske riječi *corruptus*, znači kvariti, pokvariti, izopačiti, potkupiti, zloupotrijebiti, iskriviti, zamutiti, sagnjiti, truhnuti. Jednom riječju korupcija znači nagrivanje ili propadanje reda i poretka u prirodi i društvu.

Arapska, odnosno kur'anska riječ za korupciju jeste *fesād*, a izvodi se iz korijena *fa* (ف) *sin* (س) i *dal* (د), iz kojeg su opet izvedeni pridjevi *fāsīd* i *mufśīd*, onaj koji nagriva ili narušava red i poredak u prirodi i u društvu. U Kur'anu Časnom naglašavaju se dvije vrste *fesāda* – korupcije: (1) pokvarena djela, kojima se namjerno kvari Allahov red i poredak u prirodi i društvu i (2) pokvarene namjere, kojima se namjerno iskrivljuje Allahova riječ. Mi ćemo danas govoriti samo o prvoj vrsti.

O pokvarenim ljudskim djelima, kojima se kvari red i poredak u prirodi i društvu danas se priča više nego ikada. U pohlepi za prirodnim resursima čovjek zagađuje prirodu i ugrožava život na zemlji više nego ikad u povijesti čovječanstva. Klimatske promjene koje uzrokuju smrtonosne poplave i suše, te nepodnošljivi hladni i topli udari opominju nas da je u prirodi došlo do nereda (*fesāda*) i da taj nered može biti koban za život na Zemlji, posebno za čovjeka, koji je najranjiviji, jer nije sposoban da preživi automatski. Kur'an Časni upozorava nas na to kada kaže:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَ تَبَايُ الْأَنَاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ.

Zbog onog što ljudi rade, pojavio se fesād – nered i na kopnu i na moru, da im On dâ da iskuse kaznu zbog onoga što rade, ne bi li se popravili. (Kur'an, 30:41)

Dakle, narušavanje reda i poretka u prirodi posljedica je narušenog reda i poretka u ljudskoj duši, što opet ima za posljedicu narušen red i poredak u društvu. Uzvišeni Allah stvorio je dušu, koju čovjek može držati čistom ili je pustiti da se uprlja:

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَهَمَّهَا جُورُهَا وَتَقَوَّاهَا فَدَفَّلَحَ مِنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا.

I tako mi duše i Onoga koji je stvorio, – uspjeh će samo onaj koji je očisti, a biće izgubljen onaj koji je uprlja. (Kur'an, 91:7–10)

Draga braćo i sestre, kada prolazimo pored zapuštenih i smećem zaprljanih rijeka, livada i ulica, mi gledamo u prljavu ljudsku dušu, koja je izgubila osjećaj za čistoću, prvo u sebi samoj pa onda i u svom prirodnom okolišu. Isto tako, kada čujemo i vidimo da je narušen red i poredak u društvu, mi gledamo u pokvarenu ljudsku dušu, koja nije u stanju da čuva svoju čistotu od korupcije i mita, od pakosti i zlobe, od prljavog i ružnog govora. Zato nam Uzvišeni Allah u Kur'anu Časnom kaže:

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ.

Da Allah ne suzbija ljude jedne drugima, na Zemlji bi, doista, nered nastao, – ali, Allah je dobar svim svjetovima. (Kur'an, 2:251)

لِيُمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ.

Da bi Allah dobre od nevaljalih odvojio i da bi nevaljale jedne na druge naslagao, a onda ih sve u gomilu zbio i u Džehennem bacio. Oni će zaista biti izgubljeni. (Kur'an, 8:37)

Izgubljeni su oni koji kvare i narušavaju red i predak u prirodi i u društvu, oni koji sebi prisvajaju ono što im po redu i po pravdi ne pripada, već to otimaju od drugog zato što imaju moć i utjecaj, zato što nemaju obzira za prava drugoga, zato što su pokvareni u duši i zato što misle da im je dopušteno da rade što hoće. Korupcija je upravo to – duhovna ili moralna pokvarenost ljudi, koji ne poštuju moralni kodeks ponašanja u vršenju javnih poslova u politici, u ekonomiji, u odgoju i obrazovanju.

Nema tog nadzora koji može uvijek znati šta je u duši čovjeka kojem je data vlast da odlučuje o našim životima. Nema te policije koja može zavesti red i mir na ulici ako tog reda i mira nema u ljudskoj duši. Nema tog zakona koji može urediti odnose u društvu ako nema moralnog zakona u ljudskoj duši.

To je pitanje svih pitanja današnjice – moral i etika, koji moraju živjeti u duši svakog čovjeka, inače će u prirodi i u društvu nastati kaos. Zato je važno da znamo da je *musliman* čovjek u čijoj duši vlada red i mir, da je *mu'min* čovjek u čijoj je duši sigurnost, te da je *muhsin* čovjek u čijoj je duši dobročinstvo. Iz toga proizlazi da onaj u čijoj duši nema

reda i mira nije pravi *musliman*, onaj u čijoj duši nema sigurnosti nije pravi *mu'min* niti je onaj koji u čijoj duši nema dobročinstva pravi *muhsin*.

Dakako, teško je imati red i mir u duši ako je u prirodi i u društvu nered i nemir; teško je imati u duši sigurnost ako je u prirodi i društvu nesigurnost; teško je u duši imati dobročinstvo ako u prirodi i u društvu vlada zločin; teško je biti u duši pošten ako u društvu vlada mito i korupcija na svakom mjestu gdje se raspolaze prirodnim i društvenim dobrima. No, u tome se i prepoznaje duhovna, odnosno imanska vrijednost svakog čovjeka, kao što Uzvišeni Allah jasno kaže:

لَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ.

Misle li ljudi da će biti ostavljeni samo ako kažu: "Mi vjerujemo!" – a da ne budu ispitani da li je to što kažu iskreno ili ne. (Kur'an, 29:2)

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ.

Zar misle oni koji zla djela rade da će Nam umaći!? Loše prosuđuju. (Kur'an, 29:4)

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ وَمَتَّعْنَاهُمْ وَمَتَّعْنَاهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ.

Misle li oni koji čine zla djela da ćemo s njima postupiti jednako kao s onima koji vjeruju i dobra djela čine, da će im život i smrt biti isti? Kako loše rasuđuju. (Kur'an, 45:21).

Mi smo danas, kao nikad ranije, u velikom iskušenju da kao *muslimani* održimo red i mir u prirodi i društvu, da kao *mu'mini* radimo na sigurnosti u prirodi i društvu, da kao *muhsini* širimo dobročinstvo u prirodi i društvu, te da kao moralno odgovorni ljudi suzbijamo mito i korupciju, koji se širi našom zajednicom i našim društvom i prijete da ugroze naš opstanak i napredak.

Pravi *muslimani*, *mu'mini* i *muhsini* moraju biti oni kojima Allah suzbija nered na Zemlji, da bi uvijek vladao red i poredak za sve ljude dobre volje.

Nalazimo se u mjesecu redžebu, u kojem je Muhammed, a.s., doživio mi'radž, kao uzvišeno stanje čovjeka koji je vidio sve ljepote Dženneta i

sve strahote Džehennema, pa tako i nas uputio da o tome mislimo i razmišljamo i polahko se pripremamo za duhovni i moralni oporavak u mjesecu ramazanu, kada duša treba da se odmori od tijela i kada duša treba da vidi na svom ogledalu koliko je prljava i koliko joj treba da se očisti od grijeha – vidljivog i nevidljivog.

Allahu Svemogućí, osnaži nas u našoj namjeri da uspostavimo red i mir u našoj duši, u našoj zajednici i u našem društvu! Allahu Sveznajući, nauči nas da budemo sigurni u našoj duši, u našoj kući i u našoj domovini! Allahu Milostivi, omili nam istinu, pravdu, mir i pomirenje! Amin!

27 MUSLIMANI NA BALKANU MORAJU OSTATI U ZAJEDNIŠTVU VJERE BEZ OBZIRA NA GRANICE¹⁶

Druga redžepska hutba • 10. redžeb 1438/7. april 2017. godine

Pitanje muslimana Balkana zadnjih sto i više godina jeste pitanje njihove slobode. I jeste pitanje njihove odgovornosti da shvate da se sloboda ne poklanja. Sloboda se osvaja vrijednim radom i predanim zalaganjem za opće dobro.

Naš izbor je, dakle, sloboda. Mi odbijamo ropstvo. Ne prihvatamo podaništvo. Ne prihvatamo tursku krivnju. Mi smo slobodni ljudi zato što prihvatamo odgovornost. I mi smo odgovorni zato što volimo slobodu. Mi hoćemo jednakopravnost.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا. مَنْ
يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَتَشْهَدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ، وَتَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu hvalom koja se nikom ne upućuje osim Njemu, jer se uistinu Njemu sve vraća, hvalom koja priliči Njegovih blagodatima, koje On stalno uvećava, i s kojom se postiže Njegovo zadovoljstvo!

Molimo Allaha Uzvišenog da blagoslovi onoga s kojim je zapečaćeno poslanstvo, Muhammeda, alejhisselam, kao i njegovu braću, Allahove poslanike Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, alejhim salavat i selam, i sve druge koje je Allah nadahnjivao znanjem i mudrošću kako bi donosili radosnu vijest svjetovima. I Neka je blagoslov na sve njihove sljedbenike!

Milostivi Allahu, učimo Ti dovu da nam vjeru omiliš, da nam čuvanje i prenošenje emaneta olakšaš, da nam volju osnažiš, znanje uvećaš i osiguraš snagu da nosimo i pronosimo emānet do uzvišenih visina Tvoga rizaluka i velike časti i slobode našeg naroda!

¹⁶ Hutba je održana u Rožaju, Crna Gora, 23. džumade-l-uhra 1426. godine po Hidžri, odnosno 29. jula 2005. godine.

Neka si hvaljen i slavljen, Ti Koji nisi rođen, Koji nisi rodio, Ti Kojem nije niko i ništa ravno, Ti Koji sve stvaraš i rastvaraš, Ti Koji daješ da sunce izlazi svakim danom na pravom mjestu i u pravo vrijeme, Ti Koji daješ da ima dovoljno zraka da slobodno dišemo, Ti Koji daješ dovoljno vode da ne ožednimo, Ti Koji daješ dovoljno hrane da ne ogladnimo!

Neka Ti je hvala, Bože Dragi, što si nam omilio ljubav i zajedništvo u vjeri, koja nas uči da ovaj Dunjaluk počiva na stubu učenosti mudroga; na stubu pravde snažnoga; na stubu dove pravednoga, na stubu odlučnosti hrabroga i na stubu vjernosti povjerenoga!

Draga braćo i sestre!

Čovjek je sazdan od duše i tijela. Između toga dvoga je duh, koji mu je udahnuo Allah, dž.š.:

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ...

Bog je čovjeku savršeno udove uobličio i Svog mu duha udahnuo. (Kur'an, 32:9)

Božiji duh je, dakle, ono što spaja čovjekovu dušu sa čovjekovim tijelom. Bez toga duha (روح) nema života, nema čovjeka. Jer čovjek nije ni pusta duša, ni brutalno tijelo. Čovjek je puna duša i pitomo tijelo.

Čovjek živi u slobodi Božanskog duha ili nadahnuća. On, dakle, može izabrati jedan od dva puta: put koji će ispuniti njegovu dušu ili put na kojem će njegovo tijelo podivljati.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ.

I mi smo mu pokazali dva puta – kaže Uzvišeni Allah. (Kur'an, 90:10)

فَ لَّهُمَا جُورٌهَا وَتَقْوَاهَا. فَا دْفَحَ مِنْ رَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا.

Duša je upoznata s krivom i pravom vjerom. Pa onaj čija duša ostane čista, bit će uspješan, a onaj čija se duša uprlja, bit će propalica – kaže se u Kur'anu Časnom. (91: 8-10)

Nije li, prema tome, sve što jest i sve što nije ljudsko u povijesti u znaku čovjekovog izbora između dva puta: puta vjere ili nevjere, puta slobode ili ropstva, puta znanosti ili mitologije, puta prava ili sile, puta jedinstva ili podjele.

Vjera ili nevjera. Ništa nije tako jasno u ljudskoj duši kao što je vjera u Jednoga Boga, Koji je Svemoćan, Sveznajući i Svemilostiv. A opet, ništa nije tako teško kao nekim ljudima objasniti vjeru. Je li to stoga što neki ljudi ne mogu ili neće da vjeruju ili zato što neki ljudi ne mogu ili neće da prihvate da postoji više vjera? Očito je da ima onih koji neće da vjeruju. Jer, kao što nam Uzvišeni Allah kaže:

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَنُفِّسُكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah vas stvara pa ste nevjernici ili vjernici. No, sve što radite Allah dobro vidi. (Kur'an, 64:2)

Međutim, mnogo je više onih koji neće da prihvate da postoji više vjera, jer hoće da silom nametnu samo jednu – svoju vjeru. To nije moguće zato što Stvoritelj nebesa i Zemlje ovako kaže:

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti. (Kur'an, 5:48)

Onaj koji ima ovo znanje i vjerovanje, neće biti isključiv i neće biti netrpeljiv prema drugoj i drugačijoj vjeri. To je naročito važno za Balkan, koji je oduvijek bio mjesto različitih vjera i kultura. Više nego igdje u svijetu, ljudi na Balkanu mogu biti ponosni na činjenicu da žive u sredini koja ima najistaknutiju vjersku i kulturnu raznolikost.

Bilo je, nažalost, i onih koji su tu raznolikost vjera i kultura na Balkanu htjeli svesti na mjeru samo svoje vjere i nacije. To u prošlosti nikome nije pošlo za rukom. To niko ne može uraditi u sadašnjosti. Pa, stoga, to niko neće moći učiniti ni u budućnosti.

Sudbina Balkana je u različitosti vjera i kultura. Što prije to svi shvatimo, to bolje po sve nas danas i za našu djecu sutra.

Vjera, dakle, nije nikad bila razlog za sukob među ljudima i narodima. Jer, onaj koji istinski vjeruje u Boga zna da je ljudski život svetinja; ako se ne poštuje ljudski život, onda se ni Bog ne poštuje.

Sloboda ili ropstvo. Saznanjem i uvjerenjem da svijet nije sazdan od jedne vjere, jedne kulture i jedne nacije, čovjek ima pravo na slobodu. Jer bez slobode nema odgovornosti. Ali, ni bez odgovornosti ne može biti slobode.

Pitanje muslimana Balkana zadnjih sto i više godina jeste pitanje njihove slobode. I jeste pitanje njihove odgovornosti da shvate da se sloboda ne poklanja. Sloboda se osvaja vrijednim radom i predanim zalaganjem za opće dobro.

Naš izbor je, dakle, sloboda. Mi odbijamo ropstvo. Ne prihvatamo podaništvo. Ne prihvatamo tursku krivnju. Mi smo slobodni ljudi zato što prihvatamo odgovornost. I mi smo odgovorni zato što volimo slobodu. Mi hoćemo jednakopravnost.

Ovo je i naša zemlja. Ovo je i naše sunce, koje izlazi s istoka. Ovo je i naš zrak, koji udišemo u zajedništvu sa svima koji vole Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhameda, alejhisselam.

Nauka ili mitologija. Svako ima pravo na svoje mitove, ali niko nema pravo na tuđe plodove rada. Svako ima pravo da voli svoju vjeru i naciju, ali niko nema pravo da napada vjeru i naciju drugoga. Svako ima pravo na svoju povijest, ali niko nema pravo da iskrivljuje povijest drugoga.

Stoga, između nauke kao opće ljudske vrijednosti i mitologije kao posebne nacionalne izražajnosti, mi bираmo nauku. Jer, iskustvo nas uči da nisu isti oni koji znaju i oni koji ne znaju. Nisu isti oni koji istinu govore i oni koji izmišljaju laži.

Istina je da su djeca s Balkana odvođena da služe sultanima. Ali je istina i to da danas odlaze da služe strancima, jer ovdje nemaju svog stana. Zato, umjesto lažnih mitova o prošlosti treba ponuditi istinite motive za sretniju budućnost djeci koja vole nauku. Jer u nauci, a ne u mitologiji djeci će se osigurati sloboda u domovini i omogućiti uspjeh u životu.

Pravo ili sila. Pogrešno je govoriti da je teško biti dobar, da je teško živjeti pošteno. Naprotiv, teško je biti zao čovjek, teško je živjeti nepošteno. Dobro je jednostavno, jer je prirodno i ljudsko. Zlo je složeno, jer je neprirodno i neljudsko. Potrebno je mnogo više napora da se bude zao nego da se bude dobar čovjek. Zao čovjek je nemiran. Dobar čovjek je miran. Kad misli da pobjeđuje, zao čovjek gubi. Kad mnogi misle da gubi, dobar čovjek dobija.

Drevna istina kaže: Vlast može potrajati s krivovjerjem, ali ne može trajati sa zulumom.

Ljudi snažnoga duha, između prava i sile, biraju pravo. Ljudi slaboga duha posežu za silom i nasiljem. Tolerancija je izraz moći. Netolerancija je znak slabosti.

Jedinstvo ili podjele. Dakle, musliman je čovjek koji, između vjere i nevjere, bira vjeru; između slobode i ropstva, bira slobodu; između nauke i mitologije, bira nauku; između prava i sile, bira pravo.

Musliman na Balkanu je čovjek koji, između jedinstva i podjela, bira jedinstvo u duhu islamu. A to znači da razumije kur'ansku poruku u kojoj se kaže:

Budite svjesni Božijeg prisustva u povijesti i nemojte umrijeti drugačije nego kao muslimani. A to će vam biti moguće ako se svi zajedno uhvatite za Allahovo uže, tj. ako se ne budete dijelili. Sjetite se kako vam je bilo kad ste jedni drugima bili neprijatelji, pa ste se nakon toga, Allahovom milošću, ujedinili u zajedničkoj namjeri da budete braća. A bili ste na rubu propasti, pa vas je Allah spasio, jer On tako pokazuje znakove onima koji traže pravi put. (Kur'an, 3:103)

Ima li snažnije poruke od ove – u jedinstvu je vaš spas, a u podjelama je vaša propast. Nema snažnije poruke od te.

Dakle, izbor je naš – živjeti i umrijeti kao muslimani ili umrijeti kao nemuslimani. Odnosno – zbližavati se u vjeri bez obzira na naciju i državnu granicu ili dijeliti se po naciji i državi uprkos zajedništva u vjeri.

Ne treba mnogo pameti da bi se napravio pravi izbor, ali treba mnogo više hrabrosti da bi se napravio pravi korak u približavanju jednih drugima u pravcu snaženja međusobnog povjerenja za opće dobro.

Muslimani koji su nestali s Iberijskog poluostrova nakon osam vjekova nisu nestali samo zato što su ih drugi protjerali, već i zato što su se podijelili, pa više nisu znali odakle su i kome pripadaju. Zato se muslimani na Balkanu ne smiju dijeliti u grupice s malim interesima; ne smiju prodavati dušu za sitnu dobit; ne smiju zaboraviti odakle su i kome pripadaju.

Muslimani na Balkanu moraju ostati u zajedništvu svoje vjere bez obzira na državne granice i nacionalne odrednice. Muslimani na Balkanu moraju biti jedna duša i jedno tijelo u jednom duhu islama. Muslimani na Balkanu moraju preživjeti povijest koja im nije naklonjena; moraju nadživjeti povijest koja ih gura da padnu na koljena.

Muslimani na Balkanu moraju vjerovati u Boga i boriti se za svakoga da živi u radosti svoje vjere; moraju ustati i očitovati svoje uvjerenje o istini i pravdi, o slobodi i časti, o jedinstvu i solidarnosti.

Bože Svemogući, ujedini naša srca u vjeri i ljubavi! Podari nam snagu da živimo i umremo kao muslimani! Osposobi nas da u poteškoćama ne pokleknemo i da u iskušenjima ne zaboravimo ko smo i šta smo!

Bože Sveznajući, pouči nas da volimo jedan drugoga! Pokaži nam put međusobnog pomaganja! Omekšaj srca naša u ljutnji i učvrsti duše naše u namjeri da budemo jedna duša i jedno tijelo u jednom duhu islama!

Bože Plemeniti, osnaži ljubav roditelja prema djeci i ljubav djece prema roditeljima! Sačuvaj nam, Bože, našu djecu od zla droge i alkohola i pokaži im put do prave vjere, u kojoj će naći Tvoje zadovoljstvo i svoju sreću!

Bože Milostivi, oprosti nam grijehe koje znamo i koje ne znamo i budi nam, Bože, milostiv na obećanom danu! Amin!

28 ODLUČNI I ODVAŽNI POSLANICI KOJI SU PROMIJENILI LJUDSKU POVIJEST¹⁷

Treća redžepska hutba • 17. redžeb 1438/14. april 2017. godine

Posljednji Allahov poslanik Muhammed, a.s., ostavio je poruku da čovjek mora biti čovjek po vlastitom izboru; mora poštivati vrijednosti života po vlastitom izboru; mora učiti da čuva i razvija život po vlastitom izboru; mora otkriti vrijednosti koje život znače i primijeniti ih u praksi po vlastitom izboru. To znači da čovjek mora prihvatiti i u životu po vlastitom izboru primijeniti moralni kod koji mu nudi Allahova knjiga (Kur'an) i Alejhisselamova praksa (Sunnet).

الْحَمْدُ لِلَّهِ . الْحَمْدُ وَسَلَامُهُ ، وَاسْتَغْفِرُهُ وَسَلَامُهُ ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ . وَشَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَشَهِدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan! Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Za razliku od životinja i drugih živih organizama, čovjek je jedini živi organizam koji nema prirodni instinkt za preživljavanje. Životinje po svom prirodnom instinktu mirisa i dodira znaju koja je hrana za njih otrovna, a koja nije. Čovjek nema tu životinjsku sposobnost, ali ima sposobnost uma i razuma, koju životinje nemaju. Zbog toga su čovjekov um i razum sredstva pomoću kojih čovjek uči kako da živi i preživi.

Jer, čovjek mora sve naučiti. On se mora sa svim stvarima i pojavama u svijetu suočiti i prema njima se odrediti umno i razumno.

¹⁷ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 11. rebiu-l-evvela 1433. godine po Hidžri, odnosno 3. februara 2012. godine.

No, budući da je ljudski um ograničen a razum omeđen, bilo je nužno da Milostivi Stvoritelj prosvijetli ljudski um i razum svojim *nūrom*, svjetlom, kako bi čovjek bolje vidio i lakše razumio stvari i pojave u svijetu.

Zbog toga je Uzvišeni Allah nekim ljudima udahnjivao toliko od svog *nūra* koliko je bilo potrebno čovjeku da zna ko je, odakle je i kamo treba da ide.

Ne zna se tačno koliko je bilo Allahovih poslanika, ali se zna da su neki od njih bili 'ulu-l-'azm, odvažni i odlučni u mijenjanju povijesti:

Muhammede, budi uporan kao što su bili uporni odlučni poslanici prije tebe i ne prizivaj da se (tvoj narod) što prije kazni, jer kad se suoče s onim što im se obećava – doživjet će to kao jedan sat u danu. Tako je to da znaš! Pa zar mislite da pokvareni ljudi neće biti poraženi!? (Kur'an, 46:35)

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرِ الْأُولَا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَلَّهِمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمَّا يَلْبِثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ.

Ko su bili ti odlučni i odvažni poslanici (أُولُو الْعَزْمِ) prije Muhammeda, a.s., koji su promijenili ljudsku povijest?

Prvi među njima bio je Nuh, a.s., koji je, po Allahovom emru, napravio lađu za spas čovječanstva.

I gradi lađu pred Nama i po našem nadahnuću ... (Kur'an, 11:37)

وَأَصْنَعِ الْفُلَ بَطِينًا وَوَحِينًا

Drugi je bio Ibrahim, a.s., koji je, počevši od svog oca Azera, ustanovio *usule*, temelje, za vjeru u Jednoga Boga:

Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik, prema Onome Koji je nebesa i Zemlju stvorio, ja nisam od onih koji Njemu druge ravnim smatraju. (Kur'an, 6: 79)

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Treći je bio Musa, a. s., kojeg je Allah Svemoćni prosvijetlio svojim govorom (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) i zadužio ga da objavi Allahov zakon (*Šeri'at*) na Zemlji, poznat kao deset Božijih zapovijedi, kao što su vjervorovanje u Jednog Boga, poslušnost prema roditeljima, poštivanje prava komšije te imperativi: nemoj slagati, nemoj ubiti, nemoj ukrasti i nemoj

preljubu učiniti! Nijedna od ovih Božijih zapovijedi Musaovog šerijata nije, a niti će izgubiti na značaju za čovjekov život i opstanak na Zemlji do Sudnjega dana.

Četvrti Allahov poslanik koji je odlučno i odvažno promijenio povijest, zapravo koji je bio razdjelnica između stare i nove povijesti čovječanstva bio je Isa, sin Merjemin, kojem je Allah Uzvišeni *jasne dokaze dao i Džibrilom ga podržao*. (Kur'an, 2:87)

وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَلَدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ

Naravno, u ovu grupu odlučnih i odvažnih poslanika (أُولُو الْأَرْحَامِ) ubraja se i posljednji Allahov poslanik Muhammed, a. s., kao krūna svih poslanika, kao nositelj i pronositelj vječne Allahove poruke čovječanstvu, kao najznačajniji afirmator (مُحَمَّدٌ) i reformator (مُجَدِّدٌ) religijske misli i prakse u povijesti, te kao svjedok žive ljudske povijesti do Sudnjega dana.

Zanimljiv je hadis, koji navodi el-Bejheki, u kontekstu Alejhisselamovog Mi'radža, u kojem se kaže da je Uzvišeni Allah pozvao Alejhisselama da kod *Sidretu-l-munteha* kaže što ima, na što je Alejhisselam rekao:

“Gospodaru moj, Ibrahima si uzeo za svog halila, prijatelja, i dao si mu ogromnu vlast; sa Musaom si izravno govorio, Davudu si dao vlast, omogućio si mu da savija željezo i potčinio si mu brda; i Sulejmanu si dao veliku vlast, potčinio si mu brda, džine i ljude, tako isto šejtane i vjetrove si mu potčinio i osigurao mu moć koju niko nakon njega nije imao, Isaa si poučio Tevratu i Indžilu i omogućio mu da izliječi gubavca i slijepca te da oživi mrtvoga, dok si njegovu majku i njega oslobodio od šejtanskog utjecaja.”

Na te riječi Uzvišeni Allah odgovora Alejhisselamu na Mi'radžu, na *Sidretu-l-muntehau*, pa mu kaže:

“I tebe sam uzeo za halila, prijatelja Svog, što je zapisano u Tevratu kao halil-er-rahmān, prijatelj Milostivog; tebe sam ovlastio da budeš poslanik cijelom čovječanstvu, te da budeš onaj koji donosi radosne vijesti o Džennetu (بَشِيرٌ), ali i žalosne vijesti o Džehennemu (نَذِيرٌ); tebi sam očistio prsa od prljavštine, oslobodio te brige i podigao ti ugled tako da te spominju kad god spominju Mene;

(شَرَحْتُ لَكَ صَدْرَكَ، وَوَضَعْتُ عَنْكَ وَزْرَكَ، وَرَفَعْتُ لَكَ ذِكْرَكَ، فَلَا أَدُكُّ إِلَّا ذَكَرْتُ

مَعِيَ)

Učinio sam da tvoj ummet bude najbolji primjer drugima i propisao tvom ummetu da se drži srednjeg puta, te da u svakom dobru tvoj ummet bude prvi i zadnji; osigurao sam da u tvom ummetu ima ljudi čija srca nose radosnu vijest; tvom ummetu sam propisao da na svakoj hutbi svjedoči da si ti Moj sluga i poslanik; ti si prvo stvorenje i posljednji vjerovjesnik; tebi sam objavio suru Fatiha i nikom više, i tebi sam objavio zadnje ajete sure el-Bekare i nikom više, te učinio te da budeš prvi i posljednji od mojih vjerovjesnika.” (كَلَّمَ اللَّهُ الْمُرْسَلِينَ: ج 402/2)

Osim ovog razgovora s Rabbom, Alejhisselam je na Mi'radžu vidio ono što nije nijedan od njegove braće poslanika, a to su Džennet i Džehennem u njihovoj stvarnosti. Dakle, Muhammed, a.s., je vidio ono što niko od ljudi na Zemlji nije vidio: vidio je ljepotu Dženneta i grozotu Džehennema. Spoznao je razloge zbog kojih su neki ljudi u Džennetu, a neki u Džehennemu.

Kad bijasmo na drugom katu nebesa, vidio sam svoja dva rođaka, Isaa, sina Merjeminog i Jahjaa, sina Zekerijaovog; kada bijasmo na trećem, ugledah čovjeka koji je bio lijep kao mladi mjesec. “Ko je ovaj?” – upitao sam Džibrila: “Ovo je Jusuf, sin Jakubov” – reče.

Kad stigismo na četvrti kat, vidjeh čovjeka kako sjedi: “Ovo je Idris” – reče mi Džibril. Kad dodosmo na peti kat, ugledah čovjeka s bijelom dugom brađom. Nikad tako lijepog čovjeka nisam vidio. “Ovo je miljenik svog naroda, Harun, sin Imranov” – reče Džibril.

Kad bijasmo na šestom katu, vidjeh tamnopuslog čovjeka s dugim nosom. “Ovo je tvoj brat Musa, sin Imranov” – reče Džibril.

Kad se popesmo na sedmi kat nebesa, vidjeh čovjeka kako sjedi na stolici pored vrata El-Bejtu-l-me'mūr, a to je nebeska Kaba, oko koje svakoga dana tavaf čini sedamdeset hiljada meleka sve do Sudnjeg dana. Po izgledu on je meni najsliniji a ja njemu. “Ovo je tvoj otac Ibrahim” – reče Džibril. Zatim me Džibril uvede u Džennet.

Na mi'radžskom putu Alejhisselam je zamolio Džibrila da mu se pokaže i Džehennem. “Dakako, pokažite Muhammedu Džehennem” – naredi Džibril.

Pred sobom sam odjedanput vidio oganj, koji umalo da me povuče. Zamolio sam Džibrila da naredi da se Džehennem zatvori, ali sam u međuvremenu vidio ljude koji su u svojim rukama držali plamenove vatre kao rijeke duge, plamenove koji su im ulazila na usta, a izlazili na stražnjicu. “Ovo su oni koji su nepravedno jeli imetak jetima” – objasnio je Džibril.

Na drugoj strani vidjeh ljude velikih stomaka koji su išli Faraonovim putem prema užarenoj vatri. "Ovo su zelenaši, oni koji su uzimali kamatu i bogatili se na račun sirotinje" – reče Džibril.

A onda sam vidio ljude pred kojima je na jednoj strani stajalo lijepo i ukusno meso, a na drugoj strani stajalo je pokvareno meso. Ti su ljudi jeli meso koje je bilo pokvareno. "Eh vidiš, to su oni koji su ostavljali ono što je Allah dozvolio, a uzimali ono što je Allah zabranio" – objasnio mi je Džibril.

Nije bez razloga posljednjem poslaniku i vjerovjesniku Uzvišeni Allah pokazao istinu o Džennetu i Džehennemu, jer Sveznajući zna da umni i razumni ljudi ne mogu ostati slijepi pred istinom o Bogu, ali i da će biti onih koji će svjesno ili nesvjesno zaboravljati istinu o Džennetu i Džehennemu.

Jer, lakše je vjerovati da postoji neka nevidljiva sila koja upravlja ovim svijetom, naročito kad čovjeka uhvati kakva muka, nego da na kraju ovog prolaznog života valja polagati račun za učinjena djela.

Biće, kao što je čovjek, koje ne zna automatski razlikovati istinu od laži, ne može automatski razlikovati ni dobro od zla. Čovjek ne može preživjeti po vlastitom nahođenju, niti po slijepom hodu, niti po igri slučaja, niti po ličnom hiru. Ono što je potrebno da bi preživio ugrađeno je u njegovoj naravi, ali ne po njegovom izboru. Njegov izbor je samo u tome da otkrije ili ne otkrije svoju narav.

Čovjek je slobodan da izabere krivi put, ali nije slobodan da na krivom putu uspije. On je slobodan da zanemari realnost, slobodan je da zane-mari svoj um i razum slijepo tumarajući putem koji mu se sviđa, ali nije slobodan da izbjegne provaliju koju ne želi da vidi.

Čovjek je slobodan da ne bude savjestan, ali nije slobodan da izbjegne kaznu za nesavjesnost, a to je njegova propast. Čovjek je jedina živa vrsta na Zemlji koja ima moć da djeluje kao svoj vlastiti ubica.

Zbog toga je Allahov Poslanik došao da objasni da je čovjek racionalno biće, koje može birati između svog racionalnog života ili samoubilačke propasti.

Posljednji Allahov poslanik Muhammed, a.s., ostavio je poruku da čovjek mora biti čovjek po vlastitom izboru; mora poštivati vrijednosti života po vlastitom izboru; mora učiti da čuva i razvija život po vlastitom izboru; mora otkriti vrijednosti koje život znače i primijeniti ih u praksi po vlastitom izboru. To znači da čovjek mora prihvatiti i u životu primijeniti

po vlastitom izboru moralni kod koji mu nudi Allahova knjiga (Kur'an) i Alejhisselamova praksa (Sunnet). "Ja sam poslan da ustanovim i usavršim moralni kôd kod ljudi" – poručio nam je Allahov poslanik Muhammed, a.s., kojem poklanjamo našu vjeru i ljubav, nadajući se njegovom *šefa'atu* onda kada drugog *šefa'ata* neće biti.

Stoga, draga braćo i sestre, približimo se jedni drugima u ovim redžepskim danima i zbijmo svoje redove u odbrani naše slobode i prava da živimo i radimo prema moralnom kôdu našeg Pejgambera!

Allahu Svemogućí, prosvijetli naš um i razum na putu istine i dobra! Allahu Sveznajući, pouči nas da slobodu izbora koristimo za dobrobit čovječanstva!

Allahu Milostivi, omili nam Sunnet Tvog Poslanika i ujedini nas u ljubavi prema Poslaniku, njegovoj časnoj porodici, njegovim ashabima i svim ljudima koji su živjeli i umrli u istini i pravdi! Amin!

29 ALEJHISSELAMOV IZBOR JE MLIJEKO UMJESTO VINA

Četvrta redžepska hutba • 24. redžeb 1438/21. april 2017. godine

Ustvari, Alejhisselam je i htio da to njegovo osobno iskustvo postane kolektivna svijest, ili kolektivno znanje, ili kolektivna mogućnost utapanja prolaznog u vječno, te dodirivanja imaginarnog sa stvarnim. Zato je i rečeno da je namaz *Mi'rādž* vjernika, a to znači da su život i povijest ovdje mogući samo kroz trajni kontakt ili dodir između ovoga ovdje i onoga tamo svijeta, koji nam se želi otkriti idejom i smislom *Mi'rādža*, koji nas ljude nastoji spasiti od samoće, prolaznosti, beznada i besmisla.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدٌ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ، وَاسْتَغْفِرُهُ وَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَسَلَّمْتُ لَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَلَقَدْ كَانَ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedino! Njemu nije niko ni sličan ni ravan! Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Prekosutra, u nedjelju navečer nastupa noć *Isrā'a* i *Mi'rādža*, jedna od najzanimljivijih noći u povijesti čovječanstva. Te noći je, u mjesecu redžebu, Allahov poslanik i miljenik Muhammed, a.s., putovao iz harema Ka'be u harem Aksaa, a odatle u najviše visine i najdublje dubine onoga svijeta, u kojem ništa nije isto kao na ovome svijetu, a opet sve je u nekoj vezi s ovim svijetom.

Svevišnji Allah u Kur'anu Časnom kaže:

سُبْحَانَ الَّذِي سَلَكَ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

Neka je slavljen Onaj Koji je u jednom trenutku noći odveo Svog slugu od Harema časnog do Harema dalekog. Allah je taj harem blagoslovio kako bi Muhammedu, a.s., neke znakove Svoje pokazao. Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi. (Kur'an, 17:1)

Poznata Ummihana, Ebu Talibova kćerka, sjeća se da je Allahov Poslanik te mubarek-noći zanoćio kod nje. Sve je bilo obično i po jednom ustaljenom redu: Alejhisselam je klanjao jacija-namaz i otišao na počinak. U ranu zoru Ummihana je zatekla Muhammeda, a.s., budnog i nakon što su zajedno klanjali sabah-namaz, Allahov Poslanik se obratio Ummihani riječima:

“Ummihano, kao što znaš, sinoć sam ovdje s vama klanjao jacija-namaz, zatim sam klanjao dva rekata u Bejtu-l-maqdisu, a sada sam, kao što vidiš, s vama ovdje klanjao sabah-namaz.” “Potom je”, priča nam Ummihana, “Alejhisselam ustao i krenuo. Pokušala sam ga zaustaviti i odvratiti da o tome priča bilo kome, jer sam znala”, kaže Ummihana, “da ljudi u to neće vjerovati.”

No, Allahov Miljenik nije se osvrtao ni na čije nagovore, već je odlučno ustao i otišao među ljude, pričajući im o svom doživljaju *Isrā'a i Mīrādža* kao najvišem stupnju svog osobnog uvjerenja u istinu Allahove riječi i u misiju svih Allahovih poslanika. Povjerovali su oni koji su vjere imali, nisu povjerovali oni koji vjere nisu imali. I tako je to sve do naših dana – vjeruju oni koji vjeruju, a ne vjeruju oni koji ne vjeruju.

Muhammed, a.s., je podsjetio ljude na svoj susret u Qudsu/Jerusalemu s Allahovim poslanicima, među kojima su bili Ibrahim, Musa i Isa, a.s. Tu su zajedno klanjali dva rekata namaza i tu se spojila prošlost sa sadašnjosti, u kojoj je bila, kao što je i sada, tajna budućnosti čovječanstva.

Tu je Alejhisselam vidio da mu se nude dvije različite zdjele, u kojima su bile dvije različite tekućine: vino i mlijeko. Rečeno mu je da za sebe i za svoj ummet treba da izabere jednu između tih dviju zdjela. Dakle, Muhammed, a.s., je bio doveden u stanje izbora koji se nije ticao samo njega osobno, već i njegovog ummeta, odnosno budućnosti islama i muslimana. Alejhisselam je izabrao mlijeko umjesto vina i na taj način odredio sebi i svom ummetu da u bjelini mlijeka osnaži svoju razboritost, jer crvenilo vina muti razum i izaziva neprijateljstvo među ljudima.

Sve ono što je Alejhisselam vidio i doživio na *Mīrādžu* ostaje, prije svega, njegovo osobno iskustvo života, vjere i svijeta, bolje reći svjetova.

Međutim, *Mī'rādž* je snažna kolektivna svijest čovječanstva, upravo zato što je *Mī'rādž* mogao biti osobno iskustvo jednog čovjeka kao što je Muhammed, a.s., jer ništa ne može biti kolektivno, prije nego što bude osobno.

Ustvari, Alejhisselam je i htio da to njegovo osobno iskustvo postane kolektivna svijest, ili kolektivno znanje, ili kolektivna mogućnost utapanja prolaznog u vječno, te dodirivanja imaginarnog sa stvarnim. Zato je i rečeno da je namaz *Mī'rādž* vjernika, a to znači da su život i povijest ovdje mogući samo kroz trajni kontakt ili dodir između ovoga ovdje i onoga tamo svijeta, koji nam se želi otkriti idejom i smislom *Mī'rādža*, koji nas ljude nastoji spasiti od samoće, prolaznosti, beznada i besmisla.

Svemogući Allahu, osposobi nas da spoznamo Isrā' i Miradž kako bismo znali izabrati dobro umjesto zla, lijepo umjesto ružnog i pravedno umjesto nepravednog!

Sveznajući Allahu, pouči nas kako da shvatimo poruke i pouke Isrā'a i Mī'rādža! Milostivi Allahu, podari nam da u svom namazu doživimo Mī'rādž kako bismo vidjeli ljepote Dženneta! Amin!

30 NAŠ DOM I DOMOVINA NAJVIŠE TREBAJU ODGOVORNOG DOMAĆINA¹⁸

Prva ša'banska hutba • 2. ša' ban 1438/28. april 2017. godine

U domovini bez domaćina čini se nepravda. U domovini bez domaćina ljudi su obezglavljeni i ponašaju se misleći da je rep glava, a glava rep. U domovini bez domaćina svak je svakome vuk umjesto zvuk dobra i sreće. Ni država bez dobrog domaćina ne može napredovati. Bez dobrog domaćina u državi se krade zajednička imovina i ljudima se uskraćuju njihova prava. Bez pravog domaćina država se lomi uzduž i poprijeko, jer nema onoga koji bi u njezino ime zatvorio kapiju onima koji prenose droge; onima koji izvoze bosansku šumu; onima koji ovdje uvoze robu koju više niko neće.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . الْحَمْدُ وَاسْتَعِينَهُ ، وَاسْتَغْفِرُهُ وَاسْتَهْدِيهِ ، وَأَوْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ . وَتَلْهَدُ لَنَا إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَتَلْهَدُ لَنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allahu vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي جِهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْءُ فِي بَيْتِ زَوْجَتِهِ رَاعِيٌّ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

¹⁸ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 12. rebiu-l-ahira 1425. godine po Hidžri, odnosno 20. maja 2005. godine.

Draga braćo i sestre!

Ovo je poznati hadis, koj prenosi Abdullah, sin Omerov, u kojem Alejhisselam kaže: "Svaki čovjek je pastir i odgovoran je za svoje stado: imam je pastir i odgovoran je za svoje stado, muž je pastir svoje porodice i odgovoran je za svoje stado, žena je pastir u domu svoga muža i odgovorna je za svoje stado, radnik je pastir na imanju svoga poslodavca i odgovoran je za svoje stado i", naglašava Abdullah, "mislim da je Alejhisselam rekao i ovo: 'čovjek je pastir imetka svoga oca i odgovoran je za svoje stado, jer svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado.'"

Ne znam koliko je danas metafora "pastira i njegovog stada" adekvatna da nam približi poruku navedenog hadisa, jer mnogi su zaboravili šta znači biti dobar pastir i šta znači odgovorno i savjesno brinuti o svome stadu.

Ima, međutim, druga metafora u našem narodu, koja nam je, zasigurno, jasnija i koja nam može objasniti smisao ovog hadisa, a to je metafora "doma i domaćina".

Naime, svakome je jasno da nema doma bez domaćina.

I gotovo da nije potrebno objašnjavati pojam domaćina, jer se podrazumijeva da je to osoba koja brine o zajedničkom domu svih članova porodice.

To je glava porodice, onaj koji dobro upravlja domom. To je osoba od koje se polazi i kojoj se vraća. Kojoj se obraća za potrebu.

To je osoba koja hoće da pomogne. Čija su vrata uvijek otvorena za onoga koji traži utjehu.

To je osoba koja je hrabra pred moćnim, a skrušena pred slabim. To je osoba koja kad obeća, obećanje ispuni; kad govori, drugome zlo ne misli; kad ne zna, pita; kad hoće da nešto uradi, s pametnim se dogovara; kad joj se povjeri, tajnu ne iznevjeri; kad treba krenuti naprijed, domaćin pravim putem vodi pametno i hrabro.

Domaćin ulijeva snagu i sigurnost ukućanima. On ne plete spletke oko njihovog vrata. On im se ne smije, niti ih ismijava. On zna vrijednost svakog člana porodice i prema tome im povjerava dužnosti zajedničkog doma. Domaćin čuva čast i ugled svojih ukućana. On im pomaže da isprave grešku i da povrate samopouzdanje.

Domaćin je budan dok ostali spavaju. On nema svojih, već rješava probleme drugih. Njegovi su uspjesi u uspjesima drugih. Njegove su radosti radosti njegovih ukućana.

Domaćin se ne žali, on sluša žalbe drugih. On ne smije biti ni na koga ljut, dok se svako na njega može ljutiti i od njega tražiti da krivdu ispravi i pravdu uspravi.

Domaćin je osoba koju treba domovina, koju traži država. Jer, bez dobrog domaćina nema dobrog života u domovini. Jer, bez domaćina nema pravedne države.

U domovini bez domaćina čini se nepravda. U domovini bez domaćina ljudi su obezglavljeni i ponašaju se misleći da je rep glava, a glava rep. U domovini bez domaćina svak je svakome vuk umjesto zvuk dobra i sreće.

Ni država bez dobrog domaćina ne može napredovati. Bez dobrog domaćina u državi se krade zajednička imovina i ljudima se uskraćuju njihova prava.

Bez pravog domaćina država se lomi uzduž i poprijeko, jer nema onoga koji bi u njezino ime zatvorio kapiju onima koji prenose droge; onima koji izvoze bosansku šumu; onima koji ovdje uvoze robu koju više niko neće.

Eto, draga braćo i sestre, u tome je poruka navedenog Alejhisselamovog hadisa – da shvatimo značaj pojma “domaćin” u našem životu. Jer, naš dom, kao i naša domovina, danas najviše trebaju savjesnog i odgovornog domaćina, koji je sposoban da u društvu ustanovi pravila domaćinskog odnosa prema domu, domovini i državi.

Sramota je da stanovnike jedne države stranci uče kako da poštuju svoj dom i domovinu.

Sramota je da nas stranci uče kako da spasimo muzej kao svoje kulturno blago.

Sramota je pred Bogom i pred svijetom gledati zagađenost bosanskih rijeka od našega smeća.

Sramota je nedomaćinski se ponašati u društvu i državi.

Imam osjećaj da je naša domovina danas u stanju u kojem je bio Isa, a.s., kada je pitao havarijjune: “Ko je spreman da mi pomogne na putu Božije pravde?” A oni mu odgovoriše: *حَسْبُنَا اللَّهُ* “Mi smo tvoji pomagači na putu Božije pravde.”

Nije li tako? I naša domovina kao da nas pita: “Čija sam i ko je spreman da mi pomogne na putu Božije pravde?” Čini mi se i odgovor je jasan: “Mi smo tvoji pomagači domoljubi i spremni smo da ti pomognemo na putu

Božije pravde zato što smo uvjereni da će ljubav bosanskih havarijjuna pobijediti.”

Stoga molimo Allaha Uzvišenog da nas pomogne isto onako kako je pomogao one koji su vjerovali od sinova Israilovih, kad kaže: “I mi smo pomogli one koji su vjerovali protiv njihovih protivnika, pa su postali nadmoćni.”

Allahu Sveznajući, pouči nas da volimo dom i domovinu! Amin!

31 POST 7. MAJA KAO SJEĆANJE NA TUŽAN DAN I UVJERENJE DA ĆEMO OBNOVITI PORUŠENE DŽAMIJE¹⁹

Druga ša'banska hutba • 9. ša'ban 1438/5. maj 2017. godine

Zar im nije bilo dosta ubijanja, logora, silovanja i rušenja naših džamija. Odakle sad priča o bijelim teroristima? Odakle priča o radikalnim muslimanima u Bosni i Hercegovini? U Foči, Bijeljini i Stocu nije bilo ni mudžahidina, ni vehabija, ali je zato bilo silovanja žena, ubijanja muslimana, bilo je logora i rušenja džamija? Ratni zločinci Karadžić i Mladić još su na slobodi. Muslimani u Stocu nisu jednakopravni ni po kojoj osnovi, ali po svijetu se hoda i priča kako je u Bosni i Hercegovini opasno živjeti s muslimanima? Po svijetu se širi strah od bijelih muslimanskih terorista? Šta to mi, bosanski muslimani, treba da uradimo kako bi Evropa očistila svoju prljavu savjest zbog genocida u Bosni i Hercegovini? Ne pozivamo na mržnju ni osvetu zbog genocida? Štiti-mo i trpimo nepravdu, ali ne možemo podnijeti neistinu. Zato odbacujemo optužbe koje imaju za cilj da uplaše nas i svijet oko nas.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدٌ وَسَلَّمَ ، وَاسْتَغْفِرُهُ وَسَلَّمْ ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ . وَتَلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَتَلَّهِ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Dva su pitanja uvijek aktuelna: na koji način i zašto čovjek živi na ovo-mem svijetu. I često se događa da kad nađe način kako da živi, čovjek za-boravi razlog zašto živi. I obratno, kad spozna razlog, otima mu se način dostojnog života.

¹⁹ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 8. rebiu-l-ahira 1427. godine po Hidžri, odnosno 5. maja 2006. godine.

Sretan je onaj koji u blagostanju ne zaboravi smisao ovozemaljskog života, a to je, kao što se u Kur'anu Časnom kaže: *Allah je stvorio džine i ljude zato da bi bili svjesni sebe i svoga Stvoritelja, tj. da bi u pokornosti Stvoritelju našli smisao života.* (Kur'an, 51:56)

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ.

Toga je bio svjestan prvi čovjek Adem, a.s., i zato je obilježio prvo mjesto Bekku i podigao prvi hram Kabu na Zemlji da bi čovjek znao odakle je došao, zašto je sada ovdje i kuda ide. Toga je bio svjestan i Sulejman, a.s., i zato je podigao hram u Jerusalemu, mjestu susreta Allahovih vjerovjesnika, mjestu gdje je spoj neba i Zemlje, mjestu prve Alejhisselamove kible.

Toga su bili svjesni svi koji su imali dušu da slušaju i srce da čuju Božiju riječ i zato su podizali manastire, crkve, havre i džamije, u kojima se mnogo spominje Božije ime. Nažalost, *oni su često ni krivi ni dužni iz zavičaja svojih proganjani samo zato što su govorili: "Gospodar naš je Allah!" No, da Allah ne suzbija neke ljude drugima, do temelja bi bili porušeni manastiri, i crkve, i havre, a i džamije u kojima se mnogo spominje Allahovo ime. A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru Njegovu pomažu, – Allah je zaista moćan i silan.* (Kur'an, 22:40)

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَدَّمَتْ صَوَامِعُ وَبُيعَ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ.

Dakle, džamija je znak, putokaz, mjesto gdje se uči na koji način i zašto čovjek živi na ovome svijetu. Ne imati džamiju znači ne imati znak, ne imati putokaz, ne imati mjesto gdje se otkriva smisao života, gdje se nalazi sloboda, gdje se ustanovljava ljubav između Boga i čovjeka, između čovjeka i čovjeka. Džamija je mjesto bez kojeg muslimanu nema života. I zato svima treba da bude jasno ono što se u Kur'anu Časnom kaže: *Ima li većeg zla od zla sprečavanja da se u džamijama spominje Allahovo ime. Ima li većeg zla od zla rušenja džamija...* (Kur'an, 2:114)

وَمَنْ ظَلَمَ مَنْ مِّنْ مَّعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ.

Odgovor je jasan. Mufessiri navode za ovaj kur'anski ajet da je objavljen iz dva razloga: prvo, kao protest protiv mušričke zabrane na Hudejbiji da muslimani uđu u Mekku i obave hadž i, drugo, kao osuda rušenja Sulejmanovog hrama u Jerusalemu. Naime, kao što je poznato, babilonski kralj Nabukodonosor je 586. god. prije Milada razorio Jerusalem i srušio Sulejmanov ili Solomonov hram. Jevreji i dan-danas poste mjesec "av", deveti mjesec svog kalendara, kao sjećanje na dan babilonskog rušenja Solomonovog hrama.

I naši preci bili su svjesni da bez džamija, crkava i havri ovozemaljski život ne bi imao smisla. I zato su po Bosni podizali džamije kao znak i putokaz, kao mjesto i vrijeme pokornosti Bogu, Stvoritelju nebesa i Zemlje. Natjecali su se ko će podići višu i ljepšu džamiju kako bi i na taj način pokazali svoju ljubav prema Stvoritelju. Natjecali su se i drugi u podizanju crkava i havri. I to nikome u Bosni i Hercegovini nije smetalo. Naprotiv, džamije, crkve i havre simboli su bosanske odanosti Bogu. Nažalost, i ovdje se pojaviše mušrici i Babilonci koji porušiše mnogo džamija. Od 1 144 džamije prije agresije, porušiše 618, te oštetiše 149 džamija, 218 mesdžida, 69 mekteba, 4 tekije, 37 turbeta i 405 drugih islamskih ili vakufskih objekata.

Svaka džamija, svaki mesdžid, svaki mekteb, svaka tekija, svako turbe dio je našeg muslimanskog bića u Bosni i Hercegovini i zato je njihovo rušenje rana na našoj duši. Pa ipak, rušenje Hasan Nazirove Šarene – Aladža džamije u Foči, koja je preživjela 443 godine, od 1551. do 1992. god., služeći Bogu i ljudima u svojoj jedinstvenoj ljepoti, predstavlja nečuveni čin barbarstva. I dok smo još bili pod šokom zbog rušenja Aladža u Foči i pomislili da je to zadnji čin barbarstva nad našim džamijama, srušena je Ferhat-pašina džamija u Banjoj Luci 7. maja 1993. god. Uvjeran sam da bi i babilonski kralj Nabukodonosor, koji je razorio Solomonov hram u Jerusalemu, bio postidjen da vidi na koji je način razorena Ferhadija džamija u Banjoj Luci.

Zato je mjesec maj za nas ono što je mjesec "av" za Jevreje i zato bi trebalo postiti 7. maja u znak sjećanja na tužni dan, ali i kao znak našeg uvjerenja da ćemo, ako Bog da, obnoviti Ferhadiju, ali i sve druge porušene banjalučke džamije: Hasan Defterdarovu/Arnaudiju, Gazanferiju, Sefer-begovu, Hadži Omerovu, Hadži Pervizovu, Mehdi-begovu, Sofi Mehmed-pašinu, Hadži Begzadovu, Hadži Zulfikarovu, Hadži Kurtovu, Behram-efendijinu, Hadži Mustaj-paše Sokolovića, Hadži Salihiju, Pećinsku Sefer-begovu i Hadži Osmaniju.

Lijepo je čuti da vam kažem da je od 16 porušenih banjalučkih džamija 12 već obnovljeno ili je u toku obnavljanja. Ovih dana vrše se ozbiljne pripreme za očetak druge faze u obnovi Ferhadije.

Draga braćo i sestre, danas vam, a u povodu 7. maja, koji je Rijaset IZ u BiH proglasio Danom džamija, želim skrenuti pažnju na važnost početka obnove Aladžke džamije u Foči. Naime, Foča je imala 8 džamija u samom gradu, Hasan-Nazirovu – Aladžu, Sultan Bajazidovu – Carevu, Atik Ali-pašinu, Dev Sulejman-begovu, Defterdar Memiš-begovu, Kadi Osman-efendijinu, Mustafa-pašinu i Mehmed-paše Kukavice. Sve su porušene. Trenutno je obnovljena samo Atik Ali-pašina, tako da se u njoj mogu obavljati namaski vaktovi.

Braćo i sestre, Foča nas zove da je ne zaboravimo. Drina plače da je ne ostavimo. Fočanske džamije mole nas da ih ne iznevjerimo. Aladža džamija preklinje nas da je se sjetimo, da je obnovimo, da s njezinog vitkog minareta ezan proučimo, da u njoj klanjamo. Dragog Allaha molim da nas čuva od svakog belaja i od progona smo zato što smo muslimani.

A to je ono što nas ovih dana iznova uznemirava. Zar im nije bilo dosta ubijanja, logora, silovanja i rušenja naših džamija. Odakle sad priča o bijelim teroristima? Odakle priča o radikalnim muslimanima u Bosni i Hercegovini? U Foči, Bijeljini i Stocu nije bilo ni mudžahidina, ni vehabija, ali je zato bilo silovanja žena, ubijanja muslimana, bilo je logora i rušenja džamija? Ratni zločinci Karadžić i Mladić još su na slobodi. Muslimani u Stocu nisu jednakopravni ni po kojoj osnovi, ali po svijetu se hoda i priča kako je u Bosni i Hercegovini opasno živjeti s muslimanima? Po svijetu se širi strah od bijelih muslimanskih terorista?

Šta to mi, bosanski muslimani, treba da uradimo kako bi Evropa očistila svoju prljavu savjest zbog genocida u Bosni i Hercegovini? Ne pozivamo na mržnju ni osvetu zbog genocida? Šutimo i trpimo nepravdu, ali ne možemo podnijeti neistinu. Zato odbacujemo optužbe koje imaju za cilj da uplaše nas i svijet oko nas. Mi se samo Boga bojimo. Mi vjerujemo u Allaha, Stvoritelja nebesa i Zemlje, Koji sve zna i sve čuje i Koji svim upravlja. Mi smo muslimani. Nije moralno, ni po Božijim ni po ljudskim zakonima, plašiti svijet muslimanima u Sarajevu, a uživati povlašteni položaj u državi Bosni i Hercegovini.

No, unatoč svemu mi pozivamo na mir i suživot, pozivamo na poštivanje ljudskih prava i obaveza, pozivamo na istinu i pravdu među ljudima i

narodima. Ljubav prema čovjeku znak je moći ljudske duše. Mržnja prema čovjeku znak je slabosti.

Draga braćo i sestre, pozivam vas da danas svojim prilogom na sergiji pomognete početak obnove Aladža džamije u Foči i učim dovu dragom Allahu da nam dadne snage da izdržimo sve izazove koji su pred nama, koje znamo i ne znamo!

Allahu Sveznajući, nauči nas kojim putem valja ići da bismo došli do plemenitog cilja!

Allahu Svemogući, osnaži nas u našoj namjeri da živimo i umremo kao muslimani?

Allahu Milostivi, oprosti nam grijehе koje znamo i koje ne znamo! Amin!

32 MUSLIMANI SU JEDNOSTAVNOST ISLAMSKE MISLI UČINILI SLOŽENOM I TEŠKOM²⁰

Treća ša'banska hutba • 16. ša'ban 1438/17. maj 2017. godine

Zašto muslimani, uistinu, ne ujedine svijet u dobro, a protiv zla? Zašto muslimani ne pokažu vlastitim primjerom da je islam inkluzivna vjera, u kojoj ima nade za svakoga? Zašto muslimani ne objave cijelome svijetu nužnost *etike zajedništva* radi spasa čovječanstva? Zašto su muslimani danas u takvom stanju da ne mogu sami sebe razumjeti?

الْحَمْدُ لِلَّهِ . كَلَّمَهُ وَكَلَّمْتَعَيْنَهُ ، وَكَلَّمْتَعَفْرُهُ وَكَلَّمْتَهْدِيهِ ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ . وَكَلَّمْتُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَكَلَّمْتُ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

U bilo kojoj naučnoj disciplini najvažnije je doći do načela ili principa iz kojeg se mogu izvoditi suvisli zaključci. U filozofiji to je *ma'lūm* [مَعْلُوم], “ono što je poznato”, putem kojeg se dolazi do *medžhūla* [مَجْهُول], “onoga što je nepoznato”. Npr. poznato je da svaka posljedica ima svoj uzrok. Prema tome, ovaj svijet je posljedica uzroka stvaranja Stvoritelja.

U pravu je to *aslun* [أَصْلٌ], “norma”, iz koje se izvodi *fer'un* [فَرْعٌ], “primijenjeno pravo”. Npr., ibadet namaza u načelu je *farz* za svakog punodobnog (*mukellefa*) muslimana i punodobnu muslimanku, ali primjena te obaveze različita je ovisno o vremenu, mjestu i mezhebu.

U vjeri ili teologiji načelo je *sem'un* [سَمْعٌ], “ono što se spoznaje slušanjem”, tj. objavom, koja dopire do '*aqla* [عَقْلٌ], “čovjekovog razuma”, koji

²⁰ Hutba je održana u Zagrebu povodom otvaranja 11. natjecanja učenika Kur'ana 10. šabana 1425. godine po Hidžri, odnosno 24. septembra 2004. godine.

razumije ono što sluša kao Božiji govor. Npr., razum na temelju slušanja objave razumije da nema odgovornosti bez slobode, kao što nema ni slobode bez odgovornosti.

Napredak vjerske misli, zapravo opće kulture, jednoga naroda ovisi o naporu pojedinaca ili grupa da prodru u bit načela vjerovanja ili uvjerenja i da to prenesu ljudima lahko i jednostavno. Kažu da je Alejhisselam često govorio: *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنُوا وَلَا تَقْصُرُوا* - "Obradujte, a ne žalostite ljude!", - *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنُوا وَلَا تَقْصُرُوا* - "Olakšavajte, a ne otežavajte ljudima!"

Islam je jednostavna vjera zato što je prvo načelo islama jednostavno: *لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ* - *Nema boga osim Allaha!* Zapravo, *لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ* je formula univerzalnog duha u kojem stanuje ljudska duša koja ne trpi zbrku i nasilje:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ، قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ، فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ

اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا، وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ.

Nema prisile u vjeri, zato što u čovjekovoj duši postoji jasna razlika između istine i laži. Stoga, duša koja odbije slijediti Taguta i pouzda se u Boga dosljedna je samoj sebi i svom uzvišenom stanju. A Allah sve čuje i sve zna! (Kur'an, 2:256)

Naravno, ako je prvo načelo u vjeri jednostavno, onda je i svako sljedeće načelo jednostavno, jer načelo i ne može biti načelo ako nije u svojoj biti takvo da ga čovjek može lahko i jednostavno razumjeti.

Ako, međutim, jednostavno načelo u vjeri postane teško i složeno, onda je to znak da su se ljudi udaljili od načela. To znači da je duša počela zaboravljati formulu univerzalnog duha. To znači da učitelji nisu dorasli misiji, jer ne umiju oživjeti u duši ono što duša već ima u sebi – načelo univerzalnog duha – *لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ*.

Naravno, načelo *لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ* ostaje vječno načelo bez obzira na to da li ga čovjek prihvata ili odbija, jer to je prvo i posljednje načelo na kojem počiva duhovni život čovječanstva. To je tako od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s., i to će tako biti do Sudnjeg dana. Toga su svjesni, ili bi trebalo da budu svjesni, svi koji čitaju i slušaju Tevrat, Indžil i Kur'an. Od deset Božijih zapovijedi u Tevratu, prva zapovijed je da je Bog jedan i zato se Bogu ne smije pripisivati ništa što bi kod čovjeka izazvalo zbrku i što bi ga udaljilo od načela *tewhīda*.

Međutim, od muslimana se očekuje da budu svjesniji i da u tumačenju i primjeni načela univerzalnog duha **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** budu dosljedniji od drugih. Zašto? Prvo, zato što je Allahova odredba iz *ezela* da na Zemlji mora postojati *ummet* koji će biti na strani istine i pravde, a protiv laži i zabluda:

قَالَ تَعَالَى: وَمَنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ.

Od svih naroda koje je Allah stvorio, uvijek će biti jedan ummet koji će biti na istini i pravdi [neće se dijeliti oko laži i zabluda]. (Kur'an, 7:181)

Drugo, zato što je Kur'an inkluzivna riječ Božija, u kojoj se može naći svaki razuman čovjek, jer se u njoj potvrđuje načelo **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** iz Tevrata i Indžil (**هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ...**).

I, treće, zato što su muslimani ti koji razumiju *etiku zajedništva* u smislu jednostavne istine da su svi ljudi iz zemlje iznikli i svi će se zemlji ponovo vratiti. Svi ljudi djeca su Ademova. Svi udišu zrak i svi vole znak Nuhove lađe spasa. Svi mogu čitati Božiju knjigu i mogu znati za Ibrahimovu vjeru. Svi vole pravdu i svi mogu slušati Musaovu objavu.

Svi, muslimani i *ehli-kitabije*, poštuju hazreti Merjemu i svi vole njezinog sina Isaa. Svi mogu čitati i učiti Kur'an isvi mogu vjerovati u Muhammedovo, a.s., poslanstvo.

Sve nas jedno sunce grije i sve nas jedan mjesec obasjava. Sve nas lijepa riječ razveseli i sve nas ružna riječ rastuži. Sve nas grijeh plaši i sve nas rana boli. Sve nas na Pravi put Bog poziva i sve nas na dobrom putu meleki prate.

Dakako, pravo je pitanje zašto onda ratovi? Zašto ljudi hoće da dokažu da je sve drugačije, da nam ništa nije zajedničko osim svađe i ratova?

Zašto muslimani, uistinu, ne ujedine svijet u dobru, a protiv zla? Zašto muslimani ne pokažu vlastitim primjerom da je islam inkluzivna vjera, u kojoj ima nade za svakoga? Zašto muslimani ne objave cijelome svijetu nužnost *etike zajedništva* radi spasa čovječanstva? Zašto su muslimani danas u takvom stanju da ne mogu sami sebe razumjeti?

Muslimani su danas u takvom stanju zato što su jednostavnost islamske misli učinili složenom i teškom. Historijske naslage otežavaju im da u jednostavnosti prvog principa **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** nađu jednostavnost islamske misli i prakse.

Zbog toga, muslimani nemaju izbora, već da se vrate Kur'anu, jer u Kur'anu oni imaju princip *مَعْرُوفٌ* (*poznatog*), s kojim mogu riješiti *nepoznatu stvar* (*مَجْهُولٌ*); u Kur'anu oni imaju *أَصْلٌ* (*korijen duha*), iz kojeg nastaje *فَرْعٌ* (*plodovi dobra i dobročinstva*). U Kur'anu muslimani imaju *كَلِمَ* (*Riječ Božiju*), koju njihov *عَقْلٌ* (*razum*) treba da sluša i shvati da Kur'an nije samo ugodna melodija, već da je Kur'an princip ljudskog života, koji treba proučavati s istim žarom i s istom potrebom kao što se proučava život, jer Kur'an je Božija Riječ, tako je bilo na početku i tako će biti i na kraju. Jer, ništa i niko ne bi postao da to Riječ nije izazvala, da se vidi svej moć Stvoritelja, Koji reče: *Budi i ono bi!*

Tako Božija riječ ima bît što spaja početak i kraj, koja dira svijeta dva – ovaj sada i onaj onda, i koja gleda bića dva – meleka i čovjeka, i koja doziva svjedoka dva – srce i um da svjedoče radosnu vijest kao svijest čovječanstva.

Eto, u tome je značaj petnaeste noći mubarek-mjeseca *ša'bana*, *Lejletul-berāta* – da nam donese radosnu vijest i da probudi savjest čovječanstva da je bolje imati dva nego samo jedan život, da je bolje graditi mir nego praviti planove za rat, da je bolje oživjeti čovjeka nego ga ubiti, jer onaj koji ubije jednog nevinog čovjeka kao da je ubio cijelo čovječanstvo, a onaj koji spasi jednog čovjeka kao da je spasio cijelo čovječanstvo.

Allahu Svemogući, osnaži nas da idemo putem Kur'ana i stazama Sunneta Alejhisselama! Allahu Sveznajući, pouči nas da razumijemo slovo i duh Kur'ana i da to i drugima prenosimo! Allahu Milostivi, mi smo grješni, pa nam grijehe oprosti, jer Ti opraštaš onome koji oprosta traži! Amin!

33 MUDROSTI KOJE NAŠA DUŠA TREBA

Četvrta ša'banska hutba • 23. ša'ban 1438/19. maj 2017. godine

Dvije osobe rade težak posao uzaludno i beskorisno – osoba koja skuplja imetak koji ne troši i osoba koja stiče znanje koje nikome ne služi.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ . ظَهَرَ الْحَقُّ بِالْحَقِّ وَخَرَجَ الْأَحْزَابُ . وَتَمَّ نُورُهُ . وَجَعَلَ كَيْدَ الْكَافِرِينَ فِي تَبَابٍ . أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ بُشْرَى بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَجَرَى بِفَضْلِهِ السَّحَابُ . وَنَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً . فَمِنْهُ شَجَرٌ . وَمِنْهُ شَرَابٌ . جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً فَتَذَكَّرُوا أُولُوا الْأَلْبَابِ . نَحْمَدُهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى الْمُسَبِّبَاتِ وَالْأَسْبَابِ . وَنَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِهِ الْكَرِيمِ مِنَ الْمَوَاحِظَةِ وَالْعِتَابِ . وَنَسْأَلُهُ السَّلَامَةَ مِنَ الْعَذَابِ وَسُوءِ الْحِسَابِ ...

Hvala Allahu, Koji je spustio svome slugi Knjigu, Koji je predstavio istinu istinom i porazio one koji su za podjelu, Koji je usavršio Svoje svjetlo, Koji je razbio urotu onih koji skrivaju istinu, Koji šalje vjetar kao radosnu vijest Svoje milosti i reda oblake kao znak Svoje dobrote, Koji spušta s neba kišu, od koje rastu stabla i izvire pitka voda, Koji uređuje smjenu dana i noći kako bi se sjetili oni koji um imaju da je On Allah Najveći i Najmudriji! Zato mu zahvaljujemo na svim uzrocima koje On stvara i na svim posljedicama koje usljed toga nastaju! Mi tražimo zaštitu u svjetlu Njegove moći od Njegovog prijekora i Njegova korenja! Učimo dovu za spas i mir od kazne i neuspješnog polaganja računa!

Draga braćo i sestre!

Ovo je pretposljednja hutba u mubarek-mjesecu ša'banu, koji nam najavljuje mubarek ramazan. A ramazan je vrijeme u kojem se duša odmarala i uči kako da bude u pokornosti Svevišnjem Bogu. Stoga, želim da vas danas podsjetim na nekoliko mudrosti koje naša duša treba da zapamti:

1. Dvije osobe rade težak posao uzaludno i beskorisno – osoba koja skuplja imetak koji ne troši i osoba koja stiče znanje koje nikome ne služi.

2. Narod se uljepšava učenim ljudima, a vjera se poboljšava odanim sljedbenicima.
3. Tri stvari ne mogu trajati bez tri druge stvari: bogatstvo bez trgovine, nauka bez diskusije i država bez politike.
4. Ne vjeruj u darežljivost bogatog, niti u slatkorječivost djeteta. Bogatog može promijeniti riječ, a dijete se može promijeniti u sekundi sna.
5. Ne pokazuj sve svoje tajne pred svojim prijateljima, jer jednog dana mogu ti biti neprijatelji; i ne provodi svu svoju gorčinu nad neprijateljima, jer jednoga dana mogu ti biti prijatelji.
6. Misao koju želiš zadržati kao svoju tajnu nikome ne otkrivaj, bez obzira koliko mu vjerovao – jer ako ti ne možeš čuvati svoju vlastitu tajnu, kako možeš očekivati od drugoga da to čini. Bolje je da ne pričaš o svojim tajnama negoli da tražiš od drugih da ih čuvaju. Nemoj nikome govoriti ono što ne želiš da svi znaju – upamti, vrelo je najbolje mjesto gdje se potok zaustavlja.
7. Nejak neprijatelj, koji ti je podređen i pokazuje naklonost, ima samo jednu želju: da postane jak. Kaže se da se teško može povjerovati sentimentima prijatelja, a kamoli mahanju repom neprijatelja.
8. Dvije su vrste ljudi neprijatelji države i vjere – vladari koji nisu ponizni i vjernici koji su neznalice.

Svemogući Allahu, osnaži nas da uvijek budemo u Tvojoj pokornosti! Sveznajući Allahu, pouči nas da znamo razlikovati korisno od štetnog znanja! Milostivi Allahu, budi nam milostiv na obećanom danu! Amin!

34 U RAMAZANU SE DUŠA ODMARA OD TIJELA

Peta ša'banska hutba • 30. ša'ban 1438/25. maj 2017. godine

Ramazan je prilika da obratimo pažnju na našu djecu. Jer, najbolji odgoj za djecu jeste lični primjer roditelja. Djeca su kao mlada ne-okalemljena divlja vočka, koju treba okalemiti da bi davala pitome plodove. Roditelji kaleme svoju djecu, kao što se kalemi vočka. Ili, kako je Ibn Sina govorio prije Johna Lockeja, mi se radamo kao *al-safha al-bejdā'*, *tabula rasa*, (bosanski prazna ploča). Prva slova i prve riječi na tu "praznu ploču" upisuju roditelji, upisuje majka, prema kojoj se jezik zove "maternji jezik". S djecom treba razgovarati, ali prije svega s djecom treba raditi ono što zahtijeva ramazan – odmarati tijelo od jela, pića, ružnog govora i gledanja interneta kako bi se duša odmorila od tjelesnog nasilja.

الْحَمْدُ لِلَّهِ تَحْمَدُهُ وَلَسْتَعِينُهُ وَلَسْتَهْدِيهِ وَلَشَكَرُهُ وَلَسْتَغْفِرُهُ وَتَتُوبُ إِلَيْهِ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
نَفْسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ عَمَلِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَشَهِدُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا شَبِيهَ وَلَا مِثْلَ وَلَا نَدَّ لَهُ، وَلَا حَدَّ وَلَا جُنَّةَ وَلَا
عَظَاءَ لَهُ، أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، وَشَهِدُ لَّ سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا
وَعَظِيمِنَا وَقَائِدِنَا وَقُرَّةَ عَيْنِنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ وَصَفِيَّهُ وَحَبِيبَهُ، مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ
هَادِيًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَفْوَةِ صَحْبِهِ.

Hvala Allahu Svevišnjem, hvalom koja Njemu dolikuje! Od Allaha Svemogućeg mi pomoć i zaštitu tražimo! U Allaha Milostivog mi se uzdamo da nam grijeha oprostí nakon što se pokajemo i grijeha svojih odrekujemo!

Mi kod Allaha Samilosnog utočište tražimo od vlastitog zla našega i od zlih djela naših, jer znamo da onoga koga Allah naputi na Pravi put niko s tog puta ne može odvratiti, a onoga kojeg Allah ostavi da luta krivim putem niko osim Allaha ne može vratiti na Pravi put!

Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha Svevišnjeg, Koji sve zna, Koji sve čuje, Koji sve vidi, Koji sve čini Svojom voljom!

On, Allah je Jedan! On nema ni druga ni partnera! On nije rodio, niti je rođen! Allahu Svemoćnom nije niko ravan!

Mi, također, svjedočimo da je Muhammed Allahov vjesnik i poslanik! Muhammed, a.s., je naš uzor! On je naš miljenik! On je naš životni vodič, koji nam donosi mir i smiraj za dušu! Njega je Allah poslao cijelom svijetu s radosnom vijesti da obraduje i s važnom porukom da opomene ljude da paze šta govore i šta rade! Neka je Allahov salavat i selam na njega, njegovu časnu porodicu, njegove vrle ashabe i sve druge koji su ga slijedili, koji ga slijede i koji će ga slijediti do Sudnjega dana!

O, vjerni, dužni i zaduženi Allahovi pokornici, budite od onih koji traže i koji imaju Allahovu zaštitu, koji su Allahu pokorni, jer Allah je uz one koji su pobožni i koji su dobročinitelji!

Draga braćo i sestre!

Sutra počinje mubarek-mjesec *ramazan*, u kojem je Allah propisao ibadet posta na sljedeći način: *O, vi koji vjerujete! Propisuje vam se post, kao što je bio propisan i onima prije vas, da biste bili pobožni, tj. da biste se zaštitili od štetnih poroka! Određen broj dana! Pa ko od vas bude bolestan ili na putu, nije obavezan postiti, ali je dužan isti broj dana napostiti! A onaj koji nije u stanju postiti dužan je fidjom gladnog nahraniti i žednog napojiti. Allah hoće da vam olakša, a ne da vam oteža! Ali, onaj koji dragovoljno čini dobro, bolje je za njega. Prema tome, bolje je da postite, ako to shvatate!* (2:183–184)

Riječ *ramazan* potiče od arapske riječi *ramadān*, koja se tvori iz korijena *rā – mīm – dād*, *al-ramd – ramadān*, a znači “žestoka vrućina od sunca”.

Iako riječ *ramadān*, odnosno *ramazan* ne ukazuje doslovno na post, moguće je iz značenja ove riječi, “žestoka vrućina od sunca”, izvesti da post znači “žestoka žeđ od umora”. Naime, tijelo se umara od jela i pića, a duša se umara od tijela. Zbog toga su i tijelo i duša žedni odmora. A to upravo znači arapska riječ *sāme, jesūmu, sawmun* (post) – odmor, odnosno sustezanje od aktivnosti: jela, pića i govora (“polemičke retorike”). Tako je hazreti Merjemi bilo rečeno: *Ako vidiš nekoga, ti reci: “Ja sam se zavjetovala Milostivom da ću se sustegnuti od govora – da ću šutjeti, إِيَّاكَ كُنْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا, da ni s kim neću govoriti!* (Kur’an, 19:26).

Dakle, “postiti” u mjesecu *ramazanu* znači odmarati tijelo od jela, pića i nesuvislog govora, a to znači odmarati dušu od tijela. Jer, tijelo drži dušu u grču od žeđi za duhovnim napitkom, napitkom *takvāluka*, koji je

dostupan samo u ibadetu posta i to u mubarek-mjesecu ramazanu. *I vama se post propisuje kao što je bio propisan i onima prije vas radi toga da se uzdignete do visine pobožnosti (takvāluka), pobožnosti koja vas čuva i odmara od dunjalučkog umora!* (Kur'an, 2:183).

Ta vrsta duhovnog napitka ne može se ni ubrati, ni pozajmiti, ni kupiti, ni zakupiti osim u ramazanskoj bašči posta. Tako je. Mi smo na ulaznim vratima ramazanske bašče posta. U njoj nas čekaju svakojaki plodovi, od kojih se pravi duhovni napitak, zvani *takvāluk*, za našu žednu dušu. Kad se vrata ramazanske bašče posta otvore, svima je ulaz slobodan, kako oni-ma koji umiju brati plodove i od njih praviti napitak za svoju žednu dušu, tako i za one koji to ne znaju, ali misle da se mogu okoristiti ramazanskim napitkom od onih koji taj napitak prave za svoju žednu dušu. U tome je posebitost ovoga mjeseca – u raskošnoj bašči duhovnosti u kojoj se nalaze plodovi za duhovni napitak svake duše, koja je žedna duhovnog odmora od tjelesnog umora – jela, pića i ružnog govora. Zato, oni koji ulaze u ramazansku bašču posta da uberu plodove kako bi pravili napitak za svoju žednu dušu ne smiju biti sebični. Oni moraju biti širokogrudni. Oni moraju otvoriti svoju dušu, pružiti svoju ruku i ponuditi svoj ubrani postni napitak i onima koji to nemaju, jer je i njihova duša žedna postnog napitka. Jer, nije pravi musliman onaj koji zna da mu je komšija gladan, odnosno žedan duhovnog napitka, od kojeg se duša odmara i kojim utoljuje “žestoku žeđ”.

Dakle, kruna ramazanskog ibadeta posta jeste da se tijelo odmara od jela, pića i govora, “od ratnog povika”, pa se time i duša odmara od tijela. Naravno, to je lahko reći, ali teško postići. Naime, bojim se da nam *ramazan* postaje opterećenje. Brinemo se hoćemo li moći odoljeti prohtjevima tijela, koje duši ne dâ da se odmori, umjesto da dušu učimo da se veseli svom odmoru. Jer, duša je umorna od svega. Više nego ikada ljudska je duša zarobljena u tijelu, zavijena u prašinu, zakopana u zemlju, ranjena u srce, pogođena u oko, udarena u uho, ubijena u um. Duša ljudska topi se od stida, od dječijih suza, od ljudske nevine krvi. Ljudska duša umorna je zato što je rob svom tijelu umjesto svom Gospodaru, umorna je zato što je zamračuje mrak rata umjesto da je obasjava svjetlo mira, umorna je zato što je zemlja pokriva, umjesto da je sunce otkriva, umorna je zato što joj se umjesto ljubavi srca nudi mržnja metka, umorna je zato što umjesto glasa novog života sluša glas nove smrti, umorna je zato što umjesto zdravog uma progovara bolesni um svuda oko nas, umorna je ljudska duša od

stida i srama što nema pravog lijeka otrovnom ljudskom tijelu, koje ne zna granice svoje pohlepe i ide ka samouništenju. Eto šta najviše treba da radimo u mjesecu *ramazanu* dok postimo – treba da dušu oslobodimo od zahtjeva tijela, koje je umorno od sebe, jer duša ne zna kako da se nametne. Post je najbolji način da se duša nametne tijelu i da ga disciplinira tako da odbije njegove prohtjeve, koji nisu ništa drugo već pusti i prolazni slatki užitak, koji sve više postaje otrovno gorak.

Ramazan je prilika da obratimo pažnju na našu djecu. Jer, najbolji odgoj za djecu jeste lični primjer roditelja. Djeca su kao mlada neokalemljena divlja voćka, koju treba okalemiti da bi davala pitome plodove. Roditelji kaleme svoju djecu, kao što se kalemi voćka. Ili, kako je Ibn Sina govorio prije Johna Lockea, mi se rađamo kao *al-safha al-bejdā'*, *tabula rasa*, (bosanski prazna ploča). Prva slova i prve riječi na tu "praznu ploču" upisuju roditelji, upisuje majka, prema kojoj se jezik zove maternji jezik. S djecom treba razgovarati, ali prije svega s djecom treba raditi ono što zahtijeva ramazan – odmarati tijelo od jela, pića, ružnog govora i gledanja interneta kako bi se duša odmorila od tjelesnog nasilja.

Draga braćo i sestre!

Vrata ramazanske bašče otvorena su! Uđimo u bašču i kušajmo ramazanske napitke, kojim će naša duša utoliti žeđ!

Allahu Svemoćni, osnaži nam slabo tijelo, napoji nam žednu dušu ramazanskim napitkom takvaluka! Allahu Sveznajući, pouči nas kako da zaštitimo dušu od štetnih poroka! Allahu Milostivi, oprosti nam grijehe hurmetom šehri-ramazana i ibadeta posta! Amin!

35 ŠTA JE LAKŠE: BITI U POKORNOSTI BOGU ILI SUSTEGNUTI SE OD GRIJEHA?

Prva ramazanska hutba • 7. ramazan 1438/2. juni 2017. godine

Vidio sam ljude koji rade sve što od njih Bog traži: svjedoče javno vjeru, klanjaju, poste, zekat daju i idu na hadž, ali ne odustaju od grijeha, poput ogovaranja, prevare, laži, krađe i preljube. Vidio sam ljude koji ulaze u džamiju, ali kad izađu iz džamije, zaborave gdje su bili. Vidio sam ljude koji poste *ramazan*, ali kad *ramazan* prođe, ne boje se Boga. Vidio sam ljude koji znaju šta je grijeh, ali nisu u stanju da se odupru nagovoru šejtana da čine taj grijeh. Zato hoću da ti kažem da je Bogu draži onaj koji se susteže od grijeha nego onaj koji mu je pokoran, ali ne može da se sustegne od grijeha.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَ لَوْقَاتَ رَمَضَانَ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْإِيمَانِ وَنَزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ، لَمْ يَكُنْ لَهُ سُبْحَانَهُ وَتَكْوِينُهُ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَتَكْوِينُهُ لَنَا نَبِيًّا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الَّذِي كَانَ يُخَصِّصُ رَمَضَانَ بَمَا لَمْ يُخَصِّصْ بِهِ غَيْرُهُ مِنْ صَلَاةٍ وَتِلَاوَةٍ وَصَدَقَةٍ وَبِرٍّ وَإِحْسَانٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّاهِ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ آثَرُوا رِضَا اللَّهِ عَلَى شَهَوَاتِ نَفْسِهِمْ نَخَرَجُوا مِنَ الدُّنْيَا مَاجُورِينَ وَعَلَى سَعْيِهِمْ مَشْكُورِينَ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

قَالَ تَعَالَى: وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ، وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا، وَلَا تُطِعْ مَنْ غَفَلْنَا قُلُوبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ لَمُرُهُ فُرْطًا.

وَعَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ طَلَّكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ مُبَارَكٌ، شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ لَفٍّ شَهْرٍ، شَهْرٌ جَعَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ فَرِيضَةً وَقِيَامَ لَيْلِهِ تَطَوُّعًا، وَهُوَ شَهْرُ الصَّبْرِ، وَالصَّبْرُ ثَوَابُهُ الْجَنَّةُ.

لَمَّا بَعْدُ: يَا عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ فِيهِ جَمَاعُ الْخَيْرِ كُلُّهُ فَاجْعَلُوا بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَ عَذَابِ اللَّهِ وَقَايَةَ بِفَعْلِ الْأَوَامِرِ وَتَرْكِ النَّوَاهِي.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَطِيعُوهُ، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.

Hvala Allahu što je učinio da vrijeme ramazana bude efdalnije od ostalog vremena! U njemu je Allah objavio Kur'an kao putokaz i jasan svjetonazor, koji jasno ukazuje razliku između istine i laži! Svjedočim da nema boga osim Allaha, Koji nema ni druga ni partnera, Koji nije nikome i ničemu sličan! Također, svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i Poslanik, koji je poticao ljude da u ramazanu čine što više ibadeta i dobročinstva!

Allahu Milostivi, blagoslovi poslanika Muhammeda, njegovu porodicu i sve njegove odabrane ashabe, kojima je bio važniji Allahov rizaluk nego tjelesne strasti pa su, stoga, završili na dunjaluku nagrađeni i za svoj napor odlikovani Allahovom zahvalnošću! Neka je na sve njih salavat i selam do Sudnjega dana, a posebno na hazreti Ebu Bekra, Omera, Osmana, Aliju, Hasana i Husejna!

Allah Svevišnji kaže u Kur'anu Časnom: *Imaj sabura s onima koji su predani Allahu i danju i noću, želeći postići Allahovo zadovoljstvo! Nemoj skidati očiju s njih, tražeći dunjalučke užitke. I nemoj se povoditi za onim kojem smo srce ulijenili pa se Boga ne sjeća, koji slijedi svoje strasti i u svemu pretjeruje.* (Kur'an, 18:28)

Časni ashab Selman Fārisi prenosi da je Muhammed, a.s., rekao: "O, ljudi, časni mjesec ramazan nadnio se nad vama. U njemu je noć bolja od hiljadu mjeseci; u njemu je propisan post i poželjno je da se u njemu klanja što više nafilu. To je mjesec sabura, a nagrada za sabur je Džennet." O Allahovi pokornici, savjetujem sebi i vama da kod sebe razvijamo *takvaluk*, a to je svijest o Allahu, o Njegovom prisustvu, o Njegovoj moći i milosti, o *sevapu*, koji nam Allah obećava (*al-va'du*) i o *azabu* na koji nas Allah upozorava (*al-ve'īdu*).

O vjerni, dužni i zaduženi Allahovi pokornici, budite od onih koji traže i koji imaju Allahovu zaštitu, koji su Allahu pokorni, jer Allah je uz one koji su pobožni i koji su dobročinitelji!

Draga braćo i sestre!

Danas je sedmi dan *ramazana* u 1438. godini po Hidžri, u mjesecu junu 2017. godine po Miladu.

Danas se naša duša odmara od tijela; naša duša danas traži plodove u bašči *ramazana*; naše tijelo je gladno, ali naša duša je sita; naše tijelo je žedno, ali naša je duša željna da skine okove tijela s vrata; naša duša ne može više čekati.

Zato, dušo, skidaj okove s vrata! Budi slobodna kao na dan kada si stvorena od Božanskog duha! Ti si, dušo, kap u moru Božanskom! Ja te najbolje osjećam u ibadetu posta! Zato, dušo, nemoj biti poniženi rob svome tijelu! Budi ponizni rob svome Stvoritelju!

Uzdigni se, dušo, iznad *nāmūsa*, ovog materijalnog svijeta i pođi do *melekūta*:

- gdje ne vlada materija, već caruje duh;
- gdje se ništa ne giba, već sve miruje;
- gdje se ništa ne mijenja, već je uvijek sve isto;
- gdje se vrijeme ne razvija, već se vječnost odvija.

Na tom putu do uzvišenosti, dušo moja, tijelo ti smeta.

Čula tijela: vid, sluh, miris, ukus i dodir, samo su slatki i kratki užitek; samo su zavezani i svezani zastori oko tvoga vrata.

To su zastori koji te sprečavaju:

- da vidiš svojim okom;
- da čuješ svojim uhom;
- da mirišeš svojim nosom;
- da kušaš svojim jezikom;
- da dodiruješ svojom rukom;
- da dišeš svojim duhom!

To sam vam htio danas reći, braćo moja, da obratite pažnju na ovaj hadis Allahovog Poslanika:

الصَّائِمُ يَدْعُ قَوْلَ الزُّورِ، وَالْكَذِبِ، وَالْغَيْبَةِ، وَالنَّمِيمَةِ، وَالْجَهْلِ، وَالْخَنَاءِ، وَيَحْفَظُ وَيَحْفَظُ، وَيَغْضُ الْبَصَرَ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: لَا حَاجَةَ أَنْ يَدْعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ...

“Postać dok posti neće krivo svjedočiti, neće lagati, neće nikoga ogovarati, neće nikoga klevetati, neće raditi gluposti i neće bestidno pričati.

Postać pazi šta govori, pazi da ne pogriješi i čuva svoj pogled od bestidnih slika." Za onog koji tako ne postupa dok posti Svevišnji Allah kaže: *On nema potrebe da ostavlja ni jelo ni piće!*

Zato, braćo moja, budite hrabri! Tek smo na početku ove velike škole za našu dušu, koja u postu uživa sve dok je u stanju da kontrolira tijelo, koje je umara svojim lažnim i prolaznim prohtjevima.

Kao što smo čuli od Allahovog poslanika, *ramazan* je mjesec sabura, a sabur nastaje iz takvaluka. Dakle, takvaluk je stablo koje raste u ramazanskoj bašči, na kojem su raznovrsni plodovi, a najzdraviji za dušu jeste plod sabura. Duša je gladna i žedna toga sabura.

U *ramazanu* nije ništa isto kao izvan njega. Ni dan, ni noć, ni java, ni san, ni ukus, ni miris – ništa nije isto. Sve je drugačije u ramazanskoj bašči. U postu duša pušta svoje sokove, sokove koji nastaju od plodova iz bašče *ramazana*. Plod sabura na stablu takvaluka ima poseban miris i ukus. Sabur je najsigurniji lijek protiv opake bolesti očaja. Ali, čemu sabur služi? Po čemu se sabur izdvaja od ostalih plodova na stablu takvaluka u bašči *ramazana*?

Tri su vrste sabura:

- sabur u predanosti Bogu (*tā'at*);
- sabur u sustezanju od grijeha (*ma'sijeh*);
- sabur u suočavanju s izazovima života (*mesā'ib*).

Neko je pitao: "A kako mogu znati da sam u *tā'atu* Allahu mojim saburom?" Na to pitanje Allah lijepo odgovara:

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَ لُجَبَاءَ كُفْرٍ.

Allah će vas kušati da bi se znalo ko od vas može najviše izdržati na putu do Božije pravde. (Kur'an, 47:31)

Božija pravda je tvoj uspravni i ispravni hod dunjalukom s istinom u srcu i pravdom u ruci. To nije lahko! I tebi je to poznato! I meni je to jasno! Zato je i tebi i meni propisan post! Zato smo pozvani da zajedno uđemo u bašču *ramazana*, gdje nam se nudi plod sabura sa stabla takvaluka da nas svojim sokom osnaži na putu Božije pravde, da uspravno i ispravno hodamo dunjalukom!

Sjetimo se razgovora između Božijeg poslanika Musaa i hazreti Hidra:

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ لَبِيعُكَ عَلَىٰ ذَاكَ تُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا، قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا، وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا.

“Mogu li te slijediti kako bi me naučio od onoga što ti znaš?” – pitao je Musa Hidra. “Ali, ti nemaš dovoljno sabura da izdržiš na putu sa mnom?!” – odgovori mu Hidr. “Kako da imaš sabur kad ne znaš o čemu se radi?!” – upozorio je hazreti Hidr Božijeg poslanika Musaa. (Kur’an, 18:66-67)

Podsjećam vas na ovu priču da ne bismo bili kao onaj koji je učio ovu dovu: “Bože podari mi sabur, ali odmah!”

Sabur, dakle, nije nešto “odmah” i “sad”! Sabur je trajanje u vremenu! To je proces u kojem je uspješan i spašen onaj koji zna da u njemu hoda uspravno i ispravno s istinom u srcu i pravdom u ruci, koji zna kako da se sustegne od grijeha i suoči s izazovima vremena!

Neko je pitao: “Šta je bolje ili šta je lakše: aktivna pokornost Bogu ili pasivna suzdržanost od grijeha?” Možda nije ni svjestan, ali to je pitanje svih pitanja, koje čovjeka muči od postanja. Prije svega šta je to prava pokornost Bogu (*tā’at*)? Kome ona služi? Bogu, zasigurno, ne treba! Bog je neovisan od svega! On postoji Sam po Sebi!

Da, tako je! Pokornost Bogu jeste radi Boga, ali zbog tebe, dragi brate! Ako to razumiješ, onda ti je jasno da je tvoj *tā’at* Bogu za tvoje dobro. “Ima li jedna riječ koja sve to objašnjava”, neko je pitao? Ima! *Šukrun lillah*, “zahvalnost Bogu”, koja se očituje putem šehadeta, namaza, posta, zekata i hadža. “Zahvalnost za što?” – pitao je? Šejtansko je to pitanje, ali neka je pitao! Odgovor je jasan: Zahvalnost Bogu zato što si živ! “Pa to je normalno”, veli on! “Ne znam zašto bih se ikom zahvaljivao zato što sam živ! To je moje prirodno pravo – da živim”, oholi se on! Ali, moram mu reći, tako razmišljaju samo nezahvalni, koji postanu svjesni da su nezahvalni tek onda kada oštete ili izgube neku svoju životnu blagodat! Kada izgube vid ili sluh ili miris ili okus, nezahvalni se sjete da su trebali biti zahvalni Bogu! Kada im slatki život postane gorak, nezahvalni ljudi su očajni – njih napušta sabur, oni postaju nesretni zato što nisu bili zahvalni Bogu na blagodatima života. Onda im postane jasno da život nije njihovo prirodno pravo, već dar Božiji. Eto, taj dar Božiji obavezuje čovjeka da bude u predanosti Bogu kroz sabur, koji raste na stablu takvaluka, u bašči *ramazana*!

Ali, ljudi jedva čekaju da im se kaže šta je lakše: biti u pokornosti Bogu ili se sustegnuti od grijeha? Drugim riječima, šta je od toga dvoga teže ali

Bogu draže? To je, uistinu pravo pitanje, oko kojeg se i sam mučim, ali ipak ću ti reći: Teže je sustegnuti se od grijeha, odnosno lakše je biti pokoran Bogu dok izgovaraš šehadet, klanjaš namaz, postiš *ramazan*, izdvajaš iz svog imetka zekat i odlaziš na hadž! Kako to? Evo, ovako! Vidio sam ljude koji rade sve što od njih Bog traži: svjedoče javno vjeru, klanjaju, poste, zekat daju i idu na hadž, ali ne odustaju od grijeha, poput ogovaranja, prevare, laži, krađe i preljube. Vidio sam ljude koji ulaze u džamiju, ali kad izađu iz džamije, zaborave gdje su bili. Vidio sam ljude koji poste *ramazan*, ali kad *ramazan* prođe, ne boje se Boga. Vidio sam ljude koji znaju šta je grijeh, ali nisu u stanju da se odupru nagovoru šejtana da čine taj grijeh. Zato hoću da ti kažem da je Bogu draži onaj koji se susteže od grijeha nego onaj koji mu je pokoran, ali ne može da se sustegne od grijeha. Zato je i sabur koji nas čuva od grijeha mnogo važniji od sabura koji nas upućuje na pokornost Bogu. Jer, mi smo pokorni Božijoj volji milom ili silom, dok je sustezanje od grijeha naša volja, koju Bog nagrađuje Džennetom. Zbog toga je sustezanje od grijeha najviši stupanj pokornosti Bogu.

Allahu Svemogućići, osnaži nas takvalukom u srcu i saburom u ruci! Allahu Sveznajućići, pouči nas saburu da budemo u pokornosti Tebi i u neposlušnosti šejtanu!

Allahu Milostivij, smiluj se na naše stanje i pomози nam da ga promijenimo kako si Ti zadovoljan! Amin!

36 TRI STVARI KOJE MOGU SPASITI I TRI STVARI KOJE MOGU UNIŠTITI ČOVJEKA

Druga ramazanska hutba • 14. ramazan 1438/9. juni 2017. godine

Naravno, izbor je naš da u tišini posta našeg tijela i duše dostignemo najviši stepen pobožnosti (takvaluka) ili da pukim gladovanjem ispunimo formu jednog od ibadeta; izbor je naš da kroz post otvorimo svoje srce i pokažemo ono najbolje što je u njemu ili da ga zatvorimo tako da izgleda tužno i bijedno; izbor je naš da kroz post shvatimo da je čvrsta vjera u Boga najbolji put do Dženneta ili da se prepustimo strastima koje nas vode u Džehennem; izbor je naš da kroz davanje zekata očistimo svoj imetak i da ga na taj način uvećamo ili da tuđi hak zadržimo kod sebe, pa da jednog dana sav imetak izgubimo; i, dabome, izbor je vaš, omladino, da se postom borite protiv svih poroka koji vas salijeću sa svih strana ili da se predate najezdi općeg nemorala.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَ زُفَاتَ رَمَضَانَ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْإِيمَانِ وَ نُزِّلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى
وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ، لَمْ يَهْدِ سُبْحَانَهُ وَتَكْوِينُهُ نَزَلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا
شَرِيكَ لَهُ وَتَشَهُدُ لَكَ نَبِينَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الَّذِي كَانَ يُخَصِّصُ رَمَضَانَ بِمَا لَمْ يُخَصِّصْ بِهِ غَيْرُهُ
مِنْ صَلَاةٍ وَتِلَاوَةٍ وَصَدَقَةٍ وَبِرٍّ وَإِحْسَانٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّابِهِ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ
آثَرُوا رِضَا اللَّهِ عَلَى شَهَوَاتِ نَفْسِهِمْ نَخَّرُوا مِنَ الدُّنْيَا مَاجُورِينَ وَعَلَى سَعْيِهِمْ مَشْكُورِينَ
وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu što je učinio da vrijeme ramazana bude efdalnije od ostalog vremena! U njemu je Allah objavio Kur'an kao putokaz i jasan svjetonazor, koji jasno ukazuje na razliku između istine i laži!

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Koji nema ni druga ni partnera, Koji nije nikome i ničemu sličan! Također, svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i poslanik, koji je poticao ljude da u ramazanu čine što više ibadeta i dobročinstva!

Draga braćo i sestre!

Mjesec *ramazan* je najefdniji mjesec i po tome što je jedini mjesec koji se imenom spominje u Kur'anu Časnom:

شَهْرُ رَمَزَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ أَنْ هُدِيَ لِلنَّاسِ وَيَكْمِتُ مِنَ الْهُدَى وَالْأَمْرِ...

Mjesec *ramazan* je mjesec u kojem je ljudima objavljen Kur'an kao putokaz koji objašnjava pravi smjer ljudima i pomoću kojeg ljudi mogu razlučivati istinu od laži, pravdu od krivde i lijepo od ružnog.

Pošto se arapski glagol *unzile* (أُنْزِلَ) može razumjeti i kao trajno sadašnje vrijeme, a ne samo kao prošlo svršeno vrijeme, onda je navedeni kur'anski ajet moguće i ovako prevesti: "Mjesec *ramazan* je mjesec u kojem se uvijek iznova objavljuje ili otkriva Kur'an ljudima koji hoće da vide putokaz koji im objašnjava pravi smjer u životu i koji im pomaže da razdvoje istinu od laži, pravdu od krivde i lijepo od ružnog."

Kako god protumačili: da je *ramazan* odabrani mjesec zato što se u njemu nalazi noć koja je bolja od hiljadu mjeseci (*Lejletu-l-kadr*) ili da je Kur'an časna knjiga zato što je objavljena u mubarek *ramazanu* – zaključak je isti: Kur'an Časni i *ramazan* mubarek jedinstvo su u kojem ljudi imaju provjereno sredstvo koje ih vodi do sigurnog cilja, ili u kojem ljudi imaju nužnu metodu kojom se ustanovljava neophodni princip.

Dakako, provjereno sredstvo ili nužna metoda jeste ibadet posta, a sigurni cilj ili neophodni princip jeste *takva* (svijest o neizbježnoj čovjekovoj ovisnosti o Božijoj prisutnosti), kao najuzvišenijem čovjekovom iskustvu, u kojem čovjek upoznaje sebe da bi vjerovao u Boga i u kojem se čovjek vraća Bogu da bi zaštitio sebe od svojih slabosti koje ga mogu odvesti u propast.

Dakle, u mjesecu *ramazanu* sve nam je na dohvat, i Božija riječ, i mubarek-noć, i *takva* – moć da u ibadetu posta otkrijemo ono najljepše u svojoj duši, što nam se otkriva u *ramazanu* baš kao što nam se i duh Kur'ana otkriva snažnije i jasnije nego prije i poslije *ramazana*. Otuda neki kažu: Da nije mjeseca *ramazana*, ne bi bilo ni dobrih muslimana. I, doista, u tom zapažanju ima istine, jer se u *ramazanu* muslimani vraćaju Kur'anu, jer se u *ramazanu* muslimani okupljaju na iftaru, jer se u *ramazanu* muslimani okreću insanu kojem treba pomoć.

I kao što su časni Kur'an i mubarek *ramazan* jedinstvo Allahovog *hida-jeta*, *rahmeta* i *magfireta*, tako su post i *takva* jedinstvo Allahovog *kudreta*,

izzeta i nusreta za one koji traže snagu, moral i pomoć da na ovome svijetu žive život čovjeka koji zna i vjeruje da *namaz odvraća od razvrata i od svega što je ružno* (إِنَّ الصَّلَاةَ تَذَكِّرُكَ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ...), koji zna i vjeruje da zekat čisti čovjekov imetak od harama i pruža mu priliku da osjeti smisao života u pomaganju ljudima

(خُذْ مِنْ مَّوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ)

i koji, dakako, zna i vjeruje da je post najsigurnija zaštita od bolesti droge, alkohola, pornografije, SIDE i pedofilije.

Poslušajmo još jednom kako nas Uzvišeni Allah odgaja postom: *Vi koji znate i vjerujete, upamtite da vam se post propisuje na isti način kao što je bio propisan i onima koji su bili prije vas, jer to je najbolji način da se zaštitite od onoga što zagađuje vašu dušu, tj. da umjesto šejtanu, Allahu se okrenete i u tome prepoznate najbolji lik vaše ljudskosti, a to je takva kao uzvišeno stanje vašeg bića.*

A evo i kako nas Allahov Poslanik upućuje na stvari koje nas mogu spasiti i upozorava nas na stvari koje nas mogu uništiti. Ebu Hurejre prenosi da je Alejhisselam rekao: "Tri su stvari koje vas mogu spasiti i tri su stvari koje vas mogu uništiti. Može vas spasiti *takva* u tajnosti i javnosti, može vas spasiti to da istinu govorite i kad ste dobre volje i kad ste loše volje i može vas spasiti umjerenost i kad ste u bonluku i kad ste u oskudici. A tri su stvari koje vas mogu uništiti: može vas uništiti to da slijedite strast, koja vas navodi da govorite neistinu i da činite nepravdu, može vas uništiti uskogrudnost, koja vas sprečava da pomažete ljudima i može vas uništiti samodopadljivost, koja vas udaljava od zajedništva s ljudima, što je najgora od svega."

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ وَثَلَاثٌ مَهْلِكَاتٌ فَأَمَّا الْمُنْجِيَاتُ فَتَقْوَى اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَالْقَوْلُ بِالْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالسُّخْطِ وَالْقَصْدُ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ وَلَمَّا الْمَهْلِكَاتُ فَهَوَى مُتَّبَعٌ وَشُحُّ مَطَاعٌ وَاعْتِجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ وَهُوَ كَثُورٌ)

Naravno, izbor je naš da u tišini posta našeg tijela i duše dostignemo najviši stepen pobožnosti (takvaluka) ili da pukim gladovanjem ispunimo formu jednog od ibadeta; izbor je naš da kroz post otvorimo svoje srce i pokažemo ono najbolje što je u njemu ili da ga zatvorimo tako da izgleda tužno i bijedno; izbor je naš da kroz post shvatimo da je čvrsta vjera

u Boga najbolji put do Dženneta ili da se prepustimo strastima koje nas vode u Džehennem; izbor je naš da kroz davanje zekata očistimo svoj imetak i da ga na taj način uvećamo ili da tuđi hak zadržimo kod sebe, pa da jednog dana sav imetak izgubimo; i, dabome, izbor je vaš, omladino, da se postom borite protiv svih poroka koji vas salijeću sa svih strana ili da se predate najezdi općeg nemorala.

Učim dovu Allahu Uzvišenom da naš izbor bude *takva*; da naš izbor bude otvoreno srce; da naš izbor bude vjera u Boga, koja vodi do Dženneta; da naš izbor bude zekat – davanje haka onome kojem pripada; i da izbor naše omladine bude borba protiv svih poroka koji im gaze dostojanstvo i uništavaju mladost!

Jedno je jasno, od svih metoda zaštite od poroka koji nište ljudsko dostojanstvo, najbolja je metoda koju nam nudi Onaj Koji nas je stvorio i Koji najbolje zna lijek za naše tijelo i našu dušu. Zato treba imati vjeru u Allaha Uzvišenog, Koji nam u *ramazanu* otkriva tajne Svog *hidajeta*, *rahmeta* i *magfirata* i Koji neće iznevjeriti obećanje koje je dao svojim poslanicima

(رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.)

Allahu Svemogućići, osnaži nas u našoj namjeri da u mjesecu ramazanu prepoznamo tajnu Tvoje vječne riječi, koja je lijek za našu dušu i koja nam daje nadu za spas naš! Neka svaki harf koji izgovaramo i svaka riječ koju učimo i svaki ajet koji čujemo i svaka kur'anska suru koju završimo u ramazanu bude dokaz naše iskrene vjere!

Allahu Sveznajućići, pouči nas da idemo stazama koje su za nas spas, a ne stazama koje će nas odvesti u propast!

Allahu Plemeniti, obdari našu omladinu snažnom voljom da istraje u vjeri i moralu, koji će ih spasiti od bolesti droge i alkohola!

Allahu Milostivi, oprosti nam grijehe hurmetom našeg posta i pomози nam da se odupremo izazovima svakog harama! Amin!

37 NAJZNAČAJNIJI TRENUTAK U POVIJESTI LJUDSKOG RODA²¹

Treća ramazanska hutba • 21. ramazan 1438/16. juni 2017. godine

A onda shvatimo da sreća nije u imanju više nego što nam treba, već je sreća u davanju iz duše onome koji našu pomoć treba. Stoga, draga braćo i sestre, nemojte propustiti nijednu noć u ovih deset noći i dana *ramazana* a da svoje pokajanje i svoje dove ne upućujete kao da je baš večeras *Lejletu-l-kadr*, koja je bolja od hiljadu mjeseci, u kojoj se sve zapisuje i pamti sve što je bilo i što će biti.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَ لِقَاتِ رَمَضَانَ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْإِيمَانِ وَ نَزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ، لَمْ يَكُنْ لَهُ سُبْحَانَهُ وَ تَكْوِينُهُ كُنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ تَعْلَمُ أَنَّ نَبِيَّنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الَّذِي كَانَ يُخَصُّ رَمَضَانَ بِمَا لَمْ يُخَصُّ بِهِ غَيْرُهُ مِنْ صَلَاةٍ وَتِلَاوَةٍ وَصَدَقَةٍ وَبِرٍّ وَإِحْسَانٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّاهِ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ أَثَرُوا رِضَا اللَّهِ عَلَى شَهَوَاتِ نَفْسِهِمْ نَخَرَجُوا مِنَ الدُّنْيَا مَأْجُورِينَ وَعَلَى سَعْيِهِمْ مَشْكُورِينَ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu što je učinio da vrijeme ramazana bude efdalnije od ostalog vremena i što je odabrao ramazansku noć *Lejletu-l-kadr* da bude bolja od hiljadu mjeseci! U toj noći Allah je objavio Kur'an kao putokaz i jasan svjetonazor, koji jasno ukazuje na razliku između istine i laži!

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Koji nema ni druga ni partnera, Koji nije nikome i ničemu sličan! Također, svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i poslanik, koji je poticao ljude da u ramazanu čine što više ibadeta i dobročinstva!

Draga braćo i sestre!

Između straha od samoće i čežnje za srećom, čovjek traži izvor za samospoznaju i spoznaju svijeta. Čovjek voli samostalnost, voli slobodu, ali

²¹ Hutba je održana u džamiji "Kralj Fahd" u Sarajevu.

kad shvati da mu samostalnost donosi izvjesnu samoću – uplaši se. Onda traži utočište od straha od samoće, traži spoznaju onog što ga čini apsolutno sigurnim, radije nego apsolutno slobodnim.

Ustvari, čovjek je slobodan tek onda kad je siguran da nije sâm, kad vjeruje da ima neko ko brine o njemu, kad osjeti da ima neko ko mu se obraća, kad misli da postoji neko ko ga sluša. Čovjek zna da spoznaja o njegovom Stvoritelju nije dostatna u njemu samome, već se dopunjuje izvan njega. Spoznaja koja mu dolazi izvana za njega je najveći izazov, iako mu nije potpuno spoznatljivo ni ono što je u njemu samome. Ustvari, čovjek traži vanjski izvor spoznaje da bi odgovorio izazovu unutarnje spoznaje i obrnuto, čovjek ispituje svoju unutarnju spoznajnu moć da bi razumio svijet izvan i iznad sebe.

Bit će vam dostupno da spoznate znakove (kodove) koji su iznad vas, kao i one koji su u vama kako bi vam istina bila jasna... (Kur'an, 6: 75)

وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ.

Na početku sedmoga stoljeća po Miladu Muhammed, a.s., je zatekao svijet u *džāhilijetu*, tj. u neznanju i učmalosti. Zatekao je svijet “bez prave vijesti” i “bez čiste svijesti”. Svijet *džāhilijeta* ne samo da je bio zaboravio “pravu vijest” od Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa i Isaa, a.s., od koje je ovisila čistota njegove “svijesti”, već je *džāhilijetski* čovjek svjesno krivotvorio “pravu vijest”, od koja je nastala kriva ili prljava “svijest” čovječanstva. Dogma širka, politeizma bijaše zamračila svaku iskru čiste vjere, koja je mogla doći iz *melekūta*, onog što ga je Svevišnji Allah otkrio Ibrahimu, alejhisselam.

Ustvari, veza između *melekūta* i *nāsūta*, između *‘ālemu-l-gajba* i *‘ālemu-l-šehādeta* bila je prekinuta u tom *džāhilijetskom* svijetu. Zadatak Muhammeda, a.s., nije nimalo bio lahak. Njemu je trebalo mnogo više vremena da u Mekki objasni ibrahimovsku ideju *tewhīda*, “Božiju jednost”, nego da u Medini primijeni musaovsku praksu – *Šerīat*, “Božiji zakon”. Morao je Muhammed, a.s., otići iz Mekke u Medinu da bi se ponovo vratio u Mekku, gdje je onda mogao širiti ideju *tewhīda* i primijeniti praksu *Šerīata*.

Iz Svoje neizmjerne milosti Svevišnji Allah šalje posljednjeg vjesnika i poslanika Muhammeda, alejhisselam, s istom porukom o *tewhīdu*, monoteizmu, koju su naviještali vjesnici prije njega: Nuh, Ibrahim, Musa i

Isa, a.s. Razlika je bila samo u sjevremenom i sveprostornom značenju i značaju Alejhisselamove poslaničke misije u odnosu na njegove pret-hodnike. Prvi put, ali i posljednji put, Bog, dž.š., ovlašćuje i zadužuje Muhammeda, a.s., da se obrati čovjeku, kao takvom, i čovječanstvu, kao jednakom i jedinstvenom ljudskom rodu u odnosu na ostale žive i nežive vrste u *nāsūtu*, "materijalnom svijetu", ali i u *melekūtu*, "nematerijalnom" ili "duhovnom svijetu", kao što je svijet džinna. Božija poruka iz nemate-rijalnog (*melekūt*) svijeta spušta se u materijalni (*nāsūt*) svijet ne više kao poruka za jednu rasu ili naciju, već za cijeli svijet ili za sve svjetove. Kur'an snažno naglašava da postoje svjetovi, a ne samo jedan svijet, a to je ono što u zadnje vrijeme kosmička fizika hoće da objasni, a to je da nije riječ o "univerzumu", jednom svijetu, već je riječ o "multiverzumu", više svjeta-va. U prvom ajetu prvog poglavlja sure el-Fatiha, u Kur'anu se jasno kaže: *Hvala Allahu Gospodaru svjetova, (el-hamdu lillahi rabbi-l-ālemīn)*.

No, na početku sedmog stoljeća po Miladu čovjek, odnosno čovječanstvo, bilo je i dovoljno mentalno zrelo da je moglo primiti i razumjeti po-sljednju Božansku poruku (*risālu*) iz svijeta *lāhūta*, koja se spuštala preko svijeta *džeberūta* i *melekūta* u svijet *nāsūta*, gdje stanuje čovjek. *Nāsūt* je svijet materije, gibanja, vremena i prostora, to je zapravo dunjaluk, ovaj svijet; *melekūt* je nematerijalni ili idealni svijet iznad *nāsūta*, u kojem nema ni gibanja, ni promjena, ni vremena, u kojem postoje samo odrazi ili oblici materijalnog svijeta; *džeberūt* je nematerijalni ili racionalni svijet iznad *melekūta*, u kojem nema ni odraza, ni oblika ni materije; *lāhūt* je ne-opisivi Božanski svijet.

Osnovna misija Muhammedovog, a.s., vjesništva i poslanstva bilo je spajanje tih svjetova u jedinstvo, kao *tewhīd*, "Božija jednost", kao "čista", nasuprot *širka*, "politeizma", kao "nečista dogma" ili "nečista ideologija", koja je narušavala ideju o tom jedinstvu i o toj Božijoj jednosti. A to je bilo moguće postići spajanjem sveopće Božanske poruke od prve do po-sljednje: od Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhammeda, a.s. Uistinu, u vjesničkoj i poslaničkoj misiji Muhammeda, a.s., čovječanstvo je prvi put, ali i posljednji put, dobilo sveopću ideju o tome šta treba da zna o jedinstvu svjetova (multiverzum) i kako treba da se ponaša u jedinstvu materijalnog i nematerijalnog svijeta. Adem, a.s., je ponio teret prvog čovjeka iz apstraktnog (*ālem al-gajb*) u konkretni svijet (*ālem al-šehādeh*). Nuh, a.s., je pokazao da čovjek može naći spas u materijalnom svijetu ako se drži pravila koja vladaju u duhovnom svijetu; Ibrahim, a.s., je postavio

princip *tewhīda*, Božije jednosti, koja najjasnije korespondira jedinstvu *nāsūta* i *melekūta*, materijalnog i duhovnog. Svevišnji je Ibrahimu, a.s., najjasnije pokazao kako funkcionira jedinstvo *nāsūta* i *melekūta*, materijalnog i duhovnog, pokazao mu je relativnost zvijezda, mjeseca i sunca da bi Ibrahim shvatio Božiju apsolutnost. Musa, a.s., je donio u *nāsūt*, materijalni svijet, duh i slovo zakona iz *melekūta*, duhovnog svijeta.

Ovaj čin je, zasigurno, jedan od najdramatičnijih u povijesti čovječanstva. Prvi put čovjek se zavjetovao (*mīsāq*), duhom i slovom, na poštivanje temeljnih pravila koja vladaju u nematerijalnom, idealnom ili racionalnom svijetu: (1) vjeruj u jednog Boga bez lika i oblika; (2) budi dobar roditeljima; (3) ne ubij; (4) ne ukradi; (5) ne laži; (6) poštuji komšiju i (7) ne čini preljubu. To su Musaova pravila iz *melekūta*, iz *džeberūta*, iz *lāhūa*, koja i dan-danas odjekuju kosmosom, kao iskre svjetlosti čiste vjere, koju prlja nečista materijalna dogma ili ideologija. Isa, a.s., imao je zadatak da ta pravila, kao Musaov Božanski zakon, ustanovi kao Isaovu Božansku etiku i moral, gdje je ljubav prema Bogu i komšiji vrhunac spoja između *nāsūta*, materijalnog i *melekūta*, duhovnog, kao Božije jednosti (*tewhīd*).

Sve je bilo spremno kako u *melekūtu*, '*alemu-l'gajbu*, tako i u *nāsūtu*, '*ālemu-l-šehādetu* za najznačajniji trenutak u povijesti ljudskog roda, i to baš u mjesecu *ramazanu*, i to baš u jednoj noći, koja je bolja od hiljadu mjeseci. I Muhammed, alejhisselam, bio je spreman, kao i njegova žena Hatidža, da primi posljednju *melekutsku* vijest od Svevišnjeg, kao posljednji zavjet (*mīsāq*) što će biti zapisan u svijesti čovječanstva, u noći Lejletu-l-kadr, koja je bolja od hiljadu mjeseci. To je mogla biti bilo koja noć i dan, ali Sveznajući je odabrao da ta noć bude jedna od ramazanskih noći.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ.

U mjesecu ramazanu spušten je Kur'an! (Kur'an, 2:185)

Sveznajući Allah krije od nas noć Lejletu-l-kadr zato što hoće da nas ponuka da je dočekujemo u svakoj noći i u svakom danu, u mjesecu *ramazanu*, kao što krije Svoj rizaluk kad smo mu u pokornosti da bismo Mu bili uvijek u pokornosti, kao što krije Svoju srdžbu kad smo Mu u nepokornosti da bismo uvijek bili na oprezu, kao što krije od nas ko je Njegov miljenik od ljudi kako bi sve ljude poštovali, kao što krije od nas koja je dova uslišana da bismo u svakoj dovi bili iskreni, kao što krije od nas koja je tevba primljena da bismo se uvijek kajali, kao što krije od nas Svoje

najuzvišenije ime (*ismullah-i e'zam*) da bismo uvijek prizivali sva Njegova lijepa imena. Ali, Allah nam je, ipak, ostavio znak da prepoznamo da je Lejletu-l-kadr najvjerovatnije u 27. noći *ramazana* zato što se sintagma Lejletu-l-kadr ponavlja tri puta u suri Kadr (*Innā enzelhā*), a pošto u svakoj sintagmi ima devet slova, kad ih saberemo, dobijemo broj 27.

Prema tome, većinsko je mišljenje da je Lejletu-l-kadr 27. noći *ramazana*, u kojoj meleki, s Allahovom dozvolom, silaze da čuju glas pokornika i pokajnika te mubarek-noći, u kojoj su otvorene samo one stranice u *Levh-i mahfuzu* gdje se upisuju naša dobra djela. Te noći, noći Lejletu-l-kadr, stranice u koje se zapisuju naši grijesi zatvorene su sve do zore. U toj noći, Lejletu-l-kadr, silazi na Zemlju *al-Rūh* (Duh) da nam kaže da ne očajavamo:

وَلَا تَيْئِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ.

Nemojte očajavati! Allahova milost je prisutna! (Kur'an, 13: 87)

Ne znam da nam je ikad bila potrebnija ova poruka kao danas. Mi to osjećamo i gledamo kako su danas svi očajni i razočarani – i oni koji imaju i oni koji nemaju. Oni koji imaju boje se da će izgubiti to što imaju, a oni što nemaju gube nadu da će ikada išta zaimati. A onda shvatimo da sreća nije u imanju više nego što nam treba, već je sreća u davanju iz duše onome koji našu pomoć treba. Stoga, draga braćo i sestre, nemojte propustiti nijednu noć u ovih deset noći i dana *ramazana* a da svoje pokajanje i svoje dove ne upućujete kao da je baš večeras Lejletu-l-kadr, koja je bolja od hiljadu mjeseci, u kojoj se sve zapisuje i pamti sve što je bilo i što će biti.

Allahu Svemogućí, osnaži nas u našoj namjeri da čitamo Tvoje znakove koje spuštaš u mubarek-noći Lejletu-l-kadr!

Allahu Sveznajući, pouči nas kako da se upoznamo s Ruhom, koji nas posjećuje te odabrane noći Lejletu-l-kadr!

Allahu Milostivi, oprosti nam grijehе u noći koja je bolja od hiljadu mjeseci! Amin!

38 JESMO LI, KADA JE ZEKAT U PITANJU, ZASLUŽILI DA NAM SE KAŽE: HALAL VAM VJERA?²²

Četvrta ramazanska hutba • 28. ramazan 1438/23. juni 2017. godine

Zato, braćo i sestre, nemojte imati nikakve sumnje oko toga da je obaveza zekata farz, kao i namaz, kao i post, kao i hadž i nemojte imati nikakve sumnje da je najsigurnije, bolje reći da je obavezno svoj zekat dati na uredan i organiziran način u *Bejtul-mal* Islamske zajednice, jer ne zaboravite da je na vratu Islamske zajednice sve više obaveza, ne samo vjerskih, već i kulturnih i nacionalnih, jer oni koji o tome treba da brinu često spavaju, a Islamska zajednica ne smije spavati, ona mora biti uvijek budna i spremna za nove izazove.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَ لُقَاتَ رَمَضَانَ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْإِيمَانِ وَ تَزَلَّ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى
وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَةِ إِنَّ، مُحَمَّدَهُ سُبْحَانَهُ وَتَلَكُّهُ وَتَلَهُدُّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا
شَرِيكَ لَهُ وَتَلَهُدُّ لَكَ نَبِينَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الَّذِي كَانَ يُخَصَّ رَمَضَانَ بِمَا لَمْ يُخَصَّ بِهِ غَيْرُهُ
مِنْ صَلَاةٍ وَتِلَاوَةٍ وَصَدَقَةٍ وَبِرٍّ وَإِحْسَانٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَطَحَّابِهِ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ
أَثَرُوا رِضَا اللَّهِ عَلَى شَهَوَاتِ نَفْسِهِمْ نَخَرَجُوا مِنَ الدُّنْيَا مَأْجُورِينَ وَعَلَى سَعْيِهِمْ مَشْكُورِينَ
وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Hvala Allahu što je učinio da vrijeme ramazana bude efdalnije od ostalog vremena i što je odabrao ramazansku noć Lejletu-l-kadr da bude bolja od hiljadu mjeseci! U toj noći Allah je objavio Kur'an kao putokaz i jasan svjetonazor, koji jasno ukazuje na razlikujizmeđu istine i laži!

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Koji nema ni druga ni partnera, Koji nije nikome i ničemu sličan! Također, svjedočim da je Muhammed Allahov pokornik i poslanik, koji je poticao ljude da u ramazanu čine što više ibadeta i dobročinstva!

²² Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 17. ramazana 1423. godine po Hidžri, odnosno 22. novembra 2002. godine.

Draga braćo i sestre!

Na samom smo kraju mubarek *ramazana*. Tužni smo zbog rastanka, ali radosni zbog toga što smo se u ovom mjesecu sastali s najdražim gostom, koji nam je blažio dušu i odmarao tijelo. Sretni su oni koji su postili, jer znaju da su u Allahovom rizaluku, a onaj koji je u Allahovom rizaluku, siguran je da ga čeka uspjeh na ovome i spas na drugome svijetu.

Draga braćo i sestre, odavno postavljam sebi pitanje koje danas želim s vama podijeliti: Jesmo li, kada je zekat u pitanju, zaslužili da nam se kaže: Halal vam vjera, jer odgovorno i savjesno ispunjavamo farz zekata za potrebe općeg dobra, ili smo zaslužili da nam se kaže: Haram vam bilo, jer smo obavezu zekata gotovo zaboravili i zato nam je svijest o zajedničkoj sudbini tako krhka i tako neujednačena?!

Nažalost, odgovor na ovo pitanje, moram vam reći, ne ide u našu korist, jer u odnosu na svih pet islamskih šarta – šehadet, namaz, post, zekat i hadž – najslabiji smo u izvršavanju zekata.

Da smo svjesni šehadeta, kao osobnog čina očitovanja vjere, nema sumnje zato što je šehadet upisan u duši, pa jeziku nije teško da ga izgovori.

Da vodimo računa o namazu, kao praktičnom i javnom svjedočenju vjere, pokazuje snažna želja za obnovom porušenih i izgradnjom novih džamija.

Da znamo vrijednost posta, kao potrebu za pravim duhovnim pročišćenjem, vidi se na plemenitim licima velikog broja postača.

Da imamo žarku želju da odemo na hadž, gdje se očituje svijest o univerzalnom ummetu, dokazuje povećani broj hadžija svake godine.

Međutim, kada se dođe do zekata, onda je primjetno da muslimani nemaju snažne svijesti o važnosti stvarnog iskorjenjivanja siromaštva i bijede u svijetu. Zašto je to tako? Je li to tako zato što zekat nema određeno vrijeme, ili sezonu, kao što ima šehadet, kad se rodimo, namaz kad čujemo ezan, post kad vidimo kandilje, te hadž kad osjetimo blizinu smrti?

Zar i zekat nema svog podsjetnika – siromaha i bijednika, sirotog i napuštenog, invalida i nemoćnog, prognanika i izbjeglicu, nepismenog i nezštićenog. Zar ne znamo da je zekat most islama (بُيُوتُ الْإِسْلَامَ), kao što je šehadet srce vjere (قَلْبُ الْإِيمَانِ), kao što je namaz stub vjere (عَمُودُ الدِّينِ), kao što je post strpljenje vjernika (صَبْرُ الْمُؤْمِنِ), i kao što je hadž životni oprost (غُفْرَانُ الْعَمَلِ).

Očito je da taj most, koji treba da spoji bogatog i siromašnog u islamu, onog koji živi u velikom obilju i onog koji živi u teškoj bijedi i siromaštvu, nije na putu kojim ide bogati, ili ga on namjerno zaobilazi da ne bi vidio šta se događa na drugoj obali ljudskog života, ili je taj most s vremenom toliko zapušten pa ni siromah ne smije koraknuti preko njega i zato ne može da stigne na obalu ljudskog dostojanstva i ne može da ispriča svoju priču bogatima, koji treba da je čuju, ne zbog njega, već zbog sebe, jer priče se i pričaju da bi bile pouka drugima.

A šta je to što bogati treba da čuju od siromaha? Treba da čuju da je svačija duša stvorena i da pred sobom ima dva puta – put dobra i put zla; onaj koji svoju dušu stalno čisti od zla, uvijek će biti na putu dobra, a onaj koji je stalno prlja, ostat će na putu zla, (Kur'an, 91:9-10):

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَكَاهُ، وَتَذَٰ حَبَّ مَنْ مَّسَّاهُ

treba da čuje i to da Allah pomaže onima koji žele da se očiste od harama, (Kur'an, 4:49):

لِيَّ اللَّهُ رُزْقِي مَنْ يَلَاءُ

treba da čuju da je Allahovom Poslaniku rečeno da uzme iz njihovog imetka ono što će ih pročistiti (Kur'an, 9:103):

خُذْ مِنْ مَّوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ، إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ، وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ.

jer to je ono što će ih preporučiti na Sudnjem danu da budu među onima s kojima je Allah zadovoljan i oni neće imati potrebe da sami sebe hvale, (Kur'an, 53:32):

هَٰرُكُوا أَنْفُسَكُمْ، هَٰؤَءَ لِمَنْ أَنْتَقَى

jer će o njihovom dobru govoriti drugi – oni kojima su oni pomagali kada im je pomoć bila potrebna, oni koje su oni hranili kada su bili gladni, oni koje su oni oblačili kada su bez odjeće bili, oni koje su oni oslobađali kada su u zatvoru bili, oni koje su oni školovali kada su nepismeni bili, oni kojima su kuće podizali kada su im bile porušene, oni kojima su pomogli da se vrate svojim domovima kada su muhadžiri bili, oni kojima su

pomogli da vrate dug kada su dužni bili, oni koje nisu ostavili da budu sami kada ih je svako napustio.

Šta je to što još treba da čuje onaj koji u srcu nosi šehadet, koji u namazu stoji licem okrenut prema kibli, onaj koji je u ovim mubarek-danima *ramazana* oplemenio svoju dušu, onaj kojem je Allah omogućio da vidi Kabu i da stoji na Arefatu?

On treba da čuje: kao što jedna osoba može biti siroče ili siromah, tako isto jedan narod može biti siroče i siromah, može imati potrebu za pomoći kako bi izašao iz bijede i siromaštva. Zato narod treba da pravi most koji će ga prenijeti s obale poniženja na obalu ponosa, treba da shvati da institucija zekata u islamu nije ustanovljena da bi podržavala siromaštvo, na kojem bogati treba da ostvaruju svoju sreću, već je institucija zekata ustanovljena da bi iskorijenila bijedu i siromaštvo među ljudima, te da bi svakom osigurala pravo na život dostojan čovjeka.

Prema tome, zekat ima svoja pravila isto kao i namaz, post i hadž i zato je pogrešno misliti da je obaveza zekata ostavljena na volju pojedincima koji nemaju osjećaja za potrebe Zajednice, već samo svoje lične potrebe. Zar nije jasno iz kur'anskog ajeta (60. ajet sure Tevbe) da zekat treba dati siromahu, miskinu, onima koji organiziraju prikupljanje zekata, onima kojima treba pomoći da se opredijele za Pravi put, onima koji su u ropstvu da bi se oslobodili, onima koji su dužni da bi se odužili, te za opće dobro.

قَالَ تَعَالَى: إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ، فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ، وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ.

Draga braćo i sestre, ima li većeg siromaha od onog koji nema znanja, ima li većeg maskina od onog koji je nepismen, ima li veće potrebe da se vrati vjeri islamu nego što je ima naš narod, ima li više onih kojima treba pomoć da bi uistinu bili slobodni ljudi nego među našim narodom, koje je dobro veće za naš narod od općeg dobra naših medresa?

Ako sve to imamo na umu, pitajmo se koja je to organizacija u našem narodu koja ima više prava i snažnije obaveze od vaše Islamske zajednice da skuplja i dijeli blagodat zekata za najnužnije potrebe našega naroda?

Zato, braćo i sestre, nemojte imati nikakve sumnje oko toga da je obaveza zekata farz, kao i namaz, kao i post, kao i hadž i nemojte imati nikakve sumnje da je najsigurnije, bolje reći da je obavezno svoj zekat dati na

uredan i organiziran način u *Bejtu-l-mal* Islamske zajednice, jer ne zaboravite da je na vratu Islamske zajednice sve više obaveza, ne samo vjerskih, već i kulturnih i nacionalnih, jer oni koji o tome treba da brinu često spavaju, a Islamska zajednica ne smije spavati, ona mora biti uvijek budna i spremna za nove izazove. Uistinu, svojim zekatom vi ćete pomoći da budemo zajedno uspješni i da vam Islamska zajednica bude ponos i dika na ovome svijetu i razlog za spas na drugome svijetu, ako Bog da.

Svemogući Allahu, osnaži nam volju da izvršimo farz zekata kao što si osnažio volju Gazi Husrev-begu da u Bosni ustanovi vakuf, od čijeg dobra sija žiška islama vjekovima!

Sveznajući Allahu, pouči nas da se pouzdamo u Tebe i u sebe tako da nam ne može niko nauditi!

Milostivi Allahu, daj nam da budemo bogati u duši, kao što je bogat svaki dan tvojim blagodatima! Amin!

39 NAUČILI SMO VOLJETI RODNU GRUDU I POŠTOVATI DUHOVNE VRIJEDNOSTI

Prva ševalska hutba • 6. ševval 1438/30. juni 2017. godine

Zbog toga je naša islamska dužnost da jačamo naše zajedništvo, da širimo međusobnu ljubav, povjerenje i slogu. Naša je posebna obaveza da brinemo o jetimima, o porodicama i djeci naših šehida. Oni su naš emanet, pa ga stoga moramo čuvati. Mezarja naših šehida stalna su nam opomena da ne zaboravimo svoj dug prema onima koji su dali svoje živote u odbrani naše vjere, slobode i časti.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا. مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَتَلْهُدُكَ إِلَى اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَتَلْهُدُكَ إِلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ. قَالَ تَعَالَى: وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا، فَهَلَمَّهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا، وَدَفَّلَحَ مِنْ زَكَاةِهَا، وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا.

فَصَلَّى اللَّهُ عَلَى الْبَشِيرِ النَّذِيرِ، السَّرَاجِ الْمُنِيرِ، سَيِّدِ وَلَدِ آدَمَ، عَلَيْهِ السَّلَامُ، الْمَذْكُورِ نَعْتَهُ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ، الْخَاتَمِ لِكُلِّ نَبِيٍّ، ذَلِكَ هُوَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ وَطُحْبَاهِ الْمُتَتَجِبِينَ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.

Hvala Allahu, pred Čijom je veličinom svako biće skrušeno! Hvala Allahu, pred Čijom je svemoći svako biće pokorno! Hvala Allahu, pred čijom je silom svako biće ponizno! Hvala Allahu, pred Čijom je vlašću svako biće predano! Hvala Allahu, Koji je poslao Svog Poslanika s uputom i istinom o vjeri da bude dostupna svima i iznad svih vjera po svojoj jasnoći i uvjerljivosti! Dovoljno je Allahovo svjedočanstvo da je to tako!

Neka je blagoslov i spas na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, na njegove ashabe, na njegove sljedbenike koji su slijedili i koji slijede njegov Sunnet sve do Sudnjega dana!

Hvala Allahu, Koji nas je uputio na Pravi put, jer da nas nije On naputio na Pravi put, mi ne bismo znali za Pravi put!

Draga braćo i sestre!

Ovo je prva hutba u mjesecu ševvalu. Ibadet posta u mjesecu ramazanu uvijek iznova jača našu volju da istrajemo radi Gospodara našeg, a ibadet sadekatu-l-fitra približava nas čovjeku i njegovim potrebama. Otuda je naš post poruka svijetu da se sreća i mir mogu postići uz iskreno obožavanje samo jednog Boga i istinsko poštivanje čovjeka kao Božijeg stvorenja.

Draga braćo, naše je stanje još teško, ali je, hvala Bogu, lakše od prošlog ramazana. Uspjeli smo uz Allahovu pomoć i odlučnost naših branilaca da zaustavimo naše biološko uništenje i naše duhovno zatiranje na ovim prostorima. Nažalost, naša braća u nekim dijelovima još trpe fašistički teror. Mnogo je našeg naroda ožalošćeno zbog gubitka svojih najmilijih, mnogo je našeg svijeta još u progonstvu, mnoge su porodice rastavljene, i mnogo je još onih koji pate zbog nepravde koja im se čini. Iako osjećamo duboku bol u duši zbog zločina koje smo preživjeli i koje još preživljavamo, mi smo u ramazanu bili ispunjeni nadom u Allahovu pomoć do našeg obećanog mira i slobode.

Put koji smo prošli i iskušenja koja smo savladali učinili su nas i jačim i otpornijim i samosvjesnijim.

Naučili smo voljeti našu rodnu grud. Naučili smo poštovati naše duhovne vrijednosti, jer:

I (tako Mi) duše i Onoga Koji je stvorio pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini, – uspjeh će samo onaj koji je očisti,

A bit će izgubljen onaj ko je na stranputicu odvodi! (Kur'an, 91:7–10)

Naučili smo da je naša vjera u Boga najveća snaga naše odbrane.

Ako vas Allah pomogne, niko vas neće moći pobijediti, a ako vas ostavi bez podrške, ko je taj ko vam, osim Njega, može pomoći. I samo u Allaha neka se pouzdaju vjernici. (Kuran, 3:160)

Naučili smo da je vlastiti rad najbolja pomoć.

Čovjeku pripada samo ono što sam svojim trudom postigne! (Kur'an, 53:39)

Naučili smo da je naše zajedništvo najbolji štit za našu sigurnost i napredak.

I uhvatite se svi zajedno za Allahovo uže... (Kur'an, 3:103)

Zbog toga je naša islamska dužnost da jačamo naše zajedništvo, da širimo međusobnu ljubav, povjerenje i slogu. Naša je posebna obaveza da

brinemo o jetimima, o porodicama i djeci naših šehida. Oni su naš emanet, pa ga stoga moramo čuvati. Mezarja naših šehida stalna su nama opomena da ne zaboravimo svoj dug prema onima koji su dali svoje živote u odbrani naše vjere, slobode i časti. Imajući to na umu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini proglasio je drugi dan Ramazanskog bajrama Danom šehida pa se nadam da smo toga dana obišli šehidska mezarja, da su se u džamijama učile hatme i Jasin-i šerif šehidima, da smo pokazali posebnu pažnju njihovim porodicama i da smo uputili dovu Allahu, dž.š., da se više nikad ne ponovi zločin nad našim narodom.

Naučili smo da Bog pomaže onima koji Mu se iskreno obraćaju:

A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamole. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravome putu. (Kuran, 2:186)

Allahu Milostivi, omili nam da i poslije ramazana budemo Tebi odani i pobožni kao u mjesecu ramazanu! Amin!

40 NAGRADA ZA GENOCID PRVI ZNAK QIJĀMETA²³

Druga ševalska hutba • 13. ševval 1438/7. juli 2017. godine

Znamo šta nam se dogodilo kad smo naivno mislili da su bili iskreni kad su govorili da će štititi naš narod u “zaštićenoj zoni” i znamo šta smo doživjeli kad smo naivno čekali da spase naš narod od genocida – obećanje nisu ispunili; naš narod doživio je genocid u Srebrenici. Naš narod platio je visoku cijenu za to znanje. Prema tome, to životno iskustvo koje, kao narod, nosimo u duši mora sve nas disciplinirati i uozbiljiti, posebno naše *qawwāmūne*, tj. naše odgovorne zastupnike, da shvatimo da oko Srebrenice, oko registracije Srebreničana za izbor načelnika, oko održivog povratka našeg naroda, ne samo u Srebrenicu, nego i u Bratunac, Vlasenicu, Zvornik, Višegrad, Foču, Čajniče i sva druga mjesta odakle je naš narod protjeran, oko svih tih pitanja moramo biti složni, moramo imati jedan glas, moramo imati jedan pravac i cilj, moramo biti savjesni i odgovorni pred Bogom i pred našim potomstvom, moramo nadići sve naše razlike, moramo pobijediti sve naše sujete, moramo shvatiti da se ovdje u Potočarima, kao i one kobne 1995. god., prelama naše “biti ili ne biti”.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرِنَفْسِنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهَدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَكَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَهُوَ طَبَقُ الْقَالِيلِينَ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَوْا أَوْ تَعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا.

Milostivi Allahu, učimo Ti dovu da nam omiliš vjeru, da nam olakšaš čuvanje i prenošenje emaneta, da nam osnažiš volju, uvećaš znanje i osiguraš snagu da nosimo i pronosimo *emānet* do uzvišenih visina Tvoga rizaluka i velike časti i slobode našeg naroda!

²³ Hutba je održana u Potočarima, Srebrenica, 27. džumade-l-ahira 1433. godine po Hidžri, odnosno 18. maja 2012.

Neka si hvaljen i slavljen Ti Koji nisi rođen, Koji nisi rodio, Ti Kojem nije niko i ništa ravno, Ti Koji sve stvaraš i rastvaraš, Ti Koji daješ da sunce izlazi svakim danom na pravom mjestu i u pravo vrijeme, Ti Koji daješ dovoljno zraka da slobodno dišemo, Ti Koji daješ dovoljno vode da slobodno živimo, Ti Koji daješ dovoljno hrane da slobodno hodamo!

Neka Ti je hvala, Bože Dragi, što si nam omilio ljubav i zajedništvo u vjeri, koja nas uči da ovaj Dunjaluk počiva na stubu učenosti mudroga; na stubu pravde snažnoga; na stubu dove pravednoga, na stubu odlučnosti hrabroga i na stubu vjernosti povjerenoga!

Draga braćo i sestre!

Šta je narod? Narod je skup pojedinaca koji čine jednu cjelinu istovjetnog ljudskog roda, poroda, odnosno naroda. Dakle, narod je viši stupanj ljudske zajednice od roda i plemena. Narod ima kolektivno vlastito ime; narod ima svijest o zajedničkom porijeklu i zajedničkim precima; narod ima zajedničku vjeru, kulturu i tradiciju; narod ima zajedničko povijesno pamćenje; narod ima domovinu; narod ima državu; narod ima zajednički osjećaj solidarnosti u radosti i žalosti, u pobjedi i porazu; narod ima zajedničke znakove i simbole, koji ga čine prepoznatljivim u odnosu na druge narode.

Dakako, narod ima svoje čelnike, koji su na čelu da pokažu svom narodu pravi put do željenog cilja; narod ima svoje predstavnike, koji predstavljaju volju svog naroda; narod ima svoje zastupnike, koji zastupaju prava i interese svoga naroda; i narod ima svoje branitelje, koji bdiju nad čašću i slobodom svog naroda.

Zbog toga nalazimo da korijen riječi iz koje se na arapskom jeziku izvodi imenica *qawm* (قَوْمٌ) za "narod", upućuje na one u narodu koji su na oprezu, koji bdiju, koji su budni, koji se brinu o narodnim pravima, a to su narodni "čelnici", narodni "predstavnici", narodni "zastupnici" i narodni "branitelji" ili "stražari", bez kojih narod nema svoju glavu, nema svoj mozak, nema svoju pamet, nema svoju suverenost, nema svoju zaštitu, nema svoju slobodu, nema svoje pravo, nema svoju samostalnost, nema samopouzdanje i zato ga onda svako može okretati na svoju stranu, i zato ga onda svako može ponižavati i prava mu kršiti, i zato ga onda svako može progoniti iz doma i domovine, kćerke i žene mu silovati i protiv njega genocid činiti.

Iako su žene nebrojeno puta pokazale da su hrabre i sposobne da bdiju nad narodom i da se bore za narodna prava kao i muškarci, štaviše ponekad su hrabrije i uspješnije od muškaraca, Kur'an Časni upire prstom

na odgovornost muškarca za sudbinu *qawma* – naroda, označavajući ih kao *qawwāmūn*: (لَرَّ جَلَّ وَ أَمْنٌ عَلَى الذَّسَاءِ) *Muškarci su dužni da bdiju nad ženama* (Kur'an, 4:34), tj. muškarci su odgovorni za mir i sigurnost žena, odgovorni su kao “čelnici” naroda (*qawma*), kao “predstavnici” naroda, kao “zastupnici” naroda, kao “branitelji” naroda da osiguraju da cijeli narod ima ono što mu pripada – pravo na život, pravo na vjeru, pravo na slobodu, pravo na dom, pravo na domovinu, pravo na državu, pravo na povratak, pravo na odštetu, pravo na glasanje, pravo na imetak i pravo na čast.

Značenje kur'anske riječi *qawwāmūn*, kojom se naglašava odgovornost muškaraca za narod (*qawm*), a ne dominacija, posebno je važno u ova dva ajeta:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ نَفْسِكُمْ وَأَ الْوَالِدِينَ
وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ لَّا تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوُوا أَوْ
تَعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا.

O, vi koji se te u Allaha, budite budni i aktivni kako biste svoje preuzete obaveze ispunjavali na vrijeme i pravedno i svjedočite pravo Allaha radi, pa i na svoju štetu ili na štetu roditelja i rođaka, bio on bogat ili siromašan, jer Allahovo je da se brine o njima! Zato ne slijedite strasti – kako ne biste bili nepravedni. A ako budete krivo svjedočili ili svjedočenje izbjegavali, – pa, Allah zaista zna ono što radite. (Kur'an, 4:135)

Dakle, *qawm* – narod ima svoje *qawwāmūne* – budne muškarce, koji bdiju nad narodnim interesima na vrijeme i pravedno. Oni ne smiju biti opterećeni ličnim sujetama; oni ne smiju biti podložni utjecajima na štetu prava i slobode naroda; oni ne smiju biti pod bilo kakvim ucjenama na račun narodnih interesa; oni moraju biti prisutni uvijek i na svakom mjestu gdje narod ima potrebu za njihovim nadležnostima i odgovornostima.

Da bi se ova poruka dobro upamtila i da bi *qawwāmūni* – odgovorni ljudi za *qawm* – narod dobro shvatili svoju odgovornost pred Bogom i narodom, Kur'an Časni još nas jednom podsjeća u suri *Maide*, pa kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ لَّا
تَعْدِلُوا أَعْدِلُوا هُوَ قَرَّبٌ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

O, vi koji vjerujete, budite uspravni i hrabri u ispunjavanju dužnosti koje ste preuzeli da nosite i pravedno svjedočite. Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima osjećate nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti, i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što činite. (Kur'an, 5:8)

Iz ova tri arapska glasa *qāf wāw i mīm* (ق و م), kao tri korijenska glasa za riječ *qawm* (قَوْمٌ), što znači narod, izvedeno je još značenja, osim značenja *qawwāmūn*, koja upućuju na osobine koje narod mora imati da bi bio i opstao kao takav u povijesti.

Jedno od tih značenja je *qīmet*, pl. *qijem* (قِيَمَة - قِيَمَات), što znači vrijednost naroda u biološkom, moralnom, duhovnom, kulturnom i političkom smislu, vrijednost koja je neotuđiva i o kojoj moraju voditi brigu narodni "čelnici", "predstavnici", "zastupnici" i "branitelji", prije svih punodobni muškarci, koji ne smiju sebe i svoj narod dovesti u stanje da plaću kao žene za onim što je trebalo i što su mogli da brane kao muškarci na vrijeme i pravedno.

Drugo značenje je u riječi *el-musteqīm* (أَمْسَقِيم), što znači pravi, uspravni i ispravni put kojim narod ide do cilja zajedno, bez odvajanja i razdvajanja, bez podjele i podvajanja, bez straha i uzmicanja, bez izdaje i otuđivanja, a to je registracija za glasanje i povratak svih protjeranih u svoj dom, u svoju domovinu, u svoj grad, u svoje selo, u svoj džemat, u svoju državu. To je naš zajednički cilj! To je naš narodni interes! To je naš pravi put! To je naš uspravni hod! To je naš ispravni povijesni zadatak!

Treće značenje je u riječi *meqām* (مَقَام), što znači mjesto ili položaj naroda na kojem stoji i opstaje po rođenju i po povijesnom i nasljednom pravu. Dakle, *qawm* – narod ima svoje mjesto, ima svoj položaj, ima svoju vrijednost, koju *qawwāmūni* – narodni poslanici moraju čuvati od onih koji bi da tu vrijednost, to mjesto i taj položaj nasilno ukradu i otuđe. Zato smo mi danas ovdje da se vidi i čuje da prognani Srebreničani ne odustaju od svog prirodnog prava na *meqām* – mjesto gdje su rođeni a odakle su nasilno protjerani i nad kojima je izvršen genocid. Mi smo danas ovdje i zato da jasno i nedvosmisleno kažemo cijelome svijetu da je nagrada za genocid prvi znak *qijāmeta* (قِيَامَتَا), tj. moralne odgovornosti zbog koje će morati ustati i odgovarati pred Bogom svako ko šuti i dopušta da zlo genocida u Srebrenici nastavi živjeti. Ako bi se to dogodilo, odnosno ako bi se zlo genocida u Srebrenici ponovilo, to bi bilo najružnije, najtužnije i najporaznije moralno posmrću u povijesti čovječanstva, posebno u evropskoj povijesti.

Znamo šta nam se dogodilo kad smo naivno mislili da su bili iskreni kad su govorili da će štititi naš narod u “zaštićenoj zoni” i znamo šta smo doživjeli kad smo naivno čekali da spase naš narod od genocida – obećanje nisu ispunili; naš narod doživio je genocid u Srebrenici.

Naš narod platio je visoku cijenu za to znanje. Prema tome, to životno iskustvo, koje, kao narod, nosimo u duši mora sve nas disciplinirati i uozbiljiti, posebno naše *qawwāmūne*, tj. naše odgovorne zastupnike, da shvatimo da oko Srebrenice, oko registracije Srebreničana za izbor načelnika, oko održivog povratka našeg naroda, ne samo u Srebrenicu, nego i u Bratunac, Vlasenicu, Zvornik, Višegrad, Foču, Čajniče i sva druga mjesta odakle je naš narod protjeran, oko svih tih pitanja moramo biti složni, moramo imati jedan glas, moramo imati jedan pravac i cilj, moramo biti savjesni i odgovorni pred Bogom i pred našim potomstvom, moramo nadici sve naše razlike, moramo pobijediti sve naše sujete, moramo shvatiti da se ovdje u Potočarima, kao i one kobne 1995. god., prelama naše “biti ili ne biti”.

Ali ovoga puta, uz Allahovu pomoć, naša je odluka da budemo, da nas ima i da će nas biti, ako Bog da, protiv njihove odluke da “ne budemo”, da nas “nema” i da nas “neće biti”.

Ovoga puta ne smijemo im dopustiti da nas dijele i odvajaju jedne od drugih, da nam žene i djecu trpaju u autobuse, a muškarce vode na kolektivno klanje i ubijanje.

Ovoga puta moramo biti ovdje u Potočarima, na džuma-namazu kako bismo se zavjetovali našoj braći, koji su se ovdje zauvijek nastanili kao šehidi da svjedoče o našoj sudbini – njima se moramo zavjetovati da ih nikad nećemo zaboraviti, da ih nikad nećemo ostaviti, da ih nikad nećemo prepustiti njihovim ubicama da ih nadgledaju, da ih vrijeđaju, da im iznova dušu vade i njihovoj rodbini prkose pokazujući im u Hagu prst da im se sprema ponovno klanje.

Ovoga puta moramo pokazati da smo narod koji ima svoju vrijednost (*qīmet*), koji zna svoj pravi put (*et-tarīq el-musteqīm*), koji ima svoje zaslužno mjesto (*meqām*) ovdje i sada na Balkanu i u Evropi, koji ima svoje *qawwāmūne*, odgovorne i sposobne muškarce, koji neće plakati i kukati, koji se neće predavati pred srebreničkim izazovom, već će ozbiljno i odgovorno raditi, dajući sve od sebe da akcija registracije za izbore srebreničkog načelnika, koju je pokrenulo Muftijstvo tuzlansko s nevladinim organizacijama, do kraja bude uspješna.

Dakako, ovoga puta pozivamo sve Bošnjake, ma gdje bili, ma kojeg svjetonazora bili, ma kojoj političkoj opciji pripadali, ma kojeg udruženja članovi bili – da nam se pridruže u našem naporu da spasimo Srebrenicu od ponovnog genocida, od ponovnog poniženja, od nanošenja dodatnog bola preživjelim žrtvama.

Ovoga puta moramo biti svi kao jedan, moramo svi biti uz Srebrenicu, sa Srebreničanima, koji će znati da podrže jednog između sebe, koji će ih vjerno zastupati, koji će časno i pošteno raditi za bolju budućnost svih ljudi dobre volje u Srebrenici.

Uvjeren sam da u našem narodu ima *qawwāmūna* – budnih i savjesnih čelnika i zastupnika, koji su svjesni svoje povijesne odgovornosti za sudbinu našeg naroda, koja se umnogome prelama preko sudbine i budućnosti Srebrenice.

Mi učimo dovu Allahu Uzvišenom da nam učvrsti vjeru u Allaha i povrati povjerenje u narodu, posebno u narodu Srebrenice pa da svi zajedno uradimo ono što moramo, a to je da se bez izuzetka svi dignemo na noge, a to je qijām (قِيَامٌ) svjesnog i savjesnog naroda – qawma, kako bi Srebrenici vratili nadu i osigurali da se zločin genocida kazni, a ne nagradi!

Allahu Svemogućići, osnaži nas zajedničkom vjerom, zajedničkom voljom, zajedničkom nadom, zajedničkom akcijom, zajedničkim životom i zajedničkim uspjehom da uz Tvoj rizaluk više nikad ne padnemo u ruke krvnika, koji nema dušu, koji nema milosti, koji nema ljudske časti i dostojanstva!

Allahu Sveznajućići, pouči nas da budemo jedinstveni u našem naporu da se odbranimo od zla! Pouči nas, Bože, da pružimo ruku pomirenja jedni drugima i da kao jedna duša radimo za dobro našeg naroda!

Allahu Milostivi, omili nam vjeru u Tebe i povjerenje među nama, pa da budemo kao braća u Tvojim milosti i Tvom rizaluku! Amin!

41 DANAS TRAČ POSTAJE GLOBALNA ZARAZNA BOLEST²⁴

Treća ševalska hutba • 20. ševval 1438/14. juli 2017. godine

To je vakcina protiv sumnje i nepovjerenja među nama muslimanima, posebno među nama ulemom, koji snosimo najveću odgovornost za jedinstvo dina i ummeta, ne samo ovdje u Bosni i Hercegovini već i na Balkanu i u Evropi. Mi ulema moramo prvi primiti kur'ansku vakcinu protiv zarazne bolesti trača i klevete kako bismo od te bolesti sačuvali muslimane, koji u nas gledaju kao u svoje uzore u vjeri i moralu, ali kroz nas gledaju i u svoju sudbinu na ovim prostorima, dakako, sudbinu svoga "biti ili ne biti".

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ وَرَنْقَسْنَا. مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهَدُ نَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu hvalom koja se nikom ne upućuje osim Njemu, jer se uistinu Njemu sve vraća, hvalom koja priliči Njegovim blagodatima, koje On stalno uvećava i kojom se postiže Njegovo zadovoljstvo!

Molimo Allaha Uzvišenog da blagoslovi onoga s kojim je zapečaćeno poslanstvo, Muhammeda, alejhisselam, kao i njegovu braću, Allahove poslanike Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, alejhim salavat i selam, i sve druge koje je Allah nadahnjivao znanjem i mudrošću kako bi donosili radosnu vijest svjetovima. I neka je blagoslov na sve njihove sljedbenike!

Učimo dovu Allahu Uzvišenom da nas sačuva od posrtaja! Žurimo prema Allahu kako bi naša riječ i djelo bili radost i sreća ljudima!

Draga braćo i sestre!

Ševval nas još uvijek podsjeća na mubarek ramazan i ibadet posta, koji nas je poučio kako da se sustegnemo od grijeha. Danas želim da vas

²⁴ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 29. džumade-l-ula 1433. godine po Hidžri, odnosno 20. aprila 2012. godine.

podsjetim na jedan od grijeha kojeg treba uvijek da se klonimo. Riječ je o grijehu trača.

Ali, šta je trač? Trač je (*gībet*) besposlena priča o osobi ili osobama u njihovoj odsutnosti. Trač je vrsta žalopojke zbog izgubljenog prijatelja, razočarenje u čovjeka i potreba da se brat ili prijatelj osudi u odsutnosti pred drugim bratom ili prijateljem, za koga se misli da će biti bolji i vjerniji brat i prijatelj od onog prvog.

U tom traču, odnosno žalopojki i tužbalici na račun brata i prijatelja, govori se i što jeste i što nije, govori se s predrasudom i željom da se brat ocrni a sebe opravda i sebe objasni kao poštenog, iskrenog i odanog brata i prijatelja. Nekada je trač bio ograničen na mali krug ljudi i na određena mjesta u mahali, kao mahalska priča, ili u čaršiji, kao čaršijska besposlica.

Međutim, danas trač postaje globalna zarazna bolest, kao kolera, koja napada ljudski mozak s naglim opadanjem snage ljudske pameti da prepozna istinu i odbaci laž, da podrži dobro i osudi zlo. Danas je globalni trač kao zarazna bolest malarije u močvarama ljudskog nemorala, ljudske gluposti, ljudske zlobe, ljudskog ubijanja i samoubijanja, ljudskog rušenja mostova povjerenja među ljudima i narodima, ponekad ni zbog čega drugog već zbog osobnog uživanja i ismijavanja smisla života na Zemlji.

Sve je više umnih i odgovornih ljudi u svijetu koji su zabrinuti zbog ovakvog globalnog stanja duha i morala i sve je više onih koji shvataju da je ljudski um nedovoljan i da je ljudska pamet nemoćna da se nosi s mentalnim zarazama koje se šire najviše među onima za koje se misli da su materijalno zbrinuti i fizički zdravi. Sve više jača uvjerenje među umnim i odgovornim ljudima u svijetu da se čovjek mora vratiti uzroku svih stvari i početku svih početaka, a to je Božija mudrost, koja liječi ljudski um, i Božija uputa, koja liječi ljudsku pamet.

I, doista, draga braćo i sestre, sve je više seminara i konferencija u svijetu na kojima glavnu riječ imaju ljudi od kojih se očekuje da otkriju tajnu spasa čovječanstva od potpunog ludila koje proizvodi trač u njegovoj najopasnijoj formi klevete (*nemīmet*), a to su lažne glasine, lažne medijske vijesti, koje se o pojedincu, jednoj cijeloj vjeri, naciji, rasi i kulturi šire sa zlim namjerama, koje proizvode kaos i mržnju u glavama ljudi, koji onda posežu za ubijanjem nevinih ljudi iz pakosti i ličnog zadovoljstva, kao što ovih dana iznova čujemo u srcu Evrope zločinca koji javno na sudu u Oslu kaže da bi opet na isti način ubio više od 70 ljudi zato što vjeruje da

muslimanima nije mjesto u Evropi i zato što su ga inspirirali zločinci koji su ovdje ubijali nas Bošnjake samo zato što smo muslimani.

Do tih i takvih nisu doprle a, očito, ni sada ne dopiru poruke iz svetih knjiga na koje se i oni ponekad pozivaju, poruke kao što su: Jezik je mali organ, ali izgovara velike i strašne riječi; pogledaj kako mala vatra može da zapali veliki plast sijena; jezik je mala vatra; jezik upravlja, kalja i otkriva cijelo naše tijelo; jezik trasira naš životni put; jezik pali i džehenemsku vatru; sve vrste divljih životinja moguće je pripitomiti, i ptice u gori, i neke ribe u moru, osim jezika ljudskog.

Zato je potrebno da jezik čita i uči Božije knjige, da čovjeku na jeziku uvijek bude Božije ime, da stalno ponavlja salavate i selame na Božije vjervjesnike, da svoj um napaja Božijom mudrošću, da svoju pamet napuni Božijom uputom tako da jezik bude pod kontrolom kako ne bi nikoga tračao i nikoga klevetao sa zlom namjerom.

Poslušajte, draga braćo i sestre, kako Uzvišeni Allah opisuje grijeh trača i klevete:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا يَخِبُّ أَحَدُكُمْ مَّا يَأْكُلُ لَحْمَ خَلِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

O, vi koji vjerujete, klonite se pretjeranih sumnji u ljude, jer su takve sumnje najčešće pogrešne pa preuzimate grijeh na svoju dušu. Nemojte uhoditi jedni druge i nemojte jedan drugog tračati i klevetati u odsutnosti, jer je svakom od vas i pomisao da jede mrtvo meso svoga brata nepodnošljivo ogavna stvar. Zato se bojte Allaha, Koji prašta i Koji je milostiv. (Kur'an, 49:12)

Zašto se samo grijeh trača i klevete upoređuje s jedenjem mrtvog tijela brata? Pa zato što tračer i klevetnik priča o bratu u njegovoj odsutnosti kao da je brat mrtav, a to znači da tračer jede njegovo mrtvo tijelo. To je, dakako, ogavno, ne za brata o kojem se priča lažna priča na temelju lahko prihvaćene sumnje, već za tračere i klevetnike, koji su zaraženi bolešću pakosti, sebičnosti i pohlepe, pa zaboravljaju Boga i sve ljudsko u sebi i oko sebe.

Zato nas Sveznajući Allah poučava ovim jasnim upozorenjem:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنَّهُ تَصِيبٌ قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ.

O, vi koji vjerujete, ako vam dođe pokvarenjak, smutljivac, tračer i klevetnik s nekom sumnjivom viješću, nemojte nasjedati na njegovu priču, već to dobro provjerite kod pouzdanih ljudi, kod onih za koje znate da ne umiju lagati, da ne znaju izdati, kod onih za koje znate da se boje Boga, jer ako nasjednete na trač i klevetu iz nemara, nanijet ćete duševni bol ljudima koje volite i cijenite, pa ćete se poslije toga gorko kajati i bit će vam žao što ste to uradili. (Kur'an, 49:6)

Toliko je istine u ovom kur'anskom ajetu da nije moguće da je u jednoj džumanskoj hutbi detaljno objasnimo i u potpunosti pojмимо, ali je moguće da ovaj ajet uzmemo kao lijek, kao preventivnu vakcinu protiv kolere koja napada naš mentalni sistem i naše duševno zdravlje, što kod manje otpornih ljudi izaziva mučninu i umanjuje sposobnost da se bore protiv te opake bolesti. Prije sto godina mislilo se da će industrijska revolucija riješiti sve probleme svijeta. Dva svjetska rata, koja su odnijela milione ljudskih žrtava, uključujući i genocid nad Bošnjacima krajem prošlog stoljeća, pokazala su da to nije tako. Svijet se bijaše okrenuo sekularnom humanizmu, vjerujući da je u tome put spasa za čovječanstvo, kao da Boga nema, te da se na taj način mogu ustanoviti moralna načela u međunarodnim odnosima, bez pomoći istinskih vjerskih uvjerenja, ali od toga nema ništa. Za takozvani moderni svjetonazor sudovi i sudije koji su se pozivali na strah pred Bogom proglašeni su licemjernim manipulatorima. Umjesto tih sudova i sudija pojavili su se sudovi kao televizijske večernje vijesti i sudije kao novinari koji instant sude i presuđuju u ime navodnog sekularnog humanizma i oslobađanja ljudi od religije kao opijuma za narod.

No, oni su taj omraženi opijum religije zamijenili za svoj opijum provijećene manipulacije masama, kojima se govori da je ovaj život igra i zabava, da je strah od Boga izmišljena stvar, te da je istina samo ono što oni kažu, a kad se ustanovi da to, ipak, nije istina, oni odgovaraju ljudima: "Pa mi smo vam omogućili da živite u lažnom miru." Tako nam je bilo svih decenija bezbožničkog "mira" i "blagostanja" i tako će nam opet biti ako nas spomenuti kur'anski lijek, kao preventivna vakcina, ne zaštiti, posebno one među nama koji odbijaju primiti tu vakcinu, vjerujući da negdje drugdje ima bolja vakcina od ove kur'anske.

Draga braćo i sestre, za nas muslimane nije bilo, niti ima sada, niti će biti bolje i efikasnije vakcine od zarazne bolesti trača i klevete od kur'anske vakcine, koju svako od nas treba primiti dragovoljno, svojom voljom, za svoj um, za svoje srce, za svoju dušu, za svoju pamet, za svoj jezik, za svoju porodicu i djecu, za svoj džemat i svoj narod, za svoj uspjeh na ovome i svoj spas na drugome svijetu. To je vakcina protiv sumnje i nepovjerenja među nama muslimanima, posebno među nama ulemom, koji snosimo najveću odgovornost za jedinstvo dīna i ummeta, ne samo ovdje u Bosni i Hercegovini već i na Balkanu i u Evropi. Mi ulema moramo prvi primiti kur'ansku vakcinu protiv zarazne bolesti trača i klevete kako bismo od te bolesti sačuvali muslimane, koji u nas gledaju kao u svoje uzore u vjeri i moralu, ali kroz nas gledaju i u svoju sudbinu na ovim prostorima, dakako, sudbinu svoga "biti ili ne biti".

Draga braćo i sestre, draga braćo muslimani Bošnjaci na cijelom Balkanu, u Evropi, Americi, Kanadi i Australiji, rizikujem da me razumije kako god ko hoće, ali imam potrebu da vam kažem s osjećajem odgovornosti na koju me obavezuje Menšura reisu-l-uleme, budite budni i oprezní, budite na vrijeme i pravilno informirani, nemojte dozvoliti da vam tračeri i klevetnici zamute mozak i uprljaju dušu, nemojte da vas ni pisani ni elektronski mediji odvedu krivim putem, poslije čega nema više povratka na Pravi put, provjerite u sebi kome vaša duša može vjerovati i kome se vi možete povjeriti, jer pravog muslimana zmija ne smije ujesti dva puta iz jedne rupe.

Allahu Svemogućí, osnaži nas da budemo u Tvom rizaluku i na ponos muslimanima! Amin!

42 ČETIRI SU ČOVJEKA ŠEHIDI

Četvrta ševalska hutba • 27. ševval 1438/21. juli 2017. godine

I, svakako, među Bošnjacima je bilo i onih koji su već gotovo bili za-
boravili i vjeru i domovinu, ali kada su se suočili s izborom između
slobode i ropstva na ovome svijetu, oni su izabrali slobodu birajući
vječnost šehida. Zato mi svjedočimo pred Bogom i pred svijetom da
su svi bosanski sinovi koji su ubijeni na pravdi Boga šehidi, kao što
nam Svevišnji Allah kaže: *Oni koji su ubijeni na pravdi Boga, oni nisu
mrtvi, oni su živi i kod Gospodara svoga su osigurani.*

الْحَمْدُ لِلَّهِ . نَحْمَدُهُ وَنُسَلِّعُهُ ، وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ
بِهِ . وَنَسْتَهْدِي لَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi
u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima
koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha,
Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Jučer je u Prijedoru klanjana dženaza za 23 bosanska šehida, prije ne-
koliko dana podsjetili smo se na šest bosanskih šehida ubijenih na pravdi
Boga od zločinačke ruke Škorpiona, a 11. jula svjedočili smo dženazi za 71
šehida u Potočarima. Stoga, današnju hutbu posvećujem bosanskim šehidima na način kako nam hazreti Omer prenosi da je Allahov Poslanik rekao:

“Četiri su čovjeka šehidi:

Čovjek koji vjeruje i bori se, pa na tom putu pogine. To je onaj koji ide
hrabro naprijed. Njega slijede ljudi uzdignutog čela sve dok mu s njegove
ili glave Omerove ne padne kapa – to je prva, ili najviša, deredža (stepen)
šehida;

Čovjek koji vjeruje, ali kada se suoči s dušmaninom, koža mu se naježi
od straha i pogine od zalutale strijele. To je druga deredža šehida;

Čovjek koji vjeruje i koji radi i dobra i loša djela, ali kad se suoči s dušmaninom, iskreno se pokaje i tako pogine. To je treća deredža šehida;

Čovjek koji griješi, ali kad se suoči s dušmaninom, hrabro se bori do smrti. To je četvrta deredža šehida.”

U svakoj od navedenih deredža možemo prepoznati bosanske šehide, jer među njima je bilo mnogo onih koji su vjerovali i borili se za slobodu svoje vjere i domovine i na tom su putu dali svoje živote.

Među njima je, međutim, bilo i onih koji su vjerovali, ali su se plašili rata i ubijanja, jer dobri Bošnjani po prirodi je miroljubiv čovjek. Za zločvora je to bio dodatni razlog da ih takve kakvi jesu, dobre i mirne Bošnjane, ubiju na njihovom kućnom pragu.

Dakako, među njima je bilo i onih koji nisu uvijek bili dosljedni u svojoj vjeri, ali kada su vidjeli da se napada duh njihove vjere i čast njihove domovine, pokajali su se za svoje grijehе i iskreno branili svoj din i svoj vatan, jer bez toga nema ni života.

I, svakako, među Bošnjacima je bilo i onih koji su već gotovo bili zaboravili i vjeru i domovinu, ali kada su se suočili s izborom između slobode i ropstva na ovome svijetu, oni su izabrali slobodu birajući vječnost šehida.

Zato mi svjedočimo pred Bogom i pred svijetom da su svi bosanski sinovi koji su ubijeni na pravdi Boga šehidi, kao što nam Svevišnji Allah kaže: *Oni koji su ubijeni na pravdi Boga, oni nisu mrtvi, oni su živi i kod Gospodara svoga su osigurani.*

“Njihove duše” – objašnjava nam Alejhisselam – “dženetske su ptice koje slobodno lete od Arša do Dženneta i koje kada ih Allah Uzvišeni upita: ‘Ima li još nešto što želite?’ – odgovaraju: ‘Imamo još samo jednu želju, a to je da se duše naše vrate u tijela naša pa da još jednom, Bože, na Tvom putu istine i pravde poginemo.’”

To je za nas najbitnija poruka: zločin nad čovjekom ne može proći nekažnjeno i čineći zločin nad čovjekom ne može se biti sretan, jer duše šehidske, kao ptice dženetske, na prozor dolaze da vide koji to zločinac spava na postelji njihovoj. I ptice dženetske kljunom kucaju na savjest onih koji još uvijek neće da znaju i neće da priznaju da se u Bosni dogodio zločin genocida, koji se ničim ne može opravdati, i ne može se ublažiti ničim osim istinom ovdje, u Bosni i pravdom tamo, u Hagu. Zato nema drugog puta osim puta istine i pravde koji nas može izvesti iz mraka na svjetlo, iz straha u sigurnost, iz očaja u nadu, iz nemira u pomirenje.

Nema osvete, jer osveta ne sprečava, već uvećava zločin, ali ima istine i pravde, jer istina i pravda onemogućavaju zločin i omogućavaju pomirenje.

Još nešto smo mi u Bosni naučili. Naučili smo da zakon nije u knjigama, već je zakon u srcima i zato treba istjerati mržnju iz srca da bi se bilo čovjekom, treba se osloboditi pakosti u srcu da bi se bilo dostojno poštovanja i treba se suočiti u srcu s istinom o sebi da bi se moglo pogledati komšiji u oči. Zato mi učimo ovu dovu:

Bože Milostivi,

Ako pogriješimo, podari nam snagu Ademovog, a.s., pokajanja!

Ako nas zamrači krivovjerje, osvijetli nam put Ibrahimovim, a.s., pravovjerjem!

Ako nas zadesi nesreća, pouči nas Nuhovoj, a.s., lađi spasa!

Ako nas uhvati strah od silnika, osposobi nas Musaovom, a.s. hrabrošću!

Ako nam se ponudi mržnja, spasi nas Isaovom, a.s., ljubavlju!

Ako budemo protjerani iz domova naših, osnaži nas Muhammedovom, a.s., željom za povratkom domovima našim!

Bože Svemogući,

ujedini naša srca u vjeri i ljubavi,

učvrsti korake naše u istini i pravdi,

osnaži volju našu u bratstvu i slozi,

udruži misli naše u domu i domovini!

Molimo Te, Bože,

da tuga bude nada,

da osveta bude pravda,

da majčina suza bude molitva,

da se više nikada i nikome ne ponovi ni Prijedor ni Srebrenica! Amin!

43 DOSTA JE BILO SVETIH RATOVA ZA SVETU ZEMLJU²⁵

Prva zulkadetska hutba • 05. zu-l-kade 1438/28. juli 2017. godine

Niko kao mi ovdje, u Sarajevu nema više prava, ali ni obaveze da digne svoj glas protiv sukoba u Svetoj zemlji, u Jerusalemu, oko džamije al-Aqsa, jer mi najbolje znamo šta znači živjeti u gradu pod opsadom. Stoga, neka se čuje na sve strane svijeta iz naše Bosne: Zaustavite rat na Istoku! Zaustavite ubijanje nevine djece! Za ime Boga, zaustavite prolijevanje ljudske krvi u Svetoj zemlji! Pa ni Sveta zemlja ne može više podnijeti toliko nevine ljudske krvi!

الْحَمْدُ لِلَّهِ . لَمَجْدُهُ وَسَلْتَعَيْنُهُ ، وَسَلْتَعَفْرُهُ وَسَلْتَهْدِيهِ ، وَأُوْمُنُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ ، وَأَعَادِي مَنْ
يَكْفُرُ بِهِ . وَشَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَشَهِدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputi i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Nakon što je ubio svog nevinog brata Habila, Kabil se toliko zanio da je zaboravio zakopati brata. Tek nakon što mu je poslan jedan gavran da mu pokaže kako da zakopa mrtvo tijelo brata svoga, Kabil je shvatio težinu zločina koji je počinio.

Zbog toga je *Stvoritelj nebesa i Zemlje propisao sinovima Israilovim: onaj koji ubije jednog nevinog čovjeka, kao da je ubio cijeli svijet; a onaj koji spasi jednog čovjeka, kao da je spasio cijeli svijet. Allahovi vjerovjesnici su dolazili i tu poruku ljudima ponavljali, ali su mnogi, i nakon toga, sve granice zla prelazili.* (Kur'an, 5:32)

²⁵ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 26. džumade-l-ahira 1427. godine po Hidžri, odnosno 21. jula 2006. godine.

Čini nam se da nikad kao danas nije bilo važnije da se čuje ova božanska poruka.

I nikad kao danas nije tako jasno da je ubijanje nevinih ljudi u Palestini i Izraelu kao ubijanje cijeloga svijeta.

I nikad kao danas potomci Ibrahimovi – poput Ademovog sina Kabila – nisu pozvani da čitaju, uče i nauče iz Tevrata, Indžila i Kur'ana da *onaj koji ubije jednog, kao da je ubio sve, a onaj koji spasi jednog, kao da je spasio sve ljude*.

Jesu li duhovni potomci Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhammeda, a.s., zaboravili Božiju zapovijed sa Sinaja? Ne ubij!

Ko je opet nagovorio Kabila da ubija? Kako to da Kabil sada ne vidi ni crnog gavrana? Kako to da ovog puta Kabil ne vidi i ne sluša nikoga? Ni onog koji se stidi pred samim sobom od zla koje odjekuje zemljom svetih predaka? Zato se s pravom neki pitaju gdje je Habil da kaže svome bratu: *I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da tebe ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova. Ja želim da ti ponesesh i moj i svoj grijeh...* (Kur'an, 5:27–28)

Očito, nema Habila! Habilov se glas ne može čuti od prejake dreke ratnih bombi koje padaju po selima i gradovima Palestine, Sirije i Iraka, što nekima koji to gledaju na TV-ekranima predstavlja zabavu, kao neki horor film i ništa više. To je tako, jer kako drugačije objasniti da ni stotine bombi, ni stotine raketa ne može da probudi uspavanu savjest čovječanstva? Kako to? Neki imaju pravo da se brane ubijajući nevine civile, a nekima nije dopušteno ni da se hrane od plodova svoje zemlje i svoga rada?

Ko hoće da ima monopol na osvetu? Monopol na bombu? Monopol na bol i patnju?

Ne, niko ne može imati monopol na osvetu! Niko ne može imati monopol na bombu? I niko ne može imati monopol na bol i patnju!

No, svako danas ima pravo i obavezu da digne svoj glas protiv ubijanja nevinih ljudi na Bliskom Istoku. Jer, tamo je kolijevka duha i duše čovječanstva. I zato je ubijanje jednog nevinog čovjeka – kao ubijanje cijelog čovječanstva. I zato je spašavanje jednog čovjeka – kao spašavanje cijelog čovječanstva.

Niko kao mi ovdje, u Sarajevu nema više prava, ali ni obaveze da digne svoj glas protiv sukoba u Svetoj zemlji, u Jerusalemu, oko džamije al-Aqsa, jer mi najbolje znamo šta znači živjeti u gradu pod opsadom.

Stoga, neka se čuje na sve strane svijeta iz naše Bosne: Zaustavite rat na Istoku! Zaustavite ubijanje nevine djece! Za ime Boga, zaustavite prolijevanje ljudske krvi u Svetoj zemlji!

Pa ni Sveta zemlja ne može više podnijeti toliko nevine ljudske krvi!

Dosta je bilo svetih ratova za Svetu zemlju! Vrijeme je da se čuje sveta riječ, u kojoj se obznanjuje sveti mir za sve ljude i narode u Svetoj zemlji, gdje je moguće da žive potomci Ibrahimovi, Musaovi, Isaovi i Muhammedovi, a.s., u miru i slozi.

To ne samo da je moguće već je i nužno radi mira i sreće cijelog čovječanstva. Stoga mi pozivamo, u ime Boga, Stvoritelja nebesa i Zemlje, sinove Israilove, sinove Ibrahimove, sinove Musaove, sinove Isaove i sinove Muhammedove, a.s., da se vrate Jednome Bogu, Koji nas je sve stvorio i razvrstao po različitim imenima, plemenima i narodima kako bismo se međusobno upoznawali i uvažavali u jedinstvu naših različitosti, u kojima je smisao zemaljskog života.

Draga braćo i sestre, danas učimo dovu Allahu Uzvišenom da se zaustavi rat na Istoku – u Palestini, Jemenu, Iraku, Siriji, Libiji...!

Učimo dovu da Allah Svevišnji moćnima prosvjetli um, a slabima podari sabur!

Učimo dovu da se nađe pravedan i trajan mir za palestinski i izraelski narod!

Učimo dovu Allahu Svemogućem da Sveta zemlja – Kuds bude mjesto susreta, mjesto vjere i nade, mjesto mira i sreće, mjesto gdje se spaja nebo i zemlja u Božijem blagoslovu!

Allahu Svemoćni, osnaži nas u namjeri da živimo i radimo za mir i sreću u svijetu! Allahu Sveznajući, pouči nas da je naš mir u miru drugoga i da je naša sreća u sreći drugoga!

Allahu Milostivi, budi nam milostiv ako pogriješimo! Amin!

44 NE SMIJE NAS NIKO DIJELITI NA PRAVE I KRIVE MUSLIMANE, NA VEHABIJE I SUFIJE, NA SUNNIJE I ŠIIJE, NA VJERNIKE I NEVJERNIKE, NA PATRIOTE I IZDAJNIKE²⁶

Druga zulkadetska hutba • 12. zu-l-kade 1438/4. august 2017. godine

Svjedočim pred Bogom i svijetom da je naš narod odbio klanjati se zlatnom teletu! Odbio je zov Samirije, a prihvatio poziv Musaov da je Bog Jedan, Kojem niko i ništa nije ravno. Odbio je međusobnu podjelu i prihvatio Harunovu pobjedu jedinstva i sloge. Svjedočim pred Bogom i svijetom da je većina našeg naroda krenula pravim putem islama, pa je zato veliki grijeh dijeliti ga na male mezhebe i krive puteve, koji završavaju podjelom nanoseći veliku štetu našoj vjeri i domovini. Mi ovdje nismo muslimani od jučer! Mi smo ovdje od pamtivijeka. Mi smo muslimani s dugim pamćenjem i s bogato utemeljenom islamskom tradicijom.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدٌ وَكَتَبْتُهُ ، وَأُوْثِقْتُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ ، وَأَعَادِي مَنْ
يَكْفُرُ بِهِ . وَشَهِدْتُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَشَهِدْتُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Iako su kur'anska kazivanja o životu Allahovih vjerovjesnika jednako važna, kazivanje o Musau, a.s., i njegovom narodu posebno su zanimljiva i poučna.

Musa, a.s., je vjerovjesnik kojem je Uzvišeni Allah izravno govorio na Sinaju. On se rodio i rastao u okrilju Allahove milosti unatoč faraonovoj

²⁶ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 10. safera 1427. godine po Hidžri, odnosno 10. marta 2006. godine.

oholosti. On je svoj narod poveo iz ropstva u slobodu s vjerom u Boga i nadom u spas i pobjedu. Imao je rođenog brata, koji mu je pomagao. Ali, imao je Musa, a.s., i onog Sāmiriju, koji mu je odmagao, koji mu je rođenog brata i cijeli narod njegov na krivi put navodio. Zaslijepljen idejom o zlatnom teletu, Sāmirija nije vidio blagodat spasa od faraonovog ropstva, nije razumio Musaov boravak na Sinaju i nije prihvatio Allahove zapovijedi Benu Israilu. Umjesto toga, Sāmirija je *izlio tele koje je davalo glas kao da muče i rekao: 'Ovo je vaš bog i Musaov bog, on ga je zaboravio.'*

Kada se, nakon četrdeset dana, Musa, a.s., vratio sa Sinaja, gdje je čuo sve važne Allahove zapovijedi, imao je šta vidjeti – njegov se narod klanjao Sāmirijevom zlatnom teletu. “*O Harune*”, povika Musa, “*šta te spriječilo kada si vidio da su zalutali, da za mnom ne odeš? Zašto nisi zapovijed moju poslušao!?*” “*O, sine majke moje*”, reče Harun, “*ne hvataj me za bradu i za kosu moju! Ja sam se plašio da ti ne rekneš: Napravio si podjelu među sinovima Israilovim i nisi postupio onako kako sam ti rekao!*” (Kur'an, 20:92–94)

قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا، لَّا تَتَّبِعَنِ فَعَصَيْتَ أَمْرِي، قَالَ يَا أَبْنَاءَ أُمَّ
لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي، إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي.

Ovo kur'ansko kazivanje o Musau, Harunu i Sāmiriji nudi nam da shvatimo koliko je važno čuvati jedinstvo naroda, pa i onda kad Sāmirija napravi zlatno tele, jer grijeh zlatnog telea – kako nam sugerira Harun – lakši je od grijeha razdora i podjele među ljudima.

Jer, ljudi se lakše oslobađaju od zablude nego od zavade. To je zato što smutnja, zavada i podjela među ljudima zbog vjere, nacije ili rase uzrokuju kolektivnu nesreću, dok su zabluda i krivovjerje čin individualne svijesti koja se s vremenom pomjera ili mijenja prema istini.

Nismo li i mi narod kojem je nekoć Sāmirija pravio zlatno tele, kojem su se neki klanjali?

Nije li i među nama bio Harun, koji je trpio Samiriju samo zato da ne bi napravio podjelu među ljudima?

Nismo li i mi narod poput naroda Musaovog, kojem je Allah pomogao da se spasi od faraonovog zuluma?

I, nismo li i mi narod koji, nakon svega što nam se dogodilo, treba da sluša Allahove zapovijedi koje Musa, a.s., donosi sa Sinaja?

I treba da razumije Harunovu poruku da se ne smije praviti među ljudima podjela ni onda kada neki krenu krivim putem, a kamoli onda kada većina krene pravim putem.

Svjedočim pred Bogom i svijetom da je naš narod odbio klanjati se zlatnom teletu!

Odbio je zov Samirije, a prihvatio poziv Musaov da je Bog Jedan, Kojem niko i ništa nije ravno. Odbio je međusobnu podjelu i prihvatio Harunovu pobjedu jedinstva i sloge.

Svjedočim pred Bogom i svijetom da je većina našeg naroda krenula pravim putem islama, pa je zato veliki grijeh dijeliti ga na male mezhebe i krive puteve, koji završavaju podjelom nanoseći veliku štetu našoj vjeri i domovini.

Mi ovdje nismo muslimani od jučer! Mi smo ovdje od pamtivijeka. Mi smo muslimani s dugim pamćenjem i s bogato utemeljenom islamskom tradicijom.

Naši dalji i bliži preci dobro su znali ko im je otac i ko im je mati. Pa i mi danas, njihovi potomci, dobro znamo što nam je očeva vjera i majčina domovina. To nam bar niko ne treba objašnjavati. I niko nam ne treba držati moralne lekcije ni o vjeri, ni o domovini.

Mi smo dovoljno zreli da znamo praviti razliku između pravog i krivog puta u vjeri, i dovoljno smo iskusni da znademo koji je mogući put za našu domovinu.

No, to ne znači da mi ne želimo ni od koga ništa učiti. Naprotiv, mudrost je izgubljena stvar, pa gdje god je nađeš, uzmi je. Ali, mi smo dovoljno svjesni da je naše pravo i obaveza da za svoju sudbinu budemo sami odgovorni.

Naravno, treba se upoznati i s drugim i drugačijim fetvama o nekim pitanjima u vjeri, ali fetve koje se ovdje donose izraz su naše slobode i naše odgovornosti.

Stoga ne treba bježati od slobode da bi se izbjegla odgovornost. Ne treba se bojati samoga sebe. Treba biti hrabar i preuzeti odgovornost pred Bogom i svijetom. Treba biti iskren sa samim sobom. Nije dovoljno da se samo volimo u vjeri, već je potrebno da se i međusobno poštujemo u poslu.

Ne smije nas niko dijeliti na prave i krive muslimane, na vehabije i sufije, na sunnije i šiije, na vjernike i nevjernike, na patriote i izdajnike.

Ustvari, mi ne smijemo pristati na podjelu u vjeri koja bi nam donijela nesreću u domovini. Ne smijemo slijediti one koji šire smutnju među nama, jer "griješ smutnje ponekad je gori od grijeha ubojstva", kaže se u Kur'anu, sura el-Bekare, 191. ajet (لَفِتَةً مِّنَ الْمُتَّبِعِينَ).

Mi smo takvi kakvi smo – ni najbolji, ali ni najgori. Pokazali smo cijelome svijetu da smo spremni umrijeti za svoju vjeru i domovinu. Sada želimo pokazati da smo spremni živjeti u našoj vjeri i domovini u slozi sa samim sobom i s drugim i drugačijim.

Allahu Svemogućí, osnaži nam slogu u kojoj je naš mir i sreća!

Allahu Sveznajući, pouči nas da volimo svoje vrijednosti, a da vrijednosti drugih poštujemo!

Allahu Plemeniti, oplemeni nas dobrotom i ljepotom u vjeri i domovini!

Allahu Milostivi, smiluj nam se ako pogriješimo i obraduj nas ako dobro djelo učinimo! Amin!

45 ZA NAS NISU OPASNA NEVIDLJIVA, VEĆ VIDLJIVA BIĆA KOJA NAM UBIJAJU ZDRAV RAZUM

Treća zulkadetska hutba • 19. zu-l-kade 1438/11. august 2017. godine

No, mi dugo pamtimo da ne bismo znali da i kad bi postojali vanzemaljci koji preko nekog šalju energiju, nas ovdje ta sreća ne bi zapala, jer nama se ništa ne poklanja. Od nas se samo uzima od pamtiviljeka. Otimaju nam i serbez sebi prisvajaju prirodna blaga, od rasnog konja do rasnog psa, od umjetničkog djela do ukusnog bosanskog jela. Uzimaju nam i za svoje potrebe naturaliziraju ljudske talente, od vrsnih intelektualaca do vrhunskih sportista.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدُهُ وَكَتَبَتْهُ ، وَأُوْؤَمِنْ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ ، وَأَعَادِي مَنْ
يَكْفُرُ بِهِ . وَشَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَشَهِدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Znamo da Mjesec putuje oko Zemlje dok se Zemlja okreće u elipsi oko Sunca. To znači da dok se Zemlja približava Suncu, Mjesec ubrzava svoje kretanje oko Zemlje. I obratno, dok se Zemlja udaljava od Sunca na svom eliptičnom putu, Mjesec smanjuje svoju brzinu oko Zemlje. I tako *sve u kosmosu pliva* (وَكُلٌّ فِي لَدِّيْ جَوْنٌ), poučava nas Uzvišeni Allah (Kur'an, 21:33), Koji je *stvorio nebesa bez za nas vidljivih stubova i po Zemlji poredao stabilne planine da nas ne trese, i dao da se na Zemlji rađaju životinje raznih vrsta i da se s neba kiša spušta na Zemlju kako bi po njoj nicale svakovrsne plemenite biljke. To je Allahovo stvaranje! A sad pokažite šta su drugi mimo Allaha stvorili!? Ništa! Krivotvorci su u velikoj zabludi!* (Kur'an, 31:10–11)

قَالَ تَعَالَى: خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَلَقِيَ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ لَا تَمِيدُ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَلَبِثْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ. هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَكُرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ، بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ.

Krivotvorci ne samo da nisu ništa stvorili, već uništavaju i ono što je Allah stvorio za život na Zemlji. Zar nije očito da se *metež pojavio i na kopnu i na moru zbog onog što neki ljudi rade* ... (Kur'an, 30:41)

قَالَ تَعَالَى: ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَ سَيِّئَاتِي النَّاسِ...

I kad im se kaže: “*Nemojte krivotvoriti red i poredak na Zemlji*”, oni odgovaraju: “*Ne, mi samo red i poredak popravljamo.*” (Kur'an, 2:11)

قَالَ تَعَالَى: وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ.

A, evo kako ga popravljaju! S industrijskom revolucijom čovjek je izumio mašine koje koriste fosilna goriva: ugalj, naftu i prirodni gas. Sagorijevanje ovih goriva oslobađa u atmosferu gasove: ugljen-dioksid, metan i azot. Ti gasovi remete od Boga stvoreni red i poredak u prirodi.

Koncentracija ugljen-dioksida u zemljinoj atmosferi porasla je za 30% od industrijske revolucije, što je više nego ikada u zadnjih 800 000 godina. Dakle, vazduh, koji sva živa bića najviše trebaju, odnosno bez kojeg nema života na Zemlji, zagađen je i sve se više zagađuje.

Sjetimo se da je voda nekad bila čista i besplatna. Danas kupujemo vještački čistu vodu, jer je prirodna voda zagađena.

Ne navodi li nas ta činjenica na zaključak da nije isključeno da će i prirodni zrak jednoga dana biti tako zagađen da će se morati praviti vještački čist zrak, koji će se kupovati za puko preživljavanje?

Sve je moguće ako se čovjek ne vrati humanom fundamentalizmu na principu Božanskog duha, kao dara Božijeg čovjeku, koji će shvatiti da je:

Božije sve što je na nebesima i ono što je na Zemlji. Zaista, Bog je Neovisni i Hvale dostojni. (Kur'an, 22:64)

قَالَ تَعَالَى: لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ.

Upitaj: “Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?” – “Allahova!” – odgovorit će, a ti reci: “Pa zašto, onda, ne dođete sebi!?”

Upitaj: "Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Prijestolja Veličanstvenoga?" – "Allah!" – odgovorit će. "Pa zašto Ga, onda, stalno na umu nemate!?"

Upitaj: "Ko drži vlast nad svim i ko uzima u zaštitu i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?" – "Allah!" – odgovorit će, a ti reci: "Pa zašto, onda, dopuštate da budete zavedeni!?" Da, Allah Istinu donosi, a oni su zaista lažljivci! (Kur'an, 23:84–90)

قَالَ تَعَالَى: قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَلَا تَذَكَّرُونَ.
قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَلَا تَتَّقُونَ. قُلْ مَنْ
بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَلَنَى
تُسْحَرُونَ. بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ.

I Božije je sve što je na nebesima i na Zemlji, i Njemu je pokornost vazda primjerena: hoćete li, onda, iskazivati poštovanje ičemu drugome osim Allahu?! Od Allaha je svaka blagodanost koju uživate... (Kur'an, 16:52–53)

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا فَغَيَّرَ اللَّهُ نَتَقُونَ. وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ
فَنَ اللَّهُ...

Jer, zasigurno, da se ljudska duša nije zagadila i da se ljudska pamet nije pokvarila gasovima sebičnosti, pohlepe i nemorala, ne bi došlo ni do prirodne zagadenosti.

O zagadenosti ljudske duše i pokvarenosti ljudske pameti najbolje govori stanje u svijetu, gdje je sve veći jaz između sve manjeg broja imućnih i sve većeg broja siromašnih.

U 70-im godinama prošlog stoljeća odnos razlike u zaradi između 20% najimućnijih ljudi u svijetu i 20% najsiromašnijih iznosio je 30:1, dok je početkom 90-ih iznosio 61:1. Ovaj nesrazmjer nastavio se povećavati tako da je polovicom 90-ih iznosio 86:1. Najbogatijih 358 ljudi u svijetu danas raspolazu blagom u vrijednosti od 45% imanja svjetskog stanovništva, a to je oko 2,5 milijardi ljudi.

Broj gladnih u svijetu prešao je 850 miliona: 820 miliona gladnih živi u zemljama Afrike i Azije, 25 miliona u tranzicijskim zemljama, dok u razvijenim industrijskim zemljama živi 9 miliona gladnih.

Svake treće sekunde u svijetu jedna osoba umre od gladi, od čega je 75% djece, dok na drugoj strani restorani i kuhinje dnevno bacaju 50% skuhanе ili polusirove hrane. Više od 1,5 milijardu ljudi na svijetu živi s manje od jednog dolara na dan.

Ako se, uskoro, ljudska duša ne pročisti i ako se ljudski um ne dozove pameti, u svijetu će svakog dana od gladi umirati 25 000 ljudi.

U Bosni i Hercegovini oko 20% stanovništva nema osiguran niti jedan obrok dnevno. Oko 48% naših rođaka, prijatelja i komšija na rubu je siromaštva, dok je 18% njih na rubu gladi. U našoj zemlji je oko pola miliona nezaposlenih. Ostavljeni tako od onih koji bi trebalo da brinu o njihovom fizičkom i mentalnom zdravlju, ljudi u našoj zemlji traže lijeka od nadrijekara, vjerujući da im preko njega dolazi vanzemaljska energija kao nadoknada za oduzetu im ovozemaljsku energiju ili ovozemaljsko pravo na zdrav i pošten život na svojoj zemlji i u svojoj vjeri.

No, mi dugo pamtimo da ne bismo znali da i kad bi postojali vanzemaljci koji preko nekog šalju energiju, nas ovdje ta sreća ne bi zapala, jer nama se ništa ne poklanja. Od nas se samo uzima od pamtivijeka. Otimaju nam i serbez sebi prisvajaju prirodna blaga, od rasnog konja do rasnog psa, od umjetničkog djela do ukusnog bosanskog jela. Uzimaju nam i za svoje potrebe naturaliziraju ljudske talente, od vrsnih intelektualaca do vrhunskih sportista.

Ne, za nas nisu opasna nevidljiva, već vidljiva bića koja nam ubijaju zdrav razum, koja nam truđu dušu i među nas unose fitneluk, tj. razdor, koji može imati teže posljedice od ubijanja.

(وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ)

I dok se pripremamo za najveći skup ljudi koji svjedoče Jednog Boga na jednom mjestu, na Arefatu, pozivam mladu generaciju da vjeruje u Boga i da se pouzda u sebe, u svoj vrijedni rad i svoje provjereno znanje. Bog, dž.š., osposobio je čovjeka da čita i uči kako bi spoznao zakonitosti ovoga svijeta. Ništa se ne događa izvan tih Bogom datih zakonitosti. Svaka stvar ima svoj uzrok i posljedicu. Dopušteno nam je da istražujemo uzroke stvari u pojavnom svijetu i da proučavamo posljedice.

Allahu Svemogući, osnaži nas Svojom energijom i snagom! Allahu Sveznajući, pouči nas korisnom znanju! Allahu Milostivi, omili nam znanje i mudrost! Amin!

46 SLOBODA JE PRIRODNO PRAVO ČOVJEKA²⁷

Četvrta zulkadetska hutba • 26. zu-l-kade 1438/18. august 2017. godine

Međutim, kako oni u Prijedoru, tako i ovi u Sarajevu zaboravljaju da su povijest Bosne pravili slobodoumni heretici, a ne podobni i podanički robovi, te da je bosanski duh slobode nadživio sve tirane i despote pa će nadživjeti i ove sadašnje, koji su sebi umislili da nas nakon pokušaja biološkog istrebljenja sad mogu i duhovno i intelektualno progoniti jednog po jednog dok nam ne ubiju volju za slobodom, kao najvećom dunjalučkom vrijednošću. Na drugoj strani, svi oni koji su se borili za pravo na život, vjeru, slobodu, imetak i čast upamćeni su kao povijesni pobjednici, koje poštuje cijeli svijet.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ . الْحَمْدُ وَلِصَلَاتِهِ، وَلِتَغْفِرُهُ وَلِتَهْدِيهِ، وَأَوْفَىٰ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ، وَأَعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَتَهْدِي لَنَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَتَهْدِي لَنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ.

Hvala Allahu hvalom koja se nikom ne upućuje osim Njemu, jer se uistinu Njemu sve vraća, hvalom koja priliči Njegovim blagodatima, koje On stalno uvećava, i s kojom se postiže Njegovo zadovoljstvo!

Molimo Allaha Uzvišenog da blagoslovi onoga s kojim je zapečaćeno poslanstvo, Muhammeda, alejhisselam, kao i njegovu braću Allahove poslanike Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, alejhim salavat i selam, i sve druge koje je Allah nadahnjivao znanjem i mudrošću kako bi donosili radosnu vijest svjetovima! I neka je blagoslov na sve njihove sljedbenike!

Učimo dovu Allahu Uzvišenom da nas sačuva od posrtaja! Žurimo prema Allahu kako bi naša riječ i djelo bili radost i sreća ljudima!

Draga braćo i sestre!

Šta je sloboda? Sloboda je pravo na izbor dobra (الْخَيْرُ) protiv zla (الشَّرُّ). Otuda se pojam slobode na arapskom jeziku izvodi iz korijenja riječi (لَا خَيْرَ لَ), tj. sloboda je لَا خَيْرَ لَ pravo na izbor onoga što je dobro i korisno, a protiv onoga što je zlo i štetno.

²⁷ Hutba je održana u Carevoj džamiji u Sarajevu 11. redžeba 1433. godine po Hidžri, odnosno 1. juna 2012. godine.

Čovjek se rađa slobodan, kao što nam se kaže u jednom hadisu:

كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ.

“Svako se dijete rađa u svojoj ljudskoj prirodi, slobodno od grijeha s mogućnosti i pravom na izbor dobra, ali ga najprije roditelji usmjere da ide ovim ili onim putem, te da prihvati ovaj ili onaj svjetonazor.”

Dakle, sloboda je prirodno pravo čovjeka, kojeg je Allah stvorio da bude u službi dobra i da se bori protiv zla. A najveće zlo je ropstvo, kao ovisnost o gospodaru koji prisiljava roba da se slijepo pokorava. I baš zato što je rođen slobodan, čovjek ima samo jednog Gospodara, Onoga Koji ga je stvorio slobodnim da bude samo Njemu u službi kako bi se spasio od ropstva bilo kojem čovjeku, koji nije dorastao da gospodari ni svojim vlastitim životom, a kamoli životima drugih ljudi.

U tome je najviši smisao vjere, najviši smisao *tewhīda*, jer onaj ko je svjestan svoje ovisnosti o Jednom i Jedinom Gospodaru svega što postoji, svjestan je i svoje vlastite slobode u odnosu na druge ljude, koji su, također, ovisni o istom Gospodaru, pa je protivno zdravom razumu da se bilo koji čovjek nameće kao gospodar bilo kojem drugom čovjeku. Upravo zato što je i sam bio svjestan svoje ovisnosti o Gospodaru svjetova, faraon je iz oholosti imao potrebu da se povišenim glasom proglašava gospodarom ljudi:

هَلْ لَكَ حَدِيثُ مُوسَى. إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى. فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَّا نَارُ تَرْكِي. وَهَٰذَاكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخَشَى. فَلَمَّا آتَاكَ الْكُبْرَى. فَكَذَّبَ وَعَصَى. ثُمَّ ذَاكَ يُسْعَى. فَخَشَرَ فَنَادَى. فَقَالَ لَأَرْبُكُمُ الْكَلَى.

Dakle, u Kur'anu nam se postavlja pitanje: *Da li je doprla do tebe vijest o Musau? Vijest o tome da ga je Gospodar njegov u svetoj dolini Tuvā zovnuo i rekao mu: “Idi faraonu, koji se osilio i reci mu: Da li bi ti da se popraviš, da te o Gospodaru tvome poučim, pa da ga poštuješ!?”* Pa mu je najveće čudo pokazao, ali je faraon sve to porekao i nije ništa poslušao, već se okrenuo, uzoholio i povikao: *“Ja sam vaš najveći gospodar! – reče faraon.* (Kur'an, 79:15–24)

Očito da do nekih ova priča o Musau još nije doprla, iako je ona stara skoro koliko je star i ljudski rod, ali je izgleda uvijek nova za one koji još uvijek neće da je čuju, jer misle, kao što je i faraon mislio, da su ljudi

gospodari života, jer misle da su ljudi gospodari savjesti, jer misle da su ljudi gospodari prava, jer misle da su ljudi gospodari sreće, jer misle da su ljudi gospodari imetka, jer misle da su ljudi gospodari časti.

Naravno, oni nisu gospodari nikoga i ničega, kao što ni faraon nije bio gospodar nikoga i ničega, osim svoje gluposti i povijesnog poraza i poniženja. Da, tako je, svi oni koji su sebi umišljali da su gospodari ljudskih života, ljudskih uvjerenja, ljudskih sloboda, ljudskih prava i ljudske časti doživjeli su povijesni poraz i poniženje kao primjer ljudske gluposti i sramote:

وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

Sve što su uradili uzalud im je i sve što čine beskorisno im je. (Kur'an, 11:16)

A to su oni kojima se čini da mogu raditi što hoće i da mogu činiti što im je volja sve dok su u takvom položaju koji im omogućava da se služe argumentom sile protiv sile argumenta i koji to rade iz potrebe da drugoga omalovaže i obesprave. Jučer smo obilježili sjećanje na dan kad su naša braća u Prijedoru morala stavljati bijelu traku kako bi njihovim ubicama bilo lakše pogoditi željenu metu, a to je ljudski život, ljudska vjera, ljudska sloboda i ljudska čast.

Ovih dana ostali smo zatečeni viješću da je usred Sarajeva, na Filozofskom fakultetu uveden embargo na akademsko napredovanje u obrazovanju osobi koja misli drugačije od svojih ispitivača, odnosno inkvizitora.

Međutim, kako oni u Prijedoru, tako i ovi u Sarajevu zaboravljaju da su povijest Bosne pravili slobodoumni heretici, a ne podobni i podanički robovi, te da je bosanski duh slobode nadživio sve tirane i despote pa će nadživjeti i ove sadašnje, koji su sebi umislili da nas nakon pokušaja biološkog istrebljenja sad mogu i duhovno i intelektualno progoniti jednog po jednog dok nam ne ubiju volju za slobodom, kao najvećom dunjalučkom vrijednošću.

Na drugoj strani, svi oni koji su se borili za pravo na život, vjeru, slobodu, imetak i čast upamćeni su kao povijesni pobjednici, koje poštuje cijeli svijet. To im i Allah, dž.š., obećava kad kaže:

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ.

Danas ih ja nagrađujem za upornost i dosljednost i oni su pobjednici.
(Kur'an, 23:111)

A to su oni koji su se jučer, noseći bijelu traku na ruci, solidarisali sa žrtvama progona, silovanja i ubijanja u Prijedoru, kao i s onima koji su u Omarskoj i Keratermu bili zatočeni u konclogoru samo zato što su muslimani Bošnjaci. To što nam se događa u Prijedoru, gdje se nastoji negirati zločin i zabraniti suosjećanje sa žrtvama konclogora, kao i u Sarajevu, gdje se pokušava ubiti pravo na akademsko napredovanje i pravo na drugačije mišljenje te osporiti sloboda savjesti, treba da nas ujedini u našem naporu da osiguramo da naše pravo na život, vjeru, slobodu, imetak i čast ne ovisi od njihove milosti, već od našeg jedinstva i sloge na putu dobra do naše zajedničke sreće, mira i sigurnosti.

U Kur'anu Časnom kaže nam se da svako ima pravo na svoje mišljenje, ali se vi natječite za izbor onoga što je za vas dobro i korisno:

وَلِكُلِّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيًا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَ اِتِّبِعْ مَا تُكُونُوا رِئًا بِكُمْ اَللّٰهُ جَمِيعًا اِنَّ اَللّٰهَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Svako ima pravo na svoju kibli, tj. na svoj pravac u životu, mišljenju i vjerovanju, ali vi se natječite u izboru onoga što je dobro i korisno, jer gdje god budete, na kraju ćete se svi vratiti Allahu, jer Allah zaista sve može.
(Kur'an, 2:148)

Pitanje slobode stoga se ne odnosi na to da li naš izbor i postupci imaju uzrok, već na ono šta bi zapravo njihov uzrok trebalo da bude. Onda kada smo mi – ono što zapravo i jesmo – sami sebi uzrok, mi smo slobodni. Jer, zasigurno, ne bi se mogli smatrati slobodnim ako smo u nemogućnosti da izrazimo određenu sklonost, ukus ili interes za vlastiti izbor dobra niti se sloboda dostiže ako smo dužni izraziti nešto što nije u skladu s našim karakterom, koji određuje želja za dobrim i korisnim.

Broj mogućih alternativa u izboru nije mjerodavan. Bilo da su neke druge mogućnosti pružene ili ne, ja sam slobodan kada mogu učiniti stvar koju želim učiniti, kao moje uvjerenje da činim dobro i korisno djelo.

Sloboda, u tom smislu samoodređenosti, uključuje moralnu odgovornost. U društvu u kojem postoji podjela rada i gdje ljudi ovise jedni o drugima nedostatak bilo kakvog vida međusobnog poštivanja prava i obaveza morao bi prouzrokovati katastrofu. Tada bismo imali rat u kojem

bitku vode svi protiv svih. Takva doktrina, praktično primijenjena, može se činiti kao Božiji znak tiraninu i istraživaču, ali to bi za čovječanstvo značilo kaos.

Allahu Svemogući, osnaži nas u našem pravu na život, vjeru, slobodu, imetak i čast!

Allahu Sveznajući, pouči nas da se ujedinito u našoj borbi za slobodu!

Allahu Milostivi, omili nam zajedništvo u vjeri i sudbini! Amin!

47 STRPLJENJE U TEŠKOĆI IMA ZNAČENJE ŽRTVE U ISKUŠENJU

Prva zulhidžetska hutba • 3. zu-l-hidždže 1438/25. august 2017. godine

Islam je vjera sinteze najboljeg u prošlosti, najljepšeg u sadašnjosti i najspasonosnijeg u budućnosti. Institucija hadža najočitiji je dokaz za tu tvrdnju. Jer u činu hadža najjasnije se otkriva ta iskonska težnja čovjeka da dotakne samo dno dobra, na Arefatu se najbolje vidi ta izvorna ljepota današnjeg čovječanstva, i u tavafu oko Kabe najglasnije se čuje ta čovjekova želja za zaštitom od zla šejtana nasilnika.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدُهُ وَسَلَتَعَيْنَهُ ، وَسَلْتَغْفِرُهُ وَسَلْتَهِدِيهِ ، وَأُوؤْمِنُ بِهِ وَلَا كُفْرَهُ ، وَأُعَادِي مَنْ
يَكْفُرُ بِهِ . وَشَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ . وَشَهِدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Približavamo se Hadžijskom ili Kurban-bajramu, jednom od najvećih mubarek-dana. On nam donosi važne poruke, koje treba pažljivo saslušati i dobro razumjeti. To je dan koji nas podsjeća na ljude i događaje koji su značajno odredili povijest čovječanstva. Adem, Nuh, Ibrahim, Musa, Isa i Muhammed, alejhim selam, osobe su koje podsjećaju na sudbinu ljudskog roda. Džebel-u-rahme, Arefat, Mekam-i Ibrahim, Sinaj, Quds, Mekka i Medina mjesta su događaja koji označavaju put do čovjekove samobitnosti s Božijom uputom i milošću. Hadž je taj životni put čovjeka koji želi da više sazna o svom porijeklu i da snažnije vjeruje u pobjedu dobra i poraz zla.

Adem, a.s., morao je napustiti mirni Džennet i doći na nemirnu Zemlju zato što je prekršio riječ. Tek tada je shvatio značaj Allahovog zakona

i rizik ljudske strasti. Rečeno mu je da se može vratiti u Džennet ako bude u Allaha vjerovao i Njegov zakon poštivao. To nam je temeljna poruka od Adema, a.s., – poštivanje moralnih zakona donosi mir. Kršenje moralnih zakona donosi kaos.

Nuh, a.s, najdublje je predosjetio strahote nemirne Zemlje usljed ljudskog grijeha. Ali je i najbolje razumio nužnost pokornosti Allahovim uputama. Od Nuha, a.s., učimo da ne treba sjediti i čekati da nas voda potopi, već da treba ustati i praviti lađu po Allahovom nadahnuću ne obazirući se na one koji su duboko zaglibili u zlo. U toj lađi treba da bude mjesta za svakog onog koji ne ugrožava mir i sigurnost lađe, koja plovi na valovima velikim kao brda.

Ibrahim, a.s., našao se pred najvećim iskušenjem koje može jednog čovjeka zadesiti – pristati na žrtvu ili odbiti pokornost. Ibrahim, a.s., izabrao je ono prvo, jer je i njegov sin Ismail, a.s., vjerovao u očevu iskrenu predanost Bogu i znao je da njegova žrtva ima značaj za buduća pokoljenja. Otuda je kurban Ibrahimova, a.s., poruka da pred iskušenjem treba biti pouzdan i hrabar i Ismailova, a.s., pouka da pred vlastitom žrtvom treba biti dalekovidan i nesebičan. Ako žrtvu shvatimo kao lijek za sebičnost, uskogrudnost i pohlepu, onda kurban treba da bude bratska solidarnost, džematska istobitnost i ljudska širokogrudnost. Zato ovaj dan koji nas podsjeća na važnost vlastite žrtve treba da nas obaveže na istinsku pojedinačnu i džematsku brigu o siromašnim, kojih nije mali broj među nama, o starijim i nemoćnim, koji nas zovu u pomoć, o ranjenim i oboljelim, koji trebaju lijek, i o jetimima, koji očekuju našu ljubav i pažnju.

Faraon nikada nije bio spreman da se suoči s istinom i da poštuje pravila o ljudskom dostojanstvu. On je mislio da je sila njegovo pravo. Musa, a.s., pokazao mu je da je bio u krivu. Snaga Musaa, a.s., bila je u istini i pravdi. Ta Musaova, a.s., poruka važna je u svakom vremenu i na svakom mjestu – svakoj laži i bezočnoj sili mora doći kraj. Faraoni u našem vremenu i na našem mjestu morat će to shvatiti kad-tad. Strpljenje u teškoći ima značenje žrtve u iskušenju. Mi danas učimo kako da usvojimo i jednu i drugu vrlinu naše vjere.

Iz poruke Isaa, a.s., treba razumjeti da osobna patnja ne smije biti razlog za mržnju prema čovjeku. Treba savladati nagon za osvetom, ali i boriti se protiv zla i nepravde snagom prava na život, vjeru, slobodu, imetak i čast.

Muhammed, a.s., je posljednji Vjerovjesnik s Allahovom porukom cijelom čovječanstvu. U njegovoj poslaničkoj misiji očituje se cjelovita istina i puna pravda. U njegovom ljudskom životu sjedinjene su sve poruke prethodnih vjerovjesnika. U njegovoj Božanskoj poruci objedinjeno je brdo Arefat, gdje je Adem, a.s., spoznao slast i gorčinu zemaljskog života, i grad Medina kao Nuhova, a.s., lađa za spas ljudske civilizacije. S njim se sjedinjuje Mekka i Quds kao središte kosmičkog duha i jednog te istog izvora duhovnosti za cijelo čovječanstvo. Kaba postaje ono što je oduvijek bila – mjesto gdje je stajao Ibrahim i kibla, odredište kojim se na Zemlji označava vjera u Jednog Boga. S Kur'anom je osnažen i smisao Musaovom Tevratu i Isaovom Indžilu. *Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam vjera bude islam* – riječi su Allahove ljudima prilikom Oprosnog hadža posljednjeg vjerovjesnika Muhammeda, a.s., (Kur'an, 5:3).

Te zadnje riječi na hadžu snažno su pokrenule želju kod ljudi da ujedine svoja srca u pokornosti Jednom i Jedinom Bogu, Gospodaru svjetova. One su sjedinile prošlost i sadašnjost u izvjesnu budućnost. Objedinile su jednu cijelu povijest čovječanstva utemeljenu na izvornoj vjeri islama, koja ne priznaje nikakvu isključivost, niti opravdava bilo kakav oblik nasilja. Islam je vjera sinteze najboljeg u prošlosti, najljepšeg u sadašnjosti i najspasonosnijeg u budućnosti. Institucija hadža je najočitiiji dokaz za tu tvrdnju. Jer u činu hadža najjasnije se otkriva ta iskonska težnja čovjeka da dotakne samo dno dobra, na Arefatu se najbolje vidi ta izvorna ljepota današnjeg čovječanstva, i u tavafu oko Kabe najglasnije se čuje ta čovjekova želja za zaštitom od zla šejtana nasilnika.

I mi danas ovdje iskazujemo svoju težnju da u svijetu vlada dobro, pokazujemo svoju radost u ljepoti ovoga skupa i glasno izražavamo svoju želju za zaštitom od zla nasilja.

Bože Milostivi!

Pokaži nam istinu istinom! Zabludu nam pokaži zabludom!

Sjedini naša srca u ljubavi! Osnaži naše djelo u pravdi! Amin!

48 KURBAN JE LJUDSKI PUT ČOVJEKOVOG PRIBLIŽAVANJA STVORITELJU

Druga zulhidžetska hutba • 10. zu-l-hidždže 1438/1. septembar 2017. godine

Zato se treba približiti Allahu Svemogućem, i svojim roditeljima – ocu i majci, svome sinu i kćerki, i svom bratu i sestri, i svojoj rodbini i prijateljima, i svome domu, i svom komšiji, i svojoj džamiji, i svom džematu, i domovini svojoj treba blizu biti i bdjeti nad njezinim mirom i sigurnosti. A od Iblisa se treba udaljiti, i od poroka mržnje i zavisti, i od svađe i nesloge, i od laži i klevete, i od zla alkohola i droge, i od krivog puta treba se udaljiti, jer Pravi put je jasan.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . مُحَمَّدُهُ وَسَلَتَعَيْنَهُ، وَسَلَتَغَفِرُهُ وَسَلَتَهْدِيهِ، وَأُوْؤْمِنُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ
يَكْفُرُ بِهِ. وَشَهِدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَشَهِدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Hadž je ibadet u kojem čovjek spoznaje svoje mjesto u univerzalnom svijetu – na Arefatu, gdje je prvi čovjek spoznao svoje mjesto na Zemlji. To je dunjalučki put čovjeka koji u osobnom svjedočenju vjere nalazi kolektivni smisao života i koji u univerzalnoj poruci Kur'ana nalazi nadu u osobni spas.

Kurban je ljudski put čovjekovog približavanja Stvoritelju, kao što je i namaz kurban svakog pobožnog čovjeka **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَبُكْرَتِي**, tj. svaki pobožni čovjek želi da se kroz namaz približi svome Gospodaru. Jer onaj koji je blizak Bogu, blizak je i čovjeku kojem treba ljudska ljubav i pomoć.

Malo je trenutaka kao što je ovaj današnji, kad se najozbiljnije moramo zapitati šta je to što nas približava, a šta je to što nas udaljava jedne od drugih.

Kurban, dakle, znači blizinu, u vjerskom smislu to znači želju vjernika da se u svojoj pokornosti približi Allahu Uzvišenom na način žrtve u korist i na dobro sebi i drugome.

Zašto je potrebno žrtvom dokazivati blizinu nekome ili nečemu? Odnosno, zašto je potrebno da znamo od koga i od čega treba biti daleko?

Potrebno je zato što nas udaljšavanje od onog što treba da nam bude blizu može da nas odvede krivim putem, a priblijšavanje onome što od nas treba da bude daleko može nam donijeti štetu.

Zato se treba približiti Allahu Svemogućem, i svojim roditeljima – ocu i majci, svome sinu i kćerki, i svom bratu i sestri, i svojoj rodbini i prijateljima, i svome domu, i svom komšiji, i svojoj džamiji, i svom džematu, i domovini svojoj treba blizu biti i bdjeti nad njezinim mirom i sigurnosti.

A od Iblisa se treba udaljiti, i od poroka mržnje i zavisti, i od svađe i nesloge, i od laži i klevete, i od zla alkohola i droge, i od krivog puta treba se udaljiti, jer Pravi put je jasan.

Braćo i sestre, u ovom velikom danu Kurban-bajrama pozivam vas da žrtvujemo sebičnost, zavist, pohlepu, laž, klevetu, sumnju i međusobno nepovjerenje kako bismo se približili jedni drugima u zajedništvu vjere i ljubavi, jer to je najbolje jamstvo da budemo dostojni žrtve naših šehida, kojih se s ponosom danas sjećamo i učimo dovu da im Allah podari lijepi Džennet, a nama dadne mnogo sabura, pameti i mudrosti da budemo i ostanemo jedinstveni i snažni na putu dobra i napretka.

Braćo i sestre!

Neka nam Kurban-bajram vrati vjeru i nadu u bolji i sretniji život; neka među nama vlada sloga; neka nam zajedništvo u vjeri i ljubavi povрати samopouzdanje; neka svako radi svoj posao savjesno i odgovorno; shvatimo da je tajna uspjeha na ovome svijetu međusobno pomaganje u dobru!

Svima vam od srca želim sretan Bajram, moleći dragog Allaha, dž.š., za vaše zdravlje i uspjeh u životu i radu! Posebno želim Bajram čestitati prognanim, bolesnim i nemoćnim s dovom Stvoritelju Uzvišenom da im bude na pomoći!

49 NE MOŽE KAZATI DA IMA DOMOVINU ONAJ KOJI NE MOŽE DA SE U DOMOVINI HRANI, BRANI I OBLAČI²⁸

Treća zulhidžetska hutba • 18. zu-l-hidždže 1438/9. septembar 2017. godine

Vrijeme je, draga braćo i sestre, da preispitamo neka svoja uvjerenja i da provjerimo ispravnost nekih svojih stavova prema sebi, porodici, zajednici, društvu i domovini. Jer ne može kazati da ima domovinu onaj koji ne može da se u domovini hrani, brani i oblači. Zato kupujemo domaće, jer tako ćemo dokazati sebi i drugima da imamo domovinu, da mi svoju domovinu volimo, jer je ljubav prema domovini dio naše vjere, da mi nećemo da budemo ptica slomljenog krila koju neko treba da hrani, već mi hoćemo da budemo ona ptica koja će proizvoditi i nuditi hranu drugima. Jer i našoj Bosni polahko zamlađuje slomljeno krilo i samo što nije poletjela sa svoja oba krila da nahrani sve one koji su gladni na ulicama, u školama, u fabrikama i na svakom mjestu. Jer Bosna ima veliko srce, u kojem mogu da se nađu svi oni koji imaju bilo kakvo srce i Bosna ima plemenitu ruku, u kojoj mogu naći hranu svi oni koji imaju bilo kakvu snagu za dobro, lijepo i korisno.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ وَرِنَفْسِنَا وَسَيِّئَاتِ عَمَلِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَتَلْهَدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَتَلْهَدُ لَنَ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ.

قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ: وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَ تِلْكَ الْأُمُورُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima

²⁸ Hutba je održana u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu 26. safera 1425. godine po Hidžri, odnosno 16. aprila 2004. godine.

koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Ovih dana posjetili su me u mom uredu trojica uglednih bošnjačkih privrednika s namjerom da me upoznaju s jednim važnim privrednim pitanjem i da me zamole da tom pitanju posvetim jednu hutbu.

Bio sam, za trenutak, iznenađen njihovom molbom, jer, mislio sam da o privrednim pitanjima treba da brinu privrednici, a mi ovdje, u džamiji treba da brinemo o vjeri i moralu. Međutim, u daljem razgovoru privrednici su me uvjerali da pitanje privrede jednoga naroda nije isključivo pravo, niti isključiva obaveza samo privrednika, već je to pravo i obaveza svakog pojedinca da svojom vjerom i svojim moralom pomogne privredni razvitak i ekonomski rast jednoga društva.

Nadalje, bez predanog rada i uspješnog privređivanja neće biti ni prave vjere ni željenog morala, jer, kako nam reče Allahov Poslanik: "Siromastvo je na granici kufra – nevjerstva." I još nešto, ako ne shvatimo da treba da živimo od vlastitog rada, izgubit ćemo slobodu vjere i morala, te ako pristanemo da nas tuđin hrani i brani, zaglibit ćemo u širk – idolopoklonstvo, jer ćemo tada umjesto Bogu Jednome zahvaljivati onima koji u ruci drže kruh svagdašnji.

Saslušavši ih i uvjerivši se u ispravnost njihovih argumenata, odlučih da današnju hutbu posvetim tom pitanju, jer u biti kod čovjeka sve počinje i sve se završava s njegovim uvjerenjem, tj. s njegovim odnosom prema stvarima u svijetu, pa tako i s njegovim uvjerenjem i njegovim odnosom prema privrednim ili ekonomskim pitanjima u društvu. Džamija je mjesto i hutba je način da se ustanove određena uvjerenja koja su nam zajednička, te da se provjere određeni stavovi koji su nam kao zajednici potrebni. I dok vam to govorim, prisjetih se jedne zanimljive istočnjačke priče koja će nam objasniti kakvo treba da bude naše uvjerenje i kakav stav treba da zauzmemo kada je u pitanju položaj onoga koji hrani i onoga koji je hranjen.

Naima, u priči se kaže da je neki učenik nakon dugog sjedenja pred šejhom odlučio da napusti šejha i pođe u svijet za svojom nafakom. Na svom putu dođe do jedne pustinje, gdje vidje pticu slomljenog krila kako se bori da poleti, ali ne može. Stao je i pomislio: "Kako li će preživjeti ova

ptica slomljenog krila u ovoj pustinji bez hrane i vode?” Ali, gle čuda! Tamam dok je on stajao i razmišljao o tome, pojavi se druga ptica koja je letjela u pravcu ptice slomljenog krila, noseći joj hranu i vodu. Kad to vidje, šejhov učenik zaključí: “Allah je propisao svakom nafaku, pa zašto bih ja tražio svoju u dalekom svijetu. Idem se ja vratiti svom šejhu i kod njega čekati svoju nafaku.” Kad se pomolio, šejh se jako iznenadio i, naravno, pitao ga: “Što si se vratio?” Sav sretan što je u pustinji naučio mudrost o nafaki, učenik ispriča šejhu cijelu priču o ptici slomljenog krila koja je čekala i dočekala da je nahrani ptica zdravih krila. Očekujući pohvalu od šejha, učenik slavodobitno odgovori: “Vratio sam se jer sam spoznao da je Allah svakome propisao nafaku, pa tako i meni ovdje.”

Ali mudri šejh nije tako mislio, već je učenika prekorio rekavši mu: “A zašto ti nisi ona ptica koja hrani, već hoćeš da budeš ptica slomljenog krila koju neko drugi treba da nahrani.”

To je, dakle, pravo pitanje za nas ovdje i sada – hoćemo li ustati i tražiti svoju nafaku u vlastitoj zemlji ili ćemo sjediti i čekati da nas drugi hrani i brani? Dokad ćemo kupovati tuđu mutnu vodu pored svoje čiste i bistre bosanske? Dokad ćemo kupovati tuđe gorko mlijeko pored svoga slatkog bosanskog? Dokad ćemo kupovati meso sumnjivog porijekla pored našeg originalnog bosanskog? Dokad ćemo kupovati tuđe zatrovano voće pored naših lijepih i zdravih jabuka bosanskih? Dokad ćemo kupovati tuđe uvehlo povrće pored našeg svježeg bosanskog? Dokad ćemo kupovati tuđu vještačku hranu pored naše prirodne bosanske? Zapravo, dokad će trgovci bolje zarađivati prodajući nam tuđu robu, a ne onu koju su proizvele njihove komšije s kojima dijele zemlju, vodu i zrak? Dokad ćemo mi kao kupci tražiti stranu robu i na taj način podržavati siromaštvo naše zemlje i našeg društva? Dokad ćemo pomagati onoga kojeg ne znamo zato što ne možemo podnijeti da uspije onaj kojeg znademo? Dokad ćemo živjeti u uvjerenju da nafaka dolazi iz inostranstva?

Vrijeme je, draga braćo i sestre, da preispitamo neka svoja uvjerenja i da provjerimo ispravnost nekih svojih stavova prema sebi, porodici, zajednici, društvu i domovini. Jer ne može kazati da ima domovinu onaj koji ne može da se u domovini hrani, brani i oblači. Zato kupujmo domaće, jer tako ćemo dokazati sebi i drugima da imamo domovinu, da mi svoju domovinu volimo, jer je ljubav prema domovini dio naše vjere, da mi nećemo da budemo ptica slomljenog krila koju neko treba da hrani, već mi hoćemo da budemo ona ptica koja će proizvoditi i nuditi hranu drugima.

Jer i našoj Bosni polahko zamladuje slomljeno krilo i samo što nije pole-tjela sa svoja oba krila da nahrani sve one koji su gladni na ulicama, u škola-ma, u fabrikama i na svakom mjestu. Jer Bosna ima veliko srce, u kojem mogu da se nađu svi oni koji imaju bilo kakvo srce i Bosna ima plemenitu ruku, u kojoj mogu naći hranu svi oni koji imaju bilo kakvu snagu za do-bro, lijepo i korisno.

I zapamtimo, najbolja je pomoć da pomogneš samome sebi, jer onaj ko želi sebi pomoći, može pomoći i drugom i zato će ga i dragi Allah po-moći u toj namjeri. A pomoć sebi jeste i to da kupuješ domaću hranu, obuču i odjeću, jer na taj način ti pomažeš da penzioneri, kao tvoji rodite-lji i prijatelji, imaju penziju na vrijeme, da učenici, kao tvoja djeca, imaju redovnu nastavu u školi, da nas čuvari reda i mira u našem gradu, kao naše komšije i prijatelji, spašavaju od pošasti droge, od koje nam stradava-ju mladi momci i mlade djevojke.

Završit ćemo današnju hutbu s kur'anskim ajetom iz sure en-Nisa, broj 36, u kojem se na najbolji način stepenuju vrijednosti kojima se određuje sadržaj naše vjere i stupanj našega morala.

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ
وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ يَمَانُكُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا.

Vjerujete u Allaha i nemojte Mu ništa pripisivati što Mu ne priliči. A zatim, budite dobri prema roditeljima, vodite brigu o rođacima, budite pažljivi prema siročadima i prema siromasima, neka imate dobre odnose s komšijama koji su vam blizu, ali i s onima koji su daleko i s onima koje smatrate svojim prijateljima. Budite prijatni s putnicima namjernicima i s onima koji ovise o vašoj dobroj volji, jer Allah ne voli one koji se ohole i koji se hvališu.

Ako smo pažljivo slušali navedeni ajet iz Kur'ana Časnoga, lahko mo-žemo zaključiti da, nakon što smo primili vjeru u Jednoga Boga, od nas se očekuje da budemo od pomoći roditeljima, rodbini, komšijama, prijatelji-ma, nemoćnima i onima koji ovise o našem odnosu prema njima. Jedan od načina da svima spomenutim pomognemo bio bi i to da naša domovi-na krene putem privrednog napretka, a tako će, opet, biti ako svi shvatimo da kupujući domaću robu pomažemo domovini da ide putem napretka.

Svemogući Allahu, podari nam snagu da radimo i da se hranimo od plodova vlastitog rada!

Sveznajući Allahu, pouči nas da u uspjehu svoga brata vidimo vlastiti uspjeh na ovome svijetu i spas na drugome svijetu!

Milostivi Allahu, oprosti nam grijehе koje smo do sada počinili i spasi nas od grijehа koje odsada možemo počiniti! Amin!

50 HIDŽRA JE BILA TEŠKI ČIN ODLUKE: DA LI PRIHVATITI ROPSTVO RADI MIRA ILI PODNIJETI ŽRTVU RADI SLOBODE

Četvrta zulhidžetska hutba • 25. zu-l-hidždže 1438/16. septembar 2017. godine

Muhadžiri među nama jesu oni koji se ne mire s krivdom i s oholosti mušrika, koji ne poštuju čovjeka i njegovo dostojanstvo. A ensarije su oni koji pomažu svakog onoga koji otvara nove putove vjere i znanja, koji radi na našem uspravljanju – moralnom i kulturnom, ljudskom i patriotskom, znanstvenom i ekonomskom.

الْحَمْدُ لِلَّهِ . الْحَمْدُ وَسَلِّعَيْنَهُ، وَسَلِّعْفَرُهُ وَسَلِّهْدِيهِ، وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا كُفْرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُ بِهِ. وَتَلْهَدُ لَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Hvala Allahu! Jedino od Allaha mi očekujemo pomoć, uputu i oprost! Mi u Allaha vjerujemo! Istinu o Allahu mi ne skrivamo! Protivimo se svima koji o Allahu istinu skrivaju! Mi svjedočimo da nema boga osim Allaha, Jedinog! Njemu nije niko ni sličan ni ravan!

Mi svjedočimo da je Muhammed Allahov vjerovjesnik i poslanik!

Draga braćo i sestre!

Muslimani su izabrali da Hidžra bude ona crta u povijesti koja određuje njihovu orijentaciju u vremenu. Tom hidžretskom crtom obilježeno je kosmičko vrijeme u kojem misija posljednjeg Božijeg vjerovjesnika Muhammeda, a.s., ima zadatak da čovjeka pokrene iz stanja mirovanja u stanje kretanja. Jer, Hidžra označava kretanje iz jednog u drugo mjesto, iz jednog u drugo vrijeme. I kao što se Sunce, Mjesec i Zemlja kreću u kosmosu da bi se kosmički život obnavljao, tako se i čovjek u povijesti kreće da bi se ljudski život obnavljao i održavao. Stajanje u jednom mjestu i jednom vremenu nije održivo.

Musliman je ustao u Mekki i svojom kretnjom do Medine pokazao što treba činiti da se izađe iz svijeta nevjere u svijet vjere, iz svijeta džahilijeta u svijet znanja, iz svijeta beznađa u svijet nade. On je u samoći pustinje

vidio punoću svijeta, u Hidžri je vidio izlaz i zločinu nad nedužnim djevojčicama. Jer pokret ljudskog duha jeste kao pokret mjeseca, koji, što se više kreće svojom iskonskom putanjom, sve više sija, pa i onda kada ga prekrivaju crni gusti oblaci. I kao što mjesec uvijek ostaje isti u svom sjaju, iako mijenja položaj i veličinu, tako isto čovjek u islamu ima isti nur, iako mijenja svoj položaj. Još jednom, i kao što se mjesec uvijek vraća tamo odakle je krenuo, tako se isto i musliman vratio tamo odakle je krenuo, u Mekku.

Nakon Hidžre sve je bilo drugačije, i Mekka i Medina, i svijet u kojem se čovjek kreće, ali opet sve isto kao nekada, u vrijeme Ibrahima, a.s. Hidžra je, dakle, bila ta najduža kretnja koja je spojila najdalje krajeve vremena u jedno vrijeme, koje nazivamo hidžretsko. Hidžra je bila sjajna putanja čovjeka od Zemlje do neba, u kojoj su se stopile sve zvijezde u jednu zvijezdu, koja se zove islam.

Završetkom mjeseca zu-l-hidždžeta okončat će se 1438. godina od velikog događaja Hidžre. Muslimani širom svijeta ulaze u novu 1439. hidžretsku godinu s velikim bremenom povijesti, u kojoj je bilo velikih uspona, ali i velikih padova, sjajnih pokreta, ali i sramnih uzmicanja.

Hidžra je bila teški čin odluke: da li prihvatiti ropstvo radi mira ili podnijeti žrtvu radi slobode. Bila je to pojedinačna odluka radi zajedničkog dobra, i zajednički čin radi pojedinačne sreće.

Hidžra se morala dogoditi – da se zasluži pobjeda, da se poštuju sporazumi, da se može živjeti u prijateljstvu i bratstvu.

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَلَهُمْ جَنَّاتُ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svim onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime; za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh. (Kur'an, 9:100)

Kada su muhadžiri i ensarije postali jedno, mušrici su postali drugo. Kada su se muhadžiri i ensarije pobratimili u vjeri i osnažili, mušrici su se u svom širku razišli i oslabili. Kada su muhadžiri i ensarije podizali svoju zajednicu na međuljudskoj i međuvjerskoj slozi, mušrici su propadali u svojoj oholosti. Kada su muhadžiri i ensarije dokazali svoju bratsku ljubav na Bedru i Uhudu, širk mušrika izgubio je smisao. Kada su muhadžiri i

ensarije pokazali svoju razboritost na Hudejbijji, mušrici su izgubili pravac. Kada se Poslanik s muhadžirima i ensarijama vratio u Mekku, mušrika više nije bilo.

Hidžra nije cilj sam po sebi. Hidžra je put da se dođe do cilja kojem su prvi muslimani težili i kojem treba danas da teže muslimani. A to je da žive u istini vjere i u pravdi zajednice ljudi. Nosioci pokreta Hidžre jesu muhadžiri i ensarije. Muhadžiri među nama jesu oni koji se ne mire s krivdom i s oholosti mušrika, koji ne poštuju čovjeka i njegovo dostojanstvo. A ensarije su oni koji pomažu svakog onoga koji otvara nove putove vjere i znanja, koji radi na našem uspravljanju – moralnom i kulturnom, ljudskom i patriotskom, znanstvenom i ekonomskom.

Molim Boga, dž.š., da nam se u novoj hidžretskoj 1439. godini omili vjera muhadžira i obistini bratska ljubav ensarija.

Svima u domovini i dijaspori od srca želim sve najbolje u novoj, 1439. godini. Neka Allah dadne zdravlja i lične sreće svima nama. I neka u svijetu vlada mir i povjerenje među ljudima i narodima.

Allahu Svemoćni, osnaži nas da budemo ensarije, oni koji pomažu drugima!

Allahu Sveznajući, pouči nas da budemo učitelji dobra!

Allahu Milostivi, omili nam dom i domovinu! Amin!

Centar za dijalog - Vesatijja, Sarajevo
www.cdv.ba

„Knjiga *Kalendarske hutbe dr. Mustafe Cerića, reisu-l-uleme 1993–2012*. sadrži 50 hutbi pripremljenih tokom 1438. hidžret-ske godine, što odgovara periodu od 7. oktobra 2016. do 16. septembra 2017. godine. Hutbe su pripremljene u okviru projekta “Minber” Centra za dijalog – Vesatijja i u navedenom periodu objavljene su na internet stranici Centra www.vesatijja.ba.

Većina hutbi napisana je za ovu priliku, a neke od njih održane su u džamijama, u Bosni i Hercegovini. Određeni broj hutbi u ovom zborniku predstavlja hutbe koje je reisu-l-ulema Cerić održao u periodu vršenja dužnosti reisu-l-uleme. Ove hutbe nose veoma snažnu i aktuelnu poruku bez obzira na protok vremena od njihovog nastanka ili povod održavanja.“

(Odlomak iz Predgovora)

ISBN 978-9958-065-14-9

9 789958 065149

ISBN 978-9958-065-14-9

**BESPLATNA
KNJIGA**

KALENDARSKE HUTBE